

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Æstiva - A Dominica SS. Trinitatis, ad Dominicam decimamquintam
post Pentecosten

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Veritates Practicæ. Ad Dies Festos Sanctorvm Qvi Incidvnt In Hanc Tertiam
Partem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44226

VERITATES PRACTICÆ.

AD DIES FESTOS SANCTORVM
QVI INCIDVNT IN HANC
TERTIAM PARTEM.

DE SANCTO BARNABA APOSTOLO.

Erat vir bonus, & plenus Spiritu sancto & fide. Act. II.

VERITAS PRACTICA.

Tantò unusquisque est magis aut minus verè bonus & sanctus, quantò magis minusve participat de Spiritu sancto.

RATIO EST, Quia tantò quis est magis aut minus verè bonus & sanctus, quantò magis de vera bonitate & sanctitate participat, Sed vera bonitas & sanctitas est Spiritus sanctus. Ergo tantò quis est magis aut minus verè bonus & sanctus, quantò magis minusve participat de Spiritu sancto; quem proinde oportet crebrò & vehementer orare & colere.

I. PUNCTUM.

Act. 4. 9.
II. 12. 13.
14. & 15.

HALIS hic vir, quantique meriti fuerit, discite ex libro actuum Apostolorum, notatis capitibus, ubi sic inter alia, de illo, & de co-apostolo ipsius Paulo; omnes Apostoli simul congregati loquuntur Antiochenis Christianis; *Placuit nobis collectis in unum eligere viros & mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba & Paulo, hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine*

Domini nostri IESU Christi. Sed ipse Spiritus sanctus, jam ante quanti eum faceret, satis manifestarat, cum ex omnibus Discipulis, eum segregandum iussit ad idem prædicationis evagelicæ munus, ad quod Apostolus Paulus erat vocatus. Segregate, inquit, mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos.

Act. 13.

Quid quò idem Spiritus sanctus totum se ipso replevit hominem, ut ex eisdem actis relatum est, nonne hoc unum sufficit ad singularem sancti viri sanctitatem declarandam? Nam ut habet proposita veritas, Tantò unusquisque est magis aut minus bonus & sanctus, quantò magis minusve participat de Spiritu sancto; Unde cum sanctus hic Apostolus plenitudinem quandam huius Spiritus participat, quid nisi plenitudinem sanctitatis & bonitatis habuit? Congaude illi, & ope ejus ad veritatis notitiam & praxim implorata, expende primò quàm verum sit quod prima propositione dicitur, tantò unumquemque magis aut minus verè bonum & sanctum esse, quantò magis minusve de vera bonitate & sanctitate participat. Sicut enim à divitiis homo est dives, à doctrina doctus, à fortitudine fortis, à iustitia iustus, & à cæteris qualitatibus ita instructus & affectus, quales ipse sunt; sic; rorsus à bonitate & sanctitate bonus & sanctus est, quisquis

VN3

Ephes. 4. quisquis est sanctitatis capax, & à majori bonitate magis bonus & sanctus. Invenite novum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis: Id est, in vera sanctitate, non falsa, non adumbrata. Quænam sit porro illa veritas seu vera sanctitas deducunt sancti Patres à duobus Græcis vocabulis quorum primum & magis usitatum est *ἀγιότης* seu *ἀγιος* quod componitur, inquit Origenes, ex à privativa & *γῆ* id est terra, quasi dicas sine terra, sine terrenis affectibus. Hic proprius veræ sanctitatis effectus & character: unde S. Dionysius vocat eam *omni ex parte immaculatam puritatem*.
I. de Div. Nom. c. 12. Aliud verò vocabulum est *ἰσότης* seu *ἰσότης*, quod dum S. Chrysolomus utitur, intelligit semper ab omni scelere & labe immunem puritatem; unde & S. Jacobus veram religionem vocat *mundam & immaculatam apud Deum*; Quia ejus præcipua pars est, ut ait, *immaculatam se custodire ab hoc sæculo. Salvum me fac Domine, quoniam defecit sanctus; quoniam diminuta sunt veritates*. Sic nempe deficit Sanctus dum deficit veritas seu vera sanctitas quæ ab hominibus diminuitur, detruncatur, pervertitur, & depravatur.

II. PUNCTUM.

AT vera hæc bonitas & sanctitas est Spiritus Sanctus.

Non modò in se ut est increata bonitas & sanctitas cum duabus aliis divinis personis, sed in nobis dicitur vera sanctitas; primò quatenus verè sanctificat animam nostram suâ præsentia, suâ gratiâ, cæterisque donis supernaturalibus illi adjunctis, quæ nos à terrenis ad cœlestia transferunt. Deinde quatenus operatur in nobis, & nos in eo quidquid sanctum & bonum est, per triplicem viam perfectionis, purgandi nos ab omni labe peccati, tum illuminando ad eas virtutes cognoscendas & exercendas quæ sunt nostro conformes statui. Denique provehendo ad sublimem quandam unionem cum Deo, in qua constituti crescimus quotidie tum multitudine tum perfectione nobilissimorum caritatis actuum; ut patet in illis primis Christianis qui sancto serventes Spiritu tua omnia projiciebant ad pedes Apostolorum, uno contenti Deo, quos inter jam à prima conversionis die singulariter eminebat B. Barnabas, de quo hæc sunt insigniter scripta in Actis Apostolorum: *Joseph autem qui cognominatus est Barnabas ab A-*

postolis, quod est interpretatum, filius consolationis, Levises Cyprius genere, cum haberet agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum.

Sic nempe Spiritus veritatis quem mundus non potest accipere, mundana & terrena omnia consulebat abjicienda, ut toti spirituales & cœlestes evaderent, qui à terrenis affectibus emerissent. Ad pedes verò Apostolorum non in manus, pecuniam & sua quæque afferebant, tum quòd indigna illa reputarent quæ illorum manibus contrètarentur, tum quòd, ut ait S. Chrysolomus majoris ducebant Christiani quòd ab Apostolis dona reciperentur, quàm quòd darentur. Hoc est enim potissimum contemnere opes, hoc est pascere esurientem Christum, si absque arrogantia & fastu id facias, sicquæ des aliis quasi tibi ipsi plura dari quàm dare beneficia videaris.

O excellentem illorum hominum sanctitatem! ò singulare Spiritus S. donum quo uno reliqua continentur, quando sic affecta est anima ut postquam sua omnia externa & interna dederit, plus se recepisse ab eo qui accepit sua, quàm se dedisse sentiat!

III. PUNCTUM.

TANTO igitur unusquisque est magis aut minus verè bonus & sanctus quanto magis minusve participat de illo Spiritu Sancto à quo est talis bonitas & sanctitas quæ est immaculata puritas & vera sanctitas. *Auferes spiritum eorum & deficient, & in pulverem suum revertentur. Emittes spiritum tuum & creabuntur, & renovabis faciem terra.* Prius auferendus nos Spiritus, tum deinde datur divinus. Quantum auferitur de nostro, tantum datur de divino. Si toti nostro exinanimur, toti divino replemur, ò qualis mutatio, ò qualis Spirituum diversitas, humani & divini! Et tamen formidamus dare nostrum, vix mediam ejus concedimus partem, vix ultro etiam gratis oblatum Spiritum illum Sanctum recipimus aut retinemus; priusquam enim de nostro possimus aliquid, sese ipse offert, sese insinuat, ipse nos excitat, ipse pro nobis postulat, id est, postulare facit, & postulantibus sese amplius atque amplius in dies communicat.

Quis ex vobis, inquit Dominus, patrem petis panem, nunquid lapidem dabis illi? Aut piscem? nunquid pro pisce serpentem dabis illi? Aut si pueris ovum, nunquid porriges illi scorpionem? Sed ergo

ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester de caelo dabit Spiritum bonum petentibus se. Ubi aptè Beda: bonum dicit ex quo omnia bona: & hoc unum

præcipue petendum manet quia in eo una cetera continentur. Vide supra Sabbato ante Pentecosten, quomodo S. Spiritus sit orandus.

Die 21. Junii.

DE BEATO ALOYSIO GONZAGA SOCIETATIS JESV.

Consummatus in brevi explevit tempora multa. Sap. 4.

VERITAS PRACTICA.

Mendaces filii hominum in stateris, si res non pendunt coeli pretio.

RATIO EST, Quia hoc est homines esse mendaces in stateris, si res aliter æstiment quam revera valeant.

Sed si res non pendunt coeli pretio, res aliter æstimabunt quam reipsa valeant.

Ergo & evunt mendaces in stateris. Quod quàm sit damnosum patet. Quàm sit verò cavendum & qua industria, discas ex Beato illo, cuius est hodierna memoria apud Patres Societatis Jesu.

I. PUNCTUM.

ALOYSIUS Gonzaga Marchio Castellionensis ex serenissima Mantuanorum familia, cum ageret annum decimum octavum admissus est in Societatem Jesu, in qua tantum vixit per quinque annos; sed tanta cum perfectione, ut verè de eo dici possit quod Sapiens de Henoch refert, Consummatus in brevi, explevit tempora multa. Id est, in illo brevi spatio quinquennii, tantum sibi meritum cumulum & thesaurum comparavit, quantum si alius non ita studiosus perfectionis sibi collegisset per multas annorum decades. Hoc autem inter alia pietatis colendæ monumenta, quæ de illo sanè multa extant, narratur solemne ipsi fuisse dicere, quoties de rebus humanis cogitaret, audiret, aut usurparet aliquid; *Quid hoc ad vitam æternam?* Quasi diceret, non aliter mihi res ista est æstimanda & usurpanda quàm prout revera valet; neque aliud planè valet quàm prout me ex divina ordinatione juvat ad finem meum qui est honor Dei

cum vita æterna, consequendum. Cui quidem d. Sto cum interiorem conformaret animum ad singula quæque obversantia vel abstinendo, vel sustinendo, mirum quantum in religiosæ perfectionis studio illis quibus vixit annis profecerit, quippe qui hac soletti arte & continua praxi nihil inane faceret, nihil non meritorium, nihil non actu & re ipsa intentum ac directum ad beatum & æternum illum finem cui possidendo creati sumus.

Quod & nos cum divina gratia ut fructuosius imitemur, proposita est veritas, quæ non modo sanctæ hujus praxis utilitatem, verum & necessitatem quandam ostendat, cum alioquin nisi qua hic Beatus statera res humanas ponderabat, ponderemus, sumus illi mendaces filii hominum in stateris, de quibus Psaltes Regius, Quis hoc autem de se verè dici patiatur? At profectò id tam verè dici poterit, quàm certum est ex vulgato Scripturæ stylo & sensu, *Esse mendacem in stateris*, nihil aliud esse quàm iniquè & injustè de rebus judicare, seu plus aut minoris eas facere & prædicare quàm valeant. Sicut enim qui privato & injusto pondere, id est, graviori vel leviori quàm leges ferant, res vendibiles ponderaret, mendax in stateris diceretur, quod graviter in lege cavebatur; sic qui majoris aut minoris res externas hominum & internas æstimat; qui honorem scilicet, divitias, felicitatem sæculi, popularem auram & similia magno in pretio habeat; paupertatem verò, humilitatem & virtutes mundo despectas despiciat; mendax est in statera, id est, in illa æstimatione & judicio quod de rebus facit. *Nolite facere iniquum aliquod in judicio, in regula, in pondere, in mensura. Statera justa, & aqua sint pondera. Statera dolosa, abominatio est apud Deum, & pondus æquum voluntas ejus.*

Pf. 61.

Lev. 29. Prov. 11.

II. PUNCTUM.

Sap. 4.

8.

11.

II. PUNCTUM.

SED qui res non pendunt cœli pretio & qua statera Beatus hic res humanas ponderabat, aliter eas aestimabunt quàm reuera valeant.

Sicut enim res dicuntur pendere & ponderari pretio cœli, quando de his non aliter iudicatur, quàm prout valent ad salutem, seu ad promittendam æternam illam beatitudinem quæ in cœlo possidetur: sic aliter pendere & aestimari dicuntur, quando nulla beata illius vitæ seu divini cultus ratio proponitur, quando ex vulgi sensu, & populari trutina ponderantur, quando ex mundano & corrupto iudicio aestimantur. Tunc autem quis non videat aliter res aestimari quàm reuera valeant? Quid enim res omnes valent quàm prout hominem ducunt ad suum finem, cui fruendo conditus ipse est; & alia omnia creata sunt & ordinata ut ipsum juvent ad illum ipsum finem attingendum?

Sunt hæc enim media vel naturalia vel supernaturalia quæ suam bonitatem à fine suo derivant, sicut à sanitate medicina quæ est ad illam ordinata. Non ita verò vulgus res aestimat, non ita mundus de his iudicat & contendit. Paupertatem abhorret ut extremum malum, divitias autem profecturur tanquam suum bonum, Et tamen beati dicuntur pauperes spiritu, & vix divitiis innotentur. *Everterunt scilicet sensum suum & declinaverunt oculos suos ut non viderent cœlum, neque recordarentur iudiciorum iustorum.* Id est, idcirco perversè de rebus iudicaverunt quia non eas cœli pretio expendunt, nullam in eis cœli sed terræ tantum & humanæ vitæ rationem indukerunt. Unde & Sapiens, *oculi stultorum in finibus terra*, quasi diceret, qui de rebus aliter sentiunt sicut stulti & amenes, idcirco ita sentiunt quia non ultra terrenas & humanas rationes sese evehunt. Nihil de cœlo cogitant, *Non est ista sapientia desursum descendens*, inquit S. Iacobus, *sed terrenâ, animalis, & diabolica.* Hæc est ratio inferior quæ de rebus secundum carnem & mundum iudicat, cui opposita est illa superior quæ ut ait S. Augustinus, *intendit æternis conspiciendis, aut consulendis, & ex iis accipit regulas agendorum.*

Dan. 13.

Prov. 17.

Iac. 3.

8. 12. de Trin. c. 7.

3. Mor. 14.

Qui verò æterna intueri negligunt, inquit S. Gregorius, *& appetitui temporalium mensis pressantitate incumbunt, tanto ab æternis altius corrumpunt, quanto bona temporalia esse quasi sola suspiciantur. His iustorum simplicitas displicet, & eorum occasionem perturbacionis irveniunt, suam*

eos arripere duplicatam suadent, unde aptè quod subditur, dixit illi, nempe Jobo, uxor sua: ad huc permans in simplicitate tua? Benedic Deo & morere. O quale iudicium, quale consilium. Verè quasi una de stultis mulieribus locuta est, quæ in loquendo terram non cœlum respexit! Quo humano & terreno sensu cum Petrus Dominum esset allatus, hoc stupendum accepit responsum: Vade post me satana: scandalus es mihi, quia non sapiens es qua Dei sunt, sed ea qua hominum.

Iob. 2.

Prov.

Ecc. 2.

Phil. 3.

Mat. 16.

III. PUNCTUM.

MENDACES igitur filii hominum in statera Beatus hic res humanas ponderabat, & nisi ipsi ponderent. Nam pluris humana, & minoris aestimabunt spiritualia quàm valeant; aliter de ueris que iudicabunt quàm esset iudicandum ex relatione quam habeat ad finem cuius sunt media. Quod est esse ita mendacem in statera quàm qui res venales vende et iniquo pondere. *Pondus & pondus, mensura & mensura, utrumque abominabile est apud Deum.* Uno videlicet & eodem pondere res universæ sunt expendendæ prout cœlo valent, & colendo Deo rerum omnium Conditori. *Omnis aestimatio siclo sanæ avarie ponderabitur.* Id est, quantum ipse Deus rem aestimat, & aestimari à nobis imperat. Atque hinc mendaces & mendacia dicuntur quæcunque huic divinæ & soli veræ non respondent estimationi. *Ephraim, pascit ventum, & sequitur æstum: sota die mendacium & vastitatem multiplicat.* Notanda hæc valde verba, quasi Prophetæ diceret, tot mendacia multiplicat quot habet falsa de rebus iudicia & quot profert verba his iudiciis conformia. Quid diceret de hominibus ita mendaci ut quot verba tot profert mendacia? Quid verò dices de te nisi hæc utaris statera, qui quot sensus quot iudicia & verba de rebus humanis profert, tot mendacia, tot vanitates, tot insanias falsas multiplices & vastitatem, id est, ad tuam ipsius perniciem.

Prov. 20.

Lev. 27.

Osea 12.

Prov. 15.

O quàm opportunè Sapiens: *Cogitationes iustorum iudicia:* Nempe, non ex levitate ductu & impetu de rebus cogitant sed maturo cum consilio, cum reflexione ad finem æternum, & ad divina iudicia: quæ propterea etiã dicuntur pondus & statera, quia sunt forma quedam & mensura iudicii quod de rebus conformiter nos habere par est, nisi malimus decipi. *Iustum iudicium iudica, vel certè iusto iudicio iudicaberis,*

Ibid. 16.

Ioann. 7.

beris. Quid tibi autem morituro & iudicando ille honor, illa pecunia? *Non proderunt divitiae in die ultionis: iustitia autem liberabit à morte.* O si tibi haec saperent si haec in corde essent frequentius & in ore, quam multa redimeres *molisso pretio!* Haec est eminentis scientia Jesu

Christi propter quam Apostolus existimabat omnia detrimentum esse de qua in 2. parte, *Eccl. 3.* Pentecostes, ubi haec veritas statuitur: Qui eminentior est in hac eminenti scientia, minus inter homines eminere cupit.

IN NATIVITATE S. IOANNIS BAPTISTÆ.

Die 24.
Iunii.

Quis putas puer iste eris? Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Sicut prima & puerilis aetas index est secururae vitae praesentis, ita haec vita praesens indicium est futurae post aeternitatem.

RATIO EST, Quia idcirco prima & puerilis aetas index est secururae vitae praesentis, quod talem cum ea connexionem habeat, ut ab una facile ad aliam capiatur indicia. Sed non minor est ad hunc eundem finem connectio huius vitae cum futura & aeterna. Ergo non minus inde possunt capi indicia, ac proinde sicut pueritia sequentis est index aetatis, ita & haec praesens vita, futura est indicium aeternitatis. Quod certe est valde observandum.

I. PUNCTUM.

ADMIRANDA profus omnia quae in S. Joannis conceptione & nativitate contigerunt. Annuntiat ab Angelo; concipitur à sterili matre, sanctificatur ex ipso matris utero; jam inde agnoscit Redemptorem in alvo SS. Virginis existentem, & exultat praegera gaudio; nascens Patri loquelam perditam reddit; Matri Prophetiam imperit; nomen à caelo datum accipit. Quid plura? Dum circumciditur & vagit infans in cuvis, tam multa supra infantilem aetatem edit pietatis & virtutis signa, ut omnes noti & vicini haec spectantes & audientes, inter se mutuo quaerent, *Quis putas Puer iste eris? Etenim manus Domini erat cum illo,* inquit Evangelista, quasi diceret, in illo infante Dominus ostendebat quaedam potentiae suae miracula quae portendebant aliquid

Haynesius Pars 3. ca. 1.

grande futurum. Nec vana certe fuerunt portenta & signa, nam ille est *Propheta & plus quam Propheta,* inquit ipse Christus Dominus, *de quo est scriptum, ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum major Ioanne Baptista. Nemo melius novit quis sit magnus quam Christus qui est ipsa quaedam mensura Sanctorum magnitudinis; ac proinde illius erat nobis enuntiare quae magnus esset Ioannes.*

Quibus tantisper consideratis, redi ad Puerum, venerare eius sanctitatem, & sanctitatis signa mirare, quibus ut ait sanctus Ambrosius, *Futurae vitae insigne praeimitur, & gratia secururae virtutis signatur.* Tum vero, ut inde fructus solidior excerpatur. Contemplare veritatem propositam: Atque illud imprimis quid sit cur ab infantia, conjectura capiatur insequentem aetatem? Nempe quia talis est connectio primae & consequentis aetatis, ut ex illa facile colligatur quid sit deinceps futurum. Sic Sapiens; *Ex studiis suis,* inquit, *intelligitur Puer,* cum enim solo naturae ductu agatur, natura se statim praeedit & quo propendat certis iudiciis aperit; ubi vero tantillum Puer naturalis assueverit propensioni, tum roboratur in dies, & ex libidine fit consuetudo, atque ex consuetudine quaedam velut necessitas. Hinc illud inter omnia Proverbia: *Proverbium est,* inquit *Sapiens, Adolescens juxta viam suam ambulans, etiam cum senuerit non recedet ab ea.* Et apud *Iob. 20.* *Jobum: Ossa eius implebuntur vitis adolescentiae eius, & cum eo in pulvere dormient: Quia videlicet, ut ait sanctus Hieronymus, difficulter ad evaditur quod rudes animi perhiberunt.* *Lana Gaudens.*

Xx

vum

vam conchyliis quibus in pristinum candorem revocet? Recens testis dicitur, sapore in retinet & odorem quo primum imbutus est.

Unde S. Gregorius Nazianzenus cum Julianum illum Apostatam adhuc Athenis juvenem nosset, non dubitavit augurari ex eius juvenilibus vitiis quam vitiosus in omnem ætatem futurus esset. Quod & de pluribus Sanctis memoratur quos præveniens gratia jam inde à pueris efformabat ad virtutem: & fundamenta quædam ponebat quæ essent indicia futuri ædificii.

O beatus ille quem sic prævenit Dominus in benedictionibus dulcedinis suæ!

II. PUNCTUM.

SED non est minor ad hunc finem connexio huius vitæ præsentis cum futura & æterna.

Nam ex vitæ præsentis sic futura dependet ut qualis quisque hic vixerit seu bene seu male, talem omnino sortiatur exitum & sortem fœlicem aut infœlicem in omnem æternitatem. *Galat. 6.* *N. lite errare, inquit Apostolus, Deus non irridetur, qui seminavit in carne sua, hæc & metet, quoniam qui seminavit in carne sua, de carne & metet corruptionem; qui autem seminavit in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficientes. Nihil poterat dici expressius, sicut enim tam manifesta est connexio inter sementem & messem, ut nemini dubium sit quin aliud nihil metatur quam quod est seminatum; sic ne dubites, inquit Apostolus, quin similibus & prope par connexio reperiat inter hanc & alteram vitam. In hac enim seminatur, & quod seminaveris, metitur in altera. Si secundum carnem vixeris, vitæ tuæ messis inter zizaniorum fasciculos in æterno igne parata est. Quod si spiritu vivis & ambulat, tibi tua messis servatur in cœlestibus illis horreis ubi triticum suum Deus servat.*

Sic S. noster Iohannes Pharisæis illis qui ad se ventitabant, prædicebat: *Progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere à ventura ira? Et post quædam de Christo iamjam venturo, Cuius inquit, ventis labrum in manu sua, & per mundum arcem suam & congregabit triticum suum in horreum, palam autem comburet igni inextinguibili; Quasi diceret, sicut video vos modo tanquam inanes paleas sine ullo fructu, ita mihi vos videre videor in illo igne, ubi homines suæ infructuosæ vitæ pœnas daturi comburentur.*

At dices, id quidem certum & ratum de his qui suo in peccato moriuntur: sed non omnes qui in eo vivunt, in eo mori; nec proinde tantam esse connexionem huius vitæ cum altera, quanta est primæ & tenerris ætatis cum adultæ & virili. Respondetur, non omnes quidem in peccato mori, sed maiorem partem, & eam certè totam quæ in lata & spatiosa via incedit & ambulat, quæ idcirco via perditionis dicitur, & spatiosa quòd multi per eam ambulant & peccant. Sicut autem de adolescente audivisti, quod iuxta viam suam ambulans non recederet ab ea, sic de viro ambulante in lata via: vix unquam inde recedet & in ea peribit. Quid est enim ambulare per illam viam aut ab illa recedere? Nonne hoc unum est, quod tam sæpè audivisti, secundum concupiscentias vivere, aut eas omnino coercere nolle? Jam verò quous ex his qui cupiditate pecuniæ vel honoris aut voluptatis tenentur, ab ea sese coercent? Licet aliquoties aut sæpius peccatum confiteatur, appareatne propterea cupiditatem deponi? Putasne verò peccatum dimitti non deposita ex animo cupiditate? Quod perinde est ac si quæretem, putasne peccatum dimitti non contrito vel non attrito? Quid respondes? An ignoras, sine dolore animi nullam esse confessionem? Et verò quis esse potest dolor peccati: tentata cupiditate rei quæ fuit causa peccati? Nullus planè, nullus talis peccati dolor, nulla neque vel attritio; vel contritio: nulla confessio; ac proinde quid sequitur nisi mors in peccato quæ est illa vitæ lata perditio?

Nonne hoc ipsum est quod Christus Dominus tam aperte dixit quam sunt hæc aperte voces; *In peccato vestro moriemini.* Non enim aliis aut alia de causa dixit quam quòd intercederent per illam latam viam, & ab ea nunquam recederent, quia quam semel mundi cupiditatem altius animis suis impresserant, nunquam exuerent. *Aut mutare posset Æthiops pellem suam, & Pardus varietates suas,* si possent illi verè converti & resipiscere. Possent quidem cum gratia, si volent: sed non volent, neque revertentur; tanta est pravæ cupiditatis improbitas, sicque frequentius videas ex malo puerum vitium bonum, quam ex malo viro, senem sanctum & in arcta via positum, quæ sola est salutis via.

Quorundam hominum, inquit Apostolus, *peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium:* Id est, antequam iudicentur ab hominibus aut à Deo, atet illos iudicandos, patet illos

Galat. 6.

Mat. 13.

Ibid. 3.

Mat. 2.

Iohann. 1.

Ier. 13.

1. Tim. 5.

Phil. 3. los à peccatis non recessuros, atque in ipsis tandem morituros, Neque illos paucos esse homines, sed multos, inquit cum lachrymis; *Multis ambulans, quod sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos crucis Christi, quorum finis interitus. Audisne finem eorum fore interitum? Unde verò id audeat affirmare, nisi propter connexionem hujus & alterius vitæ quæ talis est, ut, qui sic inimicus crucis Christi fuerit, malè pereat in æternum? O æternum malè quod à momento pendet hujus vitæ!*

III. PUNCTUM.

SICUT ergo prima & puerilis aetas index est securura vita presentis, ita hæc vita presentis indicium est futura post aeternitatis; Propter eandem scilicet antecedentium & consequentium connexionem quæ utrobique pariter reperitur, & quæ fit ut non temerè sed rationabiliter indicetur unum ex alio. Ego scio contentionem tuam, & carvicem durissimam. Adhuc virueve me & ingredienti vobiscum, semper contentiosè egistis contra Dominum, quanto magis cum mortuus fuero? Novi quod post mortem meam iniquè ageris & declinabimini de via quam præcepi vobis, & occurrent vobis mala in extremo tempore quando fueritis malum in conspectu Domini, Sic Moyses suis, non spiritu tantum prophético, sed ratione probè subducta, quod scilicet natura sua essent contentiosi, neque naturæ domandæ studuissent, ac proinde consequenter eventurum affirmat, ut cum ab eis discesserit, in pejus ruant & tandem intereant. Quod & revera contigit; atque idem proflus eos omnes manet eventus qui dom vivunt non ita sibi temperant, ut cum moriuntur, intemperantia ipsos vitæ pœniteat. Tempore quo fuerint dissipati, peribunt. Involuta sunt semita gressuum eorum, ambulabunt in vacuum & peribunt. Nonne quot verba, tot fulmina?

Neque tu inlites contra, hoc esse de aliis judicare, quod est à Christo veritum, & hoc esse eos in desperationem agere, quod est omni no nefas. Non enim ex nobis ipsis iudicium ferimus, ipse est Christus Dominus, ipse omnium Iudex, qui post allatum eorum exemplum qui repentino casu perierunt, semel ac iterum, nisi pœnitentiam, inquit, egeritis, omnes similiter peribunt. Quod autem illi pœnitentiam vix agerent, qui suis essent addicti cupiditatibus, nonne evi-

denter indicavit eum dixit, *facilius esse camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in Regnum cælorum?* Unde enim tanta difficultas nisi à defectu pœnitentiæ? Et unde talis defectus nisi à prava cupiditate quæ ita divitum animos occupat ut nullum pœnitentiæ locum relinquat? Quod & Apostolus manifestè declaravit: *Nam qui volunt, inquit, divites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia & nociva qua mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas.* Credisne his Christi Domini & S. Apostoli verbis? Potesne verò his credere & non judicare eos perituros quos ipsi judicant & condemnant? Ne propterea verò desperent quamdiu vivunt, si velint resipiscere; at nisi resipiscant, desperent certè, sed neque Christus, neque Apostolus, neque nos, in desperationem eos adigimus, ipsi se potius præcipites agunt cum redire nolunt nec opportunis utri remediis quæ ipsis offeruntur. Respiscant, inquit, à Diaboli laqueis, à quo captivi tenentur, ad ipsius voluntatem. Et idcirco iudicia illa prolata sunt ante mortem, ne post mortem proferantur, ne in illa incidant iudicandi, dum tempus habent pœnitendi. Quod præclarè S. Bernardus, dum de signis beatæ vitæ disserit: *Hæc sanè verbo, inquit, & electus consolatio ministratur, & subtrahitur reprobis excusatio. Cognitis si quidem signis vitæ, quisquis hæc negligi, manifestè convincitur in vano accipere animam suam, & pro nihilo habere terram desiderabilem comprobatur.*

Quod & Dominus Judæis exprobat qui noscent faciem cæli dijudicare, & ex certo cæli spectu, quæ æteris futura esset temperies posset prædicere; cum tamen ea quæ ad salutem suam spectabant, ex signis non minus certis quæ ipsis erant objecta, nescirent aut nolent conjicere. *Hypocrita, faciem cæli & terra nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem & à vobis ipsis non iudicatis quod justum est?* Vide in quarta parte, in Festo Decollationis sancti Joannis. Et vide quæ in te sint à tua prava cupiditate signa infasta, ut cum divina gratia prospicias, *Vigiles, & omni tempore oressus dignus habeatis fugere ista omnia qua futura sunt, & stare ante Filium hominis.*

Matt. 19.

1. Tim. 6.

2. Tim. 3.

In Oß.
Pasch.
Serm. 2.

Luc. 12.

Ibid. 27.

ALIA VERITAS PRÆCEDENTI
ADJUNGENDA VEL SEORSIM CONSIDERANDA
IN ILLUD ISAÏÆ.

Dominus posuit me sicut sagittam electam. II. 49.

Sanctus Joannes electus est, sicut sagitta electa.

SENSUS EST DUPLEX; Primus ad eos magis spectat qui proficiunt in Spiritu, quorum est proprium facile compungi & excitari cum gratia, majores ad progressus, ex eorum attentata consideratione quæ ipsi confusionem pariant, & modicam suam virtutem indicent. Talis est autem sancti Joannis vita tam aspera, tam innocens, tam longè supra humanam eminens, cujus certè consideratio vel hoc uno valde compungat & sagittet eorum animos, qui se non putant plura posse quam faciant, cum tamen ad perfectiora vocentur. Undenam potui tam multa, tam grandia, tam perfecta? Putasne à meipso? Nonne ex gratia? Nonne ex vocatione ad talem gratiam talemque sanctitatem? *De plenitudine ejus nos omnes accepimus? NON potest homo accipere quidquam nisi fuerit ei datum de caelo. Tibi ergo cum minima desit ea gratia quæ augenda tuæ perfectioni necessaria est, quid est quod ultra non progredieris? Quid quod excusas nimiam difficultatem? Sic ille hodie & quoties consideratur suo in deserto, neque manducans neque bibens, sic sagittat & compungit electorum mentes, ut hinc valde confundantur & excitentur.*

*Joan. 1.
Ibid. 3.*

Alter sensus, pro his qui non ita proficiunt aut perfectioni vacant, præsupponit quod monet S. Petrus, *Magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis; hæc enim facientes non peccabitis aliquando: sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri, & Salvatoris IESU Christi.* Quo præsupposito, sic intelligenda est veritas ut qui velint certam suam electionem facere, considerent vitam & verba S. Joannis hinc sagittabuntur hinc excitabuntur cum gratia ad illam certam electionem faciendam. Talis consideratio medium est aptissimum ad hunc finem.

2. Pet. 1.

RATIO EST, Quia medium aptissimum ad certam suam electionem faciendam illud est quod singulariter excitat animum ad refræmandam triplicem concupiscentiam. Sicut enim concupiscentia non refrænata radix est omnium,

peccatorum, & inde consequentis æternæ damnationis causa: sic quando refrænatur, securis ad illam radicem ponitur, subtrahuntur peccata & salus comparatur. Nonne hoc est quod supra dicit S. Petrus: *Hæc enim facientes non peccabitis & salvi eritis?*

Sed consideratio vitæ & verborum S. Joannis singulariter excitat animum ad refræmandam triplicem concupiscentiam, seu illum appetitus motum qui dicitur *concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum & superbia vitæ.* *DOMINUS posuit eum sicut sagittam electam,* id est singulariter & aptissimam, ad hanc triplicem retundendam ex animo concupiscentiam. Quod certè paruit in triplici hominum genere qui prædicantem eum convenerunt, & quo auditio compuncti sunt & persuasi vitam in melius commutare. Primò quidem Pharizæi quorum superbiam exagitavit & excussit. Deinde Publicani & milites, qui cum aliena raperent, ab hac prava cupiditate dimoti sunt. Tertio denique meretrices, eo auditio, impuræ voluptati renuntiaverunt: Quod enim omnes audiebant contra has concupiscentias à sancto illo viro pronuntiatum, in eo ipso videbant impletum & cumulatè perfectum. Videbant vitam voci conformem; videbant pauperiæ oppositam luis rapinis: videbant humilitatem cuivis ambitioni repugnantem: videbant asperitatem longè à voluptate abhorrentem, Vox erat clamans, ipsa ejus vita, ipse habitus, ipse potus & esus, ipse is totus corpore & animo quantus quantus erat, vox erat clamans; *qui habet duas tunicas det non habenti, & qui habet escam similiter faciat.* **CONTENTI estote stipendiis vestris,** id est, nihil aliud concupiscite; *Securis ad radicem OMNIS arbor non faciens fructum bonum, excidetur.*

1. Tim. 2.

Luc. 3.

Hæc erat sagitta salutis Domini, sagitta electa *Matth. 3.* & acuta qua illi transfixi sunt de quibus dicitur, *quod baptisati ab eo considerentur peccata sua, detestarentur pristinam vitam, & ad ipsam vitiorum radicem penetrantes, sic cupiditati jam regugabant, ut quæcunque ab illo crimina, probra*

Luc. 3.

Joan. 5.

bra

bra & maledicta in se introqueri audirent, audirent sine murmure; peterentque omnes paribus animis quid sibi faciendum deinceps esset ad salutem.

Ser. 127. O certe aureum & opportunum Petri Chrysologi dictum: *Joannes virtutum schola, magisterium vite, sanctitatis forma, norma iustitia.*

Unde apparet luculente veritas quo sensu est proposita, ut, qui velint electionem suam certam facere, confideant vitam & verba S. Joannis, quibus tanquam sagitta compungentur, & inhorrescant & inardescant ad melius, ut de se fatebatur S. Augustinus. Vide in ejus die festo. Vide etiam attentius quomodo Christus Dominus prædicationem illam Joannis vocet *consilium Dei* quod quia non sunt secuti, dicuntur *sprevisse illud in semetipsos*, Id est, in suam perniciem & reprobationem, quasi diceret, quod erat eis medium à Deo constitutum ut suam certam electionem facerent, versum est ipsis retrò in occanem ruinæ & perditionis. Quod quidem illis postea gravius & apertius declaravit cum diceret, *venit ad vos Joannes in via iustitia, & non*

Luc. 7.

Matt. 21.

credidistis ei: Publicani autem & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec poenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei. Crediderant ex Pharizæis nonnulli, sed vel plures alii non crediderunt, vel illi ipsi qui crediderant exciderunt à fide, & ad horam tantum exultarunt in luce ejus, ut jam illis dixerat Dominus. O quam verendum ne hic totus sistat dici fructus, exultare ad horam! o quam timendum, ne & ipsa dici exultatio sit potius humana vel etiam sensualis, quam divina vel spiritualis! *Exulta cum tremore.*

Joan. 5.

Ps. 2.

Quæ plura de magnitudine S. Joannis dici possent, peti debent ex hoc triplici capite. Primum est, ex persona Christi affirmantis inter natos mulierum non illo esse majorem. Secundum est, ex ipsius officio quod est esse testis Christi, & quod est esse talem sanctitate, ut jure merito illi credatur testimonium de Christo ferenti. Tertium ex ipsius S. Joannis humilitate quæ summa fuit & cui semper ex æquo respondet Sanctitatis magnitudo. Vide autem in 1. parte, Dominica 2. & 3. Adventus. In 2. Die 2. Aprilis. In 4. Feria 3. Hebdom. 16.

IN FESTO SS. APOSTOLORVM PETRI ET PAULI.

*Die 29.
Junii.*

Constitues eos Principes super omnem terram. Ps. 44.

VERITAS PRACTICA.

Sicut fide, sic moribus, veriprobantur subditi tantorum Principum.

RATIO EST. Quia veri subditi tantorum Principum idcirco fide probantur, quod hi duo præsertim Apostoli fuerint constituti Principes, ut nos docerent veram fidem quam qui non tenent non se illis verè subdunt.

Sed ita etiam sunt constituti Principes ut nos docerent Christianos mores, quos a què servavimus ac fide.

Ergo sicut fide, sic moribus veriprobantur subditi tantorum Principum. Unde apparet quanta sit necessitas operum ac morum fidei Christianæ conformium, cum alioquin nostros non cognosceamus Principes, qui sunt constituti super omnem terram, ut omnis terra subdatur eis, aut per illos Christo Domino, cui non aliter servitur quam intellectu & voluntate, seu fide ac moribus.

I. PUNCTUM.

QUAM verè illi duo inter alios Apostolos constituti sint Principes super omnem terram, patet ex eminenti eorum dignitate & potestate quæ singulariter à Christo Domino donati sunt. Et quidem potestas sancti Petri & ejus successorum Pontificum quæ dicitur potestas clavium tres habet eminentiæ gradus supra quosvis alios Sacerdotes & Pontifices. Primus, quia est unversalis & absoluta de remittendis omnibus omnino peccatis, censuris & quibuslibet vinculis dissolvendis quæ animam ligare possent & à Cœli introitu retardare: sic enim illi dictum & successoribus, *Tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis.* Quæ potestas aliis Pontificibus est limitata.

Matt. 16.

X 3

limitata, Secundus gradus est, quod hæc potestas in omnes omnino personas extenditur, nullo juris ipsius sicut in aliis, definito termino: *Pasce*, inquit, *agnos meos, Pasce oves meas*; Pasce parvos & magnos; filios & Patres, subditos & Dominos; omnes denique peccatores salvandos, Tertius est, quod hæc potestas est ita perpetua & indeficiens ut portæ inferi non sint prævaliturae adversus eam, sicut prævaluerunt adversus alias aliorum Pontificum sedes, quæ ab hæreticis aut Schismaticis fuerunt occupatæ.

O Beate Cæli lanitor, inquit sanctus Hilarius, *cujus arbitrio claves æterni aditus eraduntur, ejus terrestre judicium præjudicata auctoritas sic in cælo: ut quæ in terris aut ligata sunt aut soluta, statuti ejusdem conditionem obtineant & in cælo.*

Act. 2. Sic ille primus omnium & Judæos & Gentiles convertit, atque à peccatis absolvit, ut est in actis Apostolorum.

POTESTAS verò sancti Pauli quæ dicitur scientiæ ad convertendos homines in tribus etiam excelluit præ cæteris. Primum quidem quia Christum & ejus vitæ mortisque mysteria singulari concepit intelligentia & concipienda proposuit, *Cujus factus sum, inquit, minister secundum gratiam Dei quæ data est mihi secundum operationem ejus. Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hæc in Gentibus, evangelizari investigabiles divitias Christi, & illuminare omnes.* Secundum quo præcellit ejus scientia est, ut

vix ulla gens fuerit quam non per se sævæ epistolæ crudierit, informavit & permoverit ad Christi cultum. *Præ aliquem, inquit, fructum habeam in vobis sicut & in cæteris gentibus, Græcis ac Barbaris, sapientibus & insipientibus doctior sum ita (quod in me) promptum est, & vobis qui Romæ estis evangelizare.*

1. Cor. 15. Tertium denique quod ipsemet prædicando peragravit plures obis partes ubi abundantius omnibus cum divina gratia se laborasse scribit,

Act. 9. & re ipsa ostendit quam verè esse: Domino, *Vas electionis ut portaret nomen ejus coram gentibus, & Regibus & filiis Israel.* Unde & de illo tam aptè prædicari potest quam quod de sole dicitur:

Eccl. 43. *Vas admirabile, opus Excelsi: magnus Dominus qui fecit illum; & in sermonibus illius festinavit iter.*

O verè digni Principes constituti à Domino *Exodi. 6.* super omnem terram. Iste est Aaron & Moyses quibus præcepit Dominus ut educerent filios Israel de terra Aegypti per curram suam. Hæc sunt duo

luminaria magna quæ creavit Deus super terram unum ut præfesset dici, & alterum ut præfesset nominari. Hi sunt duo Cherubini super arcam ubi divinum oraculum statutum est & sedes Domini. Hi sunt duo Corporis cui capus est Christus, quasi geminum constituti lumen oculorum. Hæc sunt duæ singulares columna arca suis propriis designata nominibus. Hæc sunt duæ olive istæ ad dexteram cantabris & ad sinistram ejus. Isti sunt duo filij olei qui assistunt dominatori univærsæ terræ. **QVOMODO** amplificemus Zorababel? Nam & ipse quasi signum in dextera manu: & IESVM filium Iosedece, qui in diebus suis edificaverunt domum, & exalta verunt templum sanctum Domini, paratum in gloriam sempiternam.

Multi sunt in Scripturis similes typi & figuræ quibus adumbrati sunt hi duo primarij Ecclesiæ viri ac Principes, & quibus recolendis ita potes immorari, ut quæ sunt tamen ædificationis tuæ vel proximi, non omittas revolvere. Quod certè Christo Domino, atque ipsis Apostolis non minus erit gloriosum, quàm si eorum memoriam cogitando vel dicendo celebriorem feceris. Quid enim magni confert quod nostri sint Principes si non sumus eorum subditi? Aut quomodo sumus eorum subditi, si non illis ultro nos subdimus in quibus nostri sunt Principes? Neque enim dignitate tantum sunt principes ut colantur, sed autoritate & potentia ut nobis imperent quæ sunt Christi & salutis, nosque ipsi obsequamur.

Nam arma militia nostra, inquit unus eorum pro utroque, *non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitio, consilia destruentes, & omnem altitudinem excollem se adversus scientiam Dei, & in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, & in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam.* Quali diceret, nos ter principatus seu nostra potestas non est similis potestati terrenorum Principum, qui ferro armati, & robore militum cincti, suos sibi subditos in officio continent; sed arma quibus utimur, ipsa est virtus & potentia Dei quam nobis scilicet dedit Deus ad proponenda & persuadenda mysteria fidei & præcepta moram quibus Christo servitur. Quæ quidem potentia & autoritas talis est, ut, si nobis non creditur nec obtemperatur, tam parata sit inobedientibus ultio quàm si Deo ipsi non paruisse. Quamobrem attendendum quid nobis imperent, & an imperatis fideliter obsequamur.

Et quidem quod spectat ad intellectum seu fidem catholicam nemo dubitat eam esse tenendam integerrimè quam illi docuerunt: sed de voluntate & moribus quod scriptis reliquerunt suis, nō ita forte persuasum habes æquè illis esse obtemperādū, in quo certè tantum erras quāvis si illos omnino tuos nō agnosceres Principes Neque enim omnino tuos agnoscis nisi te illis omnino subdas: nec te illis omnino subdes nisi intellectu & voluntate, nisi fide & moribus, utroque si nūl indivisiū, Sicut fide sic moribus veri probantur subditi sanctorum Principum. Cur enim uno te illi subdas & non altero, cum sit par utrobique ratio? Die apertè quod palām profiteris, cur non auderes discedere ab illa integra fide quam docuerunt hi nostri Principes, quamque Romana tenet Ecclesia, nisi quia nobis à Christo tales constituti sunt, ut quod de fide docuerunt, tam fixam firmamque sit nullo unquam ut tempore possit deficere; atque id modò tam verè certoque vigeat, quam si modò ab ipsis traderetur. Ego rogavi pro te Petro, ajebat ille Dominus, ut non deficiat fides tua: hoc ego siagulare privilegium tibi concessum volui, ut non modò tu fide non deficias, quod est commune aliis Apostolis sed nec illa tua fides quam in Romana docebis Cathedra nunquam deficiat, quod tibi est singulare & proprium.

Sic sanctus Bernardus ad Innocentium, Operet, inquit ad vestrum referri Apostolatam pericula quaque & scandala regni Dei, præsertim qua de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi potissimum rejaciri damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Cui enim alteri sedi dictum est aliquando ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua? Unde & Divus Hieronymus ad Damasum, Obsecro, inquit, ut mihi literis tuis, si res ascendarum si ve dicendarum si ve dicendarum trium hypothesis detur auctoritas, non timebo tres hypothesis dicere, si jubeas.

Itemque de sancto Paulo contra Ruffinum: Scito Romanam fidem Apostolica voce laudatam ejusmodi præstigijs non recipere, etiamsi Angelus aliter annuntiet quàm semel prædicatum est, Pauli auctoritate munitam non esse mutari.

Atque idcirco hic idem Apostolus ad Romanos scribens, antequam eò duxisset, congaudet illis quod fides eorum annuntietur in universo mundo? sibi que ipse gratulatur quod eam ipsam fidem sit edocuit nec aliam proficitur quā quæ illis est tradita, quasi diceret, quod & Galatis scriptū: Ego ipse cum Petro contuli quod à

Christo didici, ne in vacuum currerem; ne suspectus alius essem, si cum illo non convenissem cuius indubitata fides erat,

O verè firmam petram super quam ædificata est Ecclesia, & contra quam portæ inferi nil prævalebunt. Nonne ita credis? Non quia præcisè Petrus dixit aut Paulus, sed quia quod dixit Petrus & Paulus, hoc Christus dixit, hoc Deus revelavit, Non enim doctas fabulas secuti nos am fecimus vobis Domini nostri IESU Christi virtutem & præsentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Sic illi passim quod à Deo acceperunt, se nobis tradere profitentur.

II. PUNCTUM.

SED illi ipsi duo principes sic à Christo Domino sunt constituti, ut nos docerent Christianos mores quos æquè servaremus ac fidem.

Tria hic dicuntur, Primum illis i, si non minus esse ordinarum à Christo Domino ut nos docerent mores quam fidem. Nam cum certum sit sola fide sine bonis moribus neque Christum coli, nec Christianum salvari posse: certè oportebat illos qui præcipuè constituti erant ut Christi cultum & Christi cultorum salutem prædicarent, de bonis moribus edocendis præceptum accepisse: Euntes inquit docete omnes gentes; docentes eos servare omnia quaecunque mandavi vobis.

Secundum est, quod in illis docendis moribus & præceptis non minus sint infallibiles nec minoris auctoritatis & potestatis quàm in docenda fide. Cum enim eandem à Christo habeant auctoritatem ad unum æquè ac aliud: quid est quod in fide tradenda essent infallibiles, & non in moribus? Nonne æquè ad omnia quæ docebunt, illis est dictum Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit?

Atque hinc tertium est, quod non minus observanda nobis sunt eorum præcepta moralia, quàm quos vocamus fidei Christianæ articulos, cum non minus illa nobis præcipiant neque minus significant esse ad salutem necessaria, quàm eorum fides, quæ credenda doceat. Hanc ecce vobis, charissimi, ait sanctus Petrus, secundam scribo epistolam, in quibus vestram excito in commotione sinceram mentem, ut memores sitis eorum quæ prædixi, verborū Et post multa: Propter quod, charissimi, satagite immaculati & involati ei inveniri in pace; Domini nostri

longanimitatem, salutem arbitramini: sicut & charissimus frater noster Paulus, secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, sicut & in omnibus epistolis. Et concludens; vos igitur fratres prescienter custodite, ne insipientium errore traducti excidatis à propria firmitate.

Quinam porro illi essent insipientes, antè aperuit cum dixit venturos in novissimis diebus in deceptione illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes. Et inanibus dictis avocantes à bonis moribus quos possent inducere ad liberiores genio laxandas secum habenas. Quod ne faceremus nos pramonet, persuadetque sua & fratris sui Pauli auctoritate, quæ certè ad coercendam propriam concupiscentiam sicut jubet, plus apud nos valere debet quam illusorum dicta vel errores insipientium.

Serm. 1.
de Apost.

Sic apud sanctus Bernardus: Hi mihi traditi sunt in Magistros & in Mediatos quibus secrete committere possim. Et post multa: Hi sunt Magistri nostri, qui à Magistro omnium, vias vitæ plenus didicerunt, & docent nos usque in hodiernum diem. Quid ergo docuerunt vel docent nos Apostoli sancti? Non piscatoriam artem, non scenofactoriam vel quidquid huiusmodi est: non Platonem legere, non Aristotelis versutias invertere, non semper discere, nunquam ad veritatis scientiam pervenire. **DOCERVNT ME VIVERE.** Putas parva res est scire vivere? Magnum aliquid, imò maximum est. Non vivit qui superbia inflatur, qui luxuria sordidatur, qui ceteris inficitur pestibus, quoniam non est vivere, sed vitam confundere, & appropinquare usque ad portas mortis. Bonam autem vitam ego puto, & mala pati, & bona facere: & sic perseverare usque ad mortem. Expende hæc accuratè.

III. PUNCTUM.

SICUT ergo fide sic moribus veri probantur subditi tantorum Principum. Sicut enim qui fidem coram non teneat, non se bonum & fidelem probaret eorum subditum, quia non crederet quod docuerunt, tanquam Principes à Christo constituti ut nos docerent: ita planè qui mores ab eis traditos non observat; quia propterea scientiam constituti sunt Principes ut nos mores docerent, & eorum doctrinæ morum non minus adharetemus in praxi quàm doctrinæ fidei. Sic enim non tantum pro fide Christiana, sed, pro castis moribus quos docebant dicuntur esse accepti apud Deum, & ab eo propterea condemnati. Atque idcirco sanctus ipse Petrus,

S. Ambr.
in Epist.

quanti à nobis deberent fieri præcepta morum & vitæ quæ tradidisset, sic universim docebat. Si refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri & Salvatoris IESU Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora, deteriora prioribus: melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitionem, retrorsum converteri ab eo, quod illis traditum est sancto mandato. Quali diceret, nunquam admitti essent ad fidem; nisi refugientes coinquinationes mundi bonos illos mores statuissem de quibus acceperunt à nobis præceptum: nunc vero cum in fide progressi sunt, putabunt forte sibi esse licitum, ut ab his nostris præceptis resiliant & rursus se mundo inquinant. At verò tantum abest ut id liceat, quàm potius inde magis angeatur peccatum, & minus peccassent non accipiendo fidem & præcepta, quam non stare præceptis acceptis, cum fide retenta.

Sic & sanctus Paulus. Testor coram Deo & Christo IESU, & electis Angelis, ut hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. **PRÆCIPIO** tibi coram Deo qui vivificat omnia & Christo IESU ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile, usque ad adventum Domini nostri IESU Christi. Hoc est esse Principem sic præcipere, & hoc est esse subditum sic parere ut præcipit.

Ne te verò dicas obtui & confundi multitudine præceptorum moralium quæ nobis tradunt hi Principes. Vide quid magis in te repugnet moribus tuo statui convenientibus, & vide quid contra præcipiant: hoc est præceptum quod tibi tradunt, hoc est in quo vel maximè te illis probabis subditum, vel negabis.

An te acedia torporve mentis constringit; nec forte satis vigilas in assidua virtutum praxi? Audi sanctum Petrum: **CURAM**, inquit, omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem: in virtute autem scientiam: in scientia autem abstinentiam: Et quæ plura sequuntur usque ad nomen capitis versus, ex quo discere non consilium sed præceptum esse, cum pœnæ seu damna proponantur non obsequentibus.

An te piget obedire nonnullis superioribus? Audi sanctum Paulum: **OMNIS ANIMA** potestati- bus sublimioribus subdita sit. Qui resistit Potestati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.

O quam diversi modò mores ab illis quos docuerunt! o quam verè & graviter sanctus Leo: **Pudet dicere, sed necesse est non tacere**

Serm. 3.
de Apost.
Plus

Plus impenditur Dæmonis quàm Apostolis! An hoc tibi dictum conveniat, apparebit hodie ex correcto vel incorrecto vitio cuius argueris. Nisi enim te corrigas, plus impendes & deferes

Dæmonibus qui te in vitio retinent, quàm sanctis illis Apostolis qui te ab eo revocant. *Pudet dicere, sed necesse est non facere.*

DE SANCTO PETRO.

*Et ipsi tanquam lapides vivi super edificamini. I. Pet. 2.
Super lapidem unum septem oculi sunt. Zacch. 3.*

VERITAS PRACTICA.

Cui sanctus Petrus petra viva non est, Petra est scandali.

RATIO EST, Quia idcirco sanctus Petrus petra viva dicitur, quia qui firmiter illi adhæret, sana fide vivit sanisque moribus.

Sed qui non firmiter se illi adhærent, dicunt inter alia, ipsum fide & moribus peccasse Petrum, quod est eum sibi facere petram scandali sive occasionem sui peccati.

Ergo Cui sanctus Petrus petra viva non est, petra est scandali. Quod certe est diligenter cavendum

I. P U N C T U M.

QUÆ de sancto Petro singularia dicunt Patres & Scripturæ Interpretes, quæque jam partim dicta sunt, hic possunt repeti & referri ad septem capita designanda septem illis mysticis oculis, qui super lapidem unum dicuntur inesse à Propheta Zaccharia. Multis autem ea modis referri possunt. Primo quidem circa eius Personam, septem hæc annotantur. Primum: intuitus **JESUS** imponit ei nomen Cephæ seu Petri. Secundum: ascendit Dominus in navem Petri, unde docet turbas, & tum Petro singulariter dicitur, *Noli timere, ex hoc jam homines eris capiens*. Tertium: solus Petrus unà cum Domino ambulat super aquas, sicque unicum se Christi vicarium designavit, qui non uni populo sed cunctis præesse deberet, inquit sanctus Bernardus. Quartum: Petro inter omnes confitenti Christum Dominum, Filium Dei, respondet Dominus, *Et ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam: & tibi dabo claves regni caelorum*, Et quæ sequuntur divina verba. Quintum: cum de cunctis Apostolis dixisset Dominus: *Ece Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum*, tum Petro singulariter, *Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando con-*

Hayneufue Pars tertia

versus confirma fratres tuos. Sextum, in domo Pontificis negantem se Petrum Dominus respicit, tum poenitens Petrus peccatum amarè deflet. Septimum denique, postquam Petrus insignem præ cæteris suum Christo indicavit amorem, *Pasce oves meas*, inquit illi Christus, *Pasce oves meas*, Quibus verbis conceditur illi ovile, ait sanctus Epiphanius.

DEINDE verò hic alius rerum ab ipso gestarum septenarius numerus conficitur, quo singulariter omnium primus & facile princeps agnoscitur. Primus de substituendo in locum Judæ Apostolo verba faciens ad reliquos omnes fideles, qui erant numero fere centum viginti, ab omnibus ne uno quidem refragante, auditur & rem conficit, Primus, accepto Spiritu sancto sermonè habet apud Judæos quorum circiter tria millia primo illo die conversa sunt, Primus, inter omnes primum edit miraculum, Primus, primos ex Credentibus peccatores poena mortis multat, Primus, primum Hæresim archam Simonem Magum refutat, arguit & condemnat, Primus Gentilem Cornelium sibi ab Anglio missum de fide instruit, baptizat & Ecclesiæ aggregat. Primus denique in primo generali concilio palàm loquitur, & agitaram de legalibus abrogandis definit questionem.

SUNT qui ad primam eius sedem ex multis prærogativis, has septem singulares referant. Primo, quod una & sola dicatur Apostolica. Secundo, quod quæ illi adhærent sedes Episcopales, semper teneantur Orthodoxæ, & veræ Ecclesiæ, non item aliæ. Tertio, quod tanquam suprema omnium de aliis omnibus judicet & à nullo judicetur. Quarto, quod leges condat quibus obedire fideles omnes debeant. Quinto, quod in fide & moribus errare non possit. Sexto, quod & locis & temporibus definita non sit, neque unquam defecerit aut desitura sit aliquando. Septimo, quod sola de controversis in fide definit, & de sensu Scripturæ sacræ dijudicet.

Yy ALII

ALII denique sunt qui hunc eximiarum S. Petri virtutum Septenarium texunt. Prima est obedientiæ promptitudo quæ vocantem Christum secutus est. Secunda est, renuntiatio perfecta omnium. Tertia est singularis eius fides. Quarta præcipuus in Christum Dominum amor. Quinta est, poenitentia continua. Sexta, insignis animi fortitudo, constantia, vigilantia, & omni ex parte perfecta Pastoralis cura. Septima est humilis mansuetudo, quæ cum aliis tum in adversante sibi Paulo apparuit, & in eius laudandis Epistolis, in quibus se reprehensibilem esse vidit; Unde hæc illa egregia sunt sancti Gregorij: Se, inquit, minori fratri ad consensum dedit, atque in eadem re factus est, sequens minoris sui, atiam ut in hoc præiret, quatenus qui Primus erat in Apostolatus culmine; esset primus & in humilitate Petras: ergo, fratres charissimi, in quo mentis vertice stetit, qui illas Epistolas laudavit in quibus Scriptam se vituperabilem invenit. Quæ illi mansuetudo tanta esse potuit, quæ quies animi, quæ soliditas atque imperturbatio cogitationis? Ecce à minore suo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur. Non ad memoriam reverti: at quod Primus Apostolorum vocatus est, non quod claves regni cælestis accepit; non quod peccata, quæcumque in terra solverit, essent soluta & in cælo: non quod in mari pedibus ambulavit, non quod Paralyticos in IESU nomine subdolererat: non quod agros, corporis sui umbra sanaverat: non quod mentientes verbo occiderat; non quod mortuos oratione suscitabat. Ne igitur increpationis verba dedignaretur audire, omnia dona quæ acceperat quasi à memoria repulit, ut unum fortiter humilitatis, nonum teneret.

Sic de singulis eius virtutibus commendandis, atque aliis etiam titulis supra commemoratis facile deduci possent ex sanctis Patribus, quæ fœlius narrarentur: sed prærito illa sunt apud Controversistas, & maxime Bellarminum: & dandus est tandem locus veritati propositæ, pendendæ, quæ tam necessaria est ad praxim, quam perniciosum est petram illam vivam & vitalem, sanctum inquam Petrum, nonnullis fieri petram mortis & scandali. Quibus scilicet non est Petra viva, Petra est mortis. Cui potro? Expende rationem. Idcirco enim dicitur S. Petrus petra viva, non tantum quod ipse viveret cum dictus est petra sed quod modo etiam in Ecclesia se vivat tanquam eius caput, ut, qui firmiter illi adhærent, sana fide vivant, tamque moribus: neque illi altere esse possint vivere aut sanè sen-

tire de fide & moribus, quin illi tam firmè adhæreant ut nulla vi ab eo possint dimoveri. Sic apud S. Hieronymus, ex oriente ubi tum debebat scribere ad Damasum Papam. Neque verò, inquit, tanta vastitas elementis liquentis, & interiacens longitudo terrarum, me à pretiosa margarita potius inquisitione prohibere. Vbiunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquila. Profigato à sobole mala, patrimonio, apud vos solos incorrupta Patrum servatur hæreditas (sive autoritas) Ibi cessite terra fecundo, dominici seminis puritatem centeno fructus refert; hic obruta sulcis frumenta in lolium arvensis, degenerant. Et post pauca. Beatitudini tuæ, id est, cathedræ Petri communiōe cōsorsior. Super illam Petram, adificatam Ecclesiam scio. Quicunque extra hanc domum, agnum comederit, profanus est: Si quis in arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio. Itemque paulo post: Non novi Vitalem: Meletium respicio, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit: hoc est qui Christus non est, Antichristi est. Et sequenti epistola ad eundem: Hinc præsertim sulca mundi, ariana rabies fremit: hinc in tres partes scissa Ecclesia ad se rapere se festinat. Monachorum cetera manentium antiqua in me surgit aut horitas. Ego interim clamito: si quis cathedræ Petri jungitur, meus est. Meletius, Vitalis, atque Paulinus ibi hærentes dicunt. P. Item credere si hoc unum asserat: nunc, aut duo montes sunt aut omnes. Idcirco obtestor Beatitudinem tuam per crucem Domini, per necessarium fidei nostræ decus, per Passionem Christi, ut qui Apostolos honore sequeris, sequaris & merito: ut mihi literis tuis apud quem in Syria debeam communicare, significes: nos de spicere animam pro qua Christus mortuus est: Quasi diceret: tam ego duco scire à te tanquam ab ipso Petro quid credere quidve agere debeam, ut in hoc vitam & salutem omnem constituam, si sic credidero & vixero prout mihi significaveris. Nonne tu idem cum tanto Doctore censes?

III. P U N C T U M.

SED qui non firmiter Apostolicæ Petra sic adhærent, dicunt inter alia ipsum in fide & moribus errasse Petrum, quod est sibi cum sacre Petram scandali.

Nempe hoc dicunt Hæretici, & in peccatis obstinati: atque ideo sic sibi palpant in erroribus suis, ut sibi perisualum velint Hæretici, non electum à Domino Petrum, petram & fundamentum Ecclesiæ, quod gravis peccator fuerit, Neque de peccatis cavendis aut de ponendis multum noverantur peccatores, quod Petrus etiam peccaverit.

O quævis

Rom 18. in
Exech.

Tomo 1.
1. de Rom.
Rom 18.

Prov. 13.

O quam verè dictum à Sapiente: anima dolose errant in peccatu. Merus est enim dolus quomens insua pravitare obfirmata, velum obtendit suo vel errori vel peccato, ne in sua nuditate appareant & conscientiam moveant. Est enim, Hæretice, peccat Petrus, non tamen fidem amisit, neque unquam defecit corde credere illum esse Christum quem ore denegavit, cum illi Dominus expressè dixerit, non defuturam eius fidem Peccavit tamen, & graviter sic ore negando Dominum suum; sed quid inde? Non propterea fuisse Petram & primum à Christo Ecclesiæ fundamentum? Imò propterea sic peccare permissus est, ut cum Pastor ovium futurus esset, non indignaretur errantes recipere, & peccatores revocare seu revocatos amplecti. Sic præclare sanctus Gregorius: *Qua in re, inquit, considerandum nobis est cur omnipotens Deus eum quem cuncta Ecclesia præferre disposuerat, ancilla vocè pertimescere, & seipsum negare permisit. Quod nimirum magna actum esse peccatis dispensatione cognoscimus, ut is qui futurus erat Pastor Ecclesiæ, in sua culpa disceret qualiter alius misereri debuisset. Prius itaque eum ostendit sibi. Et tunc præposuit ceteris, ut ex sua infirmitate cognosceret quàm misericorditer alienam infirma toleraret.*

Hom. 21. in Evang.

Ep. 19. ad Hier.

Sic qualiscunque illa fuerit culpa quam in ipso Paulus arguit, ad humilitatis exemplum evenisse non modo patet ex eodem sancto Gregorio, ut supra visum est, sed ex ipso sancto Augustino qui factum Apostoli contra D. Hieronymum vehementer tuetur: *Rarius, inquit, & sancti exemplum Petrus, Pastorem præbuit quo non dedignarentur à posterioribus corrigi, quàm Paulus, quo confidenter auderent minores majoribus pro defendenda veritate, salva caritate resistere. Ubi vides manifestè, quod tamen si daretur ex Augustino Petrum peccasse & iuste à Paulo reprehensum fuisse, semper tamen ipsum Augustinum censuisse Paulo Petrum esse Priorem, cum aperte dicat à posteriori & minori fuisse correptum.*

Serm. 3. de Apostolia

Contra verò induratos peccatores & à Petri peccato petram scandali, id est, occasionem sui peccati falsò & iniquè desumentes sic graviter sanctus Bernardus: *Va tibi qui post lapsum, forsio rem te nobis exhibes! Vt quid tam rigidus es in tuam perniciem? Inclinare potius ut melius erigaris, & ne prohibeas frangi quod distortum est ut possis melius solidari. Quid indignari increpanti gallo? Tibi potius indignare. Pluviam voluntariam, ait Psalmista segregabit Deus hereditati tuae, & infirmata est, bona infirmis segregatur heredita-*

ti, qua medietum non repellit. Indurates enim tanquam vas figuli in virga ferrea conteret: & hæreticas infirmata est, ait, tu verò perfecisti eam. Notanda hæc Peccatori postrema verba, quasi ipsi diceretur, falsò & impiè tuam in peccatis excusas infirmitatem, cum in ea tu te ipse projecis, vel cum in eis diutius remoraris; tunc enim perficis tuam infirmitatem; quæ prius erat tantum inchoata; tunc abuteris tua infirmitate ad excusationem peccati, cum potius illa uti deberes ad peccati fugam & cautelam. Non idcirco peccavit Petrus ut peccares, sed potius ut eius exemplo disceres tibi cavendum, aut si forte peccaveris, citò resipiscendum; nec desperandum unquã post quodlibet perpetratum peccatorum, cum ille in pristinum suum statum redierit; sed neque etiam præsumendum aut persistendum in peccato, cum ille statim respectus à Domino egressus fuerit foras, & amare se verit,

O quoties illum oculum qui respexit Petrum, despexisti?

III. PUNCTUM.

SIC ergo cui sanctus Petrus petra viva non est, petra est scandali, dum loco exempli virtutis & penitentiae, quod à sancto Petro exprimere oportebat, sibi potius occasionem erroris & peccati fingit, trahitque ex petra quandam fellis amaritudinem; unde potius mellis & olei suavitatem educere poterat, ad æternam suam salutem. Sic ipse Christus Dominus qui lapis summus, angularis, electus, & pretiosus dicitur, dicitur etiam lapis offensionis & petra scandali, quod quia crucifixus est, non credatur Deus; aut si Deus creditur pro peccatis crucifixus, iam de peccatis propriis nihil nos esse sollicitos oporteat sed securus, sed certos de salute, quantumcunque quisque peccaverit, & in peccatis obierit, dum Christum credat crucifixum, salva sunt ei omnia. O verè petram scandali, & offensionis ei qui sic de Christo sentiret: *Qui ceciderit super lapidem istum, confingetur; super quem verò ceciderit, conteret eum.* Ita planè de sancto Petro peccatore, petra illa est de qua Job: *Et petra fundebat mihi rivus olei.* Miram enim quantè inde in nos defluant misericordiae, cum inde peccatorum remissio, inde venia, inde penitentia & quidquid ad salutem spectat, volenti deriveretur. Sed noientis & scandalum sibi facienti, petra illa est infocunda in quam semen iactum dum decedit, deficit, exarescit & perit. *Radice non habet, concinnò scandalisatur,* inquit Dominus.

1. Pet. 2.

Math. 21.

Job. 29.

Math. 16.

Serm. 38.

O te ter miserum & infelicem, qui cum pos-
ses esse felix alieno damno, mavis esse miser tuo
& tantò majori tuo damno, quantò major est
tua culpa quæ sic petram vitæ convertit in pe-
tram mortis & scandali. Exardefce ad hæc in te-
ipsum, & audi sanctum Ambrosium: Si Petrus
petra est super quam aedificatur Ecclesia, recte pri-
mum signum mirabilem suorum Petrus fecit con-

solidando plantas hominũ claudĩ: ut sicut in Ec-
clesia, fidei fundamenta continet, ita in homine,
membroꝝ fundamenta confirmet. Rectè in-
quam primum in Christiano pedes curat, ut jam
non intrepidus nec imbecillus possit super Petram
Ecclesia sed robustus & fortis incidere. Sic con-
fortare, & cito robustus.

DE SANCTO PAVLO.

Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. I. Cor. II.

VERITAS PRACTICA.

Licet Pauli magnitudo vix sit imitabilis? vix ta-
men alius est magis imitabilis quam magnus
Paulus.

RATIO HÆC EST INTER ALIAS, Quod
vix est alius magis imitabilis quam qui exem-
plo suo majorem spem facit proposita imitationis
assequenda.

Sed vix ullus est alius qui exemplo suo majorem
spem faciat proposita imitationis assequenda,
quam magnus Paulus.

Ergo vix alius est magis imitabilis: ac proinde au-
diendum, dum ad imitationem sui nos adhortatur.

I. PUNCTUM.

QUANTA esset magnitudo S. Pauli,
satis patet ex eius vita, rebusque ge-
stis, quæ ex Actibus Apostolorum, atque
ex ipsius Apostoli Epistolis colligun-
tur. Quia tamen non nisi sparsim & per partes il-
lic referuntur quæ sunt huius divini hominis il-
lustriora facta: si quis collectim ea desideret, a-
deat sanctum Joannem Chryostomum, quem
nobis divina providentia non minus submini-
stravit Pauli prædicatorem: quam Paulum, Chri-
sti præconem. Oportebat sanctum talem Apostolum
cui singularis hæc daretur Gratia, in gentibus e-
vangelizare investigabiles divitias Christi, & il-
luminare omnes quæ sit dispensatio Sacramenti
absconditi à seculis in Deo. Verum & oportebat
tale os aureum, quod singularem illam Aposto-
li gratiam nobis evidenter & dignius aperiret.

Et cum multa de Paulo Chryostomus, tum
illud insigne est & compendiosè eximium quod
ait, eum velut Paradysum spirituales, unde qua-
tuor fluvij gratiarum in universam emanent ge-
nus. Quatuor sunt scilicet præcipua capita quo-

gratiæ illæ omnes referuntur. Primum est divi-
na sapientia seu rerum divinarum scientia de qua
sic sanctus Chryostomus: Paulus, Archetypus
bonorum cui omnem prædicationem, res orbes, my-
steria cuncta, universamque dispositionem Deo
concessit. Ipse caelum solem habens: iustitia, ipse ma-
re sapientia purissimum & profundissimum.

Secundum est, efficacia in dicendo, de qua sic
idem sanctus Doctor: Etenim homo ignobilis, ab-
jectus, & circumforaneus qui artem exercebat in
pellibus, in tantum virtute progressus est, ut vix tri-
ginta annorum spatio, Romanos & Persas, & Me-
dos & Indos & Scythas & Aethiopes, & Sauroma-
tias & Saracenos, & omnes profusus humanam
genus sub jugum miseret veritatis. Tertium est
eius sanctitas & virtutum omnium quantum-
cunque diversarum associatio. Paulus, inquit

idem Panegyctes, cum in terris esset; ubi Sere-
phim sunt, ibi conversabatur, prope Christo assi-
stens quam hastam & stipitatoris regi assistunt, qui
per eum iste aspectus huc illuc circumferant, illo ve-
rò nulla rerum specie motus, universam mentis a-
ciem ad regnum (Christum) tendit. Et rursum
Paulus omnium virtutum fuit arcus, adeo ut et-
iamsi quis totum contra eum, iustorum chorum
sigillatim appendat, inveniat erutimam, virtutum
ponderibus à Pauli parte depressam.

Quartum denique est infatigabilitas quæ dâ
animi & corporis, dum per universas totius orbis
partes Christum annuntiat. Totus factus charitas,
inquit os aureum, sicut missum in ignem ferrum
totus ignis efficitur, qui quasi communis totius
mundi esset Pater, ita amore hominum, ipsos eorum
imitabatur parentes, in dō cunctos pietate & solaci-
tudine superabat. Itemque alibi falsus: Sicut medi-
cus optime, & Pater communis, & curator ac tu-
tor, omnia agit, omnia curat, in pedimeta removeat
essendentes reprimat, ubiq; circumcurat. Neque enim
sicut si qui in prallo rem persequit, sed sicut si qui ad
paratam

Ephes. 3.

Hom. 1. de
laud. b.
Pauli.

Rom. 8.

Ibid.

Hom. 55.
in Matth.

3. Co.

Ep. 3.

In comm.
S. Pauli.

Hom. 21. in
1. Corinth.

paratam ac promptam venit victoriam, trophæa statuit, iustitiam destruens, deiciens Diaboli munitiones, & ministrorum machinationes, & universum tandem orbem ad Christi exercitum ducit & neque parum respirat ab his ad illos, ab illis ad alios transiens quasi militum Dux quidam optimus asserens trophæa: imò singulis horis sola tunica indutus irrumpens in aciem, adversariorumque civitates & tela, & lanceas & jacula, & omnia in suum jus cogens.

Ex quibus & aliis uberius pertractatis, unde hæc pauca decerpta sunt, evidenter patet quam vix aut ne vix quidem tanta magnitudo à nobis esset imitabilis: & tamen certa est veritas quæ modò proponitur expendenda, Quod vix est ullus alius magis imitabilis quam magnus Paulus. Rationes multæ possent afferri, sed hæc imprimis opportuna, quæ docet vix esse alium magis imitabilem quam eum qui suo exemplo majorem facit spem in opus imitationis assequenda. Hoc est enim quod vel maxime nos deterret ab imitandis Sanctis, quod nobis persuadere non possumus posse nos eos imitari, quippe qui tam longè simus remoti ab eorum sanctitate; unde & quod illi sunt sanctiores, tantò minus id persuasum habemus, quam nobis ad tam difficilem persuasionem inducendam nihil poterat dici aptius, quam quod de certa spe dicitur quam qui de Sanctis certiores aut majores facit, is se magis imitabilem reddit. Quod certe patuit in S. Augustino cui dubitanti nùm posset casta sanctorum sequi vestigia, tum inquit ipse, Apparuit casta dignitas continentia, serena & non dissoluta hilaritas, honestè blandiens ut venirem neque dubitarem, & extendens ad me suscipiendum & amplectendum vias manus plenas gregibus honorum exemplorum. Et quæ plura pergit quibus se mirum in modum ait esse excitatum, quia sic in spem venerat propositæ ad imitandum virtutis facilius consequenda quam pararet.

Re vela Domino viam tuam, & spera in eo: & ipse faciet: & educet quasi lumen iustitiam tuam. In hoc vel maxime deficiis.

II. PUNCTUM.

SED vix ullus est alius qui exemplo suo majorem nobis faciat spem propositæ imitationis, seu ad imitandum virtutis assequenda, quam magnus Paulus.

Primo enim cum nos exhortatur ad imitationem sui, sicut ipse est imitator Christi, docet nos

evidentissimè non id à nobis imitandum queri quod ipse fecit: neque enim ipse sic Christum imitatus est, ut quæ omnia Christus gessit, Paulus gesserit. Nunquid Paulus crucifixus est? Sed suo modo Christum secutus est, faciendo & patiendo perfectè quæ Christus volebat ab ipso fieri & sustineri, sicut Christus suo modo illa passus erat quæ à Patre sibi erant ordinata ut pateretur. Vnusquisque inquit, proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic. Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permanent. Vnusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum. Tanti refert hoc semel probè intelligere, ut non semel sed iterum atque iterum repetat, se nolle à quoquam aliud quam quod est proprium suæ vocationi, suæ ætati, suis viribus, suo denique statui tum interno tum externo, tum animi, tum corporis & rerum etiam domesticarum. Unde illud ad rem nostram per opportunum sequitur, ut cum ad eum imitandum appellamur, ad illa tantum quæ sunt nostri officij provocemur, ut illa nempe diligenter exequamur in Christo, sicut ipse suo in ministerio gnævus & sedulus fuit. Vide, inquit, ministerium quod accepisti in Domino, ut illud impleas; Non mecum quod accepisti, sed illud tuum quod tibi à Domino datum est, sicut mihi meum, & cuius rationem reddes non mei ministerij, sicut nec ego tui. Nam unusquisque nostram pro se rationem reddet Deo. Quid clarius? Quid iustius?

Atque ita, hoc aliud inferitur quod erat præcipuè demonstrandum, cum nempe non sit alia tibi proposita virtus Pauli ad imitandum, quam quæ tibi domestica est, tibi propria est, & tota tua, quid est quod deterearis? Quid est quod non speres? Quid est quod dubites vel affuturam gratiam, vel satis eam esse potentem ut tuo perinde fungaris munere, ac Paulus suo?

Quod si tamen adhuc hæres; si vel gratiæ vel tibi sic diffidis ut non putes unquam posse etiam in minimis quod Paulus in maximis potuit; queso te, Paulum cogita, quis esset ante acceptam gratiam, quis qualivè factus sit post acceptam; & vide num ex istis, spes tam certa exerceatur, quanta esse potest cum Dei gratia ex cuiusvis exemplo. Quanta est enim distantia Sauli perfectantis Christum & Pauli Christum prædicantis, tanta est ratio seu rationis efficacitas ad demonstrandum, quid possit in nobis gratia, si velimus ei consentire; cum unius sit gratiæ opus, quodcunque illud est grande opus, quod Saulus persecutor, factus est Paulus prædicator. Propriæ, Pauli, inquit

1. Cor. 1.

1. Cor. 7.

Coloss. 4.

Rom. 14.

Serm. 1.

In Conversione S.

Pauli.

In Conversione S. Pauli.

inquit S. Bernardus, conversione ejus memoria frequentatur quod & ipsa quoque memorantibus usque inveniatur. In hac enim memoria & peccator spem venia concipit, & provocatur ad penitentiam; & qui jam peccasset, perfecta conversione accipit gratiam. Quis desperet ultra pro magnitudine ejuslibet criminis, quandoquidem Saulum audiat adhuc spirantem minari & eadem in Discipulos Dominus, subito factum vas electionis! Quis dicat iniquitatis pondere pressus, assurgere jam ad studia meliora non valet, quando in ipsestina quo sanguinem sitionis Christianum, dixit toto corpore virtus afflabat, persecutor et crudelissimus in fidelissimum repente mutatus est. Predicatore? Magnificè si quidem in hac una conversione, & misericordia magnitudo, & efficacia gratia commendatur.

1. Tim. 1.

Quod & ipse S. Apostolus sic agnoscebat, sicque omnibus notum volebat, ut omnes suo exemplo animaret ad illam spem quae est vel maxime necessaria ad formandum imitanda virtutis affectum: sic enim ait. *Christus IESVS venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum; sed adeo misericordiam consecutus sum, ut in me primo est. n. dicit Christus IESVS omnem patientiam & informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam aeternam. Quem in Apostoli locum sic praclare S. Anselmus, ex D. Augustino: S. Saulus sanatus est, ego quare despero? Si a tanto medico tam desperatum ager sanatus est, ego vulneribus meis illas manus non optabo? Ad illas manus non festinabo? Ut hoc dicerent homines idcirco factus est Saulus, de persecutore Apostolus, quia cum venit Medicus volens sibi famam comparare, infirmum quavis aliquem desperatum, & ipsum sanat: & si pauperimum inveniat, non ibi quaerit mercedem, sed commendat artem: ita & Christus potentiam specialem medicinae spiritalis sua ostendit in Saulo, ut omnes deinceps possent, eum sanare posse cum cunctis infirmitatibus confugientium ad se. Tunc vero jam dubitare posses?*

Adde his vero quod non parum facit ad provocandam imitationem, non modo Paulus fuit qualem se dicit ante conversionem, blasphemus & contumeliosus: sed post suam etiam ad Christum vocationem, & post acceptam baptismi gratiam, sic internis & externis agitur est motibus, molestis, angustiis & pressuris, ut vix ullus hominum se infirmum magis & oppressum sentiat quam se hic passim proficitur Apostolus nempe ut omnes non solum verbo sed facto doceat in quo potissimum sita sit virtus hominis & operatio gratiae; non in apathia, non in obrusis

sensibus, non in corporis aut animi ficta quadam vacuitate curarum & motuum: sed in pugna cum vitis, in certamine cum concupiscentia, in negando consensu naturae provocanti ad peccatum. Videro, inquit, in me & tenio quidquid in aliis hominibus depravat apertis naturae, sed renitor, sed reluctor cum Dei gratia per Jesum Christum. Sic pugno non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum, & in salutem redigo. In omnibus tribulationem passimur, sed non angustiatur: aporiamur sed non desistimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur; deiecitur sed non perimur: semper mortificationem IESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita IESU manifestetur in corporibus nostris.

Quasi diceret, si qua mundi aut carnis vexatione vos agitat, & a virtute propterea dimoveri putatis, putate & certo credite nos eadem prolixo vexari molestia, cum interna tum externa: nec tamen divino freti subsidio, virtutem abdicamus sed potius in illa & cum illa magis subsistimus: quaecumque virtutis impedimenta vos habere proclamatis, haec & Paulus habet: quaecumque vero Paulus habet virtutis & gratiae necessaria subsidia, vos habetis. Unde & concludit; *Haec ergo habentes promissiones charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perfectentes sanctificationem in timore Dei. CAPITATE NOS. Neminem laesimus neminem corrupimus, neminem circumvenimus. Id est, ut exponit S. Thomas, capite nos in exemplum servanda simul charitatis & iustitiae. Si naturae depravae motum esse fecerit, laesim eos certe qui me innocentem prius laeterant, sed divina juvante gratia neminem laesimus aut ulla in re offendimus. Sic agite, sic naturae resistite, sic gratiae cooperamini. Quae & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, haec agite, & Deus pax erit vobiscum. Quando scilicet, vos a me imitando non exultabitis quasi alius essem a vobis, quod falsum est, & quod si praetenditis, Deus pacis non erit vobiscum, quia non est cum mendacio & falsitate. Quamobrem, inquit, ESTOTE SICUT EGO, QUIA ET EGO SICUT VOS. Estote sicut ego, patientes, mansueti & humiles, quia & ego sum sicut vos intus in animo, & extra in mundo, afflicus, agitatus & commotus. Sic tribulamur pro vestra exhortatione & salute quae operatur eandem tolerantiam passionum quas & nos patimur. Id est, vobiscum mala patior, ut vos mecum mala bene pati discatis.*

Ab Paulo in caelo iam IESVM conspicit, & in terra

Rom. 7.

1. Cor. 9.

2. Cor. 6.

2. Cor. 7.

Phil. 4.

Gal. 4.

L. 19. M. r.
6. 5. & 6.

va adhuc hominem fugis, nempe gentis Aretæ regem, in paradysum ducere, secreta Dei verba agnosce, & adhuc à Satana Angelo tentari. Unde sic foris ut ad calcestris rapiaru: unde sic in firmis, ut in terra hominem fugias, & adhuc à Satana Angelo ad versa tolere: Sic S. Papa Gregorius, qui & sibi fusè respondet id ita divinitus factum, ad augendam virtutem Apostoli, & ad ejus virtutis exemplum facilius exponendum.

III. PUNCTUM.

LICET ergo Pauli magnitudo vix sit imitabilis; vix tamen alius est magis imitabilis, quam magnus Paulus. Non enim invitatis ad eius imitandam magnitudinē, sicut neq. ad ejus officij Apostolici sublimitatem; sed tamen invitatis ad illum imitandum, ut sicut ille humilis fuit & patiens atque omni virtute commendabilem se suo in illo Apostolico munere præstitit, ita tu in tuo; & ne forte dicas te non posse quod debes, idcirco ille tibi proponitur qui minus quam tu poterat, nisi adjutus fuisset ab illa gratia quæ sibi tā præsto est ad obeundum munus tuum quam ad suū: illi affuit perficiendum. Gratia Dei sum id quod sū, inquit ille, & gratia ejus in me va: va non fuit. Atque ut ij simus etiam qui esse debemus. Adjū-

2. Cor. 15.

Die 2. Julij

IN FESTO VISITATIONIS
BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

Exurgens Maria, abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda. Et intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth. LUC. I.

VERITAS PRACTICA.

Divinæ visitationes raro conveniunt cum humanis, nisi hæc rare sint,

RATIO EST, Quia humana illa visitationes quælibet citroque dantur & accipiuntur, nisi sint rare, sunt nimis familiares, nimis libera & effusa.

Idcirco divina visitationes raro conveniunt cum illis visitationibus quæ sunt nimis familiares, nimis libera & effusa.

Ergo raro conveniunt divina cum humanis, nisi hæc rare sint. Quia ceteratio multum valere debet ad coercendam liberiozem illam licentiam, quæ multis etiam Religiosis sunt frequentiores.

vantes, inquit, exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.

Totum est in illo gratiæ fidei usu: unde apud S. Chrysostomus. Quid sit & homo, & quanta natura nostra nobilitas, quantaq. capax virtutis, in Paulo videmus, qui vita sua docet quod inter Angelos hominesq. non grande sit medium, si tamē nos ipsos diligenter excolamus. Non enim aliam ille est fortis naturam, nec dissimilem nactus animam, neq. alterum habitans mundum; sed in eadem terra, sub eadem etiam legibus nutritus & moribus.

Ad hæc quid animi? Quid virtutis? Quid melioris vita? Quid perfectioris sanctimonæ? Nihilne tali exemplo movereris? An te adhuc posse negabis quod debes facere, aut refugies velle quod possis? Nihilne Sancto deferes? Nihil eius dictis? Nihil ejus exemplis? Audi saltem illum: *Timo ne forte sine causa laboraverim in te.* Quid respondes? Potestne solo silentio tantum probum conquire?

Vide in 2. parte, Feria 4. Cinerum, ubi hæc proponitur veritas:

Non quidquid Christus egit, sed quomodo.

Et Feria 3. Hebd. 1. in Quadragesima, ubi de internis Christi doloribus.

in visitando, si que divini privantur visitationibus & gratis; Quod est valde deplorandum.

I. PUNCTUM.

CUM ex Angelo nuntiante sibi divinum Verbum incarnandum, didicisset Beatæ Virgo cognatam suam Elizabeth concepit filium tenectur e tua: statim atq. discessit Angelus, ce gnovit divinæ voluntatis esse, ut gravidam illam suam cognatam, ipsa etiam Verbo divino foeta visita: et, & coleret; tunc illi d paruit, sive ut sic volenti Deo tantum obsequeretur, sive ut officium suum Elizabethæ deferret, sive ut mutuo divina in se collata benefici-

nefcia recolerent, five ut effet nobis exemplo, quo fructu quo ve fine fint habenda colloquia, & mutua vifitationes tranfigenda. O certe caelitus injectam Virgini talem mentem! o fancte natam ejus operam quæ tanto malo quale in frequentibus illis congreffibus reperitur, modum & remedium afferre queat.

Perpendi quidem pollunt ex evangelica rei gefte historia, quæcunque pietatem tuam acuet, de quibus fatifufè fupra in Adventu, tota fecunda Hebdomada: five promptam mireris obedientiam, five feftinum iter modeste Virginis, five fuavem & divinum amica cum amica congreffum, five quas profert Elizabetha laudes divinae matris, five quos fentit infans Joannes ab infante JESU anticipatos pietatis fentus; five quid demum ex tanto delibes mysterio, tum verò attentius contemplare quanta fit hujus sanctæ vifitationis, & earum quæ inter nos haberi folent differentia. Nihil illic vaniloquij, nihil otiofæ confabulationis eft, nihil de regnorum ftatu, nihil de Regum bellis, nihil de alienis moribus, nihil leve, nihil ridiculum, nihil defultorium; fed omnia religiofa, pia, fancta, cœleftia; de divinis beneficiis unus eft ambarum fermo; tota eft Elizabeth in celebranda Virgine Matre; tota Virgo Mater in magnificendo Domino. Quas effandit illa laudes in Virginem, Virgo refundit in ipfum Deum totius boni fontem. *Magnifici: at anima mea Dominum, & exultavit fpiritus meus in Deo falutari meo.* Revolve fingula penficulatim: tum ut tali ex congreffu difcas tuos reformare: audi veritatem propositam de divinis & humanis vifitationibus opportune conferentem. Audi quantum humanæ divinis præjudicent; & quantum inde detrimenti totam in vitam importetur.

Raro enim divina convenient cum humanis, nifi hæ humana fint rariores. Et quidem ratio que affertur eft planior, quàm ut fufius probari debeat: nam nifi fint rare vifitationes, funt frequentes; fi fint frequentes, funt nimis familiares, funt nimis libera, nimis effufa. Contrafta funt rationis repagula, pudor exutus eft, licentia regnat, verecundiæ locus sublatus, amicitia dicitur permitti omnia. *Sicut urbs patens & ab quo murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere fpiritum fuum.*

Nonne hoc ita evenit? Nonne & tibi læpius? O quoties minor homo rediit ex hominibus fic effufè frequentatis! *Effufus es fic aqua, non creftas.* Dicebat Jacob Ruben optime genito fuo.

Tibi verò quod pejus eft, effufus fic aqua, decrescas.

II. PUNCTUM.

SED Divina fcilicet vifitationes raro conveniunt cum illis humanis vifitationibus, quæ funt nimis familiares, nimis libera & effufa.

Primo quidem dicendum effer, quid fit in genere divina vifitatio. Deinde quot ejus species enumerentur. Ac postremo quàm divinis obftent humanæ libertiores & effufiores.

De primo, confulendus eft liber Exercitiorum S. Igaacij ubi de regulis agitur ad discernendos fpiritus motus; inde sub nominibus confolationis & delolationis facile difces divinam tunc elle vifitationem, quando Deus fenfibili aliquo fuæ præfentia figno dato, animam plenius occupare fentitur, & in unaquaque facultate diverfas operationes fic exercere, ut ipfa etiam anima moveatur ad non nullos actus conformes divinis illis, quas perferunt operationibus & gratis. *Vifitasti terram & inebrafti eam. VISITA vineam*

Quod fpectat ad fecundum, tres præcipue recitentur vifitationis divinae species. Prima eft terrens, conturbans & pavore quodam concutiens animam quæ vel in peccato eft, vel in affectu aliquo inordinato, vel in tepido ftatu, vel in quadam mentis incuria, vel in periculo tentationis & lapsus nifi advertat, vel fi denique lapsa fit, admonetur fuæ culpæ. *Adam ubi es? CAÏN quid fecifti? Vifitabo in virga iniquitates eorum.* Secunda eft inftruens, monens, docens & variis intellectum colluftrans luminibus, ut animi ftatum melius cognofcat, ut peccati fœditatem & virtutis præfentiam notit acutius: ut quæ de

Christo Domino funt, plenius intelligat; & quos in via virtutis progreflus facere debeat apertius intueatur. *Intellectum tibi dabo, & inftruam te in via hac qua gradieris.* Quod apertè referas illud Sapientis. *Nifi ab Altiffimo fuerit emiffa vifitatio, no dederis in illis cor tuum.* Tertia eft officiens, & appetitum five rationalem five fenfitivum diverfis moyens affectibus in fper æternorum, in gaudium divina voluntatis efficit, in defideriū patiendi, in amorem Dei, in zelum divina gloriæ proximorum que falutis, & alios pro diverfa perfonarum difpofitione, aut divina in ipfas ordinatione ac beneplacito. *Vitam & misericordiam tribuiffi mihi, & vifitatio tua cuftodivit fpiritum meum.*

Prov. 25.

Gen. 49.

Pf. 64.
Pf. 79.Gen 3. 64
Pf. 88.

Pf. 31.

Ecc. 34.

Iob. 10.

III. PUNCTUM.

JAM verò quod tertium est & præcipuum, divina illæ visitationes raro conveniunt cum humanis quæ sunt effusiores & liberiores, quia sic effuse loquendo & conversando, anima quodammodo tota effunditur, ut nec recipiendo nec audiendo Deo sit capax; Si venerit ad me non video eum; si abierit, non intelligam. SÆPE enim est gratia donum, inquit ibi S. Gregorius, quod iram deputat: & sæpe Divina distractio ira est, quod gratiam deputat. Quoniam effusus est sicut vitulus super herbam, inquit Prophetas; Confusa est mater vestra nimis, & adæquata pulveri quæ genuit vos; id est conscientia. Ecco novissima erit, deserta, in via & arena. Ab ira Domini non habitabitur, sed redigetur tota in solitudinem, id est, destituetur divinis gratijs quas alioquin nisi nimis effusa fuisset, recepisset.

Iob. 9.

Ier. 50.

Prov. 10.

Malach. 1.

Is. 59.

Adde quod cum in multiloquio non desit peccatum, peccatum autem opponat nubem divino soli ne se communit, nec non est mirum si non conveniant. Non est mihi voluntas in vobis. IN QVI- TATES vestrae disjuncte inter vos & Deum vestrum: & peccata vestra absconderunt faciem ejus à vobis.

Denique cum in illis liberioribus colloquijs res humanæ soleant semper pluri fieri quàm divinæ, hinc naturales appetitus & cupiditates rerum sublunarium crescunt & roborantur; contra verò, rerum cœlestium decrescit valor & pò- dus. Ac proinde vel negantur eis visitationes & communicationes divinæ quæ res illas, pluri- stimant quàm merentur: vel si conceduntur ali- quæ, pereunt illæ velut fementecus viam ja- ctum quod pedibus incedentium concalcat, & volucres cœli comedunt illud. Id est Diabolus, ut ipse Christus Dominus interpretatus est.

Luc. 8.

Iob. 39.

Ib. 42.

O quam sapienter ille insipientiam suam agnoscebat quod nimis esset locutus, & qui se propterea sic arguebat: Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? da animum meam, ponam super os meum. Vnum locutus sum, quod utinam non dixissem; & alterum quibus ultra non addam. Tum paulò post, acrius in se exardescens; ideo insipienter locutus sum, & quæ ultra modum excederent scientiam meam. Idcirco ipse me reprehendo, & ago penitentiam in favilla & cinere. Si talis illi do- loris sensus propter unum aut alterum ver- bum levius dictum, qualis tibi habendus est propter tam multa profanè fusa?

DIVINÆ igitur visitationes raro conveniunt cum humanis nisi hæc rara sint. Quia quæ par- ticipatio justitia cum iniquitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Qui frequentiores sunt in illis humanis congressibus, de mundo sunt, ideo de m- do loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo su- mus; qui novit Deum audit nos; qui non est ex Deo non audit nos. Quasi diceret dilectus Discipulus: sicut libenter mundani mundana loquuntur, sic non libenter de divinis audiunt, quia non qua- drant simul divina & mundana; atque hoc ipso quo mundana placent, divina displicent. Neque tantum mundanos putes, inquit ille, qui de mun- do loquuntur; sed qui loquentes libenter audiunt, & hæc est nota mundanæ vel religiosæ animæ, si libentius de mundo vel de Deo loquentem au- diat. Quod & alter sanctus Joannes sic exprime- bat: Qui est de terra, de terra est, & de terra loqui- tur; qui de cœlo venit, super omnes est. Et quod vi- dit & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit: id est, cum terreni & mundani ho- mines totum sint in terrenis, loquendo, conversan- do, & vivendo; non audiunt eum qui de cœlo venit, & qui de cœlo loquitur, quia sic terrena non conveniunt cum cœlestibus, sic humana discordant cum divinis.

2. Cor. 6.

1. Ioan. 4.

Ioan. 3.

Osea 2.

1. Cor. 7.

Iob. 19.

Cant. 2.

Serm. 35.

Atque hinc divinus amator animarum, ut ani- mam quo velit modo, visite; Ducam, inquit, e- am in solitudinem, & loquar ad cor ejus. Neq, il- lam tantum intelligit solitudinē quæ corporali præsentia nos se jungit ab alijs; sed illam etiam qua præsentis & simul agentes ita temperatè res universas tractamus, ut sicut monet Apostolus, Quæ utuntur hoc mundo, tanquam non utantur. Legi posset D. Gregorius in hunc Jobi locum Cui dedit in solitudine locum, & tabernacula ejus in terra susjugeni. Videri verò debet S. Bernar- dus ad hæc Cantorum verba: En dilectus meus loquitur mihi. Sermo est integer, & illustris de vi- sitationibus Domini, quæ sunt animæ sibi rectè vacanti; unde hæc pauca ex multis ad coercen- das deinceps liberiores illas visitationes quæ di- vinitus obstant, atque ad procurandum cum gratia interiori animi & exteriori vitæ statum, qui Sponso venturo viam parat. Arguit nos pro certo, inquit, negligentia & incuria ipsa inopia nostra. Nam si quis nostrum integrè & perfectè, juxta ver- bum Sapientis, cor suum tradat ad vigilandū di- luctulo ad Dominum qui fecit illum, & in cõspicu Altissimi deprecatur simulq, vocem omnibus siudeat

parare vias Domini, rectas facere semitas Dei sui: cui cum Prophetis sic dicitur, oculi mei semper ad Dominum, quia providebam Dominum in conspectu meo semper: nonne hic accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo: Visitationis profectus frequenter, nec unquam ignorabit tempus visitationis suae, quantumlibet u qui in spiritu visitat, clandestinus veniat & furivus, ut pote verecundus amator. Adhuc ergo longè agentè benè vigilans anima, sobria mente respiciat, & deinceps universa somperiet qua in Dilecti adventu sponsam tam solerter quam signanter advertisse monstravit, quia ipse ait: qui mane vigila verint ad me, invenient me. Et quæ plura prosequitur. Sed ó præclare positas quascunque vigilias,

quæ tali compensantur dono! Quod de comedendo ait Sapiens, tu etiam de loquendo memineris usurpare: Cessa prior, causa disciplina; & noli nimius esse, ne forte offendas. Ecclesiast.

Eadem quippe est oris intemperantia in loquendo, quæ est in edendo. Et quæ est regula Temperantiæ in edendo, eadem est in loquendo.

In hac 3. parte, Fer. 6. Hebd. 7. Vide & in 1. parte, Dic 14. Januarij.

IN FESTO SANCTÆ MARIÆ MAGDALENÆ.

Vides hanc mulierem? Luc. 7.

VERITAS PRACTICA.

Tantum à perfectâ pœnitentia deficies, quantum à pœnitente Magdalena discedes;

RATIO EST, Quia tantum à perfectâ pœnitentia deficies, quantum aberis ab his omnibus observandis, quæ ad perfectam pœnitentiam requiruntur.

Sed quantum à pœnitente Magdalena discedes, tantum aberis ab his observandis quæ ad perfectam pœnitentiam requiruntur.

Ergo tantum à perfectâ pœnitentia deficies, quantum à pœnitente Magdalena discedes. Quod sanè est & ad pœnitentis Magdalena commendationem per illustre; & ad nostram salutem per opportunum.

I. PUNCTUM.

Fer. 4.
Hebd. 7.

NOTA est historia hujus peccatricis mulieris de qua jam supra in hac parte sunt multæ veritates propositæ. Nunc quod pluri omnium refert; audienda sunt hæc Christi Domini verba: *Vides hanc mulierem? Quasi diceret, vides absolutum exemplar perfectæ pœnitentiæ? Sic est pœnitendum sicut illa demonstrat pœnitens.* Hoc est librum æneum de speculis mulierum fabricatum in quod layandi sunt quicunque sacrificium illud quod

Exodi 30.
c. 38.

est spiritus contribulatus, sunt oblaturi. *Tantum denique à perfectâ pœnitentia deficies, quantum ab hac pœnitente qua dicitur Magdalena discedes.* Ps. 50.

Sic in ipso primo considerationis aditu, subiicienda nobis est veritas quæ expendenda proponitur, ut ei scilicet declarandæ subserviant singula quæ de hac pœnitente refert historia, tum evangelica, tum ecclesiastica. Quamobrem, neque diutius immorandum est in prima propositione, qua dicitur tantum te à perfectâ pœnitentia recessurum, quantum aberis ab his omnibus observandis quæ ad perfectam pœnitentiam requiruntur. Nam licet hoc necessario fuerit præmittendum tanquam fundamentum totius discursus, tam aperte tamen patet, ut probatione non sit opus ad intelligentiam, sed affectu voluntatis ad praxim & executionem eorum omnium, quæ præscribuntur tanquam necessaria volenti seriò pœnitere. Nonne id vis aliquando? Nonne scis tam necessariam esse veram & perfectam pœnitentiam, ut si vera non sit, nulla sit salus, non sit autem vera nisi concurrant ea omnia quæ ad ejus formandam veritatem conducunt? O quam verè alioquin dicitur de his pœnitentibus qui non verè convertuntur, *Non sunt reversi in toto corde suo, sed in mendacio!* Quod dices aliis, primò tibi dictum puta. 1er. 33.

II. PUNCTUM.

II. PUNCTUM.

SED quantum à poenitente Magdalena discitur, stantim aberit ab his observandis quæ ad veram & perfectam poenitentiam requiruntur.

Non exigitur quidem tanta gratia, neque talis effectus gratiæ, quantum ad omnes perfectionis gradus, qualis apparet in hac peccatrice poenitente; sed sicut non dubitatur esse necessaria quædã præveniens gratia qua clamamus, *Converte nos Domine ad te, & convertemur*. Ita planè dubitari non debet, quin secundum illam gratiam nobis communicatam, ea debeamus observare quæ observanda proponuntur in illa poenitente quæ proponitur omnibus tanquam perfectum exemplar perfectæ poenitentia.

Sis licet in minori gratiæ seu perfectionis gradu: at juxta illum tamen gradum, sic conari debes eam imitando exprimere, ut non quidè tam perfecte quam illa diligas; tuo tamen in gradu perfecte diligas & convertaris, si quæ illa præstat, observes: aut certè si ea desis observare, tantùm desis à vero poenitente seu à vera poenitentia, quantum ab illis observandis defueris. Idcirco etiam dictum à Domino: *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*: Q. d. sicut sine me ad vos prius converso non potestis inchoare soli vestrâ conversionem: ita neque ego solus illam perfectionem nisi mecum collaboretis, & nisi me conversum ad vos per primas gratias sequamini vestro conatu, si quæ incipiat converti, non convertar ad vos per necessarias consequentes, ac proinde nulla erit conversio. Atque ut manifestè videatis quid factò vobis sit opus, videte hanc peccatricem, videte & facite secundum exemplar quod vobis demonstratur, ut sitis sicut illa, verè poenitentes & verè conversi. Quænam autem sunt illa? Tres vulgo poenitentia partes referuntur, sed illis tribus tria quædam alia connectuntur, quorum defectu vix fortè hæcenus illarum unam partium peregisti. Vide ut in te deficiunt, vide ut in sunt in Beata Magdalena, ut inde ad te atque ad alios transferas.

Primum est, audire libenter admonentem de salute, vel adire Concionatorem Apostolicum, vel legere librum aliquem efficacem, vel convenire hominem probum & pium de conscientia. Hoc est primum quod fecisse Magdalena narratur: quantumcunque peccatrix esset, sorore, tamen suam Martham libens audiebat: persuadet Martha sorori Prophetam illum audire qui dicitur Jesus: consentit Magdalena, prædicantem

audit Dominum, tangitur audiendo, compungitur, & ecce tota convertitur. O quale illud verbum quod fuit penetrabilis omni gladio accipiti ad dirumpenda rot pravitatis vincula! Itane verò tu monentes audis? Itane viros efficaciores adis quorum verbis accendans? Hoc est fortè quod magis times & odisti; severiores sunt, inquis. & arctiorem faciunt viam cæli. Hoc est quod te perdit, quia hoc est quod in via perditionis te retinet. *Via stulti recta in oculis ejus: qui autem sapiens est, audit consilia.*

Secundum in quo deficiet, est, quod licet peritos audias Concionatores, tibi tamen particulatim non applicas quod illi dicunt generatim de peccato, de divinis judiciis & horrendis pœnis quæ peccatores manè; quasi alius dicerentur & non tibi, quæcumq; dicuntur de difficili salute divitum, vel corū quorumlibet qui prava mundi cupiditate tenentur, quasi non sis ex illis divitibus & mundanis ad quos divinus sermo dirigitur; nempe non ita divitem putas quàm velles sicq; non putas omnino eū esse de quo Scripturæ loquuntur: nec miser cogites quod satis sit ad æternam perditionem velle esse divitem sicut expressè monet Apostolus: *Qui volunt divites fieri incidunt in tentationes & in laqueum Diaboli, & quæ plura refert; sicq; de aliis concupiscentiis, satis est ad peccatum, velle peccare, vel epulari & indulgere genio largius, licet non actu indulgeas quia fortè non potes commode; quomodo docunque tandem id accidat, verendum tibi maximo perere est, ne ex illis sis qui audiebant quidè Dominum neq; tamen auditis movebantur, quia ut illis exprobrat Dominus: *Vos estis qui iustificationem vos coram hominibus, Deus autem novit corda vestra.* Non sic Magdalena non sic non ad alios refert sed ad se unam, quæcumq; audit; se velut unâ peti, se unam urgeri sentit, sicq; cum Davide in-clamat, *Conversa sum in arumna mea, dum configitur spina; delictum meum cognitum tibi feci, & injustitiam meam non abscondi.**

Sed esto movearis aliquando, & non possis dissimulare qui sis; tertium est tamè aliud in quo plurimum deficiet, nempe in dies differens converti quod expresse vetat Scriptura, *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem*: Tu quasi expresso volutatis oppositæ actu nihil putas festinandum in re, inquis, tam seria & momentosa non est properandum; satis tibi videris velle modo, quod aliquando facias; atque inirerim unus idemq; semper manes, semper amans pecuniæ & honoris & voluptatum: neque ab his

Hebr. 4.

Prov. 12.

1. Tim. 6.

Luc. 16.

Pj. 32.

un-

unquam desistes nisi quando desistes vivere, vel quando ita dolore tuæ vitæ deficientis opprimeris, ut de solo dolore liceat cogitare. Itane salutem animæ ludis? Itane converteri hoc est, an potius Deum irridere!

Quam longè alia est Magdalena! Statim atque sensit aculeum, non ad mensem, non ad hebdomadam; non ad proximum festum, non ad crastinam sequentem diem, sed illà ipsà horâ, ut cognovit quod IESUS accubuisse in domo Pharizæi, prodiit illa continuo & ad pedes sui Redemptoris se prona coniecit. Quod certè tēpus & diversorum facile probant, nullam à primo conversionis sensu, interjectionem fuisse moram; nam si quid retardare voluisset, non profectò tempus illud elegisset, illumve locum convivij quo peccatrice vel pœnitentem mulierem apparere, insolitum & portento simile foret. *Nescit quippe tarda molimina, Spiritus sancti Gratia;* vel si properantem retardas gratiam, retardata offenditur, & offensa deserit offendentem. Si diutius expectasset accedere, nunquam forte accessisset. *Vt pregnantibus in illis diebus quos sibi quisque suo præscribit consilio;*

Atque ut horum trium defectu planè intelligas, quomodo tres illæ partes quæ magis dicuntur pœnitentiam conficere, planè deficient, discè ab exemplari tuo, quales esse deberent, & quales in te sunt. *Vides hanc mulierem?* Vides ut lachrymas ubertim fundit, ut his lavat pedes Domini, ut capillis suis eos tergit, & unguento ungit? Quorsum hæc omnia, nisi ut vehementiam interni doloris de peccato indicet, qui dolor ita necessarius est, ut sine ipso nulla sit vel contritio vel attritio de peccato? Non est quidem doloris sensus & affectus ita necessarius; sed effectus, & quem vocant appreciativum dolorem de peccato, tam necessariè requiritur quàm ipsa contritio vel attritio cum Sacramento, quæ nihil aliud est quàm ipse talis dolor de peccato, ut quocunque pretio proposito jam non liberet, nec deinceps, ullo modo peccare. Dices forte te id ita velle: sed quid sit verè velle, discè à Magdalena. *Vides hanc mulierem?* Vides ut quæ fuerunt peccati quondam instrumenta, procul à se amoveat, vel si amovere non potest, quàm vehementer illà in se oderit & detestetur, nempe oculos, vestes, capillos, torques & similia peccati nutrimenta?

Hom. 33. in Evang. Quod sibi turpiter exhibuerat, inquit sanctus Gregorius, hoc jam Deo laudabiliter efferebat. Itane tu? Non quæritur à te ut tam largiter ex dolore fleas si forte non id possis? Neque ut tua bona

projicias & effundas in pauperes: sed id tantum, aut certè præcipuè ut deponas affectum ab illo præsertim objecto quod fuit causa peccati. Hoc est quod quæritur & quod ita debes ut nisi reddas, nihil agas. Non tua sed te quærit Dominus, at te nunquam illi reddes, nisi ab objectis quibus implicaris, te retrahas & veid dicas: *Tuum sum ego, salvum me fac.* Unde hæc apta Prophetæ verba. *Et contaminabis laminas sculptilium argenti, & vestimentum conflatu aurium tui, & disperges ea sicut immunditiam menstruatæ egredere, dices ei.* Vide quæ supra de his fufius, in 1. parte, Dominica 4. Adventus.

PARS alia pœnitentis est Confessio, cujus necessaria perfectio consistit in sinceritate detegendi peccata omnia, nullo ut pudore, nullo ut timore sciens volens quidquam omitas, sed potius in illis ipsis firmius hæreas, narrodans quæ naturalem possent movere ruborem; cum ut magis offenso Deo satisfiat, tum ut cautius consulatur conscientiæ, quæ se alloquin nisi caveatur, tectam veller, & leviter idcirco delibat quod pleno funditus dicendum est ore & corde, sicut ipsi Christo patere non dubitatur. *Fili mi, Da gloriam Domino Deo Israel, & confitere atque indica mihi quid feceris, ne abscondas.* Responditque. *Alian Idusue, & dixit ei, verè ego peccavi Domino Deo Israel, & sic & sic feci; vidi enim inter spolia pallium vocineum;* Et quæ plura singillatim ac distinctè aperit. Sic prorsus unicuique fideliter ac sincere procedendum esset. Sic Magdalena non erubuit, ait S. Gregorius, *Nam quia semetipsam graviter erubescerat intus, nihil esse credidit quod voce commendaretur foris.* Sic peccatum suum confitetur & confitendo exaggerat, quasi esset peccatum notius civitatis, seu quasi una, omnium civitatis esset causa peccatorum; Sic luculente S. Chrysologus expendit quod ait Evangelista, *Multum in civitate peccatrix.* *Civitate,* inquit, *peccaverat;* quia fama sua famam totius tetigerat: *civitatis,* scilicet, jam non peccatrix solum, sed ipsius civitatis facta fuerat ipsa peccatrix. *Hæc cognovit quod nisi ab illo solo, civitatis peccatum non possit auferri, qui solus mundi voverat abolere peccatum.*

DENIQUE quod postremam illam spectat partem quæ satisfactio dicitur, saltem illa est necessaria quæ scandalum datum eluit, quæ aliena dâmnâ reparat, & suæ vitæ statui conformes edit fructus. Quo in genere quid luculentius, quàm quod à prima illa suæ conversionis hora, supremum usque ad spiritum beata pœnitens fecit: de qua dicitur quod in vastam altissimi montis

spe.

S. Ambr.

Matth. 24.

Is. 30.

Ps. 118.

Is. 30.

Iosue 7.

Hom. 33.

Serm. 93.

speluncam se contulit, ubi triginta vixit annos ab omni hominum consuetudine longè disjuncta. Tu verò non dicam quid simile, sed quid non dissimile facis? Profitetur illa se poenitentem: tu vix auderes coram nonnullis quædam pietatis opera prodere, ne te fortè irrideant. Deputat se illa suis pretiosis vestibus: tu pretiosiores quotidie pro humano more appeteres. Totum se illa Christo addicit: tu te totum mundo & mundanis affectibus. Inhæret illa Cruci & Crucifixo, quibuscuque suis periculis: tu ne honoris leve damnum velles pro Christo pati. Secessit illa & mundo ut soli Christo vivit: tu nihil aspicius ducis quam humanis abduci congressibus, quam non videre & non videri! O te nimis excecaturum si non vides quantum ab illa distes!

III. P U N C T U M.

SIC ergo etiam manifestè patet quantum à vera & perfecta poenitentia deficias.

Quid est enim ab ea deficere, nisi ab his observandis recedere, quæ ad veram & perfectam poenitentiam requiruntur? Quænam porro sunt illa nisi quæ in poenitente Magdalena, tanquam in viva poenitentium forma sunt declarata? Vidisti verò quantum ab hæc forma distares: quid est ergo quod non simul videas quantum à vera distes poenitentia? Vel si satis aperte id vides, quid animi sentis? Quid est tunc sensus ve è Christiani, ubi res agit tanti momenti & ponderis? Nunquid qui cecidit, non resurgit? Et qui aversus est, non revertetur? Quare ergo aversus est populus iste aversione contentiosa? Apprehenderunt mendacium, & noluerunt reverti. Attendi & auscultavi, nemo quod bonum est loquitur, nullus est qui agat poenitentiam super peccato suo dicens, quid feci? Omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus

impetu vadens ad prælium. VULNUS, & livor, & plaga sumens non est circumligata, nec curata medicamine, neque losa oleo. DEDIT ei Deus locum poenitentia, & ille abusus eo in superbiam. Hoc est videlicet, hoc est quod te retardat, quia tardat Dominus, quia expectat, quia bonus est, quia misericors, quia longanimis. Itane verò propterea differendum? An divitias bonitatis eius, & patientia, & longanimitate contempnunt? Ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducat? Secundum autem duritiam tuam & impoentiam car, thesaurizas tibi iram in die iræ, & revelationi justii judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera eius.

Apertè verò etiam sanctus Gregorius sermonem de hac nostra poenitente concludens, rationem inde accipit & motivum non differendæ poenitentia, quod Deus idcirco expectet, ne differamus, idcirco bonitatem suam offert, ut ea moti facilius inducamur ad reditum. Ecco, inquit, vocat, & quos inquinatos denuntiat. Hostiam amlecti querit, à quibus desertum esse se queritur. Nemo ergo tanta misericordia tempus perdat, nemo oblata remedia divina pietati abiciat. Ecce superna benignitas aversos nos revocat, & nobis revertentibus clementia sua sinum aperit: unusquisque ergo penset quo debito constringitur, quando Deus illum expectat ne contemptus exasperetur. Et post allatum Jeremias locum, Attendi & auscultavi: videte tantam pietatis sinum, considerate apertum vobis misericordie gremium: quos male cogitantes perdit, bene cogitantes querit. Ad vos ergo, fratres charissimi, ad vos oculos mentis reducite, & poenitentem peccatricem mulierem in exemplum vobis imitationi anteferte. Et quæ plura prosequitur, quæ edocentur ut animus à re nimis amata unde est peccatum, avertatur, quia in eâ præcipue aversione consistit status animi poenitentis, ut alibi demonstratur.

Possit hæc etiam formari veritas:

Magdalena, seu anima verè poenitens, verus est, Christi triumphus.

Vel sic aptius.

Sicut amor de Christo triumphat in cruce: ita Christus de amore, in anima peccatrice, cruci subjecta.

RATIO EST, Quia idcirco amor de Christo triumphat in cruce, quia Christum quodammodo vincit, spoliat & ita sibi subjectum habet, ut, quidquid jubet Amor, hoc Christus in

cruce faciat & patiatur. Sed in anima peccatrice verè poenitente & cruci subjecta, qualis est Magdalena, hoc ipsum Christus facit de amore mundano. Nemo illum in ea vincit anima, &

ita sibi subiectum tenet, ut, quidquid Christus velit, hoc anima verè poenitens faciat & patiat, aut non sit verè poenitens. Ergo sicut amor de Christo triumphat in cruce ita Christus de amore in anima peccatrice cruci subiecta. Unde & aliter posset concipi veritas: **Quem non perfectè poenitet, Christi triumpho invidet.**

Ratio supponit quod per se est clarum, nempe invidere Christi triumpho nihil aliud esse quàm impedire ne triumphet de nobis: quo supposito sic declarat veritatem; ille impedit ne de se Christus triumphet qui se non sinit perfectè Christo subijci, sed quem non perfectè poenitet, non sinit se perfectè Christo subijci. Ergo ille impedit ne de se Christus triumphet. Quod est maiorem Christi obscurare gloriam quam de se possit consequi, & quam ei deberes omnibus modis procurare.

Videri potest Divus Bernardus sermone sexagesimo quarto, in Cantica, unde hæc fundamentalis propositio est eruta: *Triumphat de Deo* 2. Cor. 2. *amor, nempe in Cruce, ubi semetipsum exinanivit, ut scias amoris fuisse quædam plenitudo effusa est, quod altitudo adæquata est, quod singularitas associata est;* Quod & fufius demonstrare est facile, per analogiam ad triumphum seu ad triumphantis proprias qualitates; quo in sensu dixit Apostolus: *Deo gratias qui semper triumphat nos; in Christo IESU.* De quo & alibi, *Expolians principatus & potestates traduxit confidenter palmam triumphans illos in semetipso.* Vide & supra in hac 3. parte, Feria 5. primæ Hebdomadæ, in Solemnitate sanctissimi Sacramenti, ubi hæc habetur veritas.

Quæ hodiernum Christi triumphum res una magis illustrare debuerat, hæc una magis obscurat.

IN FESTO SANCTI IACOBI APOSTOLI,

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei, possumus. Matth. 20.

VERITAS PRACTICA

I. PUNCTUM.

Sicut possumus, sic debemus.

Id est.

Qua ratione tenemus nos posse bibere calicem Domini: eadem tenemur bibere.

RATIO qua tenemus nos posse bibere calicem Domini, hæc est inter alias, quod à Domino nobis offertur bibendus.

Sed ipsa hæc ratio persuadet nos teneri ad sumendum & bibendum talem calicem.

Ergo qua ratione tenemus nos posse bibere calicem Domini, eadem tenemur bibere. Quod brevius dici potest, Sicut possumus sic debemus. Sic debemus loqui & facere exemplo sancti Iacobi, quod hodie proponitur imitandum.

HIC est unus de filiis Zebedæi dictus Iacobus maior; frater germanus Joannis Evangelistæ, quorum mater accedens ad Dominum adorans, petit, ut unus eorum ad dexteram ipsius aliquando regnantis sederet, & alter sinistram. Quibus respondens Dominus: *Nescitis, inquit, quid petatis; potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei, possumus. At illi: calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.* Id est, non sic immeritis aut personis favore datur sicut putatis, sed oportet unumquemque illudante meriti secundum gratias ipsi à Deo datas. *Secundum formam servati loquitur, inquit S. Augustinus. Divus verò Hieronymus sic paulò fufius: Regnum Dei, non est tantum danti, sed etiam accipienti; quicumque se dignum præbuerit, accipiet quod non persona sed vita paratum est.*

Sapienter autem monet sanctus Joannes Chrysostomus, non esse mirum si adeo imperfecti

fecti fuerint Apostoli, ut primas sedes ambierint, nondum enim mysterium crucis erat consummatum, nondum gratia spiritus in corda ipsorum infusa. Quod si virtutem ipsorum discere cupit, quales post datam gratiam spiritus fuerint, considera, & vidobis omnem ab illa peruersam affectionem fuisse superatam. Et post multa, perpendendum exponit quomodo statim ab hac opinione ipsos remouit Dominus, contraria eis disserens. Nam vos, inquit, de honoribus & de coronis mecum agitatis; ego vero de luctamine atque sudore dissero. Non praemiorum hoc tempus est, nec illa gloria mea modo apparebit: sed cadit & periculorum tempus praesens est. Perspice autem qualiter ipso interrogacionis modo & hortatur & allicit. Non enim dixit, potestisne eodem subire, potestisne vestrum effundere sanguinem? Sed quomodo passio potest bibere calicem? Deinde alliciens inquit, quem ego bibiturus sum; ut ipsa etiam eo communicatione laborum, promptiores redderentur.

Quod & re ipsa praestiterunt. Nam Jacobus inter omnes Apostolos primus pro Christo sanguinem suum fudit in ipsa Ierosolymorum ciuitate, ut refertur in Actis Apostolorum: Misit Herodes Rex manus ut affligeret quosdam de Ecclesia: occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio. IOANNI autem maritimi animu non defuit, ait S. Hieronymus, Missus enim est in seruentia olei delium, & inde ad suscipiendam coronam, Christi athleta processit, statimque relegatus in Paphos in iularum fuit, sicque bibit calicem confessionis quem & eres pueri in camino ignis biberunt, licet persecutor non sudaret sanguinem.

Atque hinc orta veritas quo sensu est proposita, sicut possumus, sic debemus. Id est, qua ratione agnoscimus & certo tenemus nos posse calicem Domini bibere, eadem prorsus persuaderi debemus nos ad hoc ipsum teneri, prout occasio patienti sese obtulerit.

Quomodo est autem illa ratio? Nempe calix ille seu illa quaevis aduersitas quae nos affligit, non nisi permittente Deo sic nobis obvenit. Ille est qui nobis calicem offert, dum haec offertur patienti occasio: Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto. DABO calicem in manu tua. Non sic autem daret au. offerret nisi vires daret ad ferendum quod ferendum offert. Fidelis Deus est, inquit Apostolus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere. Nam & propterea dicitur calix Domini, id est, pars adaequata nostris viribus ab ipso Domino sic ordinata, sicut antiquitus apud Iudaeos solebat Patrifamilias aut primus inter conuivas unicuique partem calicis & potus ministrare, ut omnes secundum aetatem & vires biberent, ut iam alibi dictum est. Sic Dominus calicem porrigit, id est, proportionatam nobis partem crucis & aduersitatis tolerandae subministrat: Quae meri & ferri unice aequae suadetur, inquit S. Leo, quia proprium modum atque mensuram ab unoquoque toleratur.

Sic discretè sanctus Augustinus in illa Psalmi verba: Ignis & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum; CALICEM, inquit, propterea pato appellatum, ne quid praeter modum atque mensuram, vel in ipsis peccatorum supplicis per diuinam providentiam fieri arbitramur. Et ad illud versum, Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo: O HOMO qui tibi dedit calicem salutaris quem accipiens & invocans nomen Domini retribuere ei pro omnibus quae retribuit tibi? Quis nisi ille qui ait, potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Quis tibi dedit imitari passiones suas nisi qui propter te passus est prior? Dat itaque imitari se veli, qui te inuicem admittantur: & tibi si aliquando in difficultatibus videaris deficere, non tam potestatis quam voluntatis iste defensus est. Expende quam id verum & probrosum.

II. PUNCTUM.
At vero illa ipsa ratio plane persuadet nobis id esse volendum quod possumus, seu quod idem est, nos inde prorsus teneri ad iudicandum & bibendum calicem quem porrigit Dominus. Nam cum sit Dominus, nosque eius serui: quid aequius quam seruum cognoscentem Domini sui voluntatem, sese totum illi conformare? Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat. Hic vel unus titulus omnem omnino a nobis obsequiantiam & voluntariam exigit seruitutem.

Deinde vero, cum voluntas eius sit tam aequa tam iusta & omni ex parte sancta, nemo certe nisi proteruus & impius, tanta possit aequitati contravenire. Unde in hunc sensum apte illud deriuetur quod ait Sapiens: Pondus aequum voluntas eius; Nempe ut ille iniquus esset qui pondus non seruat aequum; sic plane qui agnitam non seruat diuinam voluntatem. quia nobis esse debet velut pondus aequum, velut solum pondus iustum quo res omnes nostras appendere & aestimare debeamus, cum praeter Dei voluntatem, in rebus nihil sit nisi falsitas, inanitas, & merum nihil.

His adde, quod tum diuina providentia certis quibus-

Ter. 5. Domi
2. in Quad
Serm. 9. de
Quadrage.

Pf. 11.

Pf. 116.

1. Reg. 3.

Prov. 11.

Ps. 12.

3. Com
ment. in
Matth.
6. 20.

Pf. 74.
Ezech. 23.

Cor. 10.

Ecclesi. 2.

quibusdam mediis unumquemque regat ad finem suum, sicut nihil consultius quam nos illis mediis quantumcunque asperis & difficultibus stare & inherere, sic nihil deploratius quam nos inde discedere. *Sustine sustentationes Dei, conjungere Deo. Et sustine, ut crescat in novissimo vita tua.* Probationes sunt nostrae fidei & fidelitatis, unde statim sequitur in eodem Scripturae loco saepe revolvendo. *Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum & argentum: homines vero receptibiles in camino humilitationis.* Nonne propterea diximus dictum à Domino, supremas illas sedes quas petebat Jacobus, cum Joanne fratre, non ita dari ut petebat, sed ante probandos eos esse quibus concederentur, & ante bibendum calicem cum Christo Domino, quam cum ipso regnandum? Nonne sic ipsi Domino patiendum fuit, ut ita intraret in gloriam suam? Nonne sic ipse Dominus ut Petrus indicaret quam libenter vellet pati: *Calicem, inquit, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?* Quasi hoc ipsum diceret, quod hic demonstramus: aut potius quasi suo ipse dicto & exemplo probaret quod dicimus, hoc ipso videlicet quo Deus est qui dat bibendum calicem; bibendus est. Hoc eius meritum à nobis exigit: hoc illi tam multis & validis, debemus nominibus, ut vel uni ex his nos possemus id negare: quantum minus tam multis? Profer si quid habes contra, & confer cum Christi merito.

Luc. 24. Ioan. 18.

III. PUNCTUM

Gen. 24.

SICUT igitur possumus, sic debemus: Sicut scimus esse patiendum, sic est patiendum: sicut scimus posse, sic oportet velle: sicut scimus idcirco nos posse, quia Dominus est qui calicem bibendum affert, quem certe non afferret nisi possemus bibere, & nisi daret simul posse quod vult nos pati & agere: sic profecto quia ipse est Dominus, sic nos velle oportet quod ipsum velle novimus. *A Domino egressus est sermo, dicunt servi probi & fideles, non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui.* Certè poterant libera sua voluntate resistere divino placito, sicut multi resistunt: sed dicunt se non posse, quasi dicerent se non aliter debere facere; hoc est enim non posse quod non potes rationa-

biliter, quod non potes religiosè, quod non potes Christianè. *Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate,* ait Apostolus.

Et certè in multis casibus, tam necessariò patiendum est, ut velis nolis, sic oporteat pati: at nonne tum fatius est sic libenter pati quia sic Deus modò vult, quàm repugnare & fugere, cum propterea non desinas pati? Hinc illa Sapientis praeclare dicta: *Impatiens operabitur stultitiam. Qui impatiens est sustinebit damnum;* Quasi diceret, solus impatiens sustinet damnum ex adversitate, cum patiens ex illa proficiat.

Sed esto, sit tibi liberum & facile te à bibendo calice modò avocare, quem tamen vides à Domino porrigi, potesne Dominum à te avocare? Nam unum & idem est porrectum fugere calicem, & fugere porrigentem. Non auderes negare eum esse, cum tibi non illud accidat nisi eo permittente & volente. Non auderes dicere, non possum ferre quod offertur, quia Dominus est qui nihil offert quod non possis. Quid ergo dices? Quid est quod audebis? Nempe hoc unum, *Nolo.* Licet ipse sit Dominus qui calicem afferat, licet velit me bibere, licet possim, *Nolo tamen.* O infame verbum! O protervam vocem! Sic tamen est, sic propterea dictum: *Quoties volui, & nolui?* Obstupescere, confundere, & exardescere contra.

Funiculus simplex difficilior sumptur. Hunc tibi funiculum facito ex his tribus simul considerandis in quolibet casu adverso. Primum est, divina voluntas sic ordinans. Secundum est, hujus ordinationis servata vel non servata magnum momentum ad salutem & perfectionem tuam. Tertium est, exemplum Christi & sanctorum omnium de quibus asseritur quod omnes qui pie volunt vivere in Christo IESU, persecutionem patientur. *ECCE quibus non erat iudicium ut bibarent calicem, bibentes bibent: & tu quasi innocens relinqueris? Non eras innocens, sed bibens bibes.* Vide in 2. parte, rotam Hebdomadam 2. in Quadragesima. Et in 4. parte, Fer. 5. Hebd. 18. Ubi haec expressa declaratur veritas.

Si non agis quod vult Deus, hoc unum infame habes quod respondeas; nolo, non placet.

IN

Die 26. Julii.

IN FESTO SANCTÆ ANNÆ.

Dominus mortificat & vivificat. 1. Reg. 2.

VERITAS PRACTICA.

Qui non vult mortificantem Dominum, non vult vivificantem.

RATIO EST, Quia qui non vult Dominum ordinatè, seu quo se modo suaque communicat, vult illum absolute.

Sed qui non vult illum prius mortificantem quam vivificantem; non vult illum ordinatè, nec quo se ille modo communicat.

Ergo absolute non vult illum vivificantem. Quod perinde damnosum est, ac dicere: nolle Deum sibi propitium.

I. PUNCTUM.

Orat. de Nativit. Virg. Maria.

l. 4. de Fide c. 15.

Suprà.

QUONIAM futurum erat, inquit sanctus Joannes Damascenus, ut Dei Genitrix & Virgo ex Anna oriretur, nativitate Gratiæ factum antevertere minimè causa est: verùm tantisper expectavit, àd gratia fructum suum produxisset; Itemque alibi, Quemadmodum prisca illa Anna, cum sterilitate morbo laboraret, per orationem ac promissionem, Samuel procreavit: eodem modo hac etiam per obsecrationem & promissionem Dei genitricem à Deo accepit, ut ne hic quoque cuiquam ex illustribus matronæ cederet. itaque gratia, nam hoc sonat Anna vocabulum, Dominam parit, id enim maria nomine significatur. Verè etenim rerum omnium conditrix Domina facta est, cum Conditoru mater extitit. Rursusque idem sanctus Pater de hac quam vocat Leïssimam & summam laudibus dignam mulierem; meritò igitur, Anna divino Spiritu plena, læto hilarique animo personat, congaudete mecum qua promissionis germen ex sterili ventre peperit, ac benedictionis fructum uberibus meo, ut optaveram, nutrio. Sterilitatis mœstissimam exui, & lætam fecunditatu vestem indui. Congaudeat mecum hodie Anna illa Phenanna adversaria: & novum hoc atque inopinatum miraculum quod in me gestum est, suo exemplo celebret.

Alludit scilicet ad Canticum Annæ matris Samuelis, quod habetur primi Regum secundo capite, ubi hæc inter alia de sua sterilitate & fecunditate dicitur.

Hayneusue Pars tertia.

cunditate: Donec sterili peperit plurimos, & que multos habebat filios, infirmata est. Dominus mortificat & vivificat, adducit ad inferos & reducit. Dominus pauperem facit & ditat: humiliat & sublevar; Et quæ sequuntur conformia, ex quibus deducitur quod sicut illæ beatæ mulieres prius senserunt Dominum mortificantem quam vivificantem, sic & nos non nisi unum ab altero expectemus; aut certè, Qui nolit Deum mortificantem audiat ex veritate proposita, quod eum etiam nolit vivificantem.

Ratio est valde consideranda, quotiescumque agitur de Deo invocando, seu de divinis petendis aut recipiendis: nempe hæc omnia non nisi ordinatè & quo se velit Deus modo communicare, petenda sunt & expectanda. Cum enim ut Sap. 11. ait Sapiens, Omnia in mensura & numero & pondere disponat Deus, Sic nos etiam meritò sibi suoque divino subjectos ordini & providentiæ accommodatos exigit; sic vult hyeme feri quod aestate colligatur; sic vult in juventute colligi quod in senectute possideatur: sic uno verbo suis omnia spatiis & temporibus attemperavit, ut qui vellet aliquid aliter atque ordinatum est, non illud velle dicendus esset, neque enim vellet rationabiliter, sed insanè, impiè & infandè. Hoc esset enim tentare Deum, hoc esset petere miraculum, hoc esset velle Deum pervertere suum ordinem; quæ non nisi temeraria præsumptione cogitari possunt, cum ne quidem pro salute animarum ordinatus verum cursus immutetur. Nunquid Deum docebit quispiam scientiam, qui excelsos judicat? Nunquid Deo potest comparari homo, etiam cum perfecta fuerit scientia? Nunquid semitam seculorum custodire cupit, quam calcarunt viri iniqui? Acquiesce igitur ei, & habeto pacem, & per hæc habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem, & pone sermones eius in corde tuo. Sic apud Jobum, & passim in Scripturis.

II. PUNCTUM.

SED qui non vult Dominum prius mortificantem quam vivificantem, non vult Dominum ordinatè, seu quo se ille modo & ordine communicare statuit.

AAA

Hic

Hic est enim ordo seu ordinarius agendi mo-
dus Dei, ut priusquam insignem aliquam gratiam
cuiquam conferat, permittat eum affligi, & co-
maximè laborare atq; egere bono quod illi col-
laturus est, ut evidentius postea possit agnoscere
beneficium, nec inde glorietur nisi in Domino.

Tob. 11.

Sic Tobias agnoscebat acceptam gratiam, Be-
nedico te Domine Deus Israel, quia tu castigasti me
& tu salvasti me. Tu flagellas & salvas, deducis
ad inferos & reducis. Sic Sapiens: Tu es Domine
qui vita & mortis habes potestatem, & deducis ad
portus mortis, & reducis. Sic B. Job: Ipse vulnerat
& medetur, percutit, & manus eius sanabunt; Sic
ipse deniq; Deus: Ego, inquit, occidam, & ego vi-
vere faciam, percutiam, & ego sanabo.

ib. 13.

Sap. 16.

Iob. 5.

Deut. 32.

In Ps. 29.

Ad caput

30. let.

Ep. 4.

Orat. 32.

Serm. 16.

in Cant.

Quibus Scripturæ locis consonant S. Patres.
Mos est, inquit S. Basilus, sacri eloquij, si quando
tristitia lata quo commemorat, tristitia lata in ordinis
preponere, fructio enim boni efficitur jucundior tri-
stibus iam exactis. Beneficium poenâ est posterius.
percutiam & ego sanabo: ego occidam, & ego vi-
vere faciam. Qua nos affligunt, præcurrunt; quo ma-
jore cum constantia multiplici, è gratiam nobis col-
latam conferemus. Sic S. Hieronymus: Primam
tristitia annuntiantur ut post malorum magnitudi-
nem lata succedant. Gravior quippe est sanitas agro
ratione depulsa: & doloris magnitudo in magnitu-
dinem virtutis gaudiorum. Et ad Marcellam scri-
bens: Dominus te in laboribus hominum posuit, &
salutifero paterna pietatis verberè visitavit, ut in
pauis vexatam in multis bonè disponeret.

S. quoq; Gregorius Nazianzenus sic eloquē-
ter: Dominus, inquit, mortificat & vivificat, qui
sola voluntate omnia facit atq; immutat: qui ex
nocte diem facit, ex hyeme ver, ex tempestate tran-
quillitatem, & siccitate pluviam. Et post allata ex-
empla Josephi & Hebræorum, sic pergit, quid hoc
admirabilis, aut illustrius divina magnificentia
argumentum, cum ex rebus perditis ac deploratis,
iter secundis aperire volueris? S. verò Papa Grego-
rius de his fuisse in moralibus. Ac paucis deni-
q; S. Bernardus sive ad intellectum sive ad af-
fectum: Paterna vox est, percutiam & ego sanabo.
Non est proinde quod à Patre formides, qui etsi fe-
riat, nunquam vindicat. Id est, nunquam ita ferit
ut tantum feriat & puniat; sed simul feriendo
sanat & beneficit, sicut & sanando fe-
rit ac percutit. O vere paternam
animæ maternam
manum!

VI non vult igitur mortificantem Dominum,
non enim vult, nec enim certe habebit vivifi-
cantem, quia non enim vult ordinatè, non vult
conformiter voluntati & ordinationi divinæ. Me-
tenim de die in diem quarunt, & scire vias meas
volunt, quasi gens qua justitiam fecerit, & iudicium
Dei sui non dereliquerit. Q. d. non me inventient
quia non benè quarunt. Quarite me, & non in-
venietis; & ubi ego sum, vos non potestis venire;
nisi vos videlicet cum gratia disponatis. Ferit
manu & nocet; si quaritis quarite, nempe ut oportet
unde & addit convertimini, venite, Quod & alibi
aptè exprimitur: Cum quaesieris Dominum suum,
invenies eum; si tamen toto corde quaesieris, & tota
tribulatione anima tua. Quasi diceretur, non ali-
ter cum invenies; Quoniam invenitur ab his què
non tentant illum, inquit Sapiens: & proinde ab
his qui tentant illum non invenitur. Tentant au-
tem ut diximus, qui perperam & contra ordina-
tum rerum statum aliquid petunt.

158.

Ioan. 7.

15. 25.

Deut. 4.

Sap. 7.

Eccel. 32.

Mane semina semen tuum, & v. sperare ne cesset
manus tua, hoc est, utere mediis ordinatis ad ha-
bendum quidquid petis; sicut necessariè semina-
dum est & laborandum votenti triticum, quia de
oportet ut semen iactum in terram prius morti-
ficetur quàm vivificetur. Sic planè nobiscum à
Deo agitur. Et quidem magis gratiosè & muni-
ficè nobiscum agitur, quàm si nihil à nobis expe-
teretur. Sic enim nos cooperatores suorum do-
norum efficit, in quibus obtinèdis major est glo-
ria, de nostro aliquid contulisse ad meritum,
quàm ex merito favore nobis omnis fuisse data.

Sic B. Annæ plus debemus quod dum sterilis
esset, suis obtinuit precibus nobilem illum suum
partum, B. Virginem Dei Matrem, quàm si steri-
lis non fuisset, nec orasset. Quamobrem oppor-
tunè S. Joannes Damascenus: O par Beatum, Io-
achim & Anna, vobis omnis creatura obstricta est.
Per vos enim omnium donorum præstantissimum
Creatori obtulit, nempe castam Matrem, qua sola
Creatore digna erat. Et alibi, Dignum sanè quidam
ac maximè dignum esse tam laudare qua divina
benignitate oraculum accepit, ac talem & tantum
nobis fructum edidit, ex quo dulcis IESVS predict.
Hæc eo affectu dicas quo vis à B. impetrare An-
na, ut sicut mortificantem Dominum, libens su-
stineas & sentias.

Vide in 2. parte, Die 20. Martij, De sancto Jo-
achimo.

D E

DE SANCTO IGNATIO FVNDATORE SOCIETATIS JESV.

Ad majorem Dei gloriam.

In gloriam meam creavi eum, formavi eum, & feci eum. Il. 43.

VERITAS PRACTICA.

Nulla operando potest esse major gloria, quam querendo majorem Dei gloriam.

RATIO HÆC EST INTER ALIAS, Quod nulla operando potest esse major gloria, quam operando sicut ipse Deus operatur. Sed querendo majorem Dei gloriam, operamur sicut ipse Deus operatur.

Ergo nulla operando potest esse major gloria, quam querendo majorem Dei gloriam.

Ac proinde cum sanctus Ignatius in formando Societatis Jesu instituto, atque in omnibus suis operibus, majorem Dei gloriam semper quaesierit, patet, quanta sit dignus gloria, & in quo eum præcipue imitari possumus cum gloria.

I. PUNCTUM.

Prov. 16.
Ps. 18.

TAMETSI nulla est creatura quam Deus non fecerit ad suam gloriam, *Univerſa enim, ut ait Sapiens, propter ſemetipſum operatus eſt*: dicuntur tamen aliqua præ cæteris ut coeli, ut stellæ, ut Luna & Sol enarrare gloriam Dei, quia luculentius & splendidius notam faciunt eius potentiam, magnificentiam, sapientiam, & alias divinas perfectiones. *Vas admirabile, opus Eccelsi SOL. Magnus Dominus qui fecit illum*; Quasi diceret Sapiens, hoc est quod statim dici debet post visum tam admirabile opus; quale est sol: magnus & magnificentus qui fecit illum.

Ecclesi 43.

Sic planè dici potest de Sanctis, omnes præcipue sis formati sunt ad majorem Dei Gloriam; *Servus meus es tu Israel, quia in te glorabor*: sed tamen sunt aliqui de quibus in particulari ait, *In gloriam meam creavi eum, formavi eum, & feci eum* quia per ipsos magis glorificatur, magis notificatur, magis honoratur; Hoc enim glorificari Deum, cum omnis gloria sic definiatur, *Clara cum laude notitia*, Unde qui clarius & latius

Il. 49.

notificant Deum, dicuntur etiam eum magis glorificare. *Date gloriam laudi eius; dicite Deo, quam terribilia sunt opera tua, Domine.* Ps. 66.

Hos inter quàm jure merito referri debeat sanctus IGNATIUS non modò historici eius vitæ Authores referunt, sed & ipsi Commissarii Apostolici & Judices ordinati ad instruendum quem vocant processum eius canonizationis, post longam & accuratam, ut fieri solet, inquisitionem; post multa multorum testium juratorum exanima, post maturam denique omnium, unde certa nosci possunt vestigia veritatis, discussionem, sic discernunt, sic definiunt, sic gravissima judiciali sententia pronuntiant: *Tantò erga Deum amore flagrabat, ut tota die illum exquireret, & nihil aliud cogitaret, nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet quàm placere Deo, & illius obtemperare voluntati. Itaque se illi totum committebat, illum omnino sequi decreverat, etiamsi toto caelo, terraque privaretur. Omnes suas cogitationes, verba, opera in Deum tantum in finem referebat; ad Deum ac Dei gloriam honoremque destinabat; atque hoc velut symbolum AD MAIOREM DEI GLORIAM, in ore semper habebat.*

Ex abundantia quippe cordis os loquebatur, & corde simul ac lingua sese ira exacuebat in opus, ut non modò quidquid faceret, id faceret ad Dei gloriam, sed quidquid ad majorem Dei gloriam se posse facere cogitaret, id omnino totum tentabat: & si quid non posset facere, hoc ipsum etiam non posse nec facere, referebat ad eundem finem. Hæc tria sunt præcipua capita, unde zelus sancti Ignatij pro Dei gloria cognosci potest, quæ quidem tria sic patent per universum quem exigit vitæ cursum, ab ipso primo conversionis momento ad extremum usque spiritum, & per eam quam in hunc finem instituit Societatem, ut sit facilius ea legere vel ipsis intueri oculis, intuendo religiosum eius institutum, quàm scribendo vel narrando referre.

Nonnulla tamè suggerà ex quibus illud triplex caput facilius declaretur, Ac primum de primo

capite quo asseritur ipsum omnia sua referre solitum ad maiorem Dei gloriam, tres sunt quidam veluti fontes unde hæc praxis emanabat, totidemque notæ sunt certissimæ quibus constat eum sese in illa constanter exercuisse, Primò, statim atque conversus est, agnovit aptissime, & singulari affectu gustavit universale hoc principium quod ipse vocat *fundamentum Exercitiorum*, Nempe hominem esse duntaxat natum Deo colendo, salutique suæ procurandæ. Hunc unum illi finem esse propositum, hoc unum necessarium, hoc unum cogitandum: cætera quæ sunt super terram tanti ducenda esse, quantum ad illum finem ducunt vel abducunt.

Secundò, cum ab illo sine propensionibus animi quas vocant naturales, nos vel plurimum avocent, sic illis edomandis studuit, ut quæ est universis hominum magis communis, superbia seu vanitas; & quæ ex proprio temperamento particularis illi erat, iracundia, tam sceleriter in eo essent edomitæ, ut nullum earum vestigium appareret, nihilque minus ille timeret quam vanitatem: & nihil medici minus crederent quam illum esse iracundum. Atque ex his fiebat ut omni exitus amore proprio, facile cerneret quod vellent à se Deus, & expedire completeret.

Tertiò denique, si forte aliquando hæeret dubius de certa Dei voluntate, majorique eius gloria, non se præcipitem rebus agendis ingerebat, non suæ fidebat prudentiæ, non zelo, non spiritui, non fervori se ita permittebat quin semper probaret Spiritus, utrum ex Deo essent, atque ut peritus Trapezita probaret quid esset melius quid esset potius: sicut commendatū à Domino refert imprimis Cassianus; *Efficiamur, inquit, secundum præceptum Domini, probabiles Trapezita, quorum summa peritia est ac disciplina, probare quodnam sit aurum purissimum*. Et quæ fustius ibi profequitur. At propterea sanctus Pater præscripsit sibi regulas quas vocabat *Electiois*, quarum usu familiari sic utebatur, ut ad singulas prope actiones, in quibus aliquid esset dubij & anceps curæ, utram se in partem ferret, tria hæc observaret: Primò momenta rationum utriusque partis expendebat, & sanctiora semper sequebatur. Secundò, cogitabat quid petenti à se consilium de tali negotio responderet, ut illud ipsum quod alteri daret consilium acciperet. Tertio denique, si se habet se iudicandum in illo particulari, quod à morte instat iudicio, & à se percontabatur quid tum vellent egisse, mox que indubitanter eò se ferebat. O si sic saperent ho-

mines, si sic intelligerent & novissima providerent, profectò studiosius divinam gloriam quam suam quaerent.

NUNC verò quod secundum est caput quàm solerter indagaret, quid præter solitum posset aggredi quod majori cederet gloriæ, tria sunt etiam in quibus generatim id observetur, & quæ ad particularia derivari possint. Primum est in seipso excolendo & aptando cum gratia, quid fecerit, quid laborarit, quid suscepit. Nullum est enim genus poenitentiae, nulla mortificationis species, nulla paupertatis, humilitatis cæterarumque virtutum praxis quam non in summo genere per triplicem perfectionis viam, & per quatuordecim dimensionem in tota sua latitudine, & longitudine, sublimitate & profundo coluerit, exercuerit & habitum comparavit: cumque animadverteret se virum illiteratum minus esse idoneum promerendæ divinæ gloriæ, studia literarum jam annos natus triginta tres, suscepit & perfecit. Secundum est, quid in aliis per se fecerit quamdiu vixit, quo de argumento lege caput undecimum libelli, qui *gloria sancti Ignatii inscribitur*.

Tertium est, quid per alios ad omnem posteritatem egerit, convocando propterea socios, Societatem propterea instituendo, & his informando legibus, quæ totæ essent ad maiorem Dei gloriam: nullum omittendo genus obsequij quod impendi posset in salutem animarum, nullum admittendo genus officij, quod illa posset impedire obsequia. Et licet ubique paterent occasiones juvandi proximi, divinæque promovendæ gloriæ, quæcumque se in mundi partem daret: ut tamen illud propositum assequeretur religiosius & certius, nec in eo exequendo tantisper deviare, peculiari voto se suosque voluit astringere Summo Pontifici, ut ubicunque terrarum ipse videret maiorem fore Dei gloriam, illuc eos mitteret, etiam pedestres si vellent, etiam sine ullo viatico, etiam inter Turcas & inter certa vitæ discrimina, nec possent, ullam eò proficiscendi excusationem prætere. Quis mihi det hoc gemino Spiritu vel sic posse juvare alios, vel sic ab aliis velle adjuvari?

QUOD postremum est caput: si quid majus non posset facere, hoc ipsum ad maiorem Dei gloriam referebat, vel agnoscendo id nolle à se Deum, vel advertendo ipsum velle alia, cum quibus illa repugnarent quæ alioquin pia & sancta iudicantur.

Col. 1. c. 20.

Judicabat. Non poterat quippe Orientem adire cum Sociis, nec ipsas sacras Hierosolymorum plagas revifere, quod è divina gloria tam opportunum judicabat ad infidelium conversionem: Romæ resideat necesse est, inde ne discedat officii ratio exigit; non discedet, ibi residebit, ibi vitamaget & agere desinet, actum Hierosolymam non petere, credet esse majorem Dei gloriam. Non poterat chorum seu quotidianum Ecclesiæ cantum cum exercitationibus literariis conjugere, chorus omittatur, sed non alio sine quam ut majori serviatur Dei gloriæ. Non poterat denique Societatis institutum sanctum lectum conservare, nisi duæ struerentur portæ, quarum altera pateret discipulis, & altera clauderetur probatis & provocatis viris, ne in Præfules assumrentur: quod utrumque non carebat suis difficultatibus & incommodis, quæ sanctus Pater certe prævidit, sed ad majorem Dei gloriæ toleranda judicavit.

Atque ex multis hæc pauca delibasse sufficiat ut dum veritatem practicam, quæ perpendenda proponitur, expendemus, facilius agnoscamus quo ille dignus sit cultu quæve gloria, qui divinæ gloriæ sic studiosus fuit, ut ea quæ posset agere omnia, & quæ etiam non posset agere, eò referret & dirigeret, quantum dirigi poterant; atque in eâ præcipuè religionis parte quâ in primis excelluit, provocemur ad illum imitandum; cum è revera nihil sit utilius, nihil optabilius, & ut habet veritas, Nulla cuiquam operando major esse possit gloria, quam quarendo majorem Dei gloriam. Cujus quidem veritatis multæ possent afferri rationes.

Dici enim primò posset, nullam esse majorem gloriam quam ipsius divinæ gloriæ participationem, quam sibi demeretur quisquis illam Deo procurat. Deinde verbò, cum quærere majorem Dei gloriam nihil sit aliud quam offerre Deo quod ipse carius & præstantius ducit, nonne hinc appetere posse demonstrari, quanta sit inde gloria quærenti & donanti Deo tale bonum? Adde quod cum Deus nunquam patiatur se liberalitate vinci ab homine, dixeritque conceptis & expressis verbis, *Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum*: Quis non videt inde quantum gloriæ redundare possit in ejus opus qui quærat Dei gloriam?

Sed his prætermisissis, ratio quæ affertur, videtur magis practica & universæ rei spiritali magis obsecundans: nempe nulla est operando major gloria quam ipsi summi Opificem, o-

perando imitari, & quantum homini fas esse potest, sic illum in agendo exprimere, ut ad eum modum & finem quo Deus operatur, ita & operari homo dicatur: non ex æqualitate quidem, quod nec fieri nec cogitari potest, sed ex illa omni similitudine quæ cum Deo possit haberi, prout intelligebat Apostolus, ad illam nos exhortans: *Imitatores Dei estote, sicut filij charissimi*. Tam gloriosum est sic imitari Deum aut illi similem fieri, ut in ea similitudine Dei, sit posita beatificæ visionis gloria. Nondum apparuit quid erimus, ait S. Joannes, *scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est*. Hoc est videlicet quod ambiebat posse suis viribus Rex ille superbiæ qui dicebat: *Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo*: In quo certè peccavit, unde & pœna statim additur: *Veruntamen ad infernum detraheru profundum lacu*. Non punitur quod præcisè Altissimo voluerit esse similis, sed quod aliter id posse voluerit quam ordinasset Deus. Sicut quando primis nostris Progenitoribus proposuit quod futuri essent sicut Dij: nihil habuit quidem perniciosius quod illis proponeret, ut patuit ex eventu, sed nihil habuit potentius quo illos in talem perniciem attraheret, quia nihil erat gloriosius & amabilius quam sic esse similem Deo. In qua quidem similitudine de sideranda non peccarunt, sed in modo similitudinis exprimendæ, nempe per scientiam boni & mali seu per illius pomi esum, quod fuerant interdicti. Nam si obedire præcepto, si operari & custodire locum illum deliciarum voluissent, tunc Deo similes tam verè extitissent, quam verè sic sancti sic beati fuissent.

O quam sapienter Dominus arguebat Judæos gloriæ cupidos: non quod gloriam cuperent, sed quod humanam tantum cuperent, non illam quæ à solo Deo est, aut non illis modis quibus illam Deus concedit: sic planè modò liquet quod nulla operando major est gloria, quam sit operari sicut Deus operatur, propter divinam similitudinem, quæ ex simili operandi modò contrahitur, verum & patet quod nulla sit gloria magis expectanda, quam quæ ex tali similitudine provenit.

II. PUNCTUM.

SED quarendo à divinam gloriam operamur sicut ipse Deus operatur.

Non quidem adæquatè, ut dictum est, nec

AAA 3.

COM-

completè sicut Deus, sed quantum humanis divina favente gratia dici & fieri potest, nempe ex eodem fine & motivo, quæ finis circumstantia sicut una est ex præcipuis quæ in operando maximè consideratur, ita si per eam in operibus nostris convenimus cum Deo, convenimus excellentiori modo qui optari possit. Quod autem unus & idem sit finis quærentis divinam gloriam & Dei operantis, tam evidens est quàm certò constat Deum in operando nihil aliud posse quærere quàm suam ipsius gloriam, Cum enim Deus sit finis ultimus cuius gratia fieri debeat omnia, ut bene & ordinatè fiant: si quid faceret non relatum ad seipsum tanquam ad ultimum finem, non bene illud & ordinatè faceret, nam ipsa est relatio actionis ad finem quæ facit ipsius ordinationem. Unde si deesset talis relatio, deesset etiam ordinatio, ac proinde opus esset inordinatum, quod de divinis operibus cogitare est impium.

Quando verò dicitur Deus se spectare & se quærere tanquam finem, perinde est ac si diceretur, quærere bonum aliquod suum; nullum est autem aliud bonum quod possit magis quærere quàm suam gloriam, id est, quàm ut cognoscatur & ametur, nam nullum est aliud bonum quod non possideat. Atque ex illa etiam infinita perfectione qua cunctis bonis abundat, necessario infertur, nihil aliud à se posse quærere, nam quidquid extra ipsum est vel nihil est, vel utcumque in se consideretur, tam modicum bonum est præ summo bono quod est ipse Deus, ut si se relicto creatum illud haberet pro fine, perperam videretur agere, & pluris quodammodo facere quod longè minus est: quæ inordinatio non potest in Deum cadere. *Propter me, propter me faciam, ut non blasphemem, & gloriam meam alteri non dabo. Ego ipse, ego primus & ego novissimus.*

O quàm id justum, quàm id sanctum & æquum! Neque est tumendum ne quid inde nobis depereat, ne nostra minus procuret Deus, aut minus nobis consulat, quia in eo ponit suam gloriam ut bonitatem suam nobis ostendat, quàm cognitam moveamur ad eum diligendum; & ipse amore nostro provocatus novis semper nos cumulet beneficiis,

III. PUNCTUM.

NULLA igitur operando potest esse major gloria quàm quærendo majorem Dei gloriam. Nam

sic operans non tantum operatur opus Dei, sed illud operatur modo & sine divino, modo quo ipse Deus operatur, modo tam excellenti ut Deus excellentiore non habeat. Unde fit ut intellectu, voluntate, & operatione operans sic conjunctus cum Deo: quia hoc unum cogitat & intendit: hoc unum vult & operatur quod ipse Deus; quæ conjunctione & unione quid gloriosius, quid magnificentius? *Gloria magna est sequi Dominum, inquit Sapiens, longitudo enim dierum assumetur ab eo; Quasi diceret, sic sequendo, & imitando Deum in operando, tam multa & excellenter bona edet opera, ut vel mereatur longè vivere tempore, vel quantulumcumque vivat, longi temporis semper emolumentum referat, Quia unus duraxat dies quo sic opereris omnia, sicut ipse Deus operatur, mille annis æquivalet, merito & dignitate,*

Videri potest Lessius opusculo de perfectionibus divinis, libro 14. cap. 3. unde hæc ad rem nostram pauca, sed apta: *Quare cum Deus, inquit ordinatissimè agat, necessario debet magis intendere suam gloriam quàm perfectionem creatura. Gloria enim Dei plura est estimanda quàm omne bonum creatum. Unde etiam homo non potest sibi excellentius bonum proponere in operando, quàm gloriam Dei, nec melius actiones suas peragere quàm referendo illas ad gloriam Dei, ad quam etiam Beati omnes suæ referunt.*

Addo, quod inde etiam majorem gloriam consequuntur, quàm si suam propriam quærerent & non divinam. Sicut enim sancti dicuntur dare gloriam Deo quando illum magnificant & divinas ejus perfectiones deprædicant; sic à Deo sanctis datur gloria, quando ipsorum virtutem probat, & spectandam proponit Angelis atque hominibus. Quæ certè gloria sic à Deo sanctis communicata, major quodammodo est ipso quem sancti Deo tribuunt, honore & gloria. Nam cum honor sit potissimum in honorante, id est, in opinione seu judicio illius qui honorem defert alteri; profectò hinc sequitur, ut quo Persona honorans est dignior, quoque ejus judicium est certius, tanto ampliore honorata persona recipiat honoris partem; unde cum nullum divino judicio judicium sit certius, nullaque persona dignior quàm ipse Deus, nulla etiam major esse potest gloria quàm quæ à Deo provenit. *Non qui seipsum commendat, inquit Apostolus nec quem commendant homines, ille probatus est; sed quem Deus commendat.* Unde & ipse Deus majorem sibi solus gloriam impertitur; quàm omnes creaturæ

1f. 48.

Ecc. 31.

2. Cor. 10.

turæ possint ei conferre. Ipse est sua gloria, ipse suos honos, suum decus, & omnia sua. Sic & sanctorum gloria Deus est, qui sanctos approbando magis eos glorificat, quam si communibus omnium quotquot sunt hominum & Angelorum encomiis prædicantur. Et cum eos maxime probet, qui suæ propriæ gloriæ & utilitatis oblitus, solam spectant divinam gloriam, quanto putamus honore in cælis honoratum illum, qui de solo Deo colendo & glorificando cogitavit in terris? Si danti potum aquæ tanta est merces & gloria, quanta in Evangelio promittitur, quid danti Deo gloriam, quo dono nullum est Deo carius? Quid danti majorem ac majorem semper gloriam, quo dandi modo nullum est ditius? Bono animo gloriam reddat Deo, dicebat Sapiens, quoniam Dominus retribuet ei, & septies tantum reddet tibi, id est, longe pluries quam tu ipsi de deris aut quam putes te accepturum.

Videri possunt quæ in laudato libello de gloria S. Ignatii commemorantur ad ejus gloriam, quam ex variis accipit Sanctis, nempe ex S. Carolo, S. Philippo Nerio, S. Francisco Xaverio,

sanctaque Theresia: nec non quàm multis etiam miraculis exultationem & gloriam servi sui Deus conservaverit; sed quia tempus manifestandæ sanctorum gloriæ, tempus ipsum est manifestandi Christi, tunc verè apparebit, tunc certò manifestabitur quanta sit gloria glorificantis Deum. Cum Christus apparueris vira vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Nec minò: Dei bonitas in remunerandis bonis quàm sit ejus justitià in puniendis malis; unde si de mundana quadam anima dicitur: *Quantum glorificavit se & in deliciis fuit: tantum date illi tormentum & lacrum*: Quid de humili & solum glorificanti Deum, dici putandum est, nisi quantum se humiliavit & Deum glorificavit, tantum date illi honorem & gaudium.

Utram ex illis duabus sententiis tibi dicendam velles? Et tamen te tuæ gloriæ major cura sollicitat quàm divinæ! Cave hoc vitium vanitatis, soli Deo da gloriam, imitare S. Ignatium, venerare illum propterea sanctius, nec unquam timeas, ne ex tuis Deo datis, quidquam tibi perdat.

Coloss. 3.

Apoec. 13.

Matth. 10.

Eccl. 35.

DE EODEM, AD ILLA VERBA PSALMI SEXAGESIMI SEPTIMI.

Ibi Benjamin adolescentulus, in mentis excessu.

VERITAS PRACTICA.

Qui excellentior mentis excessus est, sic ad exemplum nostrum excellit in vita S. Ignatii ut tota sit ejus vita simul ecclastica, & tota exemplaris.

RATIO EST, Quia excellentior mentis excessus, ille est qui dicitur mentis operativa seu effectiva.

Sed hic excessus sic excellit in vita S. Ignatii, ut exprimitur in veritate proposita.

Ergo & carta veritas, & cerè admiranda, quæ duo nobis preponit in sancto viro valde distincta nempe totum esse ecclasticum, & totum exemplarem, quorum ex uno quanta est Sancti gloria, tanta in nos ex altero, redundat spiritualis utilitas.

I. PUNCTUM.

RELIGIOSORUM Ordinum Fundatores si Patriarchæ dicuntur, & quod pene omnes sentiant, si quandam præ se ferunt similitudinem cum duodecim illis Jacob filijs, qui fuerunt capita duodecim tribuum Israelis & populi Dei; manifestè patet quod S. Ignatius Fundator Societatis JESU, sicut tempore postremus est, ita Benjamin qui natus minimus inter suos fuit, locum & nomen possit usurpare *Ibi Benjamin adolescentulus.*

Numerate à magno Antonio qui primus Cœnobitas instituit, quotquot deinceps succedentibus sæculis celebriores condiderunt familias, Basilium, Augustinum, Benedictum, Norbertum, Brunonem & cæteros consequentes, vix plures reperietis quam duodenos, quorum, se ultimum & longè minimum non tantum tempore, sed & merito semper proficiebatur Ignatius.

Accedit alia ratio, quod sicut Benjamin filius Jacob

Gen. 35.

Jacob, primò dictus est *Benoni*; hoc est *filius doloris*, tum verò post *Benjamin*, id est, *filius dextrae*: sic quodammodo S. Ignatius primò fuit doloris filius quando ex accepto gravi vulnere genitus est novæ illi gratiæ qua vocatus fuit, à militia sæculari ad spirituales: cujus vocationis & gratiæ cum singularis fuerit potentia & valde sublimis scopus, quo ad suam majorem gloriam Deus illum destinabat, nonne sic, filius dextrae dici potest?

Tertiò denique, sicut Benjamin dicitur in quodam mentis excessu præ cæteris insigniter exstitisse, sic sanctus Pater in hoc tam eximius & insignis fuit, ut cum plures inter se distinguantur mentis excessus, sintque aliis alijs præstantiores, qui præter omnes excellere dicitur, dicatur etiam excelluisse in vita sancti Ignatii; neque id tantum ad concitandam de sancto viro admirationem, vel ad extollendam ejus sanctitatem referatur: sed quod magis mirum, ad similes vitæ nobis proponendum exemplar, sitque vita sancti Ignatii non solum tota ecclastica, quod certè mirum; sed tota simul exemplaris & ad imitationem efformata, ut nos ad eundem mentis excessum ejus exemplo possimus aspirare; neque tantum de illo, sed de unoquoque nostrum dici possit si velimus cum gratia; *ibi Benjamin adolescens in mentis excessu*. Nonne hoc stupendum? Nonne hoc omni studio consecrandum? Quam obrem, hic sermonis sit scopus; qui ut facilius capiatur, distinguendi sunt ante omnia qui dicuntur mentis excessus; & qui sit eorum excellentior & ad præxim accommodatior, diligentius investigandum.

Tres omnino species ecclasticæ sive excessus mentis referuntur ab his, qui de mystica tractant Theologia, sed non eodem modo proferuntur. Sunt qui non aliter eos distinguant quàm per diversas animæ facultates, intellectum, voluntatem & memoriam; quam alij distinctionem sic dilucidant, ut prima species sit lucis, secunda verò ardoris, & tertia dicatur operationis seu vitæ. Addunt denique alij, quandoquidem non de excessu simpliciter, sed de mentis excessu agitur, sic ejus triplicem aptius notificari speciem, si dicatur prima esse solius mentis in excessum raptæ; secunda mentis, ad excessum simul ripientis voluntatem seu affectum; tertia mentis quam vocant operativæ seu effectivæ, cum se meas raptam & ripientem ita insinuat in ipsas totius vitæ partes & operationes, ut, quidquid homo agit & patitur, quidquid homo sentit, cogitat, lo-

quitur, operatur; quidquid uno verbo vivit, totum hoc in excessu sit vitæ; id est, excedat communem vivendi morem, non tantum qui naturalis dicitur, sed qui etiam supernaturalis appellatur. Sicut enim solius mentis aut voluntatis simul excessus est cum sola mens in admirationem divinarum raptæ, consuetos naturæ & gratiæ motus atque operationes excedit; aut cum voluntas simul in ardorem & affectum supra quàm ordinariè sentiri solet, abripitur: ita excessus vitæ est quando ipsa hominis vita, suo modo supra omnem humanum modum in omnem virtutem extollitur.

Et quia talis vitæ excessus ab ipsa mente divinitus acta & affecta procedit, sic apud dicitur mentis excessus, non solius quidem mentis quæ prima dicta est species, nec voluntatis simul cum mente, quæ aliam constituit speciem, sed mentis insuper effectivæ quæ lucem intellectus & ardorem voluntatis ad divinos virtutum effectus reducit, unde tota vita excessus est, tota vita ecclastica, cœlestis & divina.

In primo mentis excessu fuisse Benjaminum Interpretes docent ad illum nostrum versiculum: *ibi Benjamin adolescens in mentis excessu*, quando scilicet unà cum alijs Patriarchis aliquando conveniebat ad celebrandas Dei optimi maximi laudes, & commemoranda beneficia quibus totum afficiebat mundum; ita præ alijs omnibus divinæ bonitatis admiratione raptabatur, ut extra se quodammodo raperetur & in ecclasticam sive mentis excessum abiret.

In secundo excessu tunc erat David, cum dixit, *Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax*. Id est, in fervore mentis & in ardenti voluntatis affectu quem ex divinis concepi verbis; sensi me commotum ut dicerem, *omnis homo mendax*, non tantum ut mentiri possit, sed ut revera mentiat, quando ex humano affectu de rebus aliter se atit & loquitur quàm de his judicet & loquatur Deus.

In tertiò denique sanctus Apostolus, qui non tantum raptus est usque ad cœlum cœli, sed de suo alio mentis excessu manifeste scribit Corinthiis, dum expressis ait verbis, *Sive mente excedimus, Deo, sive sobrii sumus, vobis*, id est, si me auditis interdum sublimia quædam de me prædicantem quæ profectò excedunt communem vivendi morem, id ita vivimus & ita loquimur propter Deum; sive pauciora de his à me accipitis, sic temperati sumus & sobrii propter vos, me ut vobis accommodem, ne vos ego nimis obstu-

peta-

pefaciam, atque ut ea etiam quæ dico facilius intelligatis.

2. Cor. 4.

Quænam autem essent illa sublimia quæ mentis excessum vocat, non alia sanè sunt quam quæ paululum ante descriperat, dum de suo vivendi genere sic loqueretur: *Habemus thesaurum istum in vas fictilibus, ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur; aperiuntur sibi non desistimus; persecutionem patimur sed non derelinquimur; deiecit nos sed non perierimus; semper mortificationem IESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita IESU manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus, in mortem tradimur propter IESUM, ut & vita IESU manifestetur in carne nostra mortali. Et paucis interjectis: Propter quod non desicimus, sed sicut is qui foras est, nos ter homo corrumpatur, tamen is qui intus est, renovatur de die in diem. Id enim quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostre supra modum in sublimitate, æternam gloria pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt; quæ autem non videntur, æterna sunt.*

Hoc est scilicet mente excedere, dum, ut ait S. Anselmus, *Excedens mente omnem humanam fragilitatem & seculi temporalitatem, & omnia quæ nascendo & occidendo vane sunt, habis abbas corde in ineffabili quadam contemplatione eorum de quibus dicit, quod auditus ineffabilia verba quæ non licet homini loqui, unde & ait, sobrius sumus vobis Jobrid de his loquimur ut vos ea capere possitis.*

At verò hic mentis excessus non solius mentis aut voluntatis excessus est, sed operationis & effectus, dum ex illa mentis sive sublimium & æternarum contemplatione rerum, Apostolus suam omnem regebat vitam, ut, quidquid ageret aut pateretur, tam sublime esset in effectu quàm ipse rerum affectus sublimium, unde talis emanabat effectus.

Ex quibus aperte patet quàm hic cæteris excellentior mentis excessus sit, nã ut fuse & præclare describit celeberrimus ille sanctitatis & doctrina spirituali Gebennensis Episcopus, in tractatu de amore Dei, toto septimo libro, quidquid mali esse potest in prima & secunda excessus mentis specie, non est in tertia, quidquid boni reperitur in illis, reperiri potest in ista; & potest aliquid emolumenti spiritualis ex ista percipi quod non ex aliis; quæ tria certè quocunque in subjecto

in apponitur pars tertia.

reperiantur, manifestam illius faciunt præ cæteris ejusdem generis, dignitatem & excellentiam. Et verò hic quàm verè reperiantur, patet: primò quidem priores duas excessus species, potest Dæmon excitare, potest in ecstasim animum rapere, potest & voluntatem inflammare, non verò quidem amore Dei, sed falso & suppositio, qui cum sæpè pro divino accipitur, sic miseros illudic homines Unde Apostolus suos præmonens, *ipse inquit, satana transfiguratus in Angelum lucis.*

2. Cor. 11.

Et quando ille abesset illudor, solusque amor excellentiæ propriæ qui vix unquam deserit hominem, suas hic partes ageret, quis nescit quantum ex illis excessibus mentis, qui vel in intellectu vel in voluntate consistunt, possit excitari superbix, vanitatis, & quàm plurimum hujusmodi vitiorum? Nonne idcirco idem Apostolus, *Ne magnitudo, inquit, revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis mee, Angelus Satana qui me colaphizat?*

At verò in excessu mentis operativæ, nihil tale timendum est, totus enim in solida veræ virtutis exercitatione ponitur, totus in humilitate & patientia, quæ profectò virtutes longè a Dæmonis illusionibus & fallaciis sunt politæ.

Deinde dico, quod quidquid boni est in intellectu & voluntate, quidquid lucis & ardoris, quidquid uno verbo, charitatis illius quæ animum cum Deo jungit, totum in opera diffundi potest imò & debet si vera est charitas, quæ in agendo & patiendo potissimum vera esse agnoscitur.

Addo denique, cæteris partibus, plus operando, virtutis & meriti posse comparari quam intelligendo & volendo, ac proinde plus aliquid in hoc excessus genere quàm in aliis reperiri, unde & ejus supra cæteros excellentiam quis non videt? Quam & expresse docet S. Thomas in illis questionibus quas de vita contemplativa & activa movet; quarum illa quidem si cum altera comparatur, præstantiorem obtinet locum, si vero mixta quæ dicitur vita in contentione excellentiæ veniat, palmam sine dubio referat, primasque supra omnem quæ contemplando ponitur, teneat. Quid autem aliud excessum mentis operativæ dicimus, quam illam ipsam mixtam vitam, cum non sit excessus mentis nisi aliquid de contemplatione habeat, neque sit mentis operativæ nisi de actione simul aliquid comprehendat.

2. 2. q. 182.

Quod utrumque luculenter S. Gregorius in Moralibus suis exhibet ad illa verba Job. *Nunquid 106. 39.*

B b b

ad

1.37. ad 7.
6.24.

ad præceptum tuum elevabitur aquila, & in arduis ponet nidum sibi? Ad præceptum Dei elevatur aquila, dum IVSSIONIBVS DIVINIS OBTEMPERANS, IN SVPERN S SVSPENDITVR FIDELIVM VITA. Quibus sanè verbis, sicut non poterat expressius designari excessus mentis effectivæ, qui totus in divinis consistit iussionibus exequendis, sic neque poterat excellentius & sublimius prædicari quàm comparatione facta cum illa quæ ad præceptum Dei elevatur aquila, & in arduis ponit nidum sibi. Et verò pergit S. Doctor, & exemplo Apostoli qui sine dubio mixtam agebat vitam, & hoc præsertim in excessu mentis operativæ vivebat, ut dictum est, quanta sublimitatis & excellentiæ vita hæc sit, ita declarat: *Quæ in arduu nidum ponere dicitur, quia torrena desideria despiciens, spe jam de cælestibus nutritur. In arduu nidum ponit, quia habitationem mentis suæ in abjecta & infima conversatione non construit. Videamus aquilam nidum spei sibi in arduis construente, qui ait: nostra conversatio in cæliu est. Et rursum: qui conresuscitavit & confedere nos fecit in cælestibus. In arduis habet nidum: quia profecto in supernu figit consilium. Non vult mentem in ima dejicere, non vult per abjectionem conversationu humana in infimis habitare. Tunc Paulus fortasse in carcere tenebatur, imò se confedere Christo in cælestibus testatur. Sed ibi erat, ubi ardentem jam mentem fixerat non illic ubi illum necessario pigra adhuc caro retinebat. Hoc namq; esse speciale specimen electorum sciet, quod sic secum præsentu vita iter carperet, ut per sp: certitudinem noverint jam se ad alta pervenisse, quatenus cuncta quæ præterfluunt, sub se esse videant, atq; omne quod in hoc mundo erinet, amara tormitatis: alieni. Hinc est enim quod sequenti se anima per Prophetam Dominus dicit: sustollam te super altitudines terra. Quasi quadam nūque inferiora terra sunt, damna, consumelia, egestas, abjectio, quæ ipsi quoq; amatores sæculi dum per larata via plantium ambulanti, vitando calcare non cessant. Altitudines autem terra sunt, lucraverum, blandimenta subditorum, divitiarum abundantia, honor & sublimitas dignitatum, quæ quæquis per ima adhuc desideria incedit, eo ipso alta estimat, quo magna putat. At si semel cor in cælestibus figitur, mox quàm abjecta sint cernitur quæ alta videbantur. Nam sicut qui in montem descendit, ad pauli per: esera subter) cernit, quod ad altiora gressum amplius tendit, ita qui in summu intentione figere nititur, atq; annis, ipso nullæ præsentu vita gloriam esse disprebudit, super terra alti-*

Phil. 3.
Eph. 2.

Isaias 8.

tudines elevatur, & quod prius in imis desideris positum super se credidit, post ascendendo proficiens sibi jubesse cognoscit. Quis ergo illic Dominus factus esse pollicetur, dicens: sustollam te super altitudines terra, hæc apud B. Iob solum sese facere posse testatur dicens: nunquid ad præceptum tuum elevabitur aquila, & ponet in arduis nidum sibi? At si diceret: ut ad meum, qui quod exsuperio præcipio, hoc intrinsecus gratia occulta largitatus in spiro. Quasi diceretur, quantumcunq; sit arduum & sublime quod proponitur, satis est potēs divina gratia, quæ hoc ipso quod proponit agendum aliquid, dat agentis vires ut quod possit velit, & quod velit possit. O potentem non solum Dominum, sed & servū, qui Domini sui potentia tam potens est, ut quidquid Dominus iusserit, servus possit!

II. & III. PUNCTUM.

SED hic excessus sic excellit in vita S. Ignatii, ubi tota sit simul ecstasica & tota exemplaria.

Non illi certè defuerūt excessus alij, nam quoad primum, cum sæpe alias, tum aliquando per totum octiduum ita exanimis jacuit, ut, qui proximè aderant, sepulchro illum condidissent, nisi latentis vitæ reliquias ex tenui cordis palpitacione deprehendissent, ac tandem velut è somno evigilans, ah, JESUS! suaviter ingeminabat, & quasi nihil in tuetum accidisset, placidè surgens, omnes admiratione complevit.

De secundo, qui est voluntatis sese quodammodo excedentis seu à se transcendentis in Deū, sic apertè relatio quam vocant canonizationis: Negj: verò, inquit, tansummodo custodivit cor suum ab iis quæ sunt contra dilectionem: sed etiam à se ipso amorem omnium rerum, quæ Deus non sunt, profuso abiecit, atq; in eundem transtulit Deum, omnemq; affectionem ad Dei dilectionem referre conatus est.

Hæc & plura passim ubicunq; de illo agitur, quæ certè tam manifestam indicant ecstasim voluntatis, sive quem diximus excessum mentis affectivæ, quàm verè talis in Deum affectus vocatur ecstasis. Sed hæc missa faciamus, & non illò uno excessu qui non modò est excellentior, verum & ad imitationem accommodatior, immorantes, ostendamus non in parte tantum, non in virtute aliqua particulari, non in quibusdam dantaxat actionibus, sed in tota universim sancti vii: vita, quantum eluxerit, quàm constanti & perpetuò viguerit, ac regnarit, totaque ipsa vita excessus vitæ sive mentis effectivæ, aut uno verbo, vita tota ecstasica dici jure queat.

Tribus id modis indagari potest, nempe illius vitæ ingressum, progressum & egressum attentius intueudo, quæ tria mihi videntur aptissimè simul connexa in his suprâ dictæ relationis contractis verbis: ineffabilis Dei bonitas excitavit spiritum Ignatii Loyola, qui ex medio honorum cursu, atque à seculari terrenaq; militia, admirabili quadam ratione vocatus vitam admirabili sanctitate tradidit, pio in Domino conclusit exitu. Quod enim vocatur hic admirabilis, perinde profusum est ac insuetum & excedens solitum vivendi morem, unde cum in his tribus & totus vitæ cursus comprehendatur, & in his ipsis totus dicatur admirabilis, nonne hoc ipsum reliquitur de tota vita dicendum?

Et verò triplex illud caput sigillatim contemplemur. Ad eam illam lecto jacentem ex vulgare, pios quosdam de vita Christi ac sanctorum volentem in libros spectemus. Quid inde sensus, quid animi referat, percontemur. Sequor, inquit, quæ me Deus vocat, sed quò tandem? Ad conciliandos Christo infideles & totum ipsum convertendum orbem. Hic illi scilicet cum seipso convertendo, statim ab ipso vitæ melioris exortu, propositus finis TOTIUS UNIVERSI CONVERTENDI. Tunc verò miles ignare hoc cogites? Tu mundanè, mundum convertas? Si de te solo ageretur, si de domo ac familia tua, si de ditione ac subditis apud quos Domini plurimū valet exemplum, cerè & hoc mirum esset quod vix benè conversus, hanc de aliis cogitationem & curam susciperes. Sed tamen id concedi poterit zelo recenti: at de universo tu cogites terrarum orbe! Tu scilicet Africam penetres, tu Asiam, tu Europam, Americam & cfferatas quantumvis gentes adeas, alloquaris, attrahas, & tibi seu Deo subdas? Hoc est enim mundum convertere, sic cunctas universi partes peragere, subjicere, transmutare moribus, institutis, & se ipsis totis? An unius hoc hominis opus ac munus? An militis hoc cogitare! An ignari hoc aggredi! Dic quibus id armis & sumptibus? Dic quibus machinis sic universum invertas orbem? An putas ense domari animas? Aut si verbo, si doctrina, si pietate demulcentur, quid tibi vel tantillum ex illis sacris dotibus, qui vix scribere noris ac legeret?

Non erat dubium quin hæc simul in mentem venirent militi, cum miles mentem susceperet de mundo convertendo: Et tamen à tali mente nunquam avertitur; non rei novitas & difficultas, non ignorantia, non egestas, non solitudo, non

vastitas, non quidquid demum dicas, mentem hanc ejus mutet, ibit vel unus ad omnes populos; prædicabit vel ignarus ipsis Evangelium Philosophis, expugnabit vel inermis armatas quaslibet acies, aut cerè socios sibi adjunget ejusdem animi, se disciplinis erudiendum tradet, & favente Deo se modis omnibus tanto idoneum operi comparabit.

Itane Lector de hoc sensisses homine? Sanusne tibi mente visus esset quem sic audisses loquentem, proponentem, statuentem? Nonne hic mentis excessus est, & mentis effluvia quæ tam arduum, tam sublime, tam divinum opus audeat aggredi?

Hoc itaque primum ex tribus est, unde constat excessus ille mentis de quo hic agimus, hinc nempe constat evidèter quod qui primus melioris Ignatio vitæ fuit ingressus, fuit simul ingressus vitæ ecclasticæ. Nunc quod secundum est de progressu videamus. Progressum dico non illius divini operis quod de infidelibus ad Christū adducendis, & de ipso toto, si Deus annuat, mundo convertendo suscepit; non hunc inquam, progressum intelligo declarandum: nam ipsi tam apertè patet oculis, quàm ipse religiosus Societatis Ordo, qui longè latè que patens per universum terrarum orbem, ad hunc unum finem ab illo S. Patre est conditus, ut proximi salus comparatur. Sed illum dico progressum vitæ ecclasticæ ejus ingressum vidimus, progressum dico mentis excessus, in quibus omnibus sese deinceps vir ille sanctus exercuit. Scimus quid fecerit, scimus illū jam natu grandem, primis navasse operam literarum tuicentis, nec ignoramus quem inde fructum tulcrit, quos sibi socios aggregavit, quas ipse adierit plagas, vel domi residens quibus familiam suam instruxerit documentis: sed an istis in omnibus sic constanter, quemadmodum inceperat, vixerit, ut in excessu mentis semper vixisse dicendus sit, hoc est quod quaeritur, dum progressus vitæ inquiritur.

Nullus est equidem Author quem ego sciam, qui sic expressis terminis de illius vitæ progressu egerit: sed nullus est Author qui de vitæ ejus scripserit, ex quo non facile possit demonstrari sic omnino vixisse Ignatium. Nam cum apud omnes sit constantissimum in id maxime virum illum evigilasse, toto vitæ tēpore, nihil ut corruptæ naturæ motibus omnino daret, sed totum rationi, totum gratiæ, totum Deo: quid est quod manifestius illū ecclasticæ vitæ progressum manifestare possit quàm illud perpetuum & nunquam inter-

Rom. 12.

1. p. 16. n. 102.

1. 1. de S. Trm. c. 2.

1. 1. de S. Dom. in monte c. 2.

missum, quod vocat Apostolus, Rationabile obsequium?

Audi verò quid Orlandinus, historiae Societatis Author in hanc rem referat: Hoc habuit eximie B. Pater rationis plurimum & consilio uteretur, crebro usurpans à bellis hominem ratione differre. Quod quāti referat, ita vivere, sic explanat. Et sanè uti incuria, considerandiq; negligentia vitiorum omnium seminarum, ita cura & consideratio cunctarum est parens & alumna virtutum. Nemo quippe malum quā malum amat, sed imagine fallaci boni deceptus, rerum illecebra caducarum, consuetudo sensuum, prava vulgi opiniones, Damonum instinctus cupiditates inflammant easque communes notitias vel natura vel fidei lumine comprehensas, quibus vitanda turpia, honesta sectanda cognoscimus, paulatim obscurant, hebetant, languesciunt, ut ratio debilitata & quodammodo exarmata facile tot undiq; oppugnantibus hostibus succumbat. At consideratio fructus est, quo mens perturbationes atq; sensus, ne abiciant se sermo impetu ad fallacem praesentis boni speciem, coeret ac sustinet: lima est ac malleus quibus boni maliq; notitiae illustrat, exacuit, corroborat, unde ad ipsam mentem & voluntatem vi & vigor emanat.

Hoc Author ad verbum omnia, quorum sensus nō est, sola ratione fieri, quod est in viris perfectis praestantissimum. Nam praeterquam quod divina opus est gratia, sine qua nihil prius boni fit, opus est verò etiam majoribus quibusdam gratiis, quarum praecipue nutu & imperio mens humana & voluntas illustrentur, inflammentur, & agantur, ut bonum aliquod sit praestantissimū, & ex illo eminentis boni genere quod in sancto Ignatio veneratur, nec certe magna est viri commendatio, nisi forte Pagani & Sroici, si dicatur ratione tantum naturali vel cum aliqua etiam gratia vitam ac mores suos componere: longè est aliam Christianis ac sanctis viris ratio, nempe illa quae superior & sublimior appellatur, de qua sic S. Augustinus: Sublimior ratio nō est iudicare de ipsis corporalibus secundū rationes incorporales & sempiternas, quae nisi supra mentem hominum essent, incommutabiles non essent. Haec in sanctis viris ad sit oportet supernaturalis ratio, ut sancti sint, hoc profitemur; sed ne tamē naturalis desit, non est minus faciendum; neutra sit sola, sed simul utraque sic sibi subordinata, ut quantum naturalis ratio dominatur appetitui, tantū huic naturali rationi superior altera praesit & imperet. Sic idem S. Augustinus, ut, quod est in homine praecipuum & excellens, hoc imperet ca-

eris non reluctansibus qua sunt nobis bestiaq; communis: atq; id ipsum quod excellit in homine, id est mens & ratio subijciatur potiori quod est ipsa veritas, Vnigenitus filius Dei. Nōq; enim imperare inferioribus potest nisi superiori se ipse subijciat. Hac vita consummari perfici: que Sapientia.

Quando itaque de S. narratur Ignatio quod sit plurimum ratione usus, non aliter quā de utraque simul ad utum applicata ratione, debet intelligi, vel de naturali suum munus agente cum tali subordinatione ad Superiorem, ut illā ipsā curā & diligentia qua cavebat ne contra naturalem rationem appetitum quidquam in se ipso moveret, eādem prius adverteret, ne ipsa ratio sine superiori moveretur.

Quod quā perfectè fieret, sic idem habet Author Historicus: Hoc igitur acerrimo, a generalis celo plurimum B. Pater usus est: atq; ita ut nulla unquam voluntatum appetitio, ac ne caelestis quidem dulcedinis copia intell. gēta ejus usui officeret. Nam duo cum sint caelestium Christi auxiliorum genera, altera ad afficiendas voluntates, ad mentes aliter collustrandas, ferè ita fit, ut cum ubi vult voluntati superna vi infundatur, agatur homo potius quā ducatur eoq; rationem perexiguam usue sit. At in Ignatii animo genus utrumq; & copiosissimum, & mirè concors fuit, ut, cum inenderet vehementissimè ejus voluntatem flamma caelestis, suum tamen integrum regnū rationi, divinaq; luci relinquere; ab eaq; regi, ac temperari arbor ille se sineret. Unde, quanquam Laminis ardentissimam S. viri charitatem, & immensa divina gloria studia, summamq; cum summo bono conjunctionem, & quā facile ad caelestia auferretur, spectans, dicebas, in rebus divinis Ignatium patienti, quā agentis propiorem videri: ut Ignatius quoq; ipsa de se erat illi professus: ita tamen eādem rationem adhiberet, ita contemdebatur ne ves in austria, undiq; sibi admira- tula, cura, & arte conquirens & singula circūspē- tē dimetiens, ut ad studia quamvis pia, nollet impetu ferri, sed consilio ducti. Haec autem recta est via qua Deus homini inire vult: in cuius mente, intelligentia idcirco lumen accendit, ut illud sequens, rationabile offerat obsequium, maturo scilicet consultatione delectū, & suu undiq; conditionibus ab- solutum: atq; hoc pacto simul a fraudibus illudentis Damonis defendatur; simul constantius ac perse- verantius agat. Ergo, si ve complacens sibi summa bonitas in Ignatio irradiando formare multorum magistrum, si ve ita generosa ejus indolis, & capacis- sima consilij mēti maximè congruebat, sua viximè illū per vias rectas ad perfectā consummā atq; iustitiam regnum-

regnumque suum deduxit scientia sanctorum plenum; videntem singula, ac notantem, gressusque suos assidue precedentem rationis oculis, ac iusto prudentia pede praesentem. Atque hinc assemanda sunt Ignatii apud Deum promerita, & præclara facta numeranda.

Quæ quidem præclara facta pergit Historicus numerare: at verò nobis quod est nostri propositi sufficiat inde jam dicta confi mare, quàm totus esset Ignatius in illo mentis excessu qui effectivus dicitur, cum totus esset supra se, non tantum quoad inferiorem illam partem cui ratio præsidet naturalis: sed quantum insuper ad hanc spectat rationem quæ tota sursum in æternam legem & divinam transfertur mentem.

Est verò & aliud in vita sancti Ignatii non minus evidens argumentum, unde hic eius vitæ progressus totus exactius colligi possit: nempe, cum à sua conversione, totum illud quo deinceps vixit tempus posuerit in assequendo sine quem sibi de salute proximi procuranda præfixerat, profectò non minus dicendum est tempus illud in excessu mentis esse traductum, quàm dum primò sibi finem proposuit. Neque enim minus, imò magis gloriosum & sublime est, finem intentum consequi, quàm finem ipsum intendere. Quàm multi mira proponunt, quam pauci vero quod proponunt efficiunt! Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium, qui nempe seopum attingit. Cum itaque tam excelsus sit opus quodvis, quàm excelsus est finis propter quem opus agitur cumque sanctus Ignatius, illum ipsum in operando finem semper habuerit quem in opere inchoando sibi destinarat, cur non progressus operis æquè dicitur excelsus & excellus, atque ipsius primus ingressus? Quod ex eo vel maximè confirmatur, quod prima illa gratia cuius virtute miles adhuc Ignatius, tantum potuit sibi opus destinare, nunquam in eo vacua fuit, sed tam ultra semper progressa est quàm ipsum opus late processit. Non erat verò gratia tantum collata Ignatio ut opus illud facere, sed ut eo sine faeret quo ad faciendum fuerat primò excitatus, unde sicut manifestè patet gratiâ illi adfuisse in opere, sic in operis fine non defuisse certum est, cum finem Deus magis respiciat quàm ipsum opus. Quod si verò totus vitæ Ignatii cursus non minus constanter ex illo fine processerit quàm ab illo fuerat genitòse susceptus, quid sequitur nisi quod quæratur, talem eius fuisse progressum vitæ, qualis ingressus fuit, sive quod eodem est, talem in eius vitæ progressu perstitit-

se mentis excessum, qualis fuit in ingressu.

Neque dicas, non ita esse mirum, si miles factus Sacerdos, se in curam impendat proximi, quàm si miles propterea fieri velit Sacerdos. Esto enim sit minus mirum, non est tamen minus excelsus & divinum, imò ex quo miles Sacerdos factus est, quis non videt illum intellectus & voluntate perfectiorem esse oportere, atque ex consequenti fieri, ut finis sive intentio sit purior sacratio, sanctior.

Neque rursus objicias, finem posse mutari operis, licet opus ipsum non mutetur. Id enim etiam concedatur de mundanis & parum in virtute promotis mentibus: at certè de Ignatio, tam alienum id esse cognoscet quisquis tantillum de gestis ab eo rebus legerit vel audierit, ut nihil in eius vita frequentius repetatur, quam vel eum universim cupiditates omnes animi repressas habuisse, vel particulatim illum honoris ac laudis appetitum quo à seculo sine mens humanà derorqueri solet facilius. Rarò de se loquebatur, sed quoties tamen salus animarum vel Dei gloria postularet, sua non minus bona quam peccata, sine ulla profus vanæ gloriæ titillatione narrabat; illudque interdum auditus est dicere, se per divinam gratiam à nullo sibi minus timere quam à vanitatis vitio. Quamobrem nihil est hujus humanæ vitio sitatis quod illum à rectitudine sibi proposita de convertendis ad Christum proximis unquam inflecteret quin potius ex illo pleno & integro cupiditatum animi quo fruebatur imperio, reddebatur in dies aptior ad illum sublimem finem excelsus attingendum. Diceres illi evenisse quod olim Mosi quem Deus iussit sibi dolari & parari duas tabulas, in quibus duplex illud magnum mandatum de diligendo Deo & proximo, quod cætera omnia continet, suo imprimeret digito: sic planè est quod in sancto admiremur Ignatio; duas ille velut tabulas, utrum scilicet cordis appetitum sic continua sui mortificatione dolavit & perpolivit, ut in eius corde Deus legem charitatis inscripserit, qua Deum unum propter se, & proximi salutem tantummodo quæreret propter ipsum Deum: quo ex insigni dono factum est, ut, qui ante acceptam divinitus perfectam illam charitatem jam erat propriis cupiditatibus expurgatus, post verò etiam amplius & perfectius à seipso totus in Deum transferret, nihil ut profus de proprio resideret.

Quod singulariter observatum habemus in illa relatione summo Pontifici facta, de qua jam

Bbb 3

supra

supra dictum est, ubi cum relatum de sancto viro esset à seipso amorem omnium rerum quæ Deus non fuit prorsus abiecit, tum paulò post additur, *Hanc in Deum Charitatem adeo puram in suo corde aluit retinuitque, ut etiam sui ipsius amorem à se prorsus amandavit.* Videretur idem dici, videretur inanis esse verborum repetitio, sed non ita profectò. Nam aliud est ex primis quibusdam gratis amorem à se proprium primum expellere, tum ex abundantiori dono abundantius eundem purgare amorem, proficere, amandare. Aliud est dum juvando vacas proximo, nihil præter Deum querere, & aliud prorsus est, nihil in cæteris quibusvis rebus querere, quam proximum adjuvare propter Deum. Qui proximum eo tantum sine juvet ut Deo placeat, bene quidem operatur; sed qui eundem finem nihil planè aliud in cunctis suæ vitæ actibus querit melius agit; hoc est enim prorsus seipsum totum in id unum impendere.

Hoc est autem unum quod quærebat Ignatius, si ve studeret, si ve cessaret, si ve comederet, si ve jejunaret si ve oraret, si ve laboraret: ad hoc unum omnia referbat ut se suisque aptius ad salutem animarum componeret. Hic illi unus finis & scopus, non in ipso tantum proposito erat opere quo juvarentur animi: sed in ipso toto vitæ degenda tempore, cuius singulas partes & momenta tam purè revocabat ad hunc ipsam finem quàm si actu cum proximis ageret. Ex qua universali mentis intentione, sic per omnes sparsa vitæ actus, quis non videat quod hic potissimum inquirimus, in Ignatii vitæ progressu talem fuisse mentis excessum & extasim, qualem in ingressu miratissimus?

Iob. 7.

I. 8. Mor.

14.

6. Mor. 17.

28. Mor. 2.

Ez. 8.

31. Mor. 7.

Erat videlicet in illo continuo mentis suspensio de quo præla à sanctus Gregorius ad illa verba Job, *Elegit suspendium anima mea, & mortem ossa mea.* OMNE inquit, quod suspenditur procul dubio ab imo elevatur: anima igitur suspendium eligit ut ossa moriantur, quia dum mentis intentio ad alta sublevar, omnem in se fortunam vitam exteriori necat. Et alibi: *Machina mentis, vis est amoris, qua hanc dum à mundo extrahit, in alia hominem suscit.* Extursum: *Pondus quoddam est quod omnem animam quam replet, levat.* Atque etiam expressius in illud Ezechielis: *Emissa similitudo manus apprehendit me in circinno capite mei, & elevavit me Spiritus inter terram & caelum:* QUIA inquit, cum nostra mens sese per studium collegit, vis superna sursum nos ab infimo trahit: bene verò inter terram & caelum sublevarum se asserit, quia quilibet

sanctus in carne mortali positus, planè quidem ad superna non pervenit, sed tamen in terra dereliquit.

Quod non tantum de contemplatione dictum à sancto Patre intelligas, sed multò magis de actione seu de vita mixta sic idem sanctus Doctor declarat ad illud quod in libro Job legitur: *Sic & considera miracula Dei: SUNT nonnulli quippe qui Dei miracula jacentes considerant, quia operationis vim potentiam non sequentes admirantur; sæpe quidem superna iudicia mirantur, prædicamenta cælestis patrie cum audient diligunt, mira opera interna dispositionis obstupescunt; sed tamè amando & vivendo ad hæc eadem opera assurgere negligunt. Iacentes ergo Dei miracula considerans qui eius potentiam sciendo pensant, sed vivendo non amant. Per contemplationem quidem in consideratione oculos tendunt, sed tamen per intentionem sese à terra non erigunt, unde bene in Balaam exprobratio dicitur, qui cæcis aperes habet oculos.*

Quod est itaque respectu jacentium stare, vel comparatione itatum sursum erigi & suspendi, hoc est quod egit quod fuit toto vitæ progressu Ignatius. Unde quo alio aptior vocetur nomine hic progressus, quam continuus mentis excessus?

Denique, si quid hanc in rem, ultra desideres, percutte virtutes eius omnes si ve thelogicas si ve morales, ex quibus tota eius vita contexta est; & quàm manifestè videbis totas in excessu esse, tam erit facile de toto eius vitæ progressu, prorsus idem concludere.

Fides, ut ordinatè solet exerceri sic credenda credit, sicut & ipse speranda sperat quæ sunt scilicet à Deo revelata qui est prima veritas, & à Deo promissa qui est summa bonitas & potentia qui tam potens est faciendo quàm fidelis in dicendo. At quando credenda & speranda tot sunt circumscripta difficultatibus & penè simul oppositis involuta obstaculis, ut quantum ex una parte est quod credas & quod speres, tantum ex alia videtur esse quod non credas neque speres, tunc profectò fides qua creditur, & spes adjuncta qua speratur, dicuntur in excessu esse, seu excedere modum credendi ac sperandi communem, quia non sic in aliis ordinatè sibi obstant credenda & speranda. Talis fuit Abrahami Credentium Patris fides & fiducia, quod contra spem in spem crediderit, ut loquitur Apostolus, contra spem scilicet suscipienda proli quia se videbat & Saram conjugem extra potentiam eius habenda, speravit tamen & credidit Deo promittenti, quod est eximie fidei.

Hæc autem prorsus est fides Ignatii, hæc in Deum constans eius fiducia, quando in suo men-

Ab. 37.

Rom. 4.

vis excessu de infidelibus, atque universim de
 quocumque peccatoribus convertendis consilium
 cepit & ad felicissimum perduxit exitum. Quan-
 ta, ut diximus, erant obstacula tanti consilii? Quis
 crederet ignarum hominem, eodumquam per-
 venturum? Quis imparatus ab illo subsidio
 quod ad tale opus omnino est necessarium, spe-
 raret se opus aliquando perfecturum? Et tamen
 credidit, credidit se à Deo vocari tale in opus, &
 non obstantibus quæ tam multa se ingerbant
 retinaculis, speravit futurum quod evenit. Ex-
 cessus fidei est, excessus spei est. *In Deo meo trans-
 grediar murum:* supra quam fieri posse videtur.

Rf. 17.

Charitatis in Deum vel proximum hic sum-
 mus esse videtur actus, si quantum vitæ est, to-
 tum in divinum effundatur obsequium. Quid
 ultra faceret qui nihil ultra videtur posse? At Ig-
 natij charitas non modò totum quod est vitæ
 propriæ Deo glorificando & proximo beati-
 ficando consecrat, sed modum invenit quo talem
 ad finem tot homines sese Deo ac proximo de-
 dant quot ipsius instituto possunt adjungi per
 consequentes & nunquam nisi ad æternitatem
 delicturos annos: quorue adjuvari poterunt, eo-
 rum continuis & non cessantibus ubique locorū
 obsequiis & sacrificiis. Excessus est charitatis,
 quæ cum illa tantum quæ potest debeat, fasit se
 debitoricem omnium in quæ non potest temporū

Temperantis est animi, nullas exquirere deli-
 cias; paucis esse contentum, soli servire necessi-
 tati, si quæ contingant aspera, libenter ferre, aut
 etiam sibi ultro interdum accersere. Quis in hoc
 porro virtutis genere fuerit Ignatij animus; sic
 eius vitæ Scriptores referunt: *Totam Hebdoma-
 dam ante epulas Dominico, jejunabat; pane emer-
 dicio simplici, & aqua contentus: humo nudus vel
 asseribus nullis ve stratis, inter mendicorum quis-
 quillas cubabat: cibi ac somni parcissimus, cilicio
 asperissimo, & praterea catena seu cingulo ferreo
 carnis attonabat; capite & pedibus, tunc nudus, &
 sine ulla calce; deinde cum studia daret operam,
 solus calecorum perforatus aiebatur. In æra hyems
 se vidisse semper nudus iacebat, quamvis à celo
 densa nix caderet, ac crispis gelu cuncta inborresce-
 rent. Sine ulla quæque diebus se sese flagellis etiam
 ferreo, quam acerrimè cedebat: & constanter id
 omne referebat, quod aliquam pesser, afflicto cor-
 pori delectationem vel levitatem asserere. In aqua cum
 esset dicere vitæ, & egred à totius corporis firmi-
 tate, fractu paulatim oribus, omni illo vigore a-
 quissimi bellatoris, & forma viridis juvenis profusa
 sanguis. In extrema deinde ætate, penitentiarum
 severitate, stupor, laboriosum, malisque assiduum fra-*

*En, etsi ea victum exigere meliorem, cibi potu, que
 fuit parvus aded, ut domestici obstupesceret. & gu-
 statum funditus perdidisse videtur, nisi si quando
 pauculu vesceretur castaneu, que in Italia & Hi-
 spania, mendicorum cibaria sunt.*

Noone hæc sunt virtutis excessus? Et quidem
 excessus tam manifestus, ut, quia nimius exces-
 sus est, vitij potius videatur excessus quàm vir-
 tutis. Nam cum virtus in medio sit posita quod
 inter extera duo continetur, quorum alterum
 excessus est, & alterum defectus dicitur, Nonne
 perinde virtus læditur si cadas in excessum, ac
 si laberis in defectum? Sed responderet ex Di-
 vo Thoma medium illud esse varium pro varie-
 tate personarum, & finium propter quos virtus
 exereetur. Sic enim fieri potest, ut, quod uni erit
 excessus vitiosus, non erit excessus alteri, vel erit
 excessus virtutis: quod non potest aptius de-
 clarari quàm in sancto Ignatio qui cum omnem
 virtutem exereeret eo sine, ut vocanti se Deo ad
 animarum salutem responderet, seque idoneum
 tanti operis redderet administrum; rationi con-
 sonum & divinæ justitiæ congruum iudicabat sic
 se omnibus cruciare modis tum ut præteritæ vi-
 tæ contractas elueret maculas plenius, tum ut
 novostatui se cõformans, inciperet à seipso quod
 aggrediebatur munus convertendi peccatores,
 atque in seipso id totum simul experiretur quod
 postea singulis accommodatè per partes distri-
 bueret, fieretque illud in praxi quod jam audi-
 mus ex Apostolo, *sive excedimus, Deo: sive sobri-
 sumus, vobis* Excessus nostros ajunt Sancti, non
 humano sed divino metimur iudicio, cuius si ita-
 tera ponderamus quid à nobis velit Deus & à
 vobis, quod vobis excessus esset vitij, nobis
 est excessus virtutis.

1. 2. q. 64.
 A. 2.

2. Cor. 5.

Quod si attentè considerassent hi qui facta
 sancti Ignatij voluerunt in invidiâ trahere, non
 essent opinor ausi nomen eius violare. Quidquid
 enim contra effutit, in excessum virtutis eius
 totum effunditur. Nimiameius carpunt prudentiâ,
 nimiam fortitudinem, nimiam religionem, nimium
 zelum, nimiam deum que virtutem omnem, quâ
 idcirco probro veniunt quia nimia, quia extrema
 quia excessus est sed recogitent in quo virtutis
 medium sit positum, & intelligent sic Ignatij
 virtutem in excessum abuisse, ut suum nunquam
 deseruerit medium.

At vide Lector, quonâ sit devoluta oratio, ut
 jam nobis virtutis Ignatij non sit demonstrandus
 excessus, sed cum ipsis pateat adversariis, decla-
 randa potius est ratio cur talis excessus fue-

613

rit; nempe sic exigebat ille finis quem sibi divinitus propositum sentiebat de salute omnium procuranda, ex quo sine cum omnes eius elicerentur virtutes, tam excellas & sublimes illas esse oportebat quam finis ille sublimis est & excelsus.

Videretur quidem ex una parte, tam subli- mem & excelsum finem obtinere posse, quod minus tam perfectas virtutes possent exerceri, cum in eo sine attingendo tam multa Religiosos distrahant ut religiosae disciplinae vix satisfaciant. Sed cum ex alia, sic sibi suisque sanctus Religio- nis Institutio sapienter providerit ut se ab hu- manis in divina toros erigerent; quae aliis essent obstacula, sibi media faciunt & adjumenta suo fini consequendo: neque minus religiosae & so- litariè mediis in ipsis vivunt turbis, quam si de- fertis in locis viverent. *Sedabit quippe Solitarius & tacebit, quia levavit super se.* Quod Prophe- tae Dicitur si de viro solitariam agenti vitam, intelligendum esset, videretur potius dicendum fuisse à Propheta, *quia sedet solitarius & tacuit, levavit supra se*: nam solitudo & taciturnitas sunt causae, cur tale genus hominum se supra se levet, ac proinde non tam de illo Scriptura lo- quitur quam de viro mixtam agenti vitam, in quo sublimi vitae genere quia levavit super se, ideo sedebat solitarius & tacebit; Id est, ta- met si vivat inter homines, vivet tamen perinde ac si esset solitarius; & loquetur perinde ac si taceret, nam supra quam homo solet vivere, vel quam solet loqui, vivet ille & loquetur.

Vultis tandem videre quam perfectè Ignatius hoc excellenti modo sederet solitarius & tace- ret? Videte postremum eius vitae actum, quod est etiam tertium & postremum caput, unde vita eius ecclastica tota esse demonstratur, nempe ingressu vitae sicut fuit in ingressu & pro- gressu.

Non dubitarem ego quidem quin deficiente vita, duos illos priores excessus mentis de qui- bus dictum est, excellentius senserit, cum sibi revelatam habuerit felicissimam illam horam, qua exiit mortali corpore, frueretur Deo suo ple- nius & amantius, sed in tertio duntaxat haeremus mentis excessu, qui ad opus refertur: supra com- mune operandi sive agendi morem. Quid magis solitum ac commune sanctis Ordinum Funda- toribus quam instante morte suos omnes con- vocare, amplecti, admonere, & postremis quae acutius pungunt, urgere ad virtutem verbis? Quod sanctè laudabiliter multi praestiterunt, sed

hanc tamen laudem fugit Ignatius, nulli suum quem proximè sibi norat instantem obitum, cui- quam pronuntiat, praeterquam uni quem è to- ta domo elegit ut suo nomine summum adiret Pontificem, qui sibi proximè morituro plena- riam impetiri dignaretur indulgentiam. De caetero, cum nihil etiam gravius nec ipsis me- dicis appareret quo instare illud tempus videretur: en se unum cum uno Deo servat: en solitariū & tacentem se solo spectante caelo, mori pra- elegit: en cunctis absentibus, & iis etiam qui aegroti solent adhiberi vigilibus, placidissi- mam cum Domino IESU noctem transigit, & postremum diem claudit.

Si palam sibi moriendum esset, optaret sanctè palam universo mundo tanquam reum pro Christo mori. Sed quandoquidem hoc publi- cum & infame moriendi genus negatum est, moritur quo potest obscuro mortis genere, ut omnem à se laudis & honoris splendorem amo- liatur, non se Patrem, non se Fundatorem, non se Authorem ordinis audiat à filiis vel fratribus conclamari, deplorari, & paternam rogari be- nedictionem. Quasi unus aut non quasi unus ex illis pro nullo habeatur, & corpus etiam exa- nime procul ab aliorum sepultura in sterquilini- um projiciatur. O verè mentis excessum, quantus haberi potest in supremo vitae excessu! Quod unum in pestilentia timent omnes acer- bius ne solitarij moriantur, hoc acerbum mortis genus mavult Ignatius quam illustre & glorio- sum, ne quid vel tantillum vivens aut moriens humanae concedat cupiditati, quam proflus mortuam & in holocaustum penitus Deo da- tam ad extremum usque spiritum constantissi- mè consecravit.

SED nunquid verendum est, ne dum altius illum qui se ita depressit evelimus, hunc etiam à nobis longius distrahamus, nec possimus eum imitando sequi, quem tamen in exemplum no- bis proponimus? Non est, mi lector, non est, quod hac in parte vereamur: nam quò in emi- nentiori loco virtus sancti Ignatii posita fuerit, eò erit non modò ad venerationem illustrior, sed ad imitationem paratior: unde illud tandem conficietur quod proposita veritas continebat, ut licet vita S. Ignatii tota sic ecclastica, tota sit tamen exemplaris. Ratio hæc est scilicet inter alias, quod illa vita est magis exemplaris quæ nos ad magnam sanctitatem facili via ducit. Duo hæc simul invicem jungi debent. Nam si vulgaris est sanctitas quantumcumque via sit fa- cilis

Thro. 3.

edus, non est multum exemplaris vita. Sit verò magna sanctitas, nec sit ad illam via facilis, vix erit qui non refugiat difficultatem, Cum autem illa d. 10 concurrunt, ut sit exquisita sanctitas, & via facilis ad illam pateat, quis tùm illustre non videat exemplar vitæ; Hoc est autem quod evidenter patet in vita sancti Ignatii, cuius sanctitas in hoc uno præsertim elucet, in quo est vera & summa sanctitas, nempe in fine spectando quo à Deo vocaretur, sive quod idem est, in una Dei voluntate fideliter adimplenda, Modus autem quem præsertim adhibuit, hic est ut quæcunque media forent aptiora, conquereret, & quæcunque se offerrent, ac quidquid demùm ageret, eò totum purè referret, ut finem illum propositum attingeret, ut divinam illam voluntatem adimpleret. Quid præsentius? Quid facilius? Quid opportunius nobis ad imitandum? Sicut enim sanctus Ignatius non est ita sanctus quòd militiam deseruerit sæcularem, quòd studiis inferioribus se grandævus addixerit, quòd multa denique vel egerit vel passus sit, quàm quòd purè propter Deum cuncta egerit, propter eius voluntatem, propter salutem proximi, quæ significata erat Dei voluntas: sic planè nostra eius imitatio non ita versatur in his rebus præstandis quas præstitit, quam in quibusvis nostris ordinariis & domesticis eodem quo ille fine, digerendis. Non enim à nobis eadem Deus quæ ab Ignatio voluit fieri: sed quæ à nobis vult fieri, vult eodem rectò fine à nobis fiat, quo ille sua præstitit.

Quòd quanti sit apud Deum meriti, quantumve præstet ad veræ sanctitatis augmentum, & operam omnibus facilitatem, sic Societatis Historicus sapienter observavit: Cum enim in actione honesta, non spectanda solum materia sit, sed etiam modus & finis, ex quibus rei quidem per se bona honestas amplifacatur, media autem impertitur cum hic sanctus vir non modò res præstantissimas ratione summa tractaret, sed medias quoque & quotidianas vite necessitates, ad prudentiam normam diligentissimè exigeret, & ad finem altissimum erigeret; quasi mercator, qui non pretiosarum modò mercium magna exorceret

negotia; sed viam invenisset, qua & quam minima faceret impendia, & quidquid attingere faceret pretiosum; haud dubie tot annorum assidua cura, thesaurum quendam prope inestimabilem divina gratie, reliquefactorum concessit. Ex eodem metiendum est capito, quantos in perfecta virtute progressus habuerit. Cum enim ad insignem progressum quolibet in studio necessaria ea sint, primum us finis, ac terminus prænotatur: deinde ut recta inveniatur via: ne si in incertum, vel per ambages erratur, sit labor itineris, non profectus: postmodò ut assiduitas, conatu quoque progrediendi apte adhibeatur: qui totum vite Ignatii cursum animo lustret, non obscure hac illum singulari Dei beneficio præstantissime omnia adeptum sentiet. Non errore via per ambages vagatus est; non ignoratione optimi defatigatus circa media, sed ipso statim mutata vita exordio ab summo inchoans, simul ubi consideret absoluta virtus, simul rectam viam Deo monstrante didicit, simul denique eam incitatissimo capeffivit impetu, quem quinque, & triginta annis non relaxavit unquam, sed continenter magis, magisque contendit.

Sic itaque nostro in statu contendamus, sic finem nostrum attingemus. Quid potentius ad hanc contentionem excitandam? Nam in hoc fine attingendo & summa est nostra sanctitas, & summa sanctitatis facilitas. Summa est inquam sanctitas, quia sic divina voluntas efficitur quæ est nostra sanctificatio: summa est autem sanctitatis facilitas quia non aliud quàm quòd agimus quæritur, sed aliter tantum fiat, non humano, sed divino ductu ac fine. Qua de re cum sint expressæ alibi veritates, satis hic modò sit eas indicare.

Non aliud, sed aliter.

In 1. parte, Die 7. Ianuarij.

Non quidquid Christus egit, sed quomodo.

In 2. parte, Feria 4. Cinerum.

Quam gloriosa est similitudo Christi, tam gloriosa est obedientia.

In 3. parte, in fine. ubi de votis.

DE EODEM SANCTO, AD HÆC VERBA ISAIAE 49.

Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea, usque ad extremum terræ.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Quanto salutem omnium studio procuravit sanctus Ignatius, tam studiosi omnes illius esse debent, quibus est curæ sua salus.

RATIO EST, Quia quanto hic salutem omnium studio procuravit, sanctus Ignatius, tam potens est in cælo pro aliis ad eorum salutem promovendam qui fuerint ipsius studiosi, quæve ad illum propterea studiose recurrerint adiuvandi.

Sed quibus est cura sua salus, tam studiosos esse par est illius Sancti, quam potens est in cælo pro aliis ad eorum promovendam salutem,

Ergo quanto salutem omnium studio procuravit sanctus Ignatius, tam studiosi omnes illius esse debent quibus est cura sua salus.

DISCURSUS non minus est facilis quam utilis. Prima propositio continet dogma commune de diversis Sanctorum meritis quibus par in cælo respondet gloria, beatitudo, potentia, & singularis quædam efficacia ad certas quædam hominibus communicandas gratias quas alij non conferrent. Sic usitatum in Ecclesia cœnimus, ut vel pro certis malis depellendis vel bonis quibusdam impetrandis, ad unum de Sanctis potius quam ad alium recurratur, quia videlicet hæc illi singularis à Domino data est gratia & potentia ut sic cœlatur Sanctus in Deo, & Deus in Sancto glorificetur. Sic autem dicitur illa singularis Sancti potentia ipsius meritis respondere, quatenus inter se habent quandam analogiam & similitudinem, ut qui dum viveret, misericordiz, castitatis aut alterius virtutis & bonorum operum laude præcellerit, partem in cælo vim habeat similis gratiæ conferendæ. Vide sanctum Bernardum sermone de sancto Nicolao & de aliis sanctis.

Cam itaque sanctus Ignatius dum viveret, singulari salutem omnium studio procuravit, quod facile est ex eius vita declarare, planè id

sequitur ut modò in cœlis, tantum præ cæteris possit in hoc genere beneficii conferendi, quantum in terris excelluit benè merendo de omnibus, & omni studio salutem proximi conquiritendo. *Euge serve bone & fidelis quia super paucam fuisti fidelis, super multa te constituam.* Hæc est videlicet remuneratio multiplicati talenti, ut in quo quis administrando fidelis fuerit, fiat potentior in eo dispensando. Quod & alia Parabola Dominus expressum nobis voluit paulò distinctius, cum sic negotiantem servum inducit rationem suæ negotiationis reddentem: *Domine, Mna tua decem mnas acquisivi. Et ait illi euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. Et alter venit dicens, Domine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait, & tu esto super quinque civitates.* **ANIMÆ** significantur, inquit sanctus Ambrosius, quibus iure prapponitur, sicut enim Angeli præsunt, ita qui vitam meruerunt Angelorum.

SECUNDA propositio est evidens ipso naturæ humine, confirmari vero etiam sanctorum Patrum dictis, tum piorum exemplis hominum qui sua vota his potius deferunt, à quibus sperant certius se quod orant obtenturos.

Sic aptè Divus Ambrosius ad sanctos Petrum & Andream, qui primi ex omnibus sua reliquerunt omnia, recurrendum ait pro cupiditatibus nostris reprimendis, *Ama, inquit, propinquitatem Petri, affinitatem Andree, ut pro te rogent; & recedant cupiditates tua verbo Dei pulsa.* Quasi diceret: illi sunt præcipuè ad eundem qui sunt in dono quod postulas conferendo præcipui.

Sic itaque, si tibi curæ est tua salus, studiosum te illius Sancti exhibe, qui quantum in terris salutem omnium procurandæ studuit, tantum in cœlis modò potest eam procurare omnibus sibi studiosis, demerendo illis gratias efficaces, quas alioquin forte non accepissent & quarum defectu perissent.

O gratiæ nullis sat dignis quæstibus præcibus & gratiæ nullis sat multis obtentæ votis!

IN FESTO S. DOMINICI, ORDINIS FF. PRÆDICATORVM FUNDATORI S.

Surrexit quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat. Ecclesi. 48.

VERITAS PRACTICA.

Nec lucere tantum, nec ardere tantum: sed utrumque simul.

SENSVS EST, Quod sicut lucere tantum nisi ardeas parum est; ita & ardere tantum nisi luceas, non est satum; sed simul oportet lucere & ardere.

RATIO EST, Quia idcirco lucere tantum, nisi ardeas parum est; quod lux sine ardore nec aliis proficit & lucenti noceat.

Sed ardor sine luce nec prodest etiam aliis, & ardentis saepe nocet.

Ergo nec lucere tantum nec ardere tantum. Sed utrumque simul.

Sicut Elias de quo est Scripturæ textus propositus; sicut sanctus Joannes Baptista de quo Dominus, *Erat, inquit, lucerna ardens & lucentis*; & sicut sanctus Dominicus cujus sanctissima vita, lux ardens fuit & ardor lucens, in universo terrarum orbe.

I. PUNCTUM.

QUALES quantique futuri sint aliquando viri quidam illustres, nonnulla solent signa portendere. Tale illud fuit quod narratur de matre sancti Dominici, quæ cum gravida esset, sibi visa est in quiete continere in alio catulum ore præterentem facem, qua editus in lucem, orbem terrarum incenderet. Cui divino portento sic universalis Ecclesiæ suffragatur, ut minimè dubitet dicere, *Hoc somnio significatum, fore ut splendore sanctitatis ac doctrina, gentes ad Christianam pietatem inflammarentur*; additque veritatem exitu comprobata, *id enim & præstitit per se & per sui Ordinis Socios deinceps est consecutus*. Quo Ecclesiæ testimonio quid illustrius & luculentius

Hanc insignem vitæ commendationem suo etiam nomine videbatur præferre. Quod est enim significatione Dominicus, hoc reipsa erat vir totus Domini JESU, totus in eius obsequiū impensus & expensus. Querit sanctus Thomas, an ipse Christus vocari posset homo Dominicus, & negat posse, quia ipse est Dominus; *Sed quæ ad illum spectant, inquit, hoc esseruntur nomine, ut caro, voluntas & passio dominica*; Unde & nos

Dominicum diem dicimus qui colendo præcipue Domino totus addictus est; & Antiqui Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, breviori & usitato nomine *Dominicum* nuncupabant. O illustre nomen! o illustrem nomine virtum, sed & re ipsa illustriorem qui vita sua refert quod nomen profert.

Verum ut hæc distinctius illustrentur, revocantur hæc debent quæ jam supra ex sancto Bernardo relata sunt, aliud esse lucere tantum, aliud ardere tantum & aliud lucere simul & ardere.

Est enim, inquit, tantum lucere, vanum; tantum ardere, parum; lucere & ardere perfectum.

Ex quibus sancti Patris verbis quantæ sanctitatis & perfectionis fuerit sanctus Dominicus licet colligere, nam si lucere simul & ardere perfectum est, certè, quod quis luxit simul & arsit vehementius, ille censendus est perfectior: talis autem fuit sanctus Dominicus, ut & primò luxerit tanta doctrina scribendique peritia, cui nulla par esset: deinde verò sic ardebat dicendo, ut omnes ab impietate revocaret ad verum Dei cultum.

Numerata sunt hominum centum millia quæ in una Galliæ Provincia, suis sacris concionibus ad meliorem convertit frugem. Tum ne in uno tantum laboraret loco, vel al quo duntaxat tempore, scripsit librum contra errores sui temporis, ut ubique & semper prodesset omnibus, cumque adversarij suos item libellos venirent, hanc illis optionem proposuit sanctus Pater, ut omnes ex utraque parte libri compositi conjicerentur in ignem, & qui liber consumptis aliis reperiretur integer, ille sanam doctrinam contineret; qua optione capta, solum Dominici librum sic flammæ sunt reveritæ ut ipsam libri doctrinam & viri sanctitatem ad omnes consequentes annos prædicarent.

Erat videlicet sacratio quidam ignis in sancti Dominici verbis ac scriptis, cui noster inferior tanta facilitate cederet, quanta Creatori creatura. Erat quippe divinus ille ignis quem Dominus venerat in terram mittere, arque ut accenderetur vel maxime desiderabat. Quamobrem quàm Christo carus esset Dominicus, vel ex hoc uno liceret cogitare quod ignem illum

Serm. de S. Joanne.

Luc. 12. ubique

18.25

19.

Joan. 5.

Lat.

3. p. 9. 16.
4. 3.

ubique locorum accenderet cuius accendendi desiderium erat Christi ardentius. Quid enim carius cuiquam esse potest quam ut illud obtineat quod vehementius optat & sanctius? Jam non miror si tantum Dominico Christus deferret, ut cum paratus esset Christus universum delere orbem, ob infames quæ tum vigeant cupiditates, solo Dominici ac Francisci tum viventi intuitu, posuerit manu tela & incendia, servavitque mundum incolumem in hanc usque diem.

Certe illinostranda debet Gallia quod gravius à se malum depulerit, & quod bonum optabilius impetrarit. Depulit enim hæresim tum grassantem, quo malo nullum est perniciosius: & impetravit Regem sanctum Ludovicum, quo bono non est aliud in regno melius. O si nobis hæc conferretur gratia, ut quod in mente pejus esse deperiret: & quod melius est vel daretur vel augetur! Exprime affectum Sancto: atque ut ipsum quoquo modo imiteris, expende veritatem propositam: adijunge auctoritati & exemplo sanctorum, rationem allatam, cur lucere vel ardere tantum non sufficiat. Nempe neutrum seorsim habitum prodest aliis, & habentur nocet.

Ac primo quidem lucere tantum quid est, nisi apparere hominibus, nisi doctum & peritum videri: nisi ex his esse quibus dicebat Dominus, *Va vobis legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ, ipsi non introiissent & eos qui introiierunt prohibuistis.* Sic aptè sanctus Bernardus, *Va nobis fratres si luxerimus tantum. Nam lucemus quidem & magnificamur ab hominibus, sed mihi pro minimo est, ut ab humano iudice dicamur. Qui enim iudicat me, Dominus est qui fervorem ab omnibus exigit splendorem vero non item. Sicut itaque lucere tantum, idem est ac docere, & doctrinæ famam sibi potius conciliare quam prohibitæ: sic planè qui sic dicunt & non faciunt, nihil aliis profunt qui magis moverentur factis & exemplis quàm dictis; quin potius & ipsi valde nocent, quod, ut ait sanctus Isidorus, interdum Doctorum vitio, etiam ipsa vera doctrina vilescit: quia dum non vivit, sicut docet, ipsam quam prædicat veritatem contemptibilem facit. Si non habueris opera, inquit sanctus Chrysostomus, non tantum loquens non profuisti, sed & potius laesisti. Melius est tacere, Quare? Quoniam opus mihi redditus impossibile. Cogito namque quod sitis tanta differens non efficit, multo magis ego veniam dignus.*

QUANTUM vero sibi ipsis noceant, sic idem acutè & graviter: Bene vivendo & bene docendo, populum instruis quomodo debeat vi-

vere: Bene autem docendo & male vivendo, Deum instruam quomodo te debeat condemnare. Nempe ille servus qui cognovit voluntatem Domini sui, & non preparavit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis.

II. PUNCTUM

SED ardor sine luce nec prodest etiam alii, & Sardenti sepe nocet.

Hoc est enim velle movere alios antequam doceas quale si illud ad quod impellis; quæ mera est cæcitas & labor cassus & damnatum illud ingros quod iudicabat Dominus; Cæcus si cæco ductum præstet, ambo in fossam cadunt. DICEBAT QUE suis: Euntes in mundum universum prædicare Evangelium omni creatura, euntes docete omnes gentes docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis. Quomodo enim servabunt tam diffidilia, nisi credant? Aut quomodo credent nisi doceantur & distindè intendantur de omnibus? Aut denique quomodo docebuntur nisi tu lucem præferas? *Propterea captus vultus est populus meus, quia non habuit scientiam. Propterea dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino. Nam si dilucidescissent homines quanto in salutis verterentur discrimine, cum evangelicis non se conformant consiliis & præceptis, forte caverent attentius; atque idcirco Apostolus tam crebro & frequenter; Hoc scitote, inquit, intelligentes, quod omnis fornicator aut immundus, & quæ profectur, quasi diceret, & sciant omnes nos docere quæ cavenda sunt, & intelligant quæ docemus ut caveant.*

Quod idem ut faceret sui Timotheus, Titus 4. Doctores & alij cum tribus datis ad ipsos Epistolis vehementer inculcet; idcirco ait S. Augustinus, *Tres illas Apostolicas Epistolas ante oculos habere debet eius est Doctorum persona imposita. Neque tantum ut dicentem auditores audiant, sed ut plane intelligant quid dicat; Sic paulò ante idem sanctus Doctor, 1b. c. 12. Qui docere vult, inquit, quamdiu non intelligitur nondum se existimat dixisse quod vult, ei, quæ vult docere: quia etsi dixit quod ipse intelligit, nondum illi dixisse putandus est, à quo intellectus non est: si vero intellectus est, quocumque modo dixerit, dixit.* Quæ paucis dicta fulsissime prosequitur S. Gregorius ad illa verba Job; *Quis dedit gallo intelligentiam; GALLO, inquit, Intelligentia desperat tribuitur quia Doctorum veritate, viri discretionis, sequitur ut noverit quibus, quid, quando, vel quomodo inferat, divinitus ministratur. Non enim una eademque eadem exhortatio convenit, quia nec eadem sparsio morum qualitas.*

Euseb. 13.

Serm. de S. Ioan.

13. de Summo bono 37.

Hom. 38. ad Rom.

Hom. 43. in Matth.

Ser. in C.

Ser.

Matth. 28.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

1b. c. 12.

Qualitas astringit. Tu pergit copiosius id declarare; ex quibus aperte patet quam parum aut nihil aliis prolit ardor sine luce, cum nisi luceas & unquamque accomodat & opportunè doceas, zelum Dei fortè habeas, sed non secundum scientiam; qui zelus indiserctus & inordinatus dicitur, quo quidem nihil perniciosius & ipsis zelatoribus evenire posse affirmat sanctus Bernardus, ut supra jam dictum est: Facillimè, inquit, zelo tuo spiritus illudet erroris, si scientiam negligas. Nec habet callidus hostis machinamentum efficitur ad tollendam de corde dilectionem, quam si effi. cre possit ut in eo incandescat, & non cum ratione ambuletur. Et alibi, ad hæc sponsa verba, Introduxit me rex in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem. Omnino necessarè: Importabilis si quidem absque scientia est zelus. Virgo est vehementem emulatio ibi maxime discretio est necessaria qua est ordinatio charitatis. Semper quidem zelus absque scientia, MINUS EFFICAX, MINUS QVE UTILIS INVENITVR: PLERVMQVE AVTEM ET PERNICIOSVS VALDE SENTITVR.

Quid clarius ad rem nostram? Aut si quid ultra desideres, vide in 2. parte, Feria 2. Quinquagesimæ, ubi hæc explicatur veritas:

Scientia sine zelo, arma sine milite: zelus sine scientia, miles sine armis.

III. PUNCTUM.

NEC igitur lucere tantum, nec ardere tantum, sed utrumque simul, ad exemplum S. Dominici, qui studebat quidem ut luceret, sed in libro charitatis studebat, ut arderet simul ac luce-

ret, si que mirabiles illos fructus retulit, cum ad propriam suam perfectionem, tum ad proximum salutem, qui enarrantur fusus in eius vita, & quibus hi privantur qui tantum lucent aut tantum ardent; quia tantum lucere vanum est, & nec solus ignis in Discipulos congregatos descendit, sed linguæ igneæ ut docendo lucent simul & arderent. Sic luceat lux vestra coram hominibus, dicebat Dominus, non ut vos tantum audiant, sed ut videant opera vestra bona & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est. Quod utrumque præclarè apud Prophetam exprimitur, Lex veritatis fuit in ore eius, & iniquitas non est inventa in labiis eius: in pace & in aequitate ambulavit mecum, ET MULTOS AVERTIT AB INIQUITATE. Labia enim sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est.

Vide quid horum in te desit. Fortè minus audes dicendo, & minus audes arguere delinquentes, quapropter audi rursus sanctum Bernardum: Ferveat etiam in nobis zelus iste, Carissimi, ferveat amor iustitiae, odium iniquitatis. Nemo vitia patet, peccata dissimulat nemo, nemo dicat, nunquid custodisti fratrem meum ego? Nemo quod in se est, aequanimiter ferat cum viderit ordinem deperire, minus disciplinam. Est enim consentire, silere cum arguere possis, & scimus quæ similis poena facientes maneat, & consentientes.

Videri etiam debent in 1. parte, quæ habentur in communi Doctorum, Confessorum non Pontificum, & Fundatorum Religiosi ordinis. Et in 2. parte, Fer. 6. Hebdom. 2. post Pascha.

IN FESTO
TRANSFIGURATIONIS
DOMINI.

Hic est filius meus dilectus in quo mihi benè complacui:
ipsum audite. Matth. 17.

VERITAS PRACTICA.

Nullus est Christianus qui non credat Christum esse filium Dei; & vix ullus est Christianus qui hoc verè credat.

RATIO quæ ad postremam veritatis partem hæc

est, quod qui non credit Christo in omnibus, non credit Christum esse filium Dei.

Sed dixi ullus est etiam Christianus qui credat Christo in omnibus.

Ergo vix ullus est qui credat Christum esse filium Dei; quod certè est stupendum, & non sileandum.

Ccc 3 IPUN.

ASSUMPSIT IESVS Petrum & Iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum secretum, & transfiguratus est ante eos. Videri possunt apud Evangelistas quæ plura de hoc Myste-rio referuntur. Et in 2. parte, Dominica 2. Quadragesimæ Nec non in 4. parte, Feria 5. Hebdomadæ 15. Nunc vero, ad illam Dei Patris vocem, quæ tum de nube audita est: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*, Valde admiranda & fructuosa proponitur veritas, si quod in illa est præcipuum, attentè perpendatur.

Nam quod primò dicitur: *Qui non credit universum & in omnibus Christo Domine, non credit Christum esse filium Dei*, sic quidem præmitti debuit, sed nullam habet difficultatem. Licet enim aliqui possint uni resistere veritati cognitæ & non aliis simul propositis, tamen ordinariè loquendo, si quis non credit Christo loquenti, vix alia potest esse causa, quàm quod non credat esse vera quæ dicit Christus: si enim vera esse crederet, cum alicui credere nihil aliud sit quàm id esse verum quod dicit credere: unde à contrario non alicui credere nihil aliud est, quàm non credere verum esse quod dicit: *Quod scimus loquimur, & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis & non creditis: quomodo si dixerò vobis caelestia, credetis?* Quasi diceret, nihil vobis dico quod non sciam esse verum: vos verò si verum illud esse non credatis, neque mihi creditis. Nunc autem quod qui non credit universum & in omnibus vera esse quæ Christus dixit, non credat Christum esse filium Dei, tam aperta est & manifestum quàm aperte patet filium Dei nihil nisi verum dicere, aut si quis verum non dicat non posse esse filium Dei, nam qui loquendo verum non dicit mendax est, mendacem autem esse filium Dei, quis nisi blasphemus dicat? Quis veritatem posse esse mendacem, nisi vesanus & omni profus sensu destitutus ausit cogitare? Sic itaque profus indubitata est hæc propositio, quod, qui Christo loquenti non credit in omnibus, non credit Christum loquentem esse filium Dei. *Loquor vobis & non creditis. O stulti & sarisi corde ad credendum in omnium!*

Ioan. 3.

Ioan. 10.

Ioan. 24.

SED vix ullus est Christianus qui Christo credat in omnibus.

Hæc est accuratius declaranda & attentius expendenda propositio. Cum autem multa sint in Evangelio quæ Christus dixit & quibus aperte non creditur, tum inde Symbolum quoddam facile potest confici, quod à distinctis duodecim complectatur articulos.

Primus est, *Beati pauperes. Beati qui nunc esuriis, Beati qui nunc siccis, Beati cum vos oderint homines propter filium hominis. Va vobis divites qui habetis consolationem vestram. Va vobis qui saturati estis, Va vobis qui risistis nunc. Va cum benedixerint vobis homines. Nonne hæc & his similia quæ plura leguntur in Evangelis, dicta sunt à Christo Domino? At quis hæc esse vera credit? Quis nollet esse pauper si crederet pauperes esse beatos, cum nullus sit qui non esse beatus velit? Quis vellet esse dives si divites crederet miseros cum nullus esse velit miser? Et tamen vix ullus est qui non velit esse dives & qui non timeat esse pauper: nec alia certè de causa quàm quod credit beatos esse divites & miseros esse pauperes. Nonne hoc est manifeste Christo non credere?*

Secundus articulus, *Nemo potest duobus Domini servire: aut enim unum odio habebit, & alterum diligit: aut unam sustinebit & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & Mammona. Id est, divitiis seu cupiditati habendarum divitiarum. Hic est Dominus cui simul & Deo servire, negat nos posse Christus. At verò Christianus vix ullus est in sæculo qui non serviat illi cupiditati, quo etiam sensu hæc intelligitur ut supra ostensum est: & tamen non propterea crederet se non posse simul servire Deo, nam id nollet profiteri; non crederet igitur Christo.*

Tertius articulus, *Intrate per angustam portam quia lata porta & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta & arcta via est quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam!* In quibus Christi Domini verbis, illud maxime quia quod usurpat est observandum, sic enim reddēs rationem cur sit intrandum per angustam portam quia lata & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, manifeste docet duas tantum esse vias per quarum alteram nos oporteat necessario incedere, vix autem hoc creditur à sæculari Christiano; nam vix ullus est qui se in arcta putet esse viam, neque tamen fatebitur se in lata esse, & se

Luc. 6.

Matth. 6.

Matth. 7.

Luc. 13.

& se propterea periturum quod in arcta non sit via, unde tertiam quandam viam fingat necesse est, nec proinde Christo credat duas tantum vias afferenti.

Math. 11. Quartus articulus. *Tollite jugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde: & invenientis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.* At quis hoc credit? Quis nolit requiem animæ suæ? Cur non igitur Christi jugo se subdit unde est illa quies? Videtne quàm pauci sint qui re vera jugum illud ferant? Cur porro nisi quia credunt illud esse durius & difficilius? At quid est hoc credere nisi Christo non credere?

Luc. 14. & 18. Quintus. *Omni qui se exaltat, humiliabitur.* Nihil magis veretur qui se exaltat, quàm ut humilietur; & profectò si crederet se vere humiliandum, non se exaltaret: & tamen vix est ullus Christi anus in mundo qui se quantum possit non exalter, nec ullo modo propterea timeat se humiliandum! Undenam tanta illi præsumptio, nisi quia non credit Christo?

Math. 18. Sextus. *Nisi conversus fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum.* Vix est ullus eorum etiam qui hæc Christi verba sæpe audierint, qui vel intelligant vel curent intelligere; tantum abest ut contentur se his conformare. An verò propterea si non sint sicut parvuli, quo sensu Christus intelligit, se credent non intraturos in regnum caelorum? Non credent scilicet quia desperarent. Et tamen Christus dixit: Christo non eredunt.

Luc. 16. Septimus. *Quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.* Vide quid sit altum hominibus: vide quàm illud appetat pene omnis Christianus: vide quantis exaltet gaudiis si quod appetiit, obtinet. Itane verò propterea se suumque illud gaudium credet eam esse quam Christus dicit abominationem ante Deum? Non credet. Et tamen illud est quod hominibus altum est; & quod hominibus altum est, Christus aperre dicit esse abominationem ante Deum. Sed Christo dicenti non creditur.

Math. 3. Octavus. *Quamdiu non fecistis uni de minoribus hu, nec mihi fecistis.* Et ibant hi in supplicium æternum, Quamcunque suavem & facilem his Christi Domini verbis, si modò vera sit, afferas interpretationem, contra tamen videbis vix ullum esse qui dum uni negat pauperi cui dandum esset, se Christo negare credat, aut se propterea supplicium illud æternum subiturum quod minatur Christus. At si Christo crederet, quomodo

id negare auderem aut si negare audeat, quomodo dici potest Christo Domino credere?

Act. 20. Novus. *Beatus est magis dare quam accipere.* Non leguntur quidem in Evangelio, hæc Christi verba, sed nulli dubium esse potest, quin sint ejus verba cum sic Apostolus expresse dicat, *Operet suscipere infirmos, ac meminisse Verbi Domini IESV, quoniam ipse dixit: Beatus est magis dare quam accipere.* Nonne credis Apostolo? Nonne credis hoc esse Christi verbum? Credisne verò verbum hoc? Credisne beatus tibi esse si tua des quàm si accipias tibi data? Itane das tam libenter ac tu accipis? Ah te miserum & infidelum qui credis Christum dixisse beatus esse magis dare quàm accipere quia sic refert Apostolus; & hoc ipsum non credis esse quod Christus dixit!

Luc. 9. Decimus. *Qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua & Patris, & sanctorum Angelorum.* Non est tantummodo Christum erubescere, quando de fide agitur apud infideles; sed quando etiam de cavendo peccato res est: sive omitendo sive committendo aliquid propter solos homines, ne ab eis videlicet iridearis, Quod alio loquendi modo Christus dicit scandalizari propter Verbum: Id est confundi, non audeat id facere quod alioquin faceres nisi timeres aliquod probum. Jam verò quàm multi sunt & Christianis qui hoc timent, qui sic scandalizantur, & qui sic erubescunt Christum? Timentne verò illi quod Christus dicit fore ut ipsos erubesceret & confunderet? Plane non timent, quia timore isto graviore, leviozem expellerent alium; & molient confundi ab hominibus quàm à Christo. Quid est autem quod hanc horrendam non timeant confusionem à Christo denuntiatam, nisi quia Christo non credunt?

Luc. 12. Undecimus. *Stulto, hac nocte animam tuam reperunt à te, quæ autem parasti, cujus erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives.* Quis Christianorum sæcularium credit hunc esse stultum qui sibi sic thesaurizat? Quis potius non cum sapientem prædicet qui nulli facta injuria, thesauros opum accumularet? Quis sibi propterea credat timendam ne qua nocte non putat de repente moriatur? At nonne illud est tamen quod Christus disertis & expressis verbis dicit? Est illud sane, sed Christi verbis quantumcumque disertis & expressis non creditur.

Luc. 12. Duodecimus. *Quid hoc quæris de te? Redde rationem villæ tuæ.* Constans est omnium Patrum

Patrum sensus atque interpretatio, quod ex his verbis, & ex tota quam affert Christus Parabola de Villico dissipante bona Domini sui, voluerit nobis declarare, quod sumus omnes velut eius villici, qui quaecunque bona possidemus, sive quae dicuntur fortunae, sive quae corporis & animi naturalia vel supernaturalia, sic à Deo euncta recepimus, ut sit illi omnium reddenda ratio. Si quid eorum bonorum aliter aut alio fine fuerit usurpatum, quam ipse ordinavit, tunc dici dissipatum bonum, & dissipatori dies dicta, qua in iudicium advocetur; quando vel nulla videntur alia mala perpetrata, solumque hoc dissipatoris bonorum Domini crimen objiceretur; satis grave tremendumque est crimen, inquit Dominus, ut unusquisque meritò in se reveratur & dicat, *Quid faciam?*

Quis hoc verò Christianus tam verè dicit, quam verè videt se pene omnia dissipasse bona Domini Dei sui? Quis propterea vel tantillum movetur ut rebus suis prospiciat sicut iste villicus de quo laus est in Evangelio? Filij, scilicet, huius saeculi prudentiores filii lucis in generatione sua sunt. Sed quare prudentiores sunt nisi quia credunt saeculo suggerenti talem prudentiam; alij verò non credunt luci & veritati? *Hoc est iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera.*

Ioan. 3.

III. PUNCTUM.

Vix ullus est igitur Christianus qui Christum credat esse filium Dei. Quia vix ullus est qui Christo credat in omnibus, & certum ex fide est, quod qui Christo non credit in omnibus, non credit Christum esse Dei filium, qui non aliud potest loqui quam verum, unde & ipse, vel de uno ait articulo, *Qui non credit, iam iudicatus est, quia non credit in nomine unigeniti filij Dei.* Quasi diceret, quantumvis alia crederet, si vel unum quod dixit Christus non credat, non alia credit ex illa fide quam debet unigenito Dei filio, qui mentiri non potest; nec ipsum proinde Christum esse Dei filium, talis dicendus est credere. At verò qui dici non potest credere Christum esse Dei filium dicere poterit Christianus? Audi sanctum Cyprianum contra quasvis excusationes aut interpretationes quas possis fingere: *Vnde hac incredula cogitatio? Vnde impia & sacrilega ista meditatio? Quid facit in domo fidei, perfidum peccatum? Quid,*

Serm. de
Elemos.

qui Christo omnino non credit, appellatur & dicitur Christianus? Pharizaei tibi magis congruit nomen, nam cum Dominus in Evangelio & eleemosynis disputaret; Et quae fultus pergit.

QUIA verò licet etiam crederes, non sufficeret ad Christiani nomen adimplendum nisi fidem operibus comprobares: videri propterea hic posset attentius quam longe sis ab his operibus quae Christus praecepit aut consuluit, & propter quae obsorvanda non minus à Patre dictum est, *ipsum audis, quam ut credatur.*

Sicut porro Symbolum fidei ex numeratis articulis contextum est, ita & quidem Decalogus confici potest ex decem Christi praeceptis sive consiliis quae in primo sermone, quem habuit praecipue commendavit, & quae ab ipsis Christianis tam parva estimantur quam supra expensis articuli. Brevius tamen referetur, quia plana sunt omnia, vel facile possunt explanari. *Matth. 5.*

Primum contra iram, *Ego dico vobis quia omni qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Esto consentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo; Vide antecedentia & consequentia: vide & quam paucis haec curae sint.* *Ibid.*

Secundum contra lasciviam, *Ego dico vobis quia omnia qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moeratus est eam in corde suo: quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum & projice abs te. Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide à te, & projice eam. Additque alibi: Et si post tuum te scandalizat, amputa illum. De quibus supra fultus. Sed his praeceptis vel consiliis quis obedit? Quis acquiescit? Satis porro deinceps fuerit, solum Christi praeceptum producere, cum illic manifestè appareat, quam sint pauci vel penè nulli qui praeceptum servant.*

Tertium itaque est contra perjuriam & juramenta: *Ego dico vobis, non jurare omnino.* *Ib.*

Quartum contra vindictam, *Ego dico vobis non resistere malo; sed si qui te percussit in dextram maxillam tuam, praebe illi & alteram, Et ei qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium: & quicumque te angaria verit mille passus, vade cum illo & alia duo. Qui petit à te, da ei: & volenti mutuari à te, ne avertas.* *Ib.*

Quintum contra inimicitias & odia: *Ego dico vobis: diligite inimicos vestros, benefacite hiis qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos.* *Ib.*

Sextum contra vanitatem: *Attendite ne iustitiam* *Ib. 6.*

siam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis. Alioquin mareedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in caelo est.

Septimum contra avaritiam: Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi arugo & tinea demolitur, & ubi fures effodunt & furantur. The-saurizate autem vobis thesauros in caelo, ubi neque arugo neque tinea demolitur, & ubi fures non effo-diunt nec furantur.

Octavum contra invidiam sollicitudinem: Ne solliciti sitis anima vestra quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plusquam esca, & corpus plusquam vestimentum? Respicite volatilia caeli. Et post multa: Nolite ergo solliciti esse dicentes, quid manducabimus? Aut quid bibemus? Aut quo operiemur? Hac enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester quia his omnibus indigetis. Quarite ergo primum regnum Dei, & iustitiam eius, & haec omnia adscen-sentur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum.

Nonum contra temeraria iudicia: Nolite iudicare & non judicabimini: nolite condemnare, & non condemnabimini: dimittite & dimittamini.

Decimum contra tenacitatem & acediam: Date & dabitur vobis, mensuram bonam, & con-fertam, & coagulatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fuerit, remetietur vobis.

Petite & dabitur vobis: quarite & invenietis: pulsate & aperietur vobis. Omnis arbor qua non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mis-tetur. Non omnia qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum: sed qui facit volun-tatem Patris mei qui in caelo est, ipse intrabit in re-gnum caelorum.

Quod referri possunt multa his affinia variis dicta temporibus à Christo Domino, & diversis scripta locis ab Evangelistis. Negotiamini dum venio. Quare non dedisti pecuniam meam ad men-sam, ut ego veniens cum usuru usque exegissem illam? ATTENDITE vobis ne forte gra-ventur corda vestra in crapula & abrietate, & curu huius vita; & superveniat in vos repentina dies illa: tanquam laqueus enim superveniet in o-mnes qui sedent super faciem omni terra. Vigilate itaque omni tempore, orantes ut digni habeamini

fugere ista omnia qua futura sunt, & stare anse fi-lium hominis.

Quae Christi Domini dicta eo potissimum fi-ne referuntur & recolenda modò sunt, ut confir-metur veritas proposita de paucis Christianis, qui verè credant Christum esse Dei filium quem nos audire jubet. Et an fortè ex illis sit, diligen-ter inquiras. Sicut enim cum audire nihil aliud est quàm credere & facere quae proponit: sic pla-nè nisi credas & facias, quomodo dices te illum audire ut Filium Dei, ut Magistrum & Domi-num tuum? Itane Discipulus contradicat magi-stro? Itane servus contemnat Dominum?

Ponam verba mea in ore eius, ait ipse Deus, lo-queturque omnia qua praecepero illi. Qui autem verba eius qua loquetur in nomine meo, audire no-luerit, ego alior existam.

Expede singula quae tibi applices, & ad ma-jorem fidem & fidelitatem verbis Christi ha-bendam accendaris, illud habeto familiare quod ait Psalter: Eloquia Domini, eloquia casta, argen-tum igne examinatum probatum terra, purgatum sepsulum. Id est, jam omnibus examinata sunt modis. Non est quod de his dubites. Non est quod illa rursus revoces ad examen: vide tan-tum & factò est opus: sed ita omnino est opus, ut cui Christiano fides & facta desint, tam verè Christianus esse desinat, quàm qui Christum ne-garet Dei filium. Eum qui emittit eos, Dominum

Vide in 4. parte, Feria 2. Hebdom. 15. Ubi hæc profertur Veritas:

Nisi diligenter advertas, ore facta Confessio, factis à te negatur.

IN FESTO S. LAURENTII MARTYRIS.

Noli timere, cum ambulaveris in igne non combureris, & flamma non ardebit in te. Isa. 43.

Confitebor tibi Domine rex, & collaudabo te Deum Salvatorem meum, quia liberasti me à pressura flammæ qua circumdedit me, & in medio ignis non sum estuatus. Ecclesi. 31.

VERITAS PRACTICA.

Quò à suis Christus abesse putatur longius, hoc ipso propius ipsis adesse putandus est.

RATIO EST. Quia tum longius à suis Christus abesse putatur, tum illi graviora patiuntur sine nullo profus humano solatio.

Sed inde potius putandus est, tum illis adesse propius.

Ergo quò à suis Christus abesse putatur longius, hoc ipso propius ipsis adesse putandus est; quod certè est, & ad fidem magno solatio, & ad constantiam non minori adjumento.

I. PUNCTUM.

Serm. 30.
de Sanctis.

DE hoc Beatissimo Martyre sic apud S. Augustinus, *Tanta est eius martyrii gloria extitit, ut passione sua mundum illuminaverit univèrsam. Illuminavit mundum planè Laurentius eo lumine quo ipse accensus est; & flammis quas ipse persulit omnium Christianorum corda calefecit. Quod quidè verissimè dictum esse reperias, sive genus martyrii cõsideres, sive constantiam Martyris. Etenim quæ duæ res atrocitatem martyrii faciunt, violentia tormentorũ, & diuturnitas; hæc ambæ concurrunt in hoc S. Martyre. Quid enim violentius igne est? Et quid lentius lento igne, quo cruciari iustus est? Nec enim occisus est citò, inquit idem S. Augustinus, sed cruciatus est in igne. Diu vivere permissus est, imò non diu vivere permissus est, sed tardè mori compulsus est. Quod & particulatius explicans S. Leo. *Laceros artus, inquit, & multa verberum sectione confectis, subiecto præcipit igne torzari, ut per crastem ferream qua jam de serore continuo vim in solidaret urandi, conuersorum alterna mutatione**

Tract. 27.
in Ioan.

membroꝝ, foret cruciatus vehementior & poena productior.

Quanta verò fuerit eius constantia, vel ex hoc liquet, quod in mediis ipsis tormentis Tyrannũ iridere & provocare quodammodo videretur, *Assatum jam, inquit, est in una parte, versa corpus in aliam & manduca; ne quod aliquid de facultatibus Ecclesiæ quibus inhiat, à me speres, jam enim illuc omnes in caelestes thesauros, manus pauperum deporiauerunt. Hoc si tres illi, Pueri vel multi alij martyres dicerent qui in flammis illæ si ambulabant, non esset adeo mirum, sed in ipso acerbissimo poenarum sensu sic constanter loqui, certè admirandum.*

Et verò, cur non æquè ac illi, Laurentius à Deo liberatus & illæsus evasit? *O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? Nonne de suis faciat & disponat Christus quod sibi liberum fuerit; ut tamen scias non minus ab eo protegi quos sinit pati, quàm quos tormentis liberat, revolve propositam veritatem, & discè quò à suis Christus abesse putatur longius; hoc ipso propius ipsis adesse putandus est. Cur enim putatur abesse longius nisi quia Martyr dum graviora quæq; sustinet, ipsum invocare nec tamen à cruciatu liberatur, aut ullo sensibili recreatur solatio? Sic David, sic ipse Christus dũ in cruce langueret, *Deus Deus meus, respice in me quare me dereliquisti, longè à salute mea, verba delictorum meorum. Deus meus clamabo per diem & non exaudies, & nocte, & non ad insipientiam mihi. Totus hic Psalmus satis longus quem inchoare auditus est de cruce Christus, & quem integrum secretò pronuntiasse multi affirmant, hic in quâ Psalmus nihil aliud resonat quàm gemitus & lamæ de illo defectu auxilij & solatij quo relaxantur poenæ & quod tum aberat cum poenæ crucis erant graviores. Sic S. ille Jobus in suo duriori conflictu: *Clamo ad te, & non exaudis me, & non respicis me; mutatus es mihi in crudellem***

Rom. 9.

Ps. 21.
Matth. 27.

Iob. 30.

1. Cor. 1. **S**ic duritia manus tua advertere mihi. Sic interdum Apostoli & Apostolici quique viri: Non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus, supra virtutem, ita ut taderet nos etiam vivere. O divina judicia! quae obscura quidem esse possunt, at nunquam injusta.

II. PUNCTUM.

SED inde potius putandus est Christus iam illi adesse propius.

Neque enim sic constanter possent pati, nisi eum illis adesset Christus cuius virtute roborantur ad constantiam. Et virtus Christi ac Martyris multo eminentius patet, quando sic intrepide & libenter homo aliqui infirmus diriora quaeque patitur, quam si per miraculum à patiendo liber evaderet. Etenim quod corpus humanum non urat ignis, Dei est quidem summa in ignem potentia, & ignis à Deo dependeatia, sed quod ignis urat hominem & usionem homo libenter pro Christo patitur Christi est potestas in hominem & hominis in Christum cultus & observantia, quae longè magis Deus honoratur & colitur quam cuiuslibet creaturae infensatae obsequio.

Malach. 1. Magnū est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum. Longè plus est apud infideles ad cognoscendum Altissimum quod Deus habet in hominem Dominium, quādo hi suam Deo vitā se profundunt, quā si vitam ab eo factam testā semper haberent, Domine qui habes sanctam scientiam, manifeste tu scis quia cum à morte possim liberari, duos corpora sustineo dolores: secundum animam vero propter inmeritam tuam libenter haec patior. Et certe plus etiam debet esse apud fideles ad imitandum Sanctorum exemplum, quod passi sint in tormentis, quā si non omnino passi essent. Quorum insuente exitum conversationis, imitemur fidem. Plus denique ipsis Sanctis, ad gloriam & meritum, quod per ignem & aquam sic educi fuerint in refrigerium, quā si ab omnibus damnis incolumes salvi essent. Quoniam Deus tentavit eos, inquit Sapiens, & invenit illos dignos se: tanquam aurum in fornace probavit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos: & in tempore erit respectus illorum.

1. Mach. 6 **S**icut enim sic constanter possent pati, nisi eum illis adesset Christus cuius virtute roborantur ad constantiam. Et virtus Christi ac Martyris multo eminentius patet, quando sic intrepide & libenter homo aliqui infirmus diriora quaeque patitur, quam si per miraculum à patiendo liber evaderet. Etenim quod corpus humanum non urat ignis, Dei est quidem summa in ignem potentia, & ignis à Deo dependeatia, sed quod ignis urat hominem & usionem homo libenter pro Christo patitur Christi est potestas in hominem & hominis in Christum cultus & observantia, quae longè magis Deus honoratur & colitur quam cuiuslibet creaturae infensatae obsequio.

1. Mach. 6 **S**icut enim sic constanter possent pati, nisi eum illis adesset Christus cuius virtute roborantur ad constantiam. Et virtus Christi ac Martyris multo eminentius patet, quando sic intrepide & libenter homo aliqui infirmus diriora quaeque patitur, quam si per miraculum à patiendo liber evaderet. Etenim quod corpus humanum non urat ignis, Dei est quidem summa in ignem potentia, & ignis à Deo dependeatia, sed quod ignis urat hominem & usionem homo libenter pro Christo patitur Christi est potestas in hominem & hominis in Christum cultus & observantia, quae longè magis Deus honoratur & colitur quam cuiuslibet creaturae infensatae obsequio.

Ps. 65. **S**icut enim sic constanter possent pati, nisi eum illis adesset Christus cuius virtute roborantur ad constantiam. Et virtus Christi ac Martyris multo eminentius patet, quando sic intrepide & libenter homo aliqui infirmus diriora quaeque patitur, quam si per miraculum à patiendo liber evaderet. Etenim quod corpus humanum non urat ignis, Dei est quidem summa in ignem potentia, & ignis à Deo dependeatia, sed quod ignis urat hominem & usionem homo libenter pro Christo patitur Christi est potestas in hominem & hominis in Christum cultus & observantia, quae longè magis Deus honoratur & colitur quam cuiuslibet creaturae infensatae obsequio.

Sap. 3. **S**icut enim sic constanter possent pati, nisi eum illis adesset Christus cuius virtute roborantur ad constantiam. Et virtus Christi ac Martyris multo eminentius patet, quando sic intrepide & libenter homo aliqui infirmus diriora quaeque patitur, quam si per miraculum à patiendo liber evaderet. Etenim quod corpus humanum non urat ignis, Dei est quidem summa in ignem potentia, & ignis à Deo dependeatia, sed quod ignis urat hominem & usionem homo libenter pro Christo patitur Christi est potestas in hominem & hominis in Christum cultus & observantia, quae longè magis Deus honoratur & colitur quam cuiuslibet creaturae infensatae obsequio.

Quando autem Deus dicit in Scripturis se liberaturum omni poena suos, aut cum ipsi confitentur se liberatos, non sic intelligendū est quasi nihil corpore paterentur: sed hoc sensu affirmatur, quod quidquid patientur, nihil inde in animam inferatur damni, nihil inde deterentur à divino cultu, nihil à fide constanter retinenda, nihil à generosa fidelitate dimoverentur, sed peccata immobilis; Tori torquentibus fortiores, & pulsantes ac laniantes ungulas, pulsata ac laniata membra vincant, ut ait S. Cyprianus Fierine posset ut sic vincerent, nisi Deus illis adesset? Quando verò sic illis adesset ut libentius velint cruciari quā cruciatibus eripi, & nunquam se beatiores putent quā cum apparent inferiores: nonne hoc est protectionis & auxilij genus tantò nobilius altero quod in solo servando corpore, praesentique vita consistit, quantò anima praestat corpori, caelum terrae, & aeterna foelicitatis gloria caducitati temporis? Sic iustorum anima in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortuū. Quid nolis ad horam vni Laurentij igne, ut aeternū gehenna non patiatur incendium?

Quod autem illi se aliquando conqueruntur desertos, non conquerentium illa vox est, ut de Christo Domino speciatim diximus, sed quaerentium aeternam eorum salutem à quibus cernebantur tanta pati, ut, nisi testati essent se verè pati, non fuissent estimati homines, nec in exemplum dati quorum fortitudine animi nostra conquereretur ignavia. Sic aperte Apostolus, antequam suas enarraret aeternas: Si ve tribulamur, inquit, pro vestra exhortatione & salute, qua operatur tolerantiam carundem passionum quas & vos patimur: ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quod sicut socij passionum estis, sic eritis & consolationu. Quid idcirco patimur & profitemur nos pati ut sic erigamini ad patiendum; & spes illa vestri profectus inde consecuturi sic nos solatur & recreat, ut propterea libenter patiamur; nec dubito quin vos participes etiam futuri sitis illius nostrae consolationis, si socij poenae sitis.

O qualis stimulus ad patientiam! o quale probrum impatienti qui se negat posse levia quaedam tolerare, cum videat sibi similes tam dura pati! Respiciat homines, & dicat, peccavi, & verè deliqui, & ut eram dignus, non recepi.

Quo igitur à suis Christus abesse putatur longius, hoc ipso propius ipsis adesse putandus est: Quia dum graviora cernuntur pati supplicia, tunc nonnulli putant abesse Christum, quia non eos à poenis liberat, sed falluntur, nam tunc illis propius adest, cum ita libenter & constanter patitur.

III. PUNCTUM.

Quo igitur à suis Christus abesse putatur longius, hoc ipso propius ipsis adesse putandus est: Quia dum graviora cernuntur pati supplicia, tunc nonnulli putant abesse Christum, quia non eos à poenis liberat, sed falluntur, nam tunc illis propius adest, cum ita libenter & constanter patitur.

1.2. Ep. 6.

Sap. 3. S. Aug.

In Hebd. Sancta. Fer. 4.

2. Cor. 1.

Iob. 33.

Ddd 2

cua-

niuntur, ut & ipsi gratias Deo agant quod se
nat potius in igne uri, quam in se ignem extin-
gui. *Assis gratias ago:* dicebat S. Laurentius:
gratias tibi ago Domine, quia januas tuas ingredi
merui.

Apoc. 1. 4.

Obserua hic primo diligenter, quomodo era-
ticulam igneam in qua jacebat & alia conjuncta
supplicia vocet januas cœli, quia videlicet cer-
tissimus inde est in cœlum introitus. Sic & de
cœlo dicitur: *Hic patientia sanctorum est, qui cu-
stodiunt mandata Dei, & fidem IESV.* Quali
diceretur, hic in ipso introitu ad gradum beati-
tudinis unicuique statuendum, maximè consi-
deratur patientia quam in pœnis exercent.

2. Cor. 12.

Deinde verò etiam atque etiam illud observa
quam insipienter oblatam fugias pœnam. Janua
cœli est & tu fugis! Semen divina est beattudi-
nis & tu pareis semini! Certitudo est aeternæ sa-
lutis, si qua hic possit haberi, & tu mavis peric-
litari aut forte perire in periculo, quam certum
& securum incedere! Respice ab hac infania, &
libenter gloriare in infirmitatibus & adversis
tuis, *Ut inhabitet in te virtus Christi.*

Cant. 2.

Quod ut præstes fidelius: observa tertio quod
ait S. Bernardus in hæc Cantorum verba, *Cœ-
lumba mea in foraminibus petra.* Nempe Chri-
stum velle non tantum ut confidamus in adver-
sis nos ab ipso videri & adjuvari, sed præterea ut
ipsum etiam videamus, ut mentis oculos in ip-
sum conjiciamus. *Vult videri, inquit, vult ben-
gnus Dixit de vultu milis vultum & oculos in sua*

*Serm. 61.
in Cant.*

sustolli vulnera, ut illius ex hoc animum erigat, &
exemplo sui reddat ad tolerandum fortiozem. E-
nim verò non sentiet sua iam illius vulnera insue-
bitur. Stat martyr irruens & triumphans toto
licet lacero corpore, & rimante latera ferro, non
modò fortiter sed & alacriter sacrum è carne sua
circumspicit ebullire errorem. *Ut ergo tunc anima
martyris? Nempe in tuto, nempe in petra, nempe in
visceribus IESV, vulneribus nimirum patenti-
bus ad introeundum. Si in suis esset visceribus,
ferens ea ferrum profecto sentiret, dolorem non
ferret, succumberet, & negaret; nunc autem in pe-
tra habitans quid mirum si in modum petra du-
ruerit? Neque hoc facit stupor sed amor: submitti-
tur enim sensus non amittitur. Nec deest dolor, sed
superatur, sed contemnitur. Nonne si posses in-
tueri Christum ut sic posses dolorem vincere?
non evitatio pœnam sed culpam: non subtra-
hendo te à patiendi loco, sed retrahendo te ab
impatenti verbo & animo.*

Vide in I. parte, de Communi SS. Martyrum.
In 2. Ver. 4. Palchæ, Ubi hoc declaratur parado-
xum.

In infirmitate virtus. In impoten-
tia potentia.

Et in 4. parte, Fer. 2. Hebdom. 21. Fer. 3. Heb-
dom 22.

I N

A S S U M P T I O N E
B. MARIÆ VIRGINIS.

*Die 15.
Augusti.*

Porro, unum est necessarium. *Asaria optimam partem elegit,
qua non auferetur ab ea. Luc. 10:*

VERITAS PRACTICA.

Quod unum est in Assumpta Virgine gloriosius,
hoc est assumptum ex illo uno necessario
de quo Christus.

RATIO EST, Quia quod unum est in Assum-
pta Virgine gloriosius, est illa cœlestis gloria &
singularis beatitudo, ad quam evelta est supra
omnem creaturam.

Sed ex illo uno nec sarris de quo Christus, assumptus
est illa cœlestis gloria, & singularis beatitudo ad
quam evelta est beata Virgo supra omnem crea-
turam.

Ergo quod unum est in Assumpta Virgine gloriosius
hoc est Assumptum ex illo uno necessario, de quo
Christus. Quia cerè veritas manifestè demon-
strabit quanti sit meriti & momenti revo:are
ad præxim illud unum necessarium, sicut Beata
Virgo revo:avit, unum sibi tantum miri &
glo-

gloria singularis promeruit, quantum in Assumptione sua recepit.

I. PUNCTUM.

Luc. 10.

INTRAVIT IESVS in quoddam castellum, & mulier quaedam Martha nomina, excepit illum in domum suam, & huic erat soror nomine Maria, qua etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa freques ministerii, qua stetit, & ait: Domine, non est tibi cura quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi ut me adjuvet. Et respondens dixit illi Dominus: Martha Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Porro, UNUM EST NECESSARIUM. MARIA OPTIMAM PARTEM ELEGIT QUAE NON AVFERETUR AB EA.

Quam apte quod et hoc hodiernum Evangelium assumptae B. Virgini dicitur in declaratione veritatis propositae, cujus praxis quale sit momentum & meritum sicut patet ex illa gloriosissima Virginis Matris assumptione, sic quanta sit illius assumptionis gloria non potest melius demonstrari quam ex ipsa veritate proposita; seu ex uno ipso necessario de quo Christus Dominus; quae & optima pars est quam elegit Maria Mater ejus sanctissima, ratione cujus hodie sublimem illam ad gloriam evecta est, cui nulla in caelis par esse cognoscatur post Filium.

Præmittenda est itaque toti discursui veritas, quod qui aliquid est in Assumpta B. Virgine gloriosum, quod sanè ex multis unum est aliquid singulare hoc est assumptum scilicet ex illo uno necessario de quo loquitur Christus. Hoc est in illo suda u. Hoc est inde depromptum, hoc est inde glorificatū.

Ratio est valde moralis, practica & per opportuna his qui suae perfectioni vacant. Cum multa nempe considerari possint quae ad hujus triumphum magnificentiam concurrerunt, cum representari possint novem illi Angelorum chori, qui certatim sonnelebrent resurgentem, ascendentem & triumphantem Virginem matrem: Cum ipse Christus Dominus sua praesentia triumphum cohonestate & manu docere dignissimam Matrem suam in paratum sibi thronum, sit facile contemplari: sicut & ipse thronus ad similitudinem throni Salomonici describi possit, de quo dicitur, quod non est factū tale opus in universis regnis. Ac cum pleraque alia pro cuiusque peccatis sensu possint cogi-

3. Reg. 10.

tari: tum verò unum est singulare & solidū, quod praeter ceteris omnibus verè gloriosum, verè illustre est & verè memorandum, singularis illa scilicet gloriae propriae beatitudinis seu beatificae visionis, quam adeptae est, quam consecuta est, quam possedit hodie & in aeternum possessura est supra omnes Beatos alios, supra quoslibet Angelorum choros, uno Christo inferior, ceteris omnibus eminentior & excelsior, non sola solum sede seu gradu quodam ad dignitatem externam sublimiori, sed ipsius quam vocant essentialis beatitudinis possessione tam gloriosa, tam beatifica tam eximia & singulari, ut illa una plus illius gloriae possideat quam ceteri simul omnes Beati, verèque de se dicat: In plenitudine sanctorum de-

Eccl. 24.

lensio mea. Hoc est unū videlicet gloriosius, hoc est illustrius & ad omnem memoriam insignius. Nam cum vera beatitudo veraque caelestis gloria non in triumphis illis consistat qui ad humanum nostrum morem componuntur, sed in ipsa sola Dei visione & amore Deifico: quid sequitur nisi hoc ipsum etiā praeter ceteris unum esse, quod verè gloriosum, verè beatum, verè sit praedicandum? Atque eò magis praedicandum, eò magis gloriosum & beatum censendum, quod lumen gloriae seu illa Dei visio & divinus amor magis affluat & abundabunt.

Hoc est vel maxime quod ipsi mirabantur & celebrabant Angeli: Quae est ista qua progreditur quasi Aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? Nempe ut aurora consurgens, dum viveret, progrediebatur semper in amore divino, & ex illis iustis erat de quibus Sapiens: Austorum semita quasi lux splendens procedit, & exiit usque ad perfectam diem. Pulchra erat ut luna, non quae suis decessit spatiis, sed quae semper plena & lucida, sive corpus sive animum Virginis spectes, nullus ibi defectus. Electa ut sol quae sit singularis in sua specie, & unus in mundo: eò repraesentat singularem illum caelestis gloriae statum ad quem e vecta est, tanto claritatis splendore supra omnes Sanctorum caetus, quantum est solis splendor supra omnes astro: rum ordines. Nihil splendore in aliis, ait S. Hieronymus, quod non reluceat in Maria. Sic propterea denique ut castrorum acies ordinata dicitur, quod illa una contineat universam Sanctorum aciem, sive sanctitatem consideres, sive beatitudinem, sive potentiam qua contra Daemones, in gratiam hominum plus una valet apud Filium, quam quidquid creatum est. Vna est columba mea, perfecta mea, viderunt eam filiae, & beatissimam praedicaverunt.

Cant. 6.

Prov. 4.

Cant. 6.

D d d 3 r u n t,

runt, & regina laudaverunt eam. Multa filia congregaverunt divitias, tu supergressa es universas. Congaude illi plenus, & protectate quod si etiam majorem & beatorem illam posses facere, faceres. Sed verè id non dices nisi saltem hodie quod possis ad eius promerendum cultum, sic facias.

II. PUNCTUM.

SED ex illo uno necessario de quo Christus Dominus in Evangelio, assumpta est illa caelestis gloria & singularis beatitudo, ad quam eversa est hodie Beatissima Virgo, super omnem creaturam.

Id est ex continua illius unius necessarii praxi promeruit ut sic glorificaretur, inde assumptum est eius meritum ut sic assumeretur ad talem gloriam. Neque enim praecise quod Virgo mater: vel mater Christi, vel plena gratia fuerit, ad tantam evecta est beatitudinem; sed quod simul bonis suis operibus seu praeclaris virtutum & perfectae praesertim caritatis actibus quamdiu vixit, se dignam fecit tali felicitatis aeternae gloria. Nam cum velut merces, velut bravium, & velut corona iustitiae detur unicuique mortali immortalis in caelo gloria, sic oportet totum antecedentis vitae promeritum considerari, ut ex aequo respondeat illa consequens merces, & aeterna compensatio, ut illud adimpleatur: *Vnusquisque mercedem propriam accipiet secundum suum laborem. Vnusquisque quod fecerit bonum, hoc recipiet à Domino.*

1. Cor. 3.
Ephes. 6.

Jam verò quid est illud unum necessarium in Praxi? Quo modo Beata Virgo sese in illa exercuit? Et quale inde est meritum assecuta? Tria sunt nobis modò breviter explananda. De primo cura multa dici possunt secundum literalem allegoricum, moralem & anagogicum Scripturae sensum, quae patent apud Interpretes, tum eò praecipue recidunt omnia, ut dicatur esse voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta, id est, in substantia, in modo & in fine: nihil ut aliud pure spectetur quam quod velit Deus, prout velit & quia sic vult. Hoc enim unum verè censendum est necessarium in hac vita, sine quo ad aeternam perveniri non potest, licet ad sint cetera omnia: & quo posito securè pervenitur, licet alia desint omnia. Quod est autem verius illud bonum sine quo perveniri non possit ad aeternam vitam, & cum quo certissime perveniatur, nisi voluntas Dei? Tolle hanc ab homine, quid proderit quidquid fecit, si non fecit quod Deus voluit?

Rom. 12.

Nunquid vult Dominus holocausta & victimas, 1. Reg. 15.
& non potius ut obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia quam victimas, & auscultare magis quam offerre ad pectus arietum. Unde expressè sanctus Thomas: *Qua. unque alia virtutum opera ex hoc meritoria sunt apud Deum, quod fiant ut obediatur divinae voluntati. Nam si quis etiam martirium suscipere, vel omnia sua pauperibus erogaret, nisi hoc ordinaret ad impletionem divinae voluntatis, meritoria esse non possent, si non nec si fierent sine caritate.* Qui autem voluntatem Dei fecerit, quantumcunque parva fecerit, ipse intrabit in regnum caelorum, ait ipse Rex caeli & terrae.

Math. 7.

Hæc est optima pars quam elegerat Maria Magdalena praeforore sua Martha. Nempe ut sedens secus pedes Domini audiret verbum illius, audiret quid à se vellet, in hoc uno tota esset ut quid loqui vellet, audiret, & quod audiret exequeretur. Martha autem quae satagebat circa frequentis ministerium, bonato quidem partem & ipsa elegerat, sic ministrando Discipulis & ipsi Christo Domino, sed non optimam sicut Magdalena, quia non unum necessarium sicut illa elegerat; non stabat in uno sicut illa, non stabat in una Dei voluntate audienda & facienda sicut illa: nimis erat sollicita & nimis turbabatur erga plurima: volebat aliquid aliud aut alio modo & sine, quam vellet Christus. Maria autem Magdalena nihil aliud, sed hoc unum, atque hoc uno planè in modo & sine, quo Christus vellet: sicque in Christo tota erat, tota illi adhaerebat, tota illi vivebat, totalitate quadam indivisibili & inseparabili, quae distinguebat munus eius à Martha munere: quia Martha non sic indivisa erat nempe quantum erat nimis sollicita & turbata, tantum erat à Christo divisa, & ab uno necessario, divisione scilicet repugnanti perfectissimae & unitivae caritati quae unum Deum pure respicit, pure amat, pure querit in omnibus, pure invenit, & invento pure fruatur, quae est pars optima quae non aufertur à possidente, quia perseverat in caelo ad omnem aeternitatem.

Sic sanctus Augustinus postquam dixit, non opus Martha fuisse reprehensum à Domino, sed munus distinctum: fuse ostendit in his duabus mulieribus duas vias esse figuratas, praesentem & futuram, temporalem & aeternam. In Martha, inquit, erat imago praesentium, in Maria futurorum. Quod agebat Martha tibi, sumus quod agebat Maria, hoc speramus. Hoc egamus bene ut illud habeamus plene. Quasi diceret, plenitudo & perfectio

Serm. 27.
de Verbo Domini.

Ratio illius unius necessarii & optimæ partis non habetur nisi in Cælo, ubi plene possidetur; sed interim tamen similitudo aliqua cœlestis & beatæ illius vitæ inchoatur in hac præsentia, quando scilicet ad Mariam imitatione propius accedimus quam ad Martham. Id est, quando magis se jungimur ab aliis omnibus ut uni Deo vacemus, uni obsequamur & salutem operemur. Unde & pergens sanctus Doctor: *Nam & modo, inquit, inde aliquid agimus remosi à negotiis, sepositis familiaribus curis: convenistis, statis, audistis, In quantum hoc agitis, Maria similes estis.*

Quod autem alij Patres & Interpretes vitam contemplativam & activam in his duabus foronibus esse expressam dicunt, & tantò contemplativam activæ anteferri, quantum Maria Marthæ, seu quantum pars optima bonæ præfertur, non aliter intelligendum est, quam ut exponit Divus Thomas, id ita quidem verum esse de duabus illis vitis consideratis in genere suo, sed nihilominus, inquit, posset tamen contingere quod aliquis in operibus vita activa plus mereatur quam in operibus vita contemplativa: puta si propter abundantiam divini amoris, ut eius voluntas impleatur, propter ipsius gloriam, interdum sustinet à dulcedine divina contemplationis ad tempus separari: sicut Apostolus dicebat ad Romanos nono, optarim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, quod exponens Chrysostomus in libro de compunctione dicit, ita totam mentem eius demerserat amor Christi, ut etiam hoc quod ei præ cæteris omnibus, amabilis erat, esse cum Christo, rursus id ipsum, quia ita placebat Christo, contemneret.

Ex quibus sanctorum Patrum verbis liquet quod sicut cæteris paribus melius est, exercitio Mariæ vacare quam Marthæ, si tamen cætera non sint paria, id est, si major sit Dei gloria, magisque appareat eius voluntas ut quis se exerceret in activa quam in contemplativa vita, tunc melius illi esset exercitium Marthæ, quam Mariæ, quia nihil melius quam divina voluntas; quæ propter si Marthæ debet Mariæ cedere, sic activa debet deseri propter contemplativam, non alio potiori iure hoc fit, quam quia sic melius agnoscitur Dei voluntas & impletur. Unde si, ut dictum est agnosceretur Deum aliter vel de aliquo, tunc propter eandem rationem, contemplativa deberet deseri, & Marthæ deberet Maria cedere.

Quod si ex divina voluntate & ordinatione, sic simul miserentur & unirentur illa duæ vitæ

ut neutra præjudicaret alteri, sed potius sese mutuo adjuvarent, tunc mixta illa vita perfectior & excellentior esset quam sola contemplativa vel activa sola. Sic expressè sanctus Thomas, ex quo concluditur tantò perfectius illud unum attingi necessarium, & optimam possideri partem, quantum excellentius mixta illa vita tenebitur, quantoque fidelius ambæ sorores Martha & Maria simul convenient, sicut videre est in Beatissima Virgine.

Hoc est secundum caput nunc ita explanandum ut pateat quomodo sanctissima Virgo Dei para duas duarum sororum vitas simul conjunxerit, ac perfectius etiam quam ipsa Magdalena in praxi unum illud necessarium exercuerit. Quod quidem explicari posset duobus modis, primò ut intelligatur sic aliquando vacasse divinis & internis rebus, ut tunc velut Magdalena solis illis vacaret, nec quid ullo modo de terrenis & externis cogitaret. Interdum verò etiam sic activam, velut Martha, exercebat vitam, ut tota esset in illo exercitio; sicque utramque diverso vitam tempore coleret, semper quidem perfectè in suo genere, sed non semper in eodem vitæ genere, sicut sanctus Gregorius Nazianzenus refert de sua Matre Nonna, Rem, inquit, suam domesticam in Austria suscipit auxit quasi pietatem colere nescires, Deo autem ac divinis rebus ita se addixit, tanquam à rerum domesticarum procurratione plurimum abesset, nec ab alter utro horum impedita est, quo minus alterum impleat; tota in domesticis, & tota in divinis. Quod cerè non est parum laudandum in foemina.

Sed alter est agendi modus qui longè videtur nobilior & perfectior: ut scilicet simul agas contemplando, & agendo contempleris. Potest quidem deseri actio si non sit necessaria, sed nunquam deseritur contemplatio nec cum ipsa etiam cessat actio; sicut Beati nunquam deserunt beatitudinem & contemplationem Dei, licet circa nos operentur. Sic B. Virgo sic indefessè divinis & humanis intendebat, ut si quid esset exterius operandum nunquàm omitteret, sic etià verò illa opus suum externum operabatur ut de divinis contemplandis nunquàm remitteret. Vacabat internis & divinis ut Magdalena, sed non sicut Magdalena: quia simul vacabat externis si esset opus: vacabat verò externis ut Martha, sed non sicut Martha, quia simul internis & Divinis intendebat. Nullum est externi generis officij à Martha Christo præstitum, nec ullum internæ pietatis officium ipsi à Magdalena redditum, quod

2.2. q. 188.
a. 6.

2.2. q. 182.

4.3.

27.

lin

Serm. 2. de
Assumpti.

Serm. de
Nativit.
Virg.

Homilia in
Evangelio
hodiernum

quod non simul ex æquo Maria Virgo reddiderit. Quasi una illa simul eodem tempore, atque eodem obsequij actu, Magdalena esset & Martha. In hac una & summa Maria, inquit sanctus Bernardus, & Martha negotium, & Maria non otiosum otium invenitur. Petrus vero Damiani paulo fusius, alludens ad duas manus quæ in throno Salomonis videbarunt: *Dua, ait, manus, activa & contemplativa vitam significant, quæ Virginem propensiori diligentia ambiunt. Adeo ut nec actio contemplationem minueret, & contemplatio non desereret actionem. Recordare quia non erat ei locus in diversorio, quomodo Filium suum propria lactaverit uberibus, & omnes vagientis parvuli susceperit actiones, & tunc intelliges quia plurimum ministravit. Tum vero de contemplatione: Considera quia ipsa est quæ in contemplativa dignitate supervecta dulcedinem, in ipsius Dei substantiam lucidiores insinuat obtutus. La va eius, inquit Cantorum secundo, sub capite meo: & dextera illius amplexabitur me.*

Fusillimè autem sanctus Anselmus: *Sicut Mater est singularis, inquit, ita & istarum virtutum effectus, quarum ista sorores typum tenent, in ea existit singulari. Nunquam in aliqua persona, immo in omnibus sic Martha operata est: nunquam alia sic Maria contemplata est, nunquam illa vel hæc alia quod suum est, sic exhibuit. Et post descriptam Marthæ actionem, per usitata misericordiarum corporalis opera, sic ad beatam Virginem cuncta illa refert: ita non quemlibet ex minimis, sed summum Dei Filium hospitem suscepit: nudum carne, velotiam pannu operuit: esurientem parvit sitientem lacte potavit: infirmum per infantiam & jaacentem non solum visitavit, sed etiam balneando, fovendo, leniendo, gestando frequentavit, ut merito de ea dicatur, Martha satagebat circa frequens ministerium: Comprehensio & crucifixo quasi in carcere posito affuit. Et post multa de hoc activæ genere, sic pergit in eius explicanda contemplativa: Quid de Deo non sapiebat, in qua Sapientia Dei latebat, & in cuius utero corpus sibi aptabat? Christus est ut ait Apostolus, Dei virtus & Dei Sapientia, & in eo sunt omnes thesauri Sapientia & Scientia absconditi. Christus autem in Maria. Ergo Dei virtus & Dei Sapientia, & omnes thesauri Sapientia & Scientia in Maria. Hæc non tantum ad pedes, sed etiam ad caput Domini sedens audiebat verbum ex ore eius. Hæc confer vabat omnia verba Angelorum, Pastorum, Magorum, nec non*

ipsius Filij sui, conferens in corde suo. Nemo sciam quasi ut ista gustavit quàm suavit est Dominica. Inebriabatur ab ubertate domus Dei & torrentis voluptatis sue potabatur. Nec mirum, quoniam apud eam, imo intra eam erat fons vita de quo manabat tanta perfectio utriusque vita. Circa plurima ut Martha occupabatur: circa unum ut Maria delectabatur, quia unum est necessarium, plurima auferuntur, unum manet. Singulariter igitur partem Marthæ peregit, singulariter optimam partem Mariæ elegit.

Quibus sancti Patris verbis nil superest adiungendum, nisi quod tertio loco propositum fuit, quale inde meritum Beatissima Virgo Deipara sit consecuta, ut inde cœlestis illa gloria & singularis Beatitudo ad quam hodie fuit evecta, delumpta fuerit. Sic autem facile demonstratur: nam cum omne meritum nostrum cui Beatitudo proportionata respondet in cœlis, situm sit in quantitate & qualitate bonorum operum; profectò quanta extiterint numero, & qualia perfectione opera, tanta futura sit beatitudo necesse est: & cum sint nonnulla principia ex parte Dei, & ex parte nostra unde illa quantitas & qualitas operum peti solet, hinc manifestè sequitur, ut, quod erit principium huiusmodi quantitatis & qualitatis operum, illud ipsum sit singularis huius gloriæ quam possidet, fundamentum. Quodnam est autem illud principium ex parte B. Virginis, nisi unum illud necessarium, cui sic affixa erat, ut quod spectat ad quantitatem bonorum operum, tanta numerari possint quanta possunt recenseri momenta, quibus à primæ suæ conceptionis exordio, ad supremum usque spiritum, mereri potuit. Sicut enim nunquam desinit actu & re ipsa in hætere summo illi bono in quo est positum illud unum necessarium, ita planè non cessavit à merito; quia potius eam secundum totam gratiæ latitudinem semper operaretur, sic in singula meritis procedebat momenta, ut unoquoque actu, unoquoque suspirio, suum duplo meritum adaugeret, ret. O quis numeret quò tandem usque pervenerit?

Atque ita ratiocinandum est de qualitate tantorum eius operum. Nihil excellentius, nihil sublimius. Quid enim excellentius pura & perfecta charitate? Quænam verò purior & perfectior charitas quàm quæ ex puriori corde procedit? Quodnam denique purius esse corpore est intelligi, quàm quod uni Deo sic adhæret ut nulla profus humana re vel ad momentum in-

de divellatur? *Dilectus meus mihi & ego illi Tenueum, nec dimittam donec introducam illum in domum matris mee.* Id est, in coelestem ipsam beatitudinem, ubi nunquam excidit nec decrevit.

S. Dionys.
l. de Div.
Nom. 6. 4.

O quam verè sanctus ille Doctor qui asserit, *amorem Divinum eccliam facere, suos amantes ita in Deum rapere ut vivant in Deo potius quam in seipsis, utique dicant, vivo ego jam non ego, vivit verè in me Christus;* Quasi dicerent, quotquot sunt actus vitæ, tam sunt excellentes & perfecti quam ipse Christus excellenter & perfectè vivit, qui sic in ipsis vivit sicut & ipsi vivunt in eo. O verè pars animæ optima quam Maria elegit, cum illud unum elegit necessarium cui toto quo vixit tempore, non adhæsit modò sed in hærit in ipsum transformata *Vnum. Ego dilectio meo, & ad me conversio eius.*

Can. 7.

III. PUNCTUM.

QVOD unum est igitur in Assumpta Virgine gloriosus, hoc est Assumptum ex illo uno necessario, de quo Christus ad duas illas egit sorores, qua Virginem Matrem sic expresserunt, ut illa una simul fuerit & fecerit quod illa amba circa Dominum IESVM; Atque ex illa praxi Virgo sanctissima tantum est assecuta perfectæ æonis & meritæ, ut, quidquid in cælis possidet, inde, possideat; & quidquid in cælis est post Christum gloriosus, propterea possideat quia sic uno illo necessario in Praxim exercito sibi illud promeruit. Hinc rursus sacri Comites eius triumphi: *Quæ est ista, inquit, quæ ascendit de deserto, delictis affluens, innixa super dilectum suum?* Totus illi videlicet mundus erat velut desertum, quia nihil in mundo præter unum Deum spectabat. Inde verè delictis affluens quia inde summam illam qua fruebatur beatitudinem profors hauserat. Innixa denique est super dilectum suum, quia totum id agnoscat provenire ex illo qui humilitatem respexit ancillæ suæ, unde illam beatam dicunt omnes generationes; & quia fecit illi magna qui potens est, & sanctum nomē eius.

Can. 8.

O quantum illa jam magnificat Dominum! suum! o quantum à Domino etiã & magnificatur, & magnificanda proponitur! Quid hodie conferes ad eius magnificentiam? Cogita quidquid voles, nihil illi gratius, aut gloriosius nec tibi quidquam utilius aut facilius invenies quam si eam velis imitari, secundum datam tibi gratiam, in illo uno necessario ad praxim quotidianam revocando.

Hayneusue Pars sortis.

Nihil illi gratius, primò quidem quia nihil Christo Filio & Domino suo gloriosus, cum id unum præcipuè commendaverit, id unum in vita egerit, id unum ut agamus ad suam gloriam nostramque spiritalem utilitatem vehementius desideret, Deinde quod ipsa sciat ex rei veritate, & ex propria cognovit experientia, nihil esse opportunius ad ingentem meritum cumulum promerendum, quam si huic uni negotio invigilemus, insistamus, induremur & immodiamur. Hoc est quod nos invitat cum his Sapientia verbis nos allicit ad consecretandas vias suas: *Nunc ergo filij, audite me, Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abjicere eam.* Quid ab illa petis aliud, cum potius id tibi sit attendendum quod illa petit à te? Si quam etiã, eius favore, gratiam postules, nonne illam facilius largietur ad id efficiendum quod ipsa exte desiderat, quam si quid aliud quantumvis pium & salubre cupias? Nec illud frustra est additum, *Estote Sapientes,* quasi diceret, in hoc ostenderis an sis sapiens, necne; si quod est tam facile simul ac utile, vobis cordi & curæ sit, cum in re tanti momenti quale est salutis negotium, nemo id sapiens recuset quod est iudicatum à Christo, & ab eius Matre, opportunius ad salutem.

Prov. 8.

Recitene illi iudicant & nobis consulunt? Cur non ergo assentiris? Quid magis humano conformè iudicio quàm veritas? Et hæc est veritas evangelica præcipuè commendata? Quid magis appetit humana voluntas quam bonum? At quale bonum aptius quam quod Veritas ait unum hoc esse necessarium? Quid denique memoriam magis juvat quam rerum ad discendum necessitas & brevis? Quid porro brevius & magis necessarium, cum sit unum & unum duntaxat necessarium?

Nonne tam sæpe audivisti cavendum esse ab homine unius negotij, quia scilicet cum illud unum habeat, totus in eo curando est: & hunc hominem qui sit unius huius negotij maxmè cavet Dæmon qui contra nos est vigilantior quam nobis ipsi sumus, ideoque omni modo conatur inde nos avocare, & multa interponere quæ nos avertant. Itane plus apud te valebit, quam Beatissimæ Virginis consilium & oblata gratia? Dic Virgini, dic illi quidem vehementer, *ne id pariat, sed audi etiã tibi dicentem, Nemibi adverseris dum tibi præsto sum.* Vide in 4. parte, Feria 2. Hebdom 23 Ubi opportunè ad seriem evangelicam de hoc uno necessario.

E o o

IN

IN EODEM FESTO. AD HÆC APOCALYPSIS VERBA.

Et signum magnum apparuit in cælo, Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Apoc. 12.

VERITAS PRACTICA.

Stellam è corona Virginis extrahit, qui humilitati suæ partem aliquam detrahit.

SENSVS ET RATIO EST, Quod stellam è corona Virginis extrahit, qui non ex æquo æstimat omnes humilitatis partes & gradus ex quibus velut stellæ corona eius texta est.

Sed qui humilitati suæ partem aliquam detrahit non ex æquo æstimat omnes humilitatis partes & gradus.

Ergo & si stellam è corona Virginis extrahit. Quod cum sit valde impium, amanda est humilitas omni ex parte, nec quicquam hic in terris refugendum, quantumcunque nos humiliter & gravis videatur, quod in cælis magnam habet repositam gloriam.

I. P U N C T U M.

MVLIEREM illam qua à sancto Iohanne describitur, Virginem Mariam significasse, qua caput nostrum integræ integrum perierit, nullus vestrum ignorat, inquit sanctus Augustinus. Signum magnum in cælo est, Quia præ cæteris beatis omnibus cernitur, ac spectabilis, speciosa, gloriosa & illustris apparet. Amicta est sole, quia quidquid creaturæ lucis & gloriæ communicatur per partes aliis, totum in eam affluit & circumlucet. Luna sub pedibus eius est quia totum præcipue sic dominatur orbi terrarum, ut nihil nos habere voluerit Deus nisi per Mariam. Denique in capite eius corona est stellarum duodecim id est, tot varii cælestis gloriæ gradus quot Virgo dum viveret diversos humilitatis actus exercuit, & gradus sibi comparavit, quibus ex æquo in cælis, respondent diversimode, fulgentes gloriæ radij, qui caput eius velut corona stellata cingunt & ornant.

Stella enim est Symbolum humilitatis, quæ cum parva nobis appareat, magna tamen in se est, & magnos habet effectus; sic perfecta humilitas quam parva est in terris, tam magna in

cælo est. Hæc est virtus quæ perseverans usque ad mortem coronatur in cælis, exaltatur, sublimatur, & tanto altius elevatur, quanto hic depressa fuit. Rata est sententia Domini, *Qui se humiliaverit exaltabitur, & quantum quis se humiliaverit, tantum ei exaltabitur.* Sic de ipso primum Christo decretum est: *Qui humiliaverit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod, inquit Apostolus, & Deus exaltavit illum. Et rursum: Qui autem ascendit, quid est nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ; qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cælos, ut impleat omnia.*

Sic & consequenter Beata Virgo, quæ ascendit super omnes creaturas, ipsa est quæ descendit infra omnes. O quanta fuit descendenti humilitas, O quanta resurgenti è tumulo & ascendenti in cælum, & in Reginā hominū atque Angelorum coronatæ gloria! Quanto splendore cæli ornat caput illud coronatum! Quam jucundè lucet beatis omnibus corona illa stellarum duodecim! Sed vix tibi quisquis es qui ad eius exemplum perfectè & integrè non vis humiliari! Audi quid pecces, audi quid audeas: *Stellam è corona Virginis extrahis: qui humiliati tuæ partem aliquam detrahis.*

Quæ proposita veritas ut manifestior fiat, ac simul magis appareat humilitas in Virgine exaltata, & Virgo in humilitate coronata, declarandæ sunt illæ virtutis partes sive gradus qui stellis duodecim designantur.

PRIMUS est, *Cognitio sui.* Quæ unusquisque à se nihil habere cognovit sed à Deo, cui refert totum acceptum. *Omne datum optimum & omne donum perfectum desursum est.* Hanc sui perfectissimam cognitionem haud dubie Beata Virgo habuit, satique declaravit suo illo magifico Cantico, quo præter vilitatem suam quam respexit Deus, cætera omnia quæ ab Elizabetha prædicabantur Deo retribuit. *Magnificat animam meam Dominum.*

Jam verò huic gradui respondet ea gloria quæ ubique

Di. Symbolo ad Catechū

S. Bern.

Matth. 23

Phil. 2.

Ephes. 4.

Ma

Ad

2. Th.

1. Cor. 15

ubique sic honoratur & colitur, ut, quæ sunt propria Christo Domino, de illa per communicationem eiusdem gratiæ censeantur & dicantur; ut quod sit janua cæli, mediatrix, vita, spes nostra, & similia. Tu es spes unica peccatorum, per te speramus veniam delictorum, & in te Beatissima, nostrorum est expectatio pramiorum. Sic sanctus Augustinus.

SECUNDUS gradus, Se infra omnes ducere & reputare. Sic illa se ancillam & ultimam omnium non verbo tenus, sed corde & re ipsa sentiebat, At modò prima & super omnes exaltata cognoscitur. Nempe illa quæ dicebat, Nardus mea dedit odorem suum, Jam ipsa dicit: quasi Cedrus exaltata sum in Libano, & quasi cypressus in monte Sion: quæ sunt arbores eminentissimæ, sicut nardus, humillima.

TERTIUS gradus, Non se tantummodo reputare ultimam, sed & reputari velle & salem libenter asimari, postremum semper quærendo locum. Sic illa libentissimè: sic illa quasi una è plebe infra omnes audiebat loquentem filium; sic illa non modò post Apostolos, sed post ipsas etiam mulieres quæ nominantur adesse in cænaculo postrema recenseretur. Nunc verò nullus est hominum & Angelorum cui non præsit & non præmineat, uno Deo inferior. Regina est Ethæ cui dææ serviunt famulæ, natura scilicet angelica & humana.

QUARTUS, Silere & celare dona divinitus sibi data, nisi purè ad gloriam Dei sint revelanda. Sic illa prorsus reticebat, nec quidè dilecto sponso Josepho mysterium incarnationis Dominicæ communicavit, licet illum de se gràvida non parùm anxium & sollicitum sciret, Jam verò manifestata est omnibus eius gloria, nil Mariæ nomine clarius, nihil eius dignitate & merito notius: Beatam me dicant omnes generationes.

QUINTUS, Singularitatem evitare, & popularis occasiones aura fugere. Sic illa in purificatione & sæpe alias cum se posset probare Virginem & Matrem Dei, tamen abstinent: nec patrasse miraculum, nec docuisse mysterium, aut vix à quoquam nominata dum viveret, reperitur. At modò, quot Sanctorum præconiis, quot Patrum Scriptis, quot Christianorum omnium votis & vocibus celebratur: Tu gloria Ierusalem, tu latitia Israel, tu honorificentia populi nostri.

SEXTUS, Si laudes evitare non possint, sic eas audire quasi non audias, quasi tuæ non sint, sed ipsius Dei, nec his aliter delecteris quam in Deo. Sic illa dum laudatur, Et exultavit spiritus meus

in Deo salvari meo. Nunc vero videns id Deum velle, tuas ipsa laudes suis inspirat, quæ nam sint sibi jucundiores, indicat, quæ sint gratiora obsequia: quæ munera ditiora. Ego mater pulchra dilectionis, & timoris & agnitionis, & sancta spes. In me gratia omni via & veritatu. In me omnia spes vita & virtutis.

SEPTIMUS, Contemptum libenter pati quando sic Deo placet. Sic illa cum Filius in cruce contemneretur, stabat juxta crucem, & quantum Matri accedit de filij gloria vel ignominia, tantum illa de illatis filio probis & contumeliis, suam hauriebat partem. Nunc autem à filij gloria, gloria Mariæ Matris sic est indivisa ut vix sit dies Christo facer, vix ultra ad Christum preces deferantur, vix ulla Salvatori reddantur vota, quin simul Beata parens invocetur, & colatur: nihilque demum tutius Christo possit offerri, quam per manus Mariæ matris. Beatus homo qui observat ad postes ostij mei.

OCTAVUS, Paupertatem profiteri, carere necessariis, egentem vitam agere, & non nisi mendicatio victitare. Sic illa frequentius, non modò cum in Bethleemica specu, & in Ægypto de morandum fuit: sed cum Filius ageret inter homines, atque ita pauper esset, ut non haberet ubi caput reclinaret, ministrarentque illi piæ nonnullæ mulieres, credine tum potest Matrem aliquid possedisse; Nonne de suis filio commuicasset? Aut si filio magis placebat pauperem ultro vitam agere, nunquid & idem matri placuit? Quid quod ab ipsis egenis, preces efflagitavit & subsidium, ut refert Ambrosius, In prece, inquit pauperum spem reponens. At modò illa est gratiarum omnium dispensatrix, & Cæli thesauraria, quæ de se ipsa dicit: Mecum sunt divitiæ & gloria ut ditem diligentes me, & thesauros eorum replam.

NONUS, Subjici & obedire aliis, ex affectu humilitatis. Sic illa non tantum sponso, in omnibus, sed cuivis hominum, si cuiquam cedendum & parendum fuisset, ut sæpe contingit pauperibus qui passim repudiantur. Nunc verò huic obediunt & Angeli & Dæmones, nullaque est creatura cui non dominetur. Omnium, inquit, excellentium & humilium corda, virtute calcavi.

DECIMUS, Argui quasi terra veru, cum sistamen innocens. Quid est quod me quærebatur? Nesciebat quia in hu que patris sunt, oportet me esse. Quid mihi & tibi est mulier? Nondum venit hora mea. Quibus filij verbis videbatur Virgo mater argui & errare, cum nihil tamè peccaret. At modò, inquit Petrus Damiani, accedit ad auram illud B. Virg.

E e z divina

Serm. 18. de
Santiss.

Cant. 2.
Ecclesi. 24.

Matth. 12.

Matth. 1.

Esai. 15.

Judith. 15.

Ecclesi. 24.

Prov. 8.

Luc. 8.

Luc. 2.
de Vir-
ginib.

Prov. 8.

Ecclesi. 24

Luc. 2.

Ioan. 2.

Serm. da

B. Virg.

divina severitatis tribunal, non rogans, sed imperans, Dominam non ancilla. Quomodo enim potestati sua obviare poterit potestas illa qua de tuis visceribus traxit originem?

UNDECIMUS. Recusari, aut raro accipere quod iuste & rationabiliter videretur dandum neque ullo modo negandum. Sic illa si desiderio solum suo satisfecit voluisset, nunquam à Christi oculis & praesentia se separatam voluisset. Et tamen tamdiu se separatam vidit & sustinuit, ut vix ab eius resurrectione ad sequentes vitae annos cum illo egerit. Nunc verò nihil planè illi recusatur; *Pete mater, neque enim fas est ut avertam faciem tuam.* Quid vis Esther regina? Quae est petitio tua?

3. Reg. 2.
Esther 5.

DUODECIMUS. Ejici patria, exulare, interdici suis bonis, & exponi omnibus miseria- rum modis. Sic illa non modò fugiens in Aegyptum cum filio, sed post eius Ascensionem in caelum, cum tantae persecutiones moverentur in Judea, & ubique contra Christianos, ut omnibus vel moriendum vel secedendum esset: nonne illa tùm ejecta est & in insulam Pathmos cum Joanne, cui à filio data erat in matrem venit exul, & multos ibi annos extorris & particeps universae tribulationis quam subirent alij, demorata? Nunc autem ad eam gemunt & suspirant omnes exules filij Eve, cuius patrocinio liberentur & aeterna tandem quiete potiantur. Sic sanctus Thomas: *Sicut navigantes, inquit, per stellam diriguntur ad portum: ita Christiani per Mariam ad salutis gloriam.*

Apoc. 1.

Opusc. de
Salut. An-
gel.

Quibus ita declaratis, & non minus affectu quam intellectu decursis, ratio veritatis propositae sic procedit, quod stellam, è corona Virginis extrahis, si non ex aequo aestimas omnes illos humilitatis gradus, ex quibus velut stellis corona eius texta est, prout supra descripti sunt. Nam extrahere stellam ex illa corona, nihil aliud est quam in mente tua non putare unum ex illis gradibus tanta dignum gloria quanta hinc praedicatur. Si autem ex aequo non omnes aestimas, perinde est ac si non putares aliquos aut ex illis unum non ea dignum gloria quae declarata est. Licet enim gradus possint esse inaequales meritis, dicuntur tamen ex aequo, id est, similiter omnes illam mereri gloriam, quae relucet & quae celebratur in memorata corona: ac proinde similiter merentur ut ita de his iudices & sentias, aut certe si non ita sentis & iudicas, tu inde tantum apud te subtrahis gloriae & splendoris, quantum de aestimatione diminuis, cum in illa aestimatio-

& iudicio consistat tota gloria, qua dignum putas quemlibet humilitatis gradum. Sicut si quæ dices gloriosum & multum celebrares à divitijs & delicijs quibus in vita potitus est, ego non eum propterea crederem ita gloriosum aut celebrandum, quia non multum aestimo divitijs neque delicias, & quam modica est apud me divitiarum ac deliciarum aestimatio, tam parva & nulla est illorum gloria qui abundant divitijs. Sic prorsus ratiocinari debes de illis duodecim gradibus seu stellis coronae virginis, si quem ex illis apud te minus aestimas: minus etiam facis gloriam inde redundantem in caput Beatæ Virginis, atque ita extrahis aut quantum in te est obscuras illum splendorem, qui ex tali stella est ex parte talis gradus in beatifica relucebat corona. Velle sine ita eius obscurare gloriam? *Qui elucidant me, inquit, vitam aeternam habebunt.* At vero, qui obscurant illam, quid putas habituros?

Ecclesi. 14

II. PUNCTUM.

SED si humilitati tuae partem aliquam detrahis, non ex aequo aestimas omnes humilitatis partes & gradus.

Nempe illam partem quam detrahis, hoc ipso satis indicas te non similiter aestimare sicut alias humilitatis partes, in quibus te exeres, aut quas non à te repellis sicut istam, quae ideò dicitur detrahi quod illam in praxi repudies.

Recenseatur ille humilitatis gradus, advocetur in mentem & discursum pars illa quam avertaris: sit ea scilicet quae septimo & quae octavo ponitur loco de contemptu tui & paupertate vitae. Fetearis te in humilitatis partibus deficere, nec te posse persuaderi ad illas amplexandas. Nonne hoc idem est ac non illas aestimare in praxi sicut alias de quibus es persuasus? Quid est enim persuasum esse de re quapiam faciendâ, nisi rem illam ita aestimare factu utilem aut necessariam, ut in effectum efficacem veniatur? Nonne qui persuadere vellet tales humilitatis gradus, rationem persuadendi depromeret ab utilitate vel excellentia vel necessitate, vel aliqua demùm alia bonitatis & commendationis parte qua solet animus persuaderi? Unde si tu nondum persuasus es ad praxim illarum humilitatis partium, nonne hoc idem est ac profiteri te nondum videre illas esse utiles aut necessarias aut aliquâ ratione bonas & amplexandas? Nonne hoc denique est non illas aestimare? Quid est enim

aesti-

2. Reg. 10.

æstimare in praxi virtutem aut aliquam virtutis partem? Quid est quod tu ipse humilitatem æstimas ex aliqua sui parte, nisi quod iudices illam partem vel excellentem vel utilem aut necessariam? Unde à contrario quid sequitur de aliis partibus à quarum praxi abhorres, nisi quod aliud de illis iudices? Quid sequitur nisi quod iudices illas non esse ita utiles ac necessarias, & uno verbo nisi quod illas non ita æstimas? *Non est nobis pars in David*, Dicunt quidam rebelles: Id est partem illam deserimus, condemnamus, impugnamus.

Sine verum aut falsum tuum iudicium, nihil hic atinet dicere, cum sit satis ad exponendam propositionem id demonstrari, quod ex humilitatis gradibus seu partibus si quid detrahis, si quid detrectas facere; si quid repudias, non illud ex æquo æstimas sicut alia quæ non ita refugis & aversaris. O homo, quis te constituit iudicem & arbitrum in divinis illis decernendis?

III. PUNCTUM.

STELLAM ergo è corona Virginis extrahis, qui humilitati tua partem detrahis. Quam enim partem detrahis, non illam in praxi æstimas sicut alias: quam autem humilitatis partem non æstimas, non illam ducis ea dignam gloria quæ celebratur in corona Beatissimæ Virginis, nam illa gloria est æqualis & uniformis, est una eademque omnium stellarum illustratio; tu verò qui aliter sentis & iudicas de illis gradibus humilitatis, aliter etiam sentias necesse est de illis stellis seu de illarum gloria & prout erit modica quorundam graduum æstimatio, tam parva & obscura erit stella seu gloria quæ illi respondet gradui, sicque in tua mente, in æstimatione, & in illa parte appetitiva quæ est pars animi tui nobilior, tam parvi facis gloriam quæ Virgini ex contemptu proprio, & paupertate vitæ accessit, quam tu parvi facis talem contemptum, talemque paupertatem. O te perversum qui sic pervertis cœlestia! *O te inimicum omni iustitiæ quæ non a se sua subvertit vim Domini rectam!*

Nec dicas te probare & æstimare in Virgine quod in te non probas nec æstimas. Si enim illud æstimares in Virgine, in te etiam æstimares, aut te ipsum condemnares. Nam si id probas in Virgine, non aliter probas quam quod illa rectè iudicavit & æstimavit. Si autem illa rectè iudicavit, tu qui oppositum de re eadem sentis, nonne te ipsum falsi condemnas iudicij? Aut illa erravit aut falleris: quia non potest esse tam diversum de re una duorum iudicium quin alterutrum erret & fallatur. Nam quod est valde notandum, non modò illa iudicavit talem sibi gradum humilitatis esse necessarium, sed & tibi etiam quando sic vellet Deus ut contemnereris sicut illa contempta est, atque idcirco etiam libenter tulit illum sui contemptum ut sic facilius persuadereris ejus exemplo tibi similem esse ferendum, unde si fateris illam rectè sensisse, fatendum tibi est te errare in diverso de te iudicio; aut si te non putas errare, illa decepta est cum iudicavit exemplum suum tale esse ut capax foret tibi persuadendi bonum esse contemni & humiliari, quando sic vellet Deus. Tunc enim tibi est æquè necessarium atque illi fuit: cur enim illi, nisi quia Deus sic voluit? Ercur non tibi, si Deus æquè vult? *Quid adhuc quaritur? Voluntati enim ejus quæ resistit? Quis nisi erret?*

Putasne tibi vel ullas hujus virtutis partes aliquando necessarias? Omnino putas, quia de quibusdam tantum nobis est contentio? Sed cur illes dicis esse necessarias nisi quia Deus ita constituit & ordinavit? At quando ita permittit ut aut contemptum patienter feras, aut pecces non ferendo injuriam; nonne ita tibi contemptum illum ordinat & constituit, quantum scis esse ordinatum & constitutum ne unquam peccato consentias?

Cave ne peccatum peccato adjicias, ne in Christum ac Virginem simul pecces. Uterque enim te præmonet verbis Sapientiæ, *Qui in me peccaverit, laedet animam suam.*

Ecc 3.

EODEM

EODEM DIE, AD HÆC PSALMISTÆ VERBA.

*Astitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato,
circumdatur varietate. Pf. 44.*

VERITAS PRACTICA.

Reginam sine regno dicimus, cum Beatam Virginem dicimus hujus præcipue regni Regi-
nam, nobis non illi subjectis.

RATIO EST MANIFESTA. Quia Regina sine regno esse dicitur si regnum ei non est
subjectum.

Sed nobis non subjectum, regnum hoc non est subje-
ctum Beate Virgini,

Ergo Reginam sine regno dicimus, cum illam dici-
mus hujus præcipue regni Reginam, nobis non il-
li subjectis. Quod est illi probrosum potius quam
honorificum, ac proinde cavendum.

L PUNCTUM.

CONSIDERARI possent tituli qui-
bus Beata Virgo verè Angelorum ac
hominum Regina est. Primus Materni-
tati, hoc ipso enim, inquit S. Joannes Da-

*l. 4. de Fide
c. 15.*

mascenus, quo facta est mater Regum regum, & Do-
mini Dominantium, facta est ipsa consorti Regni &
Regina totius universi. Maria verum omnium ef-
fecta est Domina, cum Creatoris mater exstitit.

*Serm. de
Deipara.*

Expressius etiam S. Athanasius: Quandoquidem
ipso rex: & qui natus est de Virgine, demque Domi-
nus & Deus; eapropter & Mater qua eum genuit
& Regina & Domina proprie & verè censetur.

*l. de Excell.
Virg. c. 4.*

Secundus titulus de sponsationis factæ à Spi-
ritu sancto de qua sic S. Anselmus: Ipse Spiritus
Dei venit in eam, singularique gratia præ omni-
bus Reginam & Imperatricem cæli & terra, & o-
mnium que in eis sunt, fecit sponsam suam.

Tertius titulus est, excellentiæ gratiarum &
donorum spiritualium. Nam quæ excellent in
uno genere, prima sunt illius generis, & ita di-
cuntur regnare in cæteris quæ sub illo genere
continentur, ut sint eorum regula & mensura,
cui quantum se alia conformant, tam perfecta
sunt in suo genere. Nemini autem est dubium
quin cæteris omnibus creaturis rationalibus
quæ sunt capaces gratiæ, sanctissima Virgo præ-
cellat. Tanta est Virgo, inquit S. Chrysologus, ut

Serm. 140

quantus sit Deus satis ignores ille, qui hujus Vir-
ginis mentem non stupet, animum non miratur. S.
quoque Bernardus: Nihil tibi ò Domina æquale,
nihil comparabile. Omne quod est, aut supra te, aut
infra te est. Supra te solus Deus: infra te omne quod
Deus non est.

Quartus est gloriæ, seu gloriôsæ dispensatio-
nis gratiarum quæ talis est in Beata Virgine; ut
nulla dicatur dari hominibus gratia, quæ per
manus Mariæ non transeat. Sic aperte S. Bernardus
affectu à nobis eam voluerit honorari qui totius
boni plenitudinem possit in Maria: ut proinde si
quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis
ab ea noverimus redundare, quæ ascendis deliciis
affluens. Totum ergo medullis cordium, totum præcor-
diorum affectibus & votis omnibus Mariam hanc
veneremur, quia sic est voluntas ejus qui totum
nos habere voluit per Mariam.

*In Nativ.
B. Virg.*

Quintus, Electionis cum quis in particulari
aut plures universum consenserunt in electio-
nem ejus ut sui ipsorum dominaretur, & se sua-
que omnia velut Regina regeret; qualis electio
singulari pietate Ludovici decimi tertij Gallo-
rum Regis facta est anno millesimo sexcentesi-
mo trigesimo septimo, in quam universi Galli
tum libentissimè communibus omnium votis
consenserunt, tum quot annis hac die, paribus a-
nimis, consensum suum renovant & ratum fi-
xum tenent.

O Galliæ dignitatem! ò Regni securitatem! ò
Reginæ potentiam!

Verum quid dicimus, & quid facimus, cum
illam facimus & dicimus Reginam nostram nisi
nos illi perfectè subjiciamus? Reginam sine regno
dicimus & facimus, quod certè est intoleran-
dum?

Sic tamen est, & ratio tam evidens id demon-
strat, ut mirum sit si non intelligamus, aut si in-
telligentes non aliter ejus honori prospiciamus.
Tum enim manifestè Regina sine regno est, si
quodcunque dicatur ejus regnum, non est ei sub-
jectum, quod perinde est ac dicere si nullos ha-
bet subjectos quibus imperet, si nullum habet
locum ubi regnet. Quid clarius? Esto habeat jus

&

& fiat illi injuria si jure suo non utitur, interim tamen dum illo privatur, tam verè potest dici sine regno esse, quàm verum est illam nō regnare. Regina Vasthi est, regina nomine, nomen vacuum, inanis titulus; mera verba, res nulla. *Fa-
Ha est quasi vidua Domina gentium.* Itane de Virgine sentiendum? Itane de illa Virgine quæ vera est Esther quæ nos morti destinatos liberavit?

Esther 1.
Thren. 1.
Esther, 15.

II. PUNCTUM.

SED nobis illi non subjecti, regnum hoc non est subjectum Beata Virgini.

Nos enim vel maximè sumus ejus regnum, nos ejus propriè servi & subditi sumus: nobis ut imperaret, Rex Christianissimus se suumque regnum, id est suos, id est, nos omnes dedit, dedit & cōsecravit. Tolle à regno homines, quid super sunt nisi feræ animantes, aut insensatæ creaturæ? Itane verò Virgini hæc sunt oblata, quando illi regnum oblatum est? Si per divinas gratias quarum illa est dispensatrix præcipuè regnat, ubinam effundet gratias, nisi adsint qui soli gratiarum capaces sunt, homines? Nisi adsint humanæ voluntates quibus solis ditandis & regèdis dona cœlitus effunduntur? *Da mihi animas,* inquit illa, *cætera tibi tolle.* Tu verò è contra dices, tibi cuncta sunt, præter animas. Hoc si revera diceres, nonne nos diceres non illi esse subjectos; & nonne diceres, nobis illi non subjectis, regnum hoc illi non esse subditum, cum nos simus ejus regnum?

Luc. 19.

1/47.

Noluerunt me regnare super se. Id est, apud eos omnino non regnare. Sic loquuntur qui secundum Deum loquuntur, nam sublatis hominibus super quos regnent, non est ubi regnent. *Sede tæcens & intra in tenebras filia Chaldaorum,* quia non vocaberis ultra Domina regnorum: Tollentur

scilicet à te regna, cum tollentur homines quibus dominando regnabas. Quid clarius ad intellectum? Quid acutius ad affectum?

III. PUNCTUM

REGINAM igitur sine regno dicimus eam B. Virginem dicimus hujus præcipuè regni reginam; nobis non illi subjecti, Qui regnum ejus sumus in quibus omnibus aut regnet necesse est, aut in hoc regno non plenè regnet. *Qui creavit me,* ait illa, *requievi in tabernaculo meo, & dixi mihi in iacob inhabitare, & in israel hereditare, & in electu meo mitte radices.* In quibus verbis tria sunt notatu digna; primum est quod ab ipso Deo què genuit jus regnandi accepit. Secundum deinde est quod regnum ejus est in Jacob, in israel, id est, in homines. Tertium deniq; quod his in quibus regnat, divinæ signum est electionis; *In electu,* inquit, *meo mitte radices æternæ scilicet vitæ.* Sic illa paulò post supra dicit: *In me gratia omni via & veritas, in me omnis spes vitæ & virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini: Spiritus enim meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & favum.* Id est, nihil grave & molestum in regno meo, cum in id potius regnem ut si quid esset grave, mitigarem. *Transite verò ad me,* emphaticum est & energeticum verbum: q. d. Transite à voluptate ad virtutem, à libidine ad rationem: à natura depravata ad gratiam: à lege mortis ad legem vitæ: ab ancilla quæ est caro indomita, ad Regionam vestram quæ & Mater vestra est, nihil ut in ea timeatis austerum.

Ecc. 24.

16.

Vide quid obftet quo minus in te regnet, neque hinc discas quin verè ei dicas quod est in Scriptura; *Dominare nos frater & Filius tuus.*

1ud. 3.

Vide & in Fcsto Annuntiationis, in 2. parte.

EODEM DIE, AD HÆC
SALOMONIS VERBA.

*Pete mater mea: neque enim fas est ut avertam faciem
tuam.* 3. Reg. 21

VERITAS PRACTICA.

Quam Christus in Matrem pius est, concedendo illi omnia: tam sumus impij negando quod postulat.

RATIO EST, Quia idcirco Christus concedit Matri omnia quia ejus filius est; & quia pius est sic filium Matri concedere quidquid petit. Sed nos etiam sumus ejus filij; & à nobis nonnulla postulat quæ donegare filios Matri tam impium est, quàm esset pius illi concedere.

Ergo

Ergo quàm Christus in Matrem pius est concedendo illi omnia quae ab ipso petit: tam sumus impij negando illi quod a postulat. Quod certè est expavendum.

I. PUNCTUM.

REVOCANDA est in memoriam ex libris Regum historia, qua narratur sedente Salomone rege in throno David Patris sui, venisse ad ipsum Bethabec matrem ut loqueretur ei pro Adonia. Et surrexit rex, inquit Scriptura, in occursum ejus: adoravitque eam, & sedit super thronum suum: posteaque est thronus matri regis quae sedit ad dextram ejus, dixitque ei: petitionem unam parvulam ego deprecor à te, ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex: peccata mater mea, neque enim fas est ut avertam faciem tuam.

3. Reg. 2.

In quibus verbis & factis tria designantur quae aptè conveniunt assumptae in caelos Virgini Matri. Primum est venisse Filium in occursum ejus, & cum eo multa Beatorum ac praeteritum Angelorum millia, de quorum ministerio & celeberrimo in caelos introitu, licet tantisper cogitare. Secundum est, positum esse thronum Matri juxta Filium, id est, locum separatum, excelsum, sublimem, singularem de quo ipsa sub nomine Sapientiae: *Thronus meus in columna nubis*; admirando scilicet modo factus. Admirare. Tertium denique est sedentem illic Beatam Virginem postulare pro nobis, & paratum ejus Filium tantò felicitius illi concedere omnia quae cumque petit quàm illa in petendo prudentior est Bethabec Matre Salomonis: & quàm Christus est melior & beneficentior Salomone, de quo eade seipso dixit: *Ecce plus quam Salomon hic.*

Ecclesi. 24.

Matth. 12.

Serm. 1. de Assumpt.

ADVOCATAM, inquit S. Bernardus, promissae peregrinationis nostrae quae tanquam iudicis mater, & mater misericordiae suppliciter & efficaciter salutis nostrae negotia pertractabit. Quia verò praxim spectamus, & quia nonnulla sunt quae à nobis simulatque à Filio Beatissima Virgo postulat, quae tam nefandè & impiè illi negamus, quàm piè constanterque Christus illi concedit omnia; idcirco tantae impietatis ad talem comparatae pietatem ut nos pudeat & poeniteat, sic proponitur veritas modò expendenda: *Quàm Christus in Matrem pius est concedendo illi omnia, tam impij sumus negando illi quod à nobis petit.*

Ratio allata paucis multa complectitur, quae breviter etiam attingemus, vel quia satis ex se

patent, vel quia facile est unicuique quod velit amplius aliunde sibi comparare. Prima itaque propositio tria haec distinctè continet: primum, Beatam Virginem sic de nobis esse sollicitam apud Filium, ut inter rationes cur in caelum sit assumpta, haec afferatur ab Ecclesia, ut sic efficacius res nostras agat. Certè sic orat Sacerdos in sacro Missae sacrificio: *Matera nostra, Domine, apud Clementiam tuam, Dei genericum commendat oratio, quam idcirco de praesenti saculo transiulisti, ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat.*

Secundum est, tam propensum esse iam Matrem Filium ut quidquid Mater petat, concedat filius, quia illa Mater ejus est, quia hic filius ejus est. Sic discretè sancti Patres *Gaudet Filius orante Matre*, inquit Theophilus Alexandrinus, quia omnia quae nobis ejus precibus donat, ipsi matri se donare putat. & accepta ab illa sine Patre, humanitatis vires reddere. Sic Arnoldus Carnotensis, Abbas bonae villis, sancti Bernardi Discipulus, tractatu de laudibus Virginis matri *Habet homo, inquit, Mediatorem causa sua filium ante Patrem: & ante filium, matrem. Christus nudato latere, Patri ostendit latus & vulnera: Maria Christo peccatus & ubera. Nec potest ulla modo esse rapulsa, ubi concurrunt & orant omni lingua discretissimi, haec clementiae monumenta & charitatis insignia.* Sanctus quoque Anselmus post multa de hoc argumento, sic concludit: *Dum igitur à quo vult, suo nomine invocatus Dominus non statim exaudit: profecto id iuste facit. Invocato autem nomine Matris, si si merita invocanti non merentur ut exaudiat, merita tamen Matri intercedunt ut exaudiat.*

Joan. Hebr. Ps. 21.

In Epistola Tempres, Hieron. in Bibl. Pat.

I. de Excell. Virg. c. 6.

Tertium denique, sic constanter Filium Matri esse benevolam ac indulgentem, quia sic pius est Matri deferre filios. Certè hanc pietatem filiorum in parentes non modò sacrae leges & profanae praecipunt, sed & ipsa profitetur natura non tantum in hominibus à vera religione alienis, sed in feris ipsi animantibus quarum mira sunt exempla naturalis hujus pietatis. At nullum tale est exemplum in hoc genere tam potens & suave quàm Christi Domini, propter rationes infra dicendas. O quantus honor Matri sic in omnibus audiri à Filio! Quanta hinc hominum felicitas talem in caelis habere Matrem quae nec ipsos recusat dum postulatur; nec recusetur à Filio dum pro ipsis postulat!

Ivan. 3.

I. 4. de F. Orisod. 115.

Apr. 21.

II. PUN-

II. PUNCTUM.

SED nos etiam sumus eius filij: & à nobis nonnulla postulat qua illi denegamus: & qua negare filios matris tam impium est, quam pius Christo est illi concedere.

Tria hic etiam separatim expendenda. Primum est, nos esse filios Beatissimæ Virginis Matris, quæ Mater nostra triplici quadam ratione dici potest. Primum per adoptionis gratiam qua fratres Christi sumus, & sicut ille, sic sumus Filij Dei & Filij Virginis. *Eccce mater tua PROPTER quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens, nunciabo nomen tuum fratribus meis;* inquit Apostolus.

Joan. 19.
Hebr. 2.
Ps. 21.

Secundò per moralem & spiritualem quandã paruritionem, cum juxta crucem pendens & morientis Filij posita, consensit in ejus mortem, qua redimerentur homines ab æterna morte & vitam viverent spiritualem ac æternam. Sicut enim Deo Patri debemus hanc spiritalem & æternam vitam, atq; hoc etiam nomine Pater noster est, quia nobis dedit Filium suum qui moriendo vitam illam mereretur nobis aliquando conferendam: sic suo modo eandem debemus Virgini Matri vitam, & eo nomine mater nostra est quia eundem nobis dedit Filium pro materno jure quod in illum habebat, & in eundem finem quo Pater dedit, neq; enim Christus minus erat filius Matris suæ quam sui Patris: nec minus quodam sensu Mater poterat suum filium dare in redemptionem nostram, quam dedit Pater, unde sanctus Bonaventura non dubitavit de illa dicere quod Christus de suo dixit Patre. *Sic Maria dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret: & addit, nullo modo dubitandum est, quin virilis Maria animus voluit tradere filium suum pro salute generis humani, ut mater per omnia conformis esset Patri & Filio.* Sic Arnoldus qui supra, Carnotensis Omnino tunc erat una Christi & Maria voluntas unumq; holocaustum ambo pariter offerebant Deo, hac in sanguine cordis, hic in sanguine carnis: unde communem in mundi salute cum illo effectum obtinuit: Sic deniq; S. Joannes Damascenus: *Quos in partu dolores effugerat, passionis tempore sustinuit: nempe ut quos dolores effugerat Christum pariens, sustineret reparturiens.* Vide D. Bernardum sermone tertio in Purificatione B. Virginis, ubi de duplici sacrificio vespertino & matutino.

Joan. 3.

1. 4. de Fide
Orthod.
135.

Apr. 20.

Tertiò, cum toties post perpetratum peccatū indigni vita & gratia profus essemus, nihilque aliud jam nos maneret quam mors illa secunda

Haynensisue Pars tertia.

quæ Infernus & damnatio dicitur: illa tum Virgo sanctissima nostri misera, fatalem illam mortem avertit, illa peccati veniam exoravit: illa gratiam obtinuit & qua è peccato resurgeremus, & qua rursum viveremus vitâ filiorum Dei, atque ad illam unde excideramus æternam beatitudinem revocaremur; nonne vel hoc nomine tam verè mater nostra est, quam verè mater est misericordiae quæ nos ad perditam licuit redire vitam? Agnosce & venerare.

SECUNDUM in hac secunda propositione contentum, hoc est, Sanctissimam illam Matrem nostram à nobis nonnulla petere quæ illi denegamus. Quod quidem mirum & auditu novum videri potest, sed tamen ita verum est & perspicuum, ut non sit verius dicere quod ait S. Hilarius, *De nostro est beata illa aternitas pro merenda.* quàm verum est affirmare nonnulla Matrem nostram à nobis petere, quo ipso tempore illam rogamus, vel universim pro singulari quadã gratia. Nam illud quod à nobis necessariò est conferendum vel ad salutem universam, vel ad illud particulare donum quod petimus: illud est, in quâ quod à nobis æquè Mater postulat, ac postulamus ab ea quidquid nobis esse opus arbitramur. Quod ut facilius etiam intelligatur, adverte, vix quidquid in praxim venire virtutis aut boni operis exercèdi in quo non sit aliquid facilius, & aliquid simul difficilius. Ac quidem ad illud facilius exequendum sufficit communis & ordinaria gratia quæ nulli deesse dicitur: ad aliud verò difficilius, majori opus est subsidio, divinaq; nobis gratia vehementius exoranda. Tum verò propterea convertimur, ad volamus, & ad volumus ad thronum beneficentissimæ nostræ Matris, ore illa Filium, exoret illa majorè gratiam, potentius illa impetret sine quo nihil à nobis fiet, subsidium. Bene habet, non deerit, non te repellat oratura pro te Filium, nec à Christo filio repellatur, ut diximus. Verum, neque tu illi nec tibi desis. Est ordo quidam in gratiis & in operibus exercèdis: fac prius quod est factu facilius cum illa gratia quæ te nondum deseruit, tum sic disponètis ad majorem quam petis gratiam & ad aliud difficilius exequendum. Atque hoc est quod te rogat simul ac illa rogas. Sicut in illis nuptiis quæ factæ sunt in Cana Galilææ, quando petivit à filio vinum, petivit simul à Convivis aquam: petivit ut darent quod habebant quia sic ordinatū erat à Filio ut non id aliter daret quo egebant. Sic planè quando tibi peccatorum veniam, vel insignem castitatem, vel ferventem orationem vel quid aliud difficilius ab

In 7. Matris,

Eff

co.

Dom. 2. post Epiph.
 eodem suo filio petit, petit à te simul eodemque prorsus tempore, ut quod tuum est non omittas; ut quod est facilius in illa materia de qua tum agitur, non negligas. *Da quod habes si vis quod non habes.* Hæc veritas fusè probata est in prima parte.

Nec dicas, te non illam audire petentem sicut illa te audit: nam hoc ipso quo non ignoras unum pendere ab alio, nec aliter consequens dari nisi prius antecedenti dato, tum te oportet scire & intelligere, sic illud à te peti quod est necessarium ad aliud, sicut tu hoc aliud consequens petis. Ipsa est rerum natura & exigentia quæ hoc petit & quam non ignoras. Si petis messem ab Agricola, petit à te sementem, etiamsi nihil dicat, quia non est messis sine semente. Si petis à Sacerdote peccati absolutionem, petit ille à te peccati confessionem, quia non est ordinaria peccati absolutio sine peccati confessione. Sic, si petis à B. Virgine talem castitatem, ut vel nullo impuro movearis motu, vel nulla inficiaris cogitandi macula, petit à te ut contineas linguam, oculos & congressus si quos liberiores facis; quia sic res ipsa exigit ut animi cogitatio non sit munda, nisi mundi sint oculi.

Prov. 3.
Nunc ergo filij audite me, audite disciplinam & nolite abjicere eam.

Hoc est in quo deficiamus, hoc est quod illi negamus, hæc sola causa est cur quæ rogamus non impetimus. Nam cum ut dictum est, neque bonitas illi desit ut nos audiat, nec potestas ut audiatur à filio; quid potest superesse ad effectum, quid potest interesse ad orationis tuæ defectum, nisi quod tu tibi desis, nisi quod tu illi negetis, quam ut vinum impetret? An accusabis ejus bonitatem quod nolit benefacere cum id possit? An de illius potestate detrahes quasi non posset quod vellet? Neutrū potes sine blasphemia, unde hoc solum superest ut illi negetis quod petit: & quod verat Sapiens, *dimittis legem matris tuæ, quam si observares, redderetur gratia capiti tuo.* & torques collo tuo, ut idem ait.

Prov. 1.

JAM verò quod tertium est, quàm sit id impium, sic te filium matris tuæ denegare quod illa petit, tu ipse attentius considera, perpendendo qualis illa sit Mater, quali jure quod petit, exigit: quali quantoque vinculo tenearis ad ejus obsequium, quàm graviter ferre possit non modo se à te recitari, sed non posse tibi prodesse, quod nobis leve nescio quid concedere, sine quo neque illa nec Filius salutem tuam promovere possint. Sic videt evanescere preces tuas, sic devotio-

nem perire, sic periclitari salutem, sic ipsas gratias inanes reddi, sic te ipsam tibi velut inuilem & otiosam fieri, cum sine te nihil in te operetur. Nonne hoc ingratum, nonne hoc impium? *Es. Eccl. 7. misus matru sua ne obliviscaru.*

III. PUNCTUM.

Ps. 97.
QUAM Christus igitur in Matrem pius est concedendo illi omnia, tam summi impij, negando illi quod à nobis petit: Cum non alio nomine concedat ei Christus quàm quia postulat mater, quia filius ejus est; & nos eodem gloriemur nomine, nos ejus filij simus, nostra sit illa mater cui triplicem debemus vitam, spirituales, æternam & ipsam naturalem, quæ post peccatum toties perire debuerat quoniam peccatum est nisi manu illa perimentis justitiæ tenuisset, & reviviscendi gratiam impetrasset. *Paulo minus habitasset in inferno anima mea.*

Non ita certè Christus obstringebatur Mari suæ à qua unam naturalem & semel tantum vitam acceperat, atque ita etiam acceperat ut quidquid Filio dedit mater, prius mater à Filio receperit. Adde quod cum illa Filium rogar in nostri gratiam, quantumcunque is qui rogatur sit ejus filius; ejus tamen simul & noster est Dominus, qui pro suo summo Dominio posset si vellet & illi & nobis recusare postulata, postquam præcipue tot modis à nobis offensus est, ut divinæ justitiæ vis quædam inferri videatur, quando sic fulgura in pluviam desinunt, & pœnæ peccatorum in veniam deflectunt. At verò illa est ita mater nostra ut sit etiam Domina, sit Regina, sit summæ post suum filium potestatis in nos omnes, quæ de nobis posset statuere, ordinare, imperare pro sua libera voluntate, quale illud cunque esset quod juberet. Et tamen, o quid mirer magis, an ejus bonitatem an nostram ingratitude! Nihil à nobis exigit nisi rogando, nisi amantè postulando; nec quidquam postulat nisi quod bono nostro cedat, nisi quod multis nominibus debeamus, licet id non postulet: & nos eò usque ingrati sumus & impij, ut vix aliquando quidquam concedamus, vix ejus postularis tantillum deferamus! *Filius noster iste prostrorum & contumax est, monita nostra audit & contemnit!*

Dom. 2.
 Expende rem accuratius, revolve hæc animo tuo verba. *Recusare santa Matri quod tam justè petit!* Nonne ipso verborum sono sentis quam id sit plane ingratum, injustum, impium, imò & in-

consultum ac vosanum, cum tu alioquin frustra illam roges nisi ab illa rogatus tam libenter rogantem exaudias quam cupidè velis exaudiri? Dic fodes, quid intendis, quid rogas, quorsum illam precaris, si quod tibi offert negas, negando conditionem qua tibi offert? Nonne hoc est vel præsumere se posse aliter quam cœlitus sic constitutum, obtinere; aut desperare salutem? Nonne hoc est hypocritam agere. cum te dissimules velle & petere quod revera non vis? Nonne hoc denique prævaricari est, cum una manu destruas

quod altera ædificas, & te illi opponas quam rogas ut se opponat tuo Judici? Hoc uno magis offenditur quam in cæteris honoretur, quia illud unum maximè curat, ut, quod tuum est diligenter agas; quod si negaveris, scito id illi esse gravius, quam tibi foret, si tibi negaretur quod petis ad salutem, nam illa te magis saluum desiderat quam tu ipse velis.

Opete Mater, neque enim fas est ut avertam faciem tuam.

EODEM DIE : AD HÆC CANTICORVM VERBA.

Fulcite me floribus : stipate me malis : quia amore languo. Cant. 2.

VERITAS PRACTICA.

hoc ipso magis amore mori poteris.

Quò e minus sentis amare Christum, hoc ipso magis amore mori poteris.

RATIO EST, Quia quò te minus sentis amare Christum, hoc ipso magis dolere poteris.

Sed tunc magis amore mori poteris, cum revera magis dolebis quod minus Christum ames.

Quò te ergo minus sentis amare Christum,

QUOMODO Beatissima Virgo Deipata sit ex amore Filij mortua, fuscè habes apud Dominum de Sales Episcopum Gebennensem in tractatu de amore Dei, libro septimo, & libro sexto antecedenti ubi quæcunque ad hanc materiam, atque ad propositæ veritatis elucidationem spectare possint, reperies. Tu tantum ad præxim revoca.

IN FESTO S. BERNARDI ABBATIS.

Homo sanctus manet in Sapientia, sicut Sol. Ecclesi. 27.

VERITAS PRACTICA.

Vera devotio inter varietates locorum & temporum invariabilis.

RATIO EST, Quia vera devotio est prompta & vera voluntas servienti Deo.

Sed talis voluntas inter varietates locorum & temporum est invariabilis.

Ergo & vera devotio, sicut videre est in S. Bernardo, qui propterea Devoti nomen obtinuit.

I. PUNCTUM.

QUOD in lib. Esther legitur, *Parvus fons crevis in fluvium & in lucem solemque cõversus est,* aptè applicari potest Bernardo qui è loco Fontanis dicto in Burgundia lux magna Galliarum & Sol totius Christiani

orbis extitit. Hic enim non modò splendore virtutù & miraculorù toti luxit Ecclesiæ, sed velut Sol universa lustras sic unus à Deo destinatus erat ad ejus componenda negotia, ut vix ulla esset contentio inter Principes, Reges & Dynastas, cuius non esset arbiter; vix ullum apud sacros Præsules & Sùmos ipsos Pontifices opus promovèdù cui non præficeretur; vix ullum deniq; in Ecclesia Concilium contra Schismaticos & in Imperio bellum cõtra Infideles quò non imprimis vocaretur, & cuius nutu penè omnia gererentur.

Sed quò ad solis similitudinem magis accedit, sicut Sol inter varias anni tempestates aut diversos noctium dierumq; recursus, unus semper idemque invariatus manet, sic planè devotus sanctus Bernardus inter tot varietates locorù & temporum, inter tot diversas & molestas nego-

Die 20. Augusti.

Eff. 10. 6. 11.

riorum moles unus idemque semper sui similis fuit, ut verè homo ille sanctus sit de quo Sapientis: qui manet in Sapientia & in devotione sicut Sol.

Ep. 249. I.

Vis audire quantis externis ageretur motibus aut diversis etiam videretur in divi formisè *Clamar, inquit, ad suos Clarevallenses, clamar ad vos mea monstruosa vita, mea exumosa conscientia. Ego enim quada Chimera mei seculi, nec Clericum gero, nec Laicum. Nam Monachiam dudè exui conversionem, non habitum. Nolo scribere de me, quod vos per alios audisse existimo, quid alitem, quid studeam, per qua discrimina verser in mundo, imò per qua iacter precipitis.*

Cant. I.
Serm. 43.

Et verè audi ex eodem ipso dum in illa sponse verba ex Cantico Canticorum scribit, *Fasciculus melle & lactis meus mihi, inter ubera commorabitur.* Audi & mirare qualis intus in animo permaneret, quàm constans, quàm invariatus, & unus idemque in Italia atque in Gallia; unus inter Principes atque plebeios: unus inter sæculares atque Religiosos; unus deniq; atq; idem in prosperis & in adversis. Et ego, inquit, fratres, ab in eunte mea conversione pro aceruo meritorum qua mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare & inter ubera mea collocare curavi, collectum ex omnibus anxietatib; & amaritudinibus Domini mei, Et post multa de illis amaritudinibus patientis Christi, *Hac me, inquit, erigunt in adversis, in prospera reprimunt, & inter læta tristiaq; vite præfatis, via regia incedenti, tutum præbens utrobq; ducatur, hinc inde mala imminenti propulsando.*

Videri possunt quæ fustus ibi prosequitur, atque ex ejus dictis confirmari veritas debet, cuius exemplo formatur, *Quod scilicet vera devotio inter varietates locorum & temporum sit invariabilis.*

2. 2. q. 82.
art. 1.

Ratio autem petitur ab ipsa devotionis natura, quæ, ut ait S. Thomas, nihil aliud videtur esse, quàm voluntas quaedam prompta tradendi se ad ea qua pertinent ad Dei famulatum. Ipsa sunt ejus verba quæ & variis Scripturæ locis & sanctorum Patrum dictis facillimè possent illustrari, ac contra falsas quasdam devotionis ideas, quas sibi quisque format, produci. Videntur porro eundem his paucis comprehensa verbis: *Det vobis cor omnibus, ut colatis eum & faciatu ejus voluntatem corde magno & animo volenti.* Expende verba.

2. Macch. 1.

II. PUNCTUM.

SED talis voluntas inter varietates locorum & temporum est invariabilis. Id est, semper & u-

biq; cum gratia potest esse prompta & parata se tradere ad ea omnia quæ ad Dei famulatum spectant.

Cum enim gratior & acceptior Dei famulatus sit voluntatem Dei facere, cumq; inter varietates locorum & temporum semper spectari & fieri possit divina voluntas, quid est quod nostra voluntas si cum gratia veli, non possit illam divinam facere tam promptè & constanter in uno loco & tempore, sicut in alio? Dites forsan, difficultates & implicatas occupationes intervenire & obflare quo minus semper æquali facie & animo acceptentur & gerantur: nec proinde ex æquo, divina voluntas fiat neque Deo serviatur. Responso est facilis, id quidem posse dici quo ad sensum & primos animi motus, qui vel in potestate nostra non sunt, vel si sublimitationis imperio, possunt à voluntate dirigi & sic inflecti, ut, quidquid sensus & pars inferior sentiat, ratio tamen & pars illa superior qua verè Deo servitur & ejus voluntas efficitur, sit semper eadem, semperq; conformis divinæ providentiæ & voluntati, quæ sic de rebus & eventis disponit.

Sic David in tam variis quas gerebat rerum vicibus & figuris: *Paratum cor meum Deo, paratum cor meum. SEMPER laus ejus in ore meo. Quin quod Romanus Philosophus de suo id Sapiente prædicat: Sapientis, inquit, malis non premitur sed utitur. Novit in adversis aquè ac in secundis suam explicare virtutem. Non ex ebore tantum Phidias sciebat facere simulachra; faciebat ex ære. Si marmor illi, si vilior mater: à qua obtulisset, facisset quale ex illa fieri optimum posset. Sic Sapientis: si licet, virtutem in devitiis explicabit: sin minus, in paupertate; si poterit, in patria; sin minus, in exilio. Si poterit, Imperator; sin minus, miles. Si poterit, integer; sin minus, debilis. Et Christianus hoc non posset divina favente gratia: Confundere, si quid tale cogitasti.*

Ps. 36.

Sen. Ep. 36.

III. PUNCTUM.

VERA ergo devotio inter varietates locorum & temporum est invariabilis, aut non est vera: nam in hoc sita est vera devotio, ut, quantum eum divina gratia fieri poterit, semper sit prompta & parata nostra voluntas ad divinam efficiendam. Sic autem semper prompta & parata esse potest in quacunque varietate locorum & temporum, cum ista varietas sit à divina voluntate, quæ nos circumquaque dispergit sicut ventus nubes; unde est illud egregium Jobi trigésimo septimo:

Eru;

Frumentum desiderat nubes, & nubes spargunt lumen suum; qua lustrant per circuitum quocun-

que eas voluntas gubernantis duxerit ad omne quod praeceperit illis super faciem orbis terrarum.

Sic de Apostolis & Apostolicis viris dicitur; Qui sunt isti qui ut nubes volant? At sic volando per uniuersum orbem & per tot varia tuorum ministeria munerum, nonne pietatem colere aut deuotionem conservare poterant; voluntatem suam ita obfirmando inter illas varietates, ut in uno Deo una eademque persisteret? In omnibus tribulationem patimur, inquit unus pro omnibus, sed non angustiamur; a portamur sed non destituimur, semper mortificationem IESV in corpore nostro circumferentes. Et post multa; Propter quod non deficimus: sed licet is qui foris est, non ster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Sicque nos idem omnes efformabat, ut exhiberemus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in necessitatibus, in angustiis, per arma iustitiae, a dextris & a sinistris; & quae ibi plura prosequitur.

Sic sanctus etiam Bernardus exemplo sui nos provocat ad habendam memoriam patientis Christi & conservandum ubique pietatis affe-

ctum. Hunc & vos, dulcissimi, tam dilectum fasciculum colligite vobis, hunc medullis inserite cordis, hoc munite aditum pectoris, ut & vobis inter ubera commoretur. Habete illum semper non retro in humeris, sed ante pra oculis, ne portantes & non odorantes, & onus premat & odor non erigat. Mementote quia accepit eum Simeon in ulnas suas, Maria gestavit in utero, fovit in gremio, sponsa sibi inter ubera collocavit. Et post pauca: Exemplo ergo sint vobis ut & vos similiter faciatis. Si enim ante oculos habueritis quem portatis, pro certo videntes angustias Domini, levius vestras portabitis, ipso auxiliante Ecclesia sponso qui est super omnia Deus benedictus in saecula.

DEO gratias qui dedit nobis victoriam per D. N. IESVM CHRISTVM, itaque fratres mei dilecti, stabiles estote & immobiles abundantes in opere Domini semper.

Vide in 2. parte, Fer. 5. Sexagesimae. Et Fer. 3. Octav. Ascensionis, Ubi haec habetur Veritas, Sic internis externa sunt temperanda, ut neutrum eorum importune, & utrumque opportune sibi cedat.

DEO gratias qui dedit nobis victoriam per D. N. IESVM CHRISTVM, itaque fratres mei dilecti, stabiles estote & immobiles abundantes in opere Domini semper.

Vide in 2. parte, Fer. 5. Sexagesimae. Et Fer. 3. Octav. Ascensionis, Ubi haec habetur Veritas, Sic internis externa sunt temperanda, ut neutrum eorum importune, & utrumque opportune sibi cedat.

Vide in 2. parte, Fer. 5. Sexagesimae. Et Fer. 3. Octav. Ascensionis, Ubi haec habetur Veritas, Sic internis externa sunt temperanda, ut neutrum eorum importune, & utrumque opportune sibi cedat.

Vide in 2. parte, Fer. 5. Sexagesimae. Et Fer. 3. Octav. Ascensionis, Ubi haec habetur Veritas, Sic internis externa sunt temperanda, ut neutrum eorum importune, & utrumque opportune sibi cedat.

IN FESTO S. BARTHOLOMAEI APOSTOLI.

Die 24. Augusti.

Detracta pelle hostiae, artus in frustra concident. Levit. 1.

VERITAS PRACTICA.

I. PUNCTUM.

Mortificatione potius tibi sunt omnia subtrahenda, quam quid mortificationi detrahendum.

HOC habuit sanctus Bartholomaeus Apostolus in suo Martyrio eximium & singulare, ut, sicut antiquitus hostia iudicabatur offerri, detracta pelle, & in partes concisa, sic ille inaudito supplicio post innumeros jam exanthlatos labores in ceteriori India & in maiori Armenia pro Christo, passus est sibi vivo pellem detrahi & caput abscondi, sicque se velut viventem hostiam Deo immolavit. O quale hominis pectus, quale animi robur, & amoris divini fortitudo! Nam si Josephi fidelitas in Dominum suum, si Jonathae amor in Davidem commendatur, quod ille pallium, hic tunica deseruerint; quanto maiori dignus commendatione & praconio sanctus hic Apostolus qui pellem qui sanguinem, qui caput, qui vitam & omnia sua Domino tam horrendis modis consecravit?

RATIO EST, Quia mortificatione potius tibi sunt omnia subtrahenda, quam tibi vera desit & Christiana mortificatio.

Sed si quid quoquo modo mortificationi detrahatur, tibi vera & Christiana desset mortificatio.

Ergo mortificatione potius tibi sunt omnia subtrahenda, quam quid mortificationi detrahendum. Quod tamen rarum est, & exemplo huius sancti Apostoli excitandum.

Gen. 39. 1. Reg. 18.

O quantum poterat & valebat in Beatis illis
viris amor Christi, pro quo talia tam libenter
paterentur! O quantum illa tanta quæ pro Chri-
sti amore passi sunt, deberent animos nostros
commovere ad hunc Christi amorem in nobis
excitandum, & aliquam animi nostri testificatio-
nem exhibendam? Propterea hęc veritas propo-
nitur expendenda, quæ quantum fieri potest
cum gratia nos ad exemplum huius sancti Apo-
stoli conformes omnino faciat, per suam illud
habendo, *Quod mortificatione potius nobis sunt
omnia subtrahenda, quam quid mortificationi
destrahendum.* Quod ne in primo ad tu nimis no-
vum & arduum videatur, hoc ipsum est quod
commendabat ille Romanis qui ait: *Obsecro ita-
que vos fratres, per misericordiam Dei, ut exhi-
beatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam,
Deo placentem, rationabile obsequium vestrum.*

Rom. 12.

Ratio verò quæ afficitur, valde est conside-
randa, quod quæ spectant ad hanc materiam de
vera mortificatione minus forte nota, dilucida,
& in quotidianam praxim adducat. Cum enim
prima propositione dicitur mortificatione po-
tius tibi omnia subtrahenda quam tibi desit
vera & Christiana mortificatio, manifestè in-
dicatur falsam quandam esse & non Christianam
mortificationem, ac proinde quænam sit vera,
quænam falsa, necessariò declarandum. Sic autè
est, non omnes qui se cruciant aut mortificant,
verè se mortificatione exercent.

3. Reg. 18.

L. 6. de In-
sit. c. 7.L. 2. de Mo-
rib Ma-
nich. c. 13.Terullia-
nus anno
200.

Quantum se cruciantur Prophetæ Baal, refert
sacra Regum historia, Quantis se Athletæ dive-
xarent modis, ut in stadio palmam possent con-
sequi, scribit fuse Cassianus in institutis. Quanti
laboris esset patiens perduellis ille Catilina,
quamque Apostolis nostris pene similis in labo-
rando, narrat sanctus Augustinus in libris de
moribus Manichæorum. Quam multi fuerint hæ-
retici qui Catholicos arguebant quasi Psychicos
& animales quod non ita jejunarent ac ipsi, satis
compertum est in Ecclesiasticis authoribus.
Quam multi etiam nunc in mundo laborant di-
vitiis conquirendis, & rebus augendis domesti-
cis! Itane verò propterea quis sanus dicat veram
illos habere mortificationem? Cur porro? Quia
hęc est sola vera mortificatio quæ nos totos
Deo subjicit propter ipsū Deum. Quantumcun-
que illi se divexarent non se totos sed ex parte tā-
tum; non propter Deum sed ex naturali cupidi-
tate aut alio pravo motivo se continebant. At
verò qui verè, qui ex animo, qui ex virtute sese
mortificat, sese totum Deo subjiciat necesse est,

aut virtus non est: *Habentes speciem quidem pie-
tatis, virtutem autem eius abnegantes.* 2. Tim. 6.

Dicitur autem hęc mortificatio Christiana,
quia Christus eam docuit verbo & exemplo:
quia Christiani eam profitentur, jam inde à Ba-
ptismo ubi omnibus morimur, ut Christo soli
vivamus quia sic complantati facti similitudini
mortis Christi, sic & eius resurrectionis juncti:
Quia sic vetus homo noster exiit, crucifigi-
tur, & moritur, ut novus induatur & vivat in no-
bis: Quæ omnia quam sine Christiani officij nul-
lus ignorat. Ac proinde postquam Apostolus
monuit: *exhiberemus corpora vestra tanquam
viventem hostiam,* addit proximè: *sanctam, Deo
placentem, Quasi diceret, Deo sacraram & placi-
tam, neque ob alium finem excogitaram. Quod
& confirmat expressius, statim addens: Et nolite
conformari huic saculo, sed reformamini in novi-
tate sensus vestri, ut probetis quæ sit voluntas
Dei bona, & benelacens, & perfecta.*

Rom. 6.

Ibid. 1a.

Ex quibus ipsa etiam prima propositio satis
apertè patet, quod fatius esset tibi perire omnia
& mortificatione subtrahi, quam tibi verè deesse
& Christianam mortificationem. Cū enim solè
hęc sit vera mortificatio, si tibi hęc deesset, tibi
omnis deesset, & planè immortificatus habere-
ris; nam quantumcunque alius te torqueres &
vexares, tantò esses miserior, quantò plura incō-
sultò, non verè, non Christianè patereceris. *Tanta
passi sine causa!*

Gal. 3.

Rom. 8.

Adde quòd sine vera mortificatione, nulla est
Christiana virtus, nulla religio, nulla Christi ser-
vitus, nullū Dei obsequiū; velle ne te illo redigi?
Nonne malles tibi potius perire omnia quæ Chri-
stianam virtutem & religionem? Nonne cum Apo-
stolo tam sæpe dicis: *Quis nos separabit à Cha-
ritate Christi? Tribulatio? An angustia? An fa-
mos? An nuditas? An periculum? An persecutio?
An gladius, sicut scriptum est, quia propter te
mortificamur tota die, astimati sumus sicut oves
occisionis. Sed in his omnibus superamus propter
eum qui dilexit nos.* Itane sentis ex animo?

I L P U N C T U M.

SED si quid quovis modo mortificationi detra-
heretur, tibi hęc vera & Christiana deesset
mortificatio.

Quæ nempe parte detraheretur, nō esses sub-
jectus Deo: quantumcunque autem sit illa pars
tuī modica & exigua, qua non sis subiectus Deo,
veram & Christianam à te auferet mortificationem
quæ in eo vera & Christiana est, ut audivisti,
quod totum hominem, totum inquam, nullā
proptus

promus exclusa parte subicit Deo; nam illum Deo subicit tanquam mortuum, tanquam hostiam, tanquam holocaustum, quæ sanè Symbola nullam hominis partem excludunt. *Hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando.*

Non enim ita spectatur, sicut alibi est demonstratum fufius, quid mortificando dones quam quid non dones, quam quid reserves, si quid restet ad totum donandum, quod totum tam religiose quæritur, ut si desit ex aliqua parte, totum desit quod dandum erat, & nihil est datum. Nam hoc unum in hoc dono spectabatur ut in eo totum daretur; *Quia ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocausto, quantumcunque minuta sint & pauca quæ dantur, si nihil superest, sat magnum & dives est donum, quia totum est quod Deus quærit: sed hoc etiam ita quærit, ut, quantumcunque magna & numero & pondere dederis, si totum non dedisti, nihil dedisti. Anania, nonne manens tibi manebat, & venundatum in sua erat potestate? Quæ sunt intelligenda de his ad quæ vel voto vel ex aliqua virtute obligamur si quæ pars desit, peccatur; & quantum peccato Deus offenditur, tantum offendi dicendus est illo partis defectu quæ debebatur, vel ex voto vel ex alia quavis virtute.*

Atque hoc ipsum est quod accidit, quando quid mortificationi necessaræ ad virtutem detrahatur: hoc ipso enim quo quid deest mortificationi, virtus deest: & defectu virtutis, vitium est, peccatum est, Dei offensa est; ac tum apertè patet quàm longè abfit vera & Christiana mortificatio, quæ peccatum omne profcindit. *Incircumcisi sunt cordes.*

Accedit quod licet abesset culpa, quando tamen mortificationi pars aliqua detrahatur, vix aut ne vix adest vera mortificatio; quia pars illa quæ detrahatur, sæpe est gratior Deo, sæpe minus fuisset detrahenda, sæpe magis eras ex illa mortificandus parte. At vera mortificatio quod Deo magis placet, magis spectat & præfert cæteris, aut non est vera. *Et hoc oro, inquit Apostolus, ut charitas vestra magis ac magis abundet in scientia, & in omni sensu ut probetis posteriora.*

Denique vel propter Deum te in cæteris mortificas paribus; præterquam ista, quæ mortificationi detrahatur; vel non propter Deum. Si propter Deum, ais, cur non æquè hanc illi sacrificas partem quam ex æquo vellet cum aliis? Aut si non propter Deum, quod verius est, non

ne tum evidenter deest vera & Christiana mortificatio quæ solum Deum spectat? *In omni bonitate, & iustitia, & veritate: probantes quid sit beneplacitum Deo.*

III. PUNCTUM.

MORTIFICATIONE igitur tibi sunt omnia potius subtrahenda quam quid mortificationis detrahendum: Quia deesset alioquin vera & Christiana mortificatio, quæ totum ita subicit hominem Deo, ut nisi sit illi totus subiectus, non sit vera mortificatio, neque ex consequenti vera ulla virtus aut vera ulla religio, quibus bonis conservandis si necesse est omnia mortificatione subtrahi, nonne in hanc mortificationem potius consentiendum est quàm in talem bonorum iacturam, quæ virâ ipsa longè debent esse cariora? Ergo, inquit Apostolus, *debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem Spiritu facta carnis mortifica veritis, vivetis.* Hæc est videlicet tam vera Christiani vita, quam vera est animæ vita, Deus! neque enim aliter verè & perfectè vivit in anima seu in homine Deus, nisi sit illi homo ex omni parte subiectus; sicut anima non viveret in toto corpore, si quæ pars esset corporis vitæ capax, quam non animaret.

Quàm autem verè Deus sit animæ nostræ vita, rectè & apertè S. Augustinus. *Dicebat Epicurus, mihi frui carne, bonum est. Dicebat Stoicus, mihi frui mea menta, bonum est. Dicebat Apostolus, mihi autem adharere Deo, bonum est. Errat Epicurus, fallitur Stoicus. Tunc enim rectè anima vivit, si non secundum carnem, non secundum seipsam, sed secundum Deum vivit. Sicut enim anima carnis, ita Deus anima est vita.*

Velle te non in te toto vivere animam tuam? Et velle Deum tuum non in te toto vivere! Hoc est amare animam suam plusquam Deum, hoc est fovere animale suam vitam plusquam divinam; hoc est indignum esse Christiano nomine, & ipso Christo Domino dicenti tam apertè: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Vide in singulis partibus, verbo *Mortificatio, Crux.* Præsertim verò in 1. parte, in Comuni de sanctis Martyribus, In 2. ubi de Passione Domini, tota ferè Quadragesima. In 3. Per. 5. Hebdom. 2. Ubi hæc proponitur veritas:

Satius esset nullo die velle vivere, quam non omni die, velle cum Christo mori.

Ephos. 5.

Rom. 8.

Serm. 13.
de Verbis
Apostoli.

Matth. 19.

IN

IN FESTO S. LUDOVICI REGIS.

Certamen forte dedit illi ut vinceret. Sap. 10.

VERITAS PRACTICA,

Ille inter potentes potentissimus, qui contra magnam peccandi potentiam, certat & vincit.

RATIO EST, Quia ille inter potentes potentissimus, qui cum plurimis, acerrimis & infestissimis hostibus certat & vincit.

Sed in magna peccandi potentia sunt illi hostes acerrimi,

Ergo qui contra talem potentiam certat & vincit, ille est inter potentes potentissimus, qualis fuit sanctus Ludovicus Rex Gallorum.

I. PUNCTUM.

Vix dum è pueris excefferat sanctus Ludovicus, cum illi pugnandum fuit in suo regno, cum pœduellibus & factiosis. Vix dum etiam pacem regno attulerat, cum illi fortis hostes & bella suscepta sunt, quæ vix unquam cessant. At verò longè acrius illi certandum fuit cum seipso, cum regia dignitate, cum libera vivendilicentia, cum omnibus mundi illecebris, cum ipsa denique peccandi potentia, qualis in potentissimo Rege reperitur. Hoc est certamen forte quod dedit illi Deus ut vinceret, & vincendo palmam referret Christianæ fortitudinis, tum sanctitatis Lauream, & æternæ coronam beatitudinis assequeretur.

Sic enim verè est apud Deum & apud quoslibet rectè sentientes, *Quod ille est inter Potentes Potentissimus*, & consequenter inter illustres eminentissimus & inter Sanctos Sanctissimus, qui contra magnam peccandi licentiam & potentiam certat & vincit. Quod sic modò universim declarandum est, ut particulatim ostendatur id ita in sancto Ludovico contigisse, & inde Sanctum ac beatum extitisse.

Ac primò quidem hæc est universalis & indubitata propositio quod ex fortiori certamine, certantis fortitudo, vincensque potentia noscitur, atque is omnium consensione gentium inter potentes & inter fortes nominetur fortissimus, qui in eo vincat certamine ubi certandum

est cum hostibus numero plurimis, robore fortissimis, exercitatione peritissimis, & crudelitate sævissimis. Adde etiam ubi hostibus ex loco & tempore, & aliis circumstantiis longè major est vincendi facilitas, & victis damna importentur extrema. Nonne tumis qui crederetur vincendus si fortiter decertando vincat, fortissimum nomen mereatur?

Lege caput vicecesimum tertium libri secundæ Regum, ubi fortes Davidis recensentur, & observa quantum ex uno Regis desiderio moveantur homines qui nec ipso Dei iubentis imperio se patiuntur duci!

II. PUNCTUM.

SED in magna peccandi potentia qualem habere solent Reges, Principes & alij Potentes saculi, tales sunt hostes: nempe plurimi, infestissimi, exercitatissimi, & supra modum acerrimi.

Non quod Reges aut quivis hominum majorum habeat legitime potentiam aut jus ullum peccandi, Namini enim mandavit Deus impie Ecclesiæ 10. agere, & namini dedit spaium peccandi, quin potius, Potentes potenter tormenta patientur, & fortioribus fortior insit cruciatio; Sed quod illis omnia suppetant ad peccandum; si potestate abutantur, dicuntur posse peccare quod revera peccant, licet non vero jure. Quæ sunt autem illa quæ ad peccandum provocant? Nonne pecuniæ, illecebræ, convivia, mulieres, adulationes, parasiti, ludus, luxus, summa potestas in homines, impunita licentia, & si quid simile à corruptis sensibus, à depravato mundo, atque à Demone in hominum perniciem excogitari possit, de quibus susè Sapiens: Venite & fruamur bonis quæ sunt, & utamur creatura tanquam in juventute, caloriter: vino pretioso & unguentis nos impleamus, Et quæ plura refert ex sensu eorum qui quod male possunt, malè volunt: nec aliud habent quo sese vehementius acuant quam quod possunt quod volunt, aut si quis se opponat, opprimatur, circumveniat. Sit fortitudo nostra lex justitia. Quasi dicerent, illud licere putemus quod possumus facere, quantumcunque sit nefas.

Hoc

Matth. 21. Hoc est quod uno verbo dixit Dominus: *Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt.* Vocantur quippe mollia, quæcunque emolliunt animos & inflectunt ad peccandum, & eo quidem sunt crudeliora quod molliora, quia crudelitas in pellendi est, nec diutius unquam est animæ quam cum illi est mollius & blandius à mundo & à carne. *Inveni amariorem mortem mulierem,* inquit Sapiens: cur porro nisi quia nihil est mollius? Sic enim pergit, *qua laqueus venatorum est, & sagena cor eius, vincula sunt manus illius.*

Quam multi sint porro hi hostes, numerare potes quam multæ in tota vita possint occurrere peccandi occasiones, quæ tam crebræ & obvix sunt quam faciles sunt oculorum motus & humanæ cordis cogitationes; tot enim sunt hostes quibuscum semper certandum est; & illi quidem hostes intestini, individui & qui non adeo fatigantur expungendo, ut magis ac magis exercitentur & acuantur. *Non saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur.* **INFERNVS** & perditio nunquam implentur; similiter & oculi hominum insatiabiles. **SANGVI SVGÆ** dua sunt filia, dicentes: *affer, affer.* Ignis verò nunquam dicit, *sufficit.*

Iob. 41. Denique Scriptura teste cum non sit potestas supra terram qua comparatur potestati Damonis, qui factus est ut nullum timeret; **Dæmon** autem suam illam omnem potestatem conjungat cum carnis & mundi blandioribus illecebris ad pellendas Principum animas in peccatum, ut sic facilius eorum subditos in eandem trahat perniciem: Nonne illi hostes erunt eo infensiores quod plures erunt peccandi illecebræ: Nonne periculum præsentius? Nonne damnum infestius?

Is. 5. *Va qui potentes estis ad bibendum vinum, & Matth. 18.* *viris fortis ad miscendam ebrietatem! Væ mundo à scandalis! Væ, va, va habitantibus in terra!*

III. PUNCTUM

ILLE est igitur inter potentes potentissimus qui contra magnam peccandi potentiam certat & vincit: Quia certamen illud præ cæteris tam potens & forte est propter multitudinem, potentiam & quaslibet superiores hostium partes, ut in illo qui vincat, nulli certando cedat. *Non est enim nobis colluctatio sanctorum adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates.* *Hayneusue pars tertia.*

ses, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitias in celestibus. Id est, contra spirituales nequitias quæ circa nos versantur in aere, & hoc unum habent ut nos decipiant & in peccatum adducant ac perniciem sempiternam.

Hac in pugna sapientissimi quique Reges & Duces devicti sunt: **Samiones, Salomones, Davides & alij** penè innumeri sua in peccando infatuati potentia; unde & quod potentiores in malo erant, eò impotentiores in bono facti sunt, De hac pugna expressè dicitur, *Beatus dives qui inventus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia & thesauro. Quis est hic, & laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita sua: qui potuit transgredi & non est transgressus facere mala & non fecit, ideo stabilita sunt bona illius in Domino, & elemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia sanctorum.* Id est, tam multa & præclara bona faciet, ut nullus sit qui non illum laudet; quia qui potest male facere & non facit, tanta sit instructus fortitudine necesse est ut non mediocribus contentus, ad summa & perfecta contendat.

Talis autem fuit sanctus noster **Ludovicus**, qui medius in divitiis Evangelicam Spiritus paupertatem servavit: qui castimoniam in deliciis domesticis: modestiam in regali cultu: pietatem in armis; moderationem in prosperis, & in adversis constantiam tam æquali semper curâ tenuit, ut nunquam non dissimilis esset aliis qui suis abuterentur facultatibus, sibi verò semper similis in temperato rerum usu & ad virtutem composito. Quod vel maxime potuit cum religiosum bellum suscepit adversus infideles; nonne tum poterat exardescere ad foeliciosem belli exitum quam qui semel & iterum accidit: Quid justius quam expugnare Dei hostes? Quid porro iniquius videbatur quam se ab illis videre expugnatum? Vidit tamen sanctus **Ludovicus**, & tam æquo vidit oculo atque animo, ut perinde paratus esset vinci ac vincere, sic volente Deo; nec minus vicit ab hoste victus, quam si hostem vicisset. Se victus etenim vicit, & seipsum sic vicisse gloriosius fuit quam debellasse barbarum.

Neque porro satis illi fuit peccato abstinuisse in peccati perpetrando potentia, quod certe tamen illustre est ad omnem sæculorum memoriam: sed quod insignius fuit, illam ipsam potentiam qua multum in regno valebat sic trahere solitus erat ad quolibet pium opus, ut

Ggg quo

Ephes. 6.

quo alij abutuntur ad vitium, ille ad virtutem uteretur. Divitias alij ludo, theatris, venationi & epulis impendunt immodicis: ille pauperibus nutriendis, nosocomiis extruendis, monasteriis ædificandis. Alij dignitati suæ volunt indulgere ne jejument aut ut vetitis cibis abstineant: ille pro sua dignitate urgebat sibi multiplicari jejunia, & solo pani vesci. Alij apparitores habent & satellites qui ab aula plebeios & proletarios arceant: ille suos habebat, qui oppressos, qui pauperes, qui viduas & egenas ad se introducerent & ab omni vendicarent injuria. Alij honoribus & prosperis exaltantur: ille se his depri- mebat. Alij se sui temporis Dominos putant ut vacent nugis & otio, ille ut pietati vacaret, ut horas canonicas quondam perfolveret, ut duobus interesset Sacris. Alij nec à Deo vellent sibi resisti suis in pravis desideriis & consiliis: ille nec pia sua desideria vellet consequi nisi Deo propitio, nisi Deo volente, qui si aliter de se suisque decernat, longè magis hæc divina decreta, quam vis gravia, quamvis infausa. quamvis lethalia malit, quam regnum & quam ipsam vitam, nam illi vivere, & illi regnare, Christus erat.

Rom, 6.

O mirum & insolitum certandi ac vincendi modum! Hoc est hostem armis suis debellare, hoc est Holoferne aut Goliathem suo jugulare gladio, hoc est exhibere membra sua non arma iniquitatis peccato ut alij solent Principes, sed arma justitia in sanctificationem. Quod est Christianissimi maximè proprium Regis. Hoc enim verè est esse Christianissimum Regem, sic tantò esse sanctiorem, quantò potentiorem: sic tantò amplius esse Christianum quantò est amplior Regis potentia.

Orisum admirandam Regis sanctitatem quæ ex peccandi potentia coaluit in talem perfectionis cumulum, ut quot fuerint peccandi genera, & occasiones in regia dignitate, tot fuerint virtutis actus & sanctitatis gradus! Hoc est, ut dixi, quot penè momenta vitæ dinumerari possint, tot sint bonitatis vestigia, quia tot sicut repressæ malitiæ signa quæ non nisi contrario bonitatis motu reprimi potuit. Quod de alio vivendi statu quàm de supremo & summo vix dici potest: quia vix est alius status ubi natura depravata magis acuatur ad vitium, unde oportet summos Principes aut esse optimos aut pessimos: pessimos quidem si naturæ depravata obsequantur, optimos verò si resistant. Quod quidem est tantum arduum & difficile ut quo etiam tempore Salomon esset Regum Sapientissimus, non minus ti-

meret abundare divitiis quam egere. *Mendicitatem*, inquit, & divitias ne dederis mihi: tribue tantum vidui meo necessaria, ne sortis satietus illicitar ad negandum & dicam, qui est Dominus? Aut egestate compulsus fueris, & perjuram nomen Dei mei. Nimis enim proclive est labi & perire quando in alterutro vivendi status extremo fueris, sive excessus ille sit, sive defectus. Et rarus ille est qui æquè in praxi sciverit abundare, ac penuriam pati. *Non est minus miraculum*, inquit sanctus Joannes Chrysostomus, *castum esse Iosephum in domo impudica quàm salvos esse tres pueros in ardenti fornace Babylonica*. O quale ergo miraculum, sanctus in regno suo Ludovicus, qui regnando milies poterat quod Iosephus aliquoties: & nolendo bene, quod male poterat, tot se gradibus sanctitatis supra quemvis exerat, quot pluribus modis & vicibus peccare potuit, & noluit.

O Rex non minus sancte quam potens: te libenter rogarem pro viris illis principibus quæ potentes sunt ad peccandum, suam illam ut potentiam tuo coercerent exemplo: sed nimis expior meo damno, non solos Principes & Primates viros, sed & infimos quosque ac vulgares posse peccare & sua sæpius abuti potentia quam obrem te pro utriusque rogo & dimissæ precor ut omnes hanc fructuosissimam sæpe expendamus veritatem, *Quod si peccare possumus, possumus etiam cum gratia non peccare*: Nec aliter uti debemus potentia qua valemus, quàm ut liberè & libetè nolimus illa uti. Quod enim non debemus facere, licet possumus, non est magis faciendum quam si non possemus. Neque potentia & libertate uti ad peccandum, potentia ad libertatis usus est, sed abusus. Hoc etiam omnes intelligamus, non tam esse potentia quam infirmitatis, posse peccare. Aut si potentem reputamus eum qui quod velit possit, adjungamus illud, dum nihil velit ille potens nisi quod bonum & sanctum est. Vide in 2. parte, Die 29. Aprilis, ubi hæc veritas exhibetur.

Fortioris est animi, non vincit à bonis blandientibus, quàm ipsa vincere mala terrentia.

IN FESTO S. AVGVSTINI,
EPISCOPI ET DOCTORIS.Die 28.
Augusti.

Sagittæ tuæ infixæ sunt mihi. Pl. 37.

VERITAS PRACTICA.

Sagittæ divini amoris quanto magis lethiferae,
tanto magis vivificæ.RATIO EST, Quia sagitta divini amoris tan-
to sunt magis vi vivifica quanto magis cor pur-
gant ab omni alio humano affectu.Sed quanto sunt magis lethifera, tanto magis cor
purgant ab omni alio humano affectu.Ergo & tanto magis sunt vivifica, quanto magis
lethifera. Quod utrumque in modo excelluit
in sancto Augustino qui de se sic Domino loque-
batur: Sagittaveras tu cor nostrum charita-
tæ tuæ.

9. Conf. 2.

I. PUNCTUM.

QUÆ in prima parte habentur confi-
derationes & veritates, communes
omnibus Pontificibus, Doctoribus,
& Fundatoribus ordinum, eæ omnes
tam singulariter conveniunt sancto Augustino,
quàm singularis & eximius fuit in illis titulis &
gradibus. Quæcunque spatium etiam de divino
amore proponuntur, totæ ad illum referri pos-
sunt qui totum se ad divinum amorem in se & in
nobis formandum transfudit. Denique qui uno
velut intuitu quæ sunt penè immensa tanti viri
merita sibi aut aliis repræsentare velit, depromat
ex libro Ecclesiastici quæ de Simone illustri O-
niæ filio, refert Sapiens: *Sacerdos magnus, qui in
vita sua suffulsi domum, & in diebus suis corro-
boravit templum, in diebus ipsis amana verunt
putei aquarum, & quasi mare adimpleti sunt su-
pra modum. Qui curavit gentem suam, & libera-
vit eam à perditione. Et post pauca: Quasi Stella
matutina in medio nebula, & quasi Luna plena in
diebus suis lucet. Et quasi Sol resurgens, sic ille re-
fulsit in templo Dei. Quasi arcus resurgens inter ne-
bulas gloria, & quasi flos rosarum in diebus ver-
nis, & quasi lilia quæ sunt in transitu aquæ, &
quasi ihu redolens in diebus aestivæ. QUASI IG-
NIS EFFVLGENS, ET THVS ARDENS
IN IGNE. Quasi vas auri solidum, ornatum
enni lapide pretioso, Quasi oliva pullulans, & Cy-*

Ecclesi. 50.

pressus in altitudinem se extollens, in accipiendo i-
psam solum gloria, & vestiri eum in consumma-
tionem virtutis.

In quibus verbis primum quod mireris est
multiplicitas Symbolorum quæ singula sancto
Augustino aptè quadrant, si pro Templo Eccle-
siam universam acceperis. Secundum est, diver-
sitas & quasi repugnans rerum conjunctio quæ
simul de Eodem dicuntur, Nam si Stella est, qua-
re Sol dicitur? Si quasi rosa, cur quasi liliu? Si
quasi oliva, cur Cypressus? Quis non videt unum
penè negare aliud? Sed absit hoc de Scriptura Sa-
cra cogitare: non poterant aptius exhiberi quæ
tam varia S. Augustinus exercuit Christianæ re-
ligionis munera, quàm parvis illis simul & ma-
gnis rebus, quia revera sic parvus humilitate &
modestia semper fuit, ut magnus nunquam esse
desineret, virtute, scientia, & omni laudis genere.

Tertium verò quod magis rarum & mirum
est, sic excellenter effulsi intelligentia & doctri-
na, ut Sol resurgens merito dici possit: simul
verò sic affectu & voluntate iam divinum exarsit
amorem, ut quasi ignis & thus ardens in igne
dicatur. Quod quidem de illustribus aliis viris
fatis commune est in temperato quodam gradu,
quo simul lucent & ardent: sed in eo summo
gradu quo sanctus Augustinus resulsi, & divini
flamma incendij totus exarsit, tam mirum est &
singulare ut præter causam quam refert sanctus
Thomas ab elatione scientiæ petitam, affirmet
alii id ita simul non reperiri, quod Doctores ha-
beant animum in illa quibus student objecta di-
structum & divisum, quæ animi divisio non aptè
conveniat inflammandæ voluntati; unde ut di-
xi, tantò id magis est in sancto Augustino mi-
rum, quantò is supra Doctores alios in plura di-
visus est scientiarum objecta, nec propterea ta-
men quidquam de ardenti eius charitate dece-
sit, quin potius se in eo scientia & charitas sic
mutuis & reciprocis consuebant subsidiis, ut
ab ardore charitatis reluceret scientia: & à luce
scientiæ charitas inflammaretur. Erat lucerna ar-
dens & lucens, Non prius lucens quàm ardens, nec
enim prius à luce ardor quam lux ab ardore pro-
cessit, ut notat sanctus Bernardus. Præcessit quidè

2. 2. q. 82.

4. 3.

Ioan. 5.

Ggg 2

ccm-

tempore scientia charitatem, sed charitas dignitate, potentia, & vi quadam superiore scientiam Augustini sic in se transtulit, ut non esset eius inflata nec inflans scientia sed inflammata simul & inflammans. Sicut enim ferrum ignitum non jam ferri sed ignis naturam obrinet, sic eius scientia charitate inflammata, quicquid humanum erat, exiit & in Divinum transiit.

Hoc videlicet effecerunt divinæ illæ sagittæ quibus transfixus est; hæc est illarum vis admiranda quemcunque feriant, ut quod est humanum, purificent & quodammodo convertant in divinum, ac propterea dicuntur lethifera & vivifica. Imò & quanto magis lethifera tanto magis vivifica. Quod quomodo in nobis etiam fieri possit sicut in sancto factum est Augustino, nunc ex Veritate propofita, paulò attentius perpendendum. Hinc enim manifestè apparebit, quinam sit verus & verè divinus amor, hinc patebit quibus veris indicis sagittæ cælestis dignoscatur à sagittæ volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incurfu & Damonio meridiano. Nempe sagittæ domini sagittæ salutis est, sagittæ vitæ, sagittæ vivifica, veræ animæ conferens vitam, id est, ipsam charitatem quæ ex Deo est quæ in eo est, & ad eum solum tendit. Ut autem talis sit, ut sit inquam ita vivifica debet prius esse lethifera, debet prius mortem quandam inferre cordi, quæ mors quo magis certa fuerit, erit & vita certior.

Ratio quæ id evidenter declarat, est, quod vera & vivifica charitas sit de corde puro, ut ait Apostolus, puro inquam ab omni alio quovis affectu qui non subordinetur & subiciatur charitati. Aurum est ignitum, probatum, locuples, id est, defecatum ab omni alio quovis metallo; neque enim tam probatur aurum in igne, ut ardeat, quam ut purificetur & mundetur: sic neque amor ita probandus est, quando ardet in corde non puro & circumciso, quam si puritas cordis esset major, & ardor minor; quæ de re plura in prima parte, in 3. Hebdomada Adventus, Nunc sufficiat quod atebat Deo sanctus Augustinus: *Minus te Domine amat qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat: Quia videlicet Deus de toto corde vult diligere, unde quanto cor est minus purum, tanto magis de toto tollitur, & tanto minus Deus diligitur. Atque ideo quod primum & quod præcipuum requirit in corde charitas, est illa cordis munditia de qua sic rursus sanctus Augustinus, Excitant quod*

in 1. Joan. 3 implendum est: bono impletus es, fide malum

puta quia melle te vult implere Deus, si aceto plenus es, ubi mel pones? Evadendum est id quod portat vas, mundandum est ipsum vas. Et quæ plura referunt. Tum de se alibi. Quam suave mihi subito factum est carere suavitatibus; & quæ amittere metus erat, jam dimittere gaudium erat. Ejiciebas enim eas à me, vera tu & summa suavitatis: ejiciebas & intrabas pro eis omni voluptate dulcior, sed non carni & sanguini: omni luce clarior sed omni secreto interior: omni honore sublimior sed non sublimibus in se. Iam liber erat animus meus à curis mordacibus ambiendi, & acquirendi & volutandi, atque scilicet scabiem libidinum.

Videsne quantum Augustini pectus purificaretur à Domino? Videsne quantum etiam ipse Dominus tuum purificare vellet?

II. PUNCTUM.

SED quando sunt magis lethifera sagittæ Domini seu Divini amoris, tanto magis purgantur animum ab omni alio pravo affectu.

Sic enim propterea lethifera dicuntur sagittæ divini amoris, quod alios affectus interimant, unde & fortis ut mors dilectio dicitur, quia scilicet, ut eum nostro sancto Augustino ait Divus Gregorius. *Quod mors agit in sensibus corporis, hoc agit dilectio in cupiditatibus mentis. Sunt enim nonnulli qui sic diligunt Deum ut omnia visibilia negligant, & dum in æterna, mente tendunt, ad omnia temporalia penè insensibiles fiunt. In his nimirum ut mors, dilectio fortis existit, quia sicut mors exterioris corporis sensus ab omni proprio & naturali appetitu interficit, sic dilectio in tali. Viris omnia terrena desideria contemnere mentem alio intentam compellit. Non sic porro in omnibus charitas vim suam exerit, quia non sic omnes se charitati totos dedunt, ac proinde cum dicitur, quod sunt sagittæ charitatis magis lethifera, perinde est ac si diceretur, quod sunt acutiores & potentiores ad illam suam viam & violentiam exercendam, quod sinuntur libentius efficere & operari in animis nostris sensu altero illam mortem: tum illud denique advenit quod in propositione sequitur, tanto magis purgari animum ab omni alio pravo affectu, quia sic purgari animum nihil est aliud quam ipsum mortuus pravis affectibus, unde quod his verius moritur, verius purgatur.*

Quod luculentè admodum his Jobi verbis exprimitur

Ps. 90.

1. Tim. 2.

Apo. 3.

*In Soli. 3.
6. 19.*

In 1. Joan. 3

9. Confess.

*Aug. in
Ps. 47.
Greg. in
Cant. 8.*

exprimitur: Sagitta Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum, & terrores Domini militant contra me. Nempe indignatur charitas contra nostras cupiditates quas secum pati non potest tanquam indignas suo consortio: tum verò talis indignatio ebibit spiritum, id est exhaust, & aborbet quidquid impurum est. Quod si resistit cupiditas, sibi sua petere, dolet, si quo metu terretur, terrores Domini contra militant, hoc est, timor humanus David, Confite timore tuo carnes meas, à iudicium enim tuum timui.

Ps. 118.

Atque hoc etiam ipsum est quod in te sentie-

bat & mirabatur S. Augustinus. Quid est illud quod interlicet mihi & percussit cor meum sine laesione, ET INHORRESCO ET INARDESCO? Inhorresco, in quantum dissimilis ei sum: Inardesco, in quantum similis ei sum. Quàm verò hinc plenè purgatus esset terreno quòvis afflictu, sic ibidem expressit: Domine amate percussisti cor meum verbo tuo, & amavi te. Quid autem amorem te amo? Non speciem corporis, nec decus temporis, nec candorem lucis, non dulces melodias suarum cantionarum, non florum & unguentorum & aromatum suarum essentiam, non manna & mella, non membra acceptabilis carnis amplexibus, non hac amorem cum amo Deum meum. Quæ dum ibi plura profecquitur, non modo significat Deum non esse aliquid simile terrenis illis bonis, sed nec se ipsum talibus bonis affici cum Deum amat, quasi diceret se lethifera illa divini amoris sagitta sic esse vulneratum, ut tam plenè purgatus esset aliis affectibus quàm opus esset ad unum Deum plenè amandum.

30. Conf. 6.

O divina dilectionis spicula! en paratum peccatus, en cor vobis apertum, sic me confodite, sic vulnerate, sic me totum impetite, ut totus à me deficiam & vestro nunquam saner vulnere, in quo est vera sanitas.

III. PUNCTUM.

1. Reg. 20.

SAGITTÆ Domini amoris igitur quanto magis lethifera, tanto magis vivificat. Tanto magis puræ, seu tantò magis est purus amor in te proveniens, & tantò magis est ille amor qui mortificando vivificat, qui pauperem faciendoditat, qui humiliando sublevar, & qui auferendo spiritum nostrum, suum divinum conferet juxta illud Psalmi: Auferes spiritum eorum & deficient, & in pulverem suum reverterentur. Emissus spiritum tuum & creabuntur, & renovo-

Ps. 103.

vabū faciē terra. NOLVERUNT habere spiritū suum, inquit ibi sanctus Augustinus, habebunt spiritum Dei. O dives commutatio! o quis sic mori nollet ut sic viveret? Et tamen tā paucifunt qui sic spiritu Dei vivunt, quia suo nolunt mori! tā pauci sunt qui vivificas amoris sagittas sentiant, quia nolunt sentire lethiferas. Vellent sibi & Deo vivere: nolent sibi quidquā perire pro Deo possidendo. Quasi Deus non præponderaret omnibus. Non sic, non sic sanctus Augustinus qui quantumcunque deserens omnibus uni Deo suo conjunctissimè viveret, ad ipsa tamen omnia magis ac magis deserenda sic animam suam frequentissimè, sic nos secum excitabat: Ibi ergo mansionem tuam, ibi commenda quidquid habes anima mea, saltem fatigata fallaciu. Ut quid per-versa sequeris carnem tuam? Ipsa te sequatur conversa, si placent corpora, Deum ex illa lauda, & in artificem eorum retorque amorem: ne in huc qua tibi placent, tu dissipereas. Si placent anima, in Deo amentur. Rape ad eum quas potes, & dic ei hunc amemus, hunc amemus. Si autem cum eo, & stabitu. Requiescite in eo, & quieti eritis. Quoties in aspera? Quoties? Bonum quod amatis, ab illo est. Quid vobis adhuc, & adhuc ambulare vultis asperis & laboriosis? Non est requies ubi queritis eam. Querite quod queritis, sed ibi non est, ubi queritis. Beatam vitam queritis in regione mortui non est illis. Quomodo enim beata vita, ubi nec vita? Et descendit huc vita nostra & tulit mortem nostram, & occidit eam de abundantia vita sua, & tonuit clamans, ut redeamus hinc ad eum. Nunquid & post descensum vita non vultis ascendere & vivere? Sed quid ascendistis quando in altum istis, & posuistis in columen vestrum? Descendite ut ascendatis, & ascendatis ad Deum: cecidistis enim ascendendo contra eum. Dic ei ista, ut plorent in convalle explorationis, & sic eos rapet tecum ad Deum, quia de spiritu eius hac dicent, si dicti ardens igne charitatis.

1.4. Confess
c. 11. & 12.

Nonne tibi tot amoris tela videntur quot verba? Ergo his etiam sine te affici,

Nec timeas te nimis multis obrui.
Non his obruitur telis animus, quibus magis erigitur.

Non his multiplicatis oneratur, sed hæc multiplicanda sunt potius, ne oneretur animus.

Quæ certe alia posset esse veritas vel seorsim vel conjunctim cum præcedente aut sequenti-

bus expendenda, cuius hæc est ratio, quia obrui animus vel onerari multus, est impediri multiplicitate rerum, ne rectè afficiatur. Sed cum divini amoris tela & motiva multiplicentur, tantum abest ut animus illa impediat multitudinem, quin potius adjuvatur: quia varietate reficitur, renovatur, instauratur & fovetur. Ergo multiplicanda sunt potius tela & motiva divini amoris, quam decurtanda ne animus oneretur. Quod quomodo faceret sanctus Augustinus, & unde tanta tamque diversa quibus magis ac magis in Deum afficeretur, erueret, sic paucis habeto.

Primo considerandum sibi proponebat intuitum illum divinum amorem qui nos etiam immerentes prævenit in benedictionibus dulcedinis suæ, & de vasis iræ fecit vasa misericordiarum, & ubi abundavit delictum, ibi abundet gratia. Vide libri noni confessionum caput primum, ubi hæc inter alia sanctus Doctor: *Vix erat tam annofo tempore, & de quo imo altoque secreto evocatum est in momento liberum arbitrium meum, quo sederem cer vicem lenti jugo tuo, & humeros leni sarcina tua? Christe IESU adjuutor meus & Redemptor meus.*

Secundo, dum cogitaretur hæc divini amoris bonitas, tanta in eius animo fiebat commotio quod illam aliquando peccatis suis offendisset, ut, quot erant animi peccatis motus, tot sentirentur tela quibus compungebatur, ac magis excitabatur ad illum quem neglexerat diligendum. *Opusredo, inquit, ob mortis profunditas? An ille posuit liberè quod non licebat? Non ob aliud nisi quia non licebat? Quid retribuam Domino quod recollit hunc memoria mea, & anima mea non metuit inde? Diligam te Domine, & gratias agam, & confitebor nomini tuo, quoniam tanta dimisisti mihi mala, & nefaria opera mea.*

Tertio, quantumcunque moveretur ac doleret animus, tam parum se commoveri ac dolere sentiebat præ desiderio dolendi vehementius, ut desiderium illud esset velut alia quædam sagitta quæ usque ad mortem percutiebatur, quia eò usque & ultra si fieri posset penitentiam continuare & augere voluisset: *Semper inquit, doleat, & de dolore gaudeat, & non semper doluisse doleat.*

Quarto denique, cum amantissimus Christi Domini, amorem suum videret crucifixum, sic configi cum eo desiderabat, ut ipsi quodammodo Christi clavibus semetipsum cruci affigeret, optaretque cum Apostolo dicere, *Christo configi sum cruci*: Sicque fiebat inter Christum & Augustinum quod factum erat inter Davidem & Jonathanem cum Davidi Jonathan dedit arcum & sagittas, & David Jonathan delevit mortem, hoc affectu: *Doleo super te frater mi Jonathan, decore nimis & amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium, ita ergo te diligebam.*

Sic sanctus Augustinus sese in hoc pietatis genere magis ac magis exercebat: *Rogo te per illa salutifera vulnera tua qua passus es in cruce pro salute nostra, vulnera hanc animam meam peccatricem pro qua etiam mori dignatus es: vulnera eam regno & potentissimo teo tua nimia charitatis. Tu sagitta electa, & gladius acutissimus qui durum sicutum humani cordis penetrare tua potentia vales; confige cor meum jaculo tui amoris, ut dicat tibi anima mea, charitate tua vulnerata sum.*

Nonne sic posses vulnerari? Nonne sic affici? Nonne saltem desiderare? Saltem orare: Quando cor linguam non excitat, sæpe cor lingua movet, cum divina gratia.

EODEM DIE : AD HÆC CHRISTI VERBA.

Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. Matth. 5.

VERITAS PRACTICA.

Magnus amor, magnus est Doctor.

Ratio est, quia magnus est Doctor qui fecerit & docuerit: & quò plura melius fecerit & docuerit, tantò magis magnus est Do-

ctor. Sed magnus amor, hic est qui non modò facit facere & docere, sed qui movet ad plura melius faciendâ & docendâ. Ergo magnus amor magnus est Doctor. Quæ quidem omnia facile est ex verbis & operibus sancti Augustini demonstrare quam verâ sint, & quam verè in illo fuerint Percepta-

l. de Vera.
Poenit.
c. 13.

Gal. 2.
1. Reg. 13.
2. Reg. 18.

In Medit.
c. 37.

Quint.
laud.
Chri.
in Pf.

Pf. 79.

Perpende hæc pauca ex multis ad illud Psalmi, *Qui sedes super Cherubim. CHERUBIM*, inquit, sedes est gloria Dei, & interpretatur plenitudo scientia: ibi sedet Deus in plenitudine scientia. Licet intelligamus Cherubim sublimes esse cælorum potestates atque virtutes, tamen si videri Cherubim: scilicet Cherubim sedes est Dei, nudi quid dicat Scriptura: anima lusi sedes est Sapientia. Quomodo, inquit, ero plenitudo scientia? Quis hoc implet? Habes unde im-

plens. Plenitudo legi charitas. Noli per multa ire atque disendi. Terret te ramorum diffusio, radicem tene & de magnitudine arboris noli cogitare. Sit in te charitas, & necesse est plenitudo scientia consequatur. Quid enim nescit qui charitatem scit, quandoquidem dictum est: Deus charitas est?

Vide in secunda parte, Feriam secundam Pentecostes.

EODEM DIE: AD HÆC VERBA,
A V T S I M I L I A.

Dilectus Deo & hominibus, cuius memoria in benedictione est. Ecclesi. 45.

VERITAS PRACTICA.

Quò quisquis est Dei amantior, eò est augustior & amabilior.

Quomodo de laudibus. Charitatis in Pf. 103.

Ratio est evidens, quia quò quisquis est Dei amantior, eò est sanctior & beator: nam ut ait sanctus Augustinus: Ille tenet & quod patet & quod latet in divini eloquiis, qui charitatem tenet in moribus: Errursum: In omnibus Scripturis supereminetissimam viam, supereminetissimum locum charitas obtinet: non ad eam aspirant nisi boni. Hanc nobiscum non communi: aut mali; possunt communicare Baptismum, possunt communicare orationem, possunt communicare istos parietes; charitatem nobiscum non communicant, ipse est enim fons proprius honorum, proprius Sanctorum de quo dicitur, nemo alienus communit tibi. Supereminens enim via charitatis tenet eos qui propriè pertinent ad regnum cælorum. Ergo præceptum charitatis super cælos, super omnes libros; et enim subduntur libri, et militat omnes lingua sanctorum, & omnis motus Dispensatorum Dei & anima & spiritus.

Sed quò quisquis est sanctior & beator, eò est augustior & amabilior, seu quò idem est, quò quisquis est sanctior, eò majori cultu & veneratione dignior est; nam sanctitas & beatitudo est proxima ratio propter quam veneramur sanctos. Unde Regius Pfaltes, *Sanctitas & magnificentia in Sanctificatione eius*, id est ut interpretatur sanctus Augustinus, *Cum Sanctificatus fueris, eris & magnificus. Hoc annuntiamus cum adificamus domum. Quasi diceret, quando Ecclesiam ædificamus in qua Sancti colantur, hoc annuntiamus vobis idcirco eos à nobis coli quia Sancti sunt; & quia sanctitatem omnem suam acceperunt à Deo, propterea eorum cultus ad ipsum Deum refertur qui in sanctis colitur, sicut in illo Sancti coluntur.*

Ergo quò quisquis est Dei amantior, eò est augustior & amabilior, sicut revera est sanctior & beator. Ergo & sanctus Augustinus qui Dei amantissimus fuit, fuit etiam sanctissimus & est in cælo beatissimus, & est à nobis præcipuo quodam cultu colendus. Vide quid in eius honorem hodie, quidve ad eius imitationem facias.

IN

Die 29.
Augusti.IN FESTO DECOLLATIONIS
S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Herodes misso spiculatore precepit afferri caput eius in disco. Et decollavit eum in carcere, & attulit caput eius in disco: & dedit illud puella, & puella dedit matri suæ. Marci 6.

VERITAS PRACTICA.

Mors Joannis, vox clamantis in deserto cordis est. contra proprias concupiscentias.

SENSVS ET RATIO EST, Quia quidquid cordi nostro representatur quod ipsi manifestet proprias concupiscentias pravitatem & perniciem. potest aptè dici, vox clamantis in deserto cordis contra proprias eius concupiscentias.

Sed mors sancti Joannis Baptista talis est: nempe sic representatur cordi, ut ipsi manifestet propria concupiscentia pravitatem & perniciem.

Ergo haec mors Joannis, quadam est velut vox clamantis in deserto cordis contra proprias eius concupiscentias. Quæ quidem vox tunc nunc magis est audienda, quando minus forte alias ei attenditur.

I. PUNCTUM.

ARGUEBAT Joannes Herodem Regem, quod uxorem fratris sui Philippi Herodiadem rapuisset. Rex autem Joannem inclusum carcere continebat. Tum vero accidit ut eum in convivio regio filia Herodiadis saltasset & placuisset Herodi, obtinuit ex suggestione Matris à Rege, caput Joannis. En ergo abscissum caput affertur in disco. Quale ferculum! Quale convivium! Quæ omnia tuius apud sanctum Marcum legi possunt, unde illud præcipue discas ad præxim, quanta sit etiam in nobis concupiscentiæ depravatio! Verè enim mors Joannis non modo contra Herodem aut Herodiadem vox est clamantis in publico, sed & in deserto cordis nostri contra nostras ipsas concupiscentias: quæ quidem veritas sic modò expendi debet, ut inquamlibet reprimendæ concupiscentiæ datam occasionem præxis transferatur.

Ratio verò veritatis est evidentissima quoad

illam primam partem qua dicitur, quidquid cordi nostro representatur quod ipsi manifestet propria concupiscentiæ pravitatem & perniciem, id aptè dici potest vox clamantis in deserto cordis contra proprias concupiscentias.

Sic enim dicitur Abele occiso, Vox sanguinis Gen 4, fratris sui clamat ad me de terra. Et, Habemus aspersiorem sanguinem melius loquentem quàm Abel. Sic dicuntur panni natiæntis pueri JESU in præsepio clamare contra mundi vanitatem. S. Bern. Sic dicitur suam unicuique conscientiam testimonium reddere & inter se invicem cogitationes accusare, aut etiam defendere. Unde & quidquid ita cordi nostro se se offert unde se cognoscat & arguat, tum certè vox illi clamans dici debet, cui si forte cor obscur descat, vox inde alia clamat ad aures Domini Sabaoth, sicut fraudata merces operariorum, & vindictam clamat voluntariæ furtivæ, & obduratæ malitiæ. Descendam & videbo utrum clamorem qui venit ad me, opere compleverint. Iac. 5. Gen. 18.

Quàm verè autem cor peccatoris desertum dici possit, vide in prima parte: Dominica tertia Adventus.

II. PUNCTUM.

SED Mors sancti Joannis Baptista sic representatur cordi, ut ipsi manifestet propria concupiscentia pravitatem & perniciem.

Non tantum quia representat nobis quod quantumque facinus est perpetratum in decollato Joanne, totum est à pravitare concupiscentiæ live Herodiadis live Herodis: sed quia etiam in ipsa eorum inordinata concupiscentia, manifestatur nostra inordinatio. Sicut enim inordinatio Herodiænæ concupiscentiæ tum maximè apparuit, quando quod erat totius mundi pretiosissimum caput S. Joannis posthibetur mulierculæ saltatrici; sic inde suo modo apparet quanta sit nostræ deordinatio, cum res mundanas inordinate diligimus, & ex earum affectu volun-

III. PUNCTUM.

voluntatem Dei negligimus, aut prætermittimus, & ipsum Deum offendimus. Licet enim non sit tam grave nostrum crimen quale illud Herodis fuit, occidendo sanctissimum virum; tamen si occisionem illam consideremus tantum ut inordinationem quandam humanam, abstractentes cogitationem à peccato sive ab offensa Dei, nonne semper humano iudicio seu coram hominibus & secundum leges politicas ac civiles, magna foret deordinatio? Quid est enim deordinatio, nisi cum inferius superiori antefertur, & quò est major illius inferioris à superiori, distantia, quæcunque tandem sint illa extrema quæ sic confunduntur, eò major est inordinatio? At qualis illa quantaque distantia etiam humano iudicio inter puellam & virum illum quo inter natos mulierum non fuit maior? Quem etiam Herodes magni ducebat, & quo audito multa faciebat? Magna itaque semper esset inordinatio, etiam si nullum in ea peccatum cogitaretur.

Jam verò non separemus mente & cogitatione, sicut ipsa non est separatum ab inordinatione cordis nostri peccatum quod in ea reperiri potest, quæcunque illud fuerit, etiam veniale: & hanc ipsam inordinationem nostram comparemus cum illa quam consideramus tantum, ut humanam & civilem in Herode: nonne nostra tantò major apparet quò est Deus major Joanne? Seu quò est inter Deum & res humanas distantia, quam inter Joannem & puellam? Sicut enim ut dictum est magnitudo deordinationis Herodiana petitur à magna distantia Joannis & puellæ quæ illi præfertur, sic nostræ inordinationis magnitudo peti debet ab illa quæ est inter Deum & res concupitas quas illi præferimus, quæ cum longè major sit quam alia, major sit etiam nostræ inordinationis magnitudo necesse est, seu major depravatio. *Transite ad insulas Cethim, & videte: & in Cedar mittite, & considerate vehementer, & videte si factum est huiusmodi. Ponderandum illud, considerate vehementer, quasi diceretur, nisi sic vehementer consideres, non intelliges; sed si attentè considerare volueris, tunc aperte videbis, nihil in humanis rebus reperiri tam inordinatum, tam indignum, tam injustum & execrandum, quàm quod in Divinis reperitur, cum vel uno veniali peccato summa illa divina majestas pro te levi offendetur. Sanctum meum violasti in omnibus offensionibus tuis!*

MORS ergo Ioannis vox est clamantis in deserto cordū nostri contra proprias ipsius concupiscentias. Quia ex tali morte apparet earum malum & deordinatio, quatenus scilicet consideratur humana tantum Herodis actio citra offensam Dei, & ejus deordinatio cum nostris peccatis comparatur; in qua comparatione vidimus, nostram tantò majorem apparere, quò est majus intervallum meriti & dignitatis inter Deum à nobis offensum, & Joannem ab Herode decollatum. Esto non sit mortale peccatum nostrum, nec Deicidium sicut Herodis peccatum fuit homicidium: plus est tamen, Deum vel minima offendi culpa quam Joannem occidi, si occisus consideretur sine ulla Dei offensa, quemadmodum hic nobis considerandus proponitur. Major est denique inordinata nostræ concupiscentiæ pravitas quam cujuslibet hominis inordinatio non peccantis. Hoc tibi Joannes moriens clamat sicut Herodiam mortuo suum exprobrabat crimen. Os aureum illud exangue conticescendo, totum hoc damnat quod Scripturæ condemnant: *Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordū tui: POST concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. NON regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiæ ejus. OMNE quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum & superbia vitæ. NON concupisces ex rebus ejus aliquid.*

Vide in 2. parte, Feria 5, post Cineres, ubi hæc explanatur veritas:

Quà latè patet mundus, nihil est usquam ita contemnendum, quàm quod intus in te uno latet, Nempe concupiscentia.

SI quæ Septembris festa in hujus tertiæ partis tempus forte inciderent, habetur eorum consideratio in quarta sequenti parte.

H h b

DE

Haynefue Pars tertia

DE VOTIS RELIGIOSIS.

IN DIE PROFESSIONIS EDENDÆ
VEL QUO PRIMUM VOTA RELI-
GIOSA NUNCUPANTUR.

Holocausta tua in conspectu meo sunt semper. Ps. 49.

VERITAS PRACTICA.

Professus idem ac profitens.

SENSUS EST. Quod sicut profitens dum professionē edit, aut dum prima vota nuncupat, debet in eo esse animo ut quocumque vivat loco & tempore, velit vivere conformiter perfectioni status quem amplectitur: ita & semper perseveret in eo ipso animo & eadem voluntate, nec minus aliquando se obligatum sentiat post multos professionis annos, ac dum actu profitetur: sicut revera non minus est obligatus coram Deo, qui propterea profitenti & votenti dicit: *Holocausta tua in conspectu meo sunt semper.* Id est, te tuaque opera omnia semper aspicio sicut dum actu te in holocaustum offerebas, unus & idem perinde mihi es, professus ac profitens; sicque te ipsum de futuro à te ipso de presenti, planè indivisum volo, & tibi profusus idem persuasum.

RATIO patitur à ratione holocausti quod totum est Dei. & quod offerri Deo debet in professione seu prima votorum nuncupatione, ut sit religiosa & legitima sui oblatio.

Sed nisi professus idem esset ac profitens, quo sensu dictum est, non esset oblatum holocaustum, vel ipsum esse ablatum.

Ergo id ita fieri debet modo & deinceps, ut sit professus idem ac profitens.

I. PUNCTUM.

QUÆCUNQUE modò sūt in universarum natura: quæcumq; olim extiterunt, & quæ aliquando futura sunt, ita sunt in conspectu Dei omnia, ut nihil illi proliis sit præteritū aut futurum, sed cuncta meæ præsentia, cuncta subiecta ejus oculis, cuncta denique sive universim, sive singulatim in ejus mente, sicut in ejus nutu posita. *Non est,*

Hebr. 4.

inquit Apostolus, *ulla creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda & aperta sunt in oculo ejus.* Dicuntur tamen aliqua singulari quodā modo esse in conspectu ejus vel ab illo respici, quod illa potissimum cara ducat & nobis singulariter commendata velit: sic passim in Scripturis: *Oculi ejus in pauperem respiciunt: HUMILIA respicit in celo & in terra: OCULI mei erunt aperti & aures mea erecta ad orationem ejus qui in loco isto oraveris.* Id est, certis signis & effectis indicabo me præsentem illi loco vel personis, vel negotiis de quibus ibi est sermo, ut sic etiam discant homines, illud ipsum non parvi facere quod audiunt à Deo magni fieri.

Cum itaq; Deus velle holocausta quæ à populo suo sibi quondam offerebantur, ritè & sanctè offerri, *Holocausta, inquit, tua, in conspectu meo sunt semper.* Hoc est sacrificium quod præ ceteris specto, & quod spectari volo ut integrè & sine peccato fiat: Nam ego Dominus diligens judicium, & odio habens rapinam in holocausto. Ac cum præterea tale esset sacrificium ut de hostia immolata nihil profusus reservaretur sicut in aliis sacrificiis, sed tota incenderetur in honorem Dei, periculum erat ne Sacerdotes aut alij offerentes sacrificium, sibi aliquid retinerent, nec planè totum daretur Deo, quod ut sacrilegum & valde odiosum dicebatur Deus detestari, ut ipsi homines ab hac impietate detererentur.

Et verò sicut in illis holocaustis mosaïcis & eruentis, Deus christianas & spirituales hostias potissimum intuebatur, ita quando dicebat se in conspectu habere semper holocausta, non tam de illis veteribus quam de novis, non tam de carnalibus quam de spiritualibus, intelligendus est, ipso teste Psalmista Regio qui sic aperte Deos *Holocaustis, inquit, non delebantur: sacrificium Deo Spiritus contribulatus.* Et rursum: *Sacrificium oblationem non misisti, aures autem perfecisti mihi: holocaustum pro peccato non postulasti, tunc dicitur: ecce unio. In capite libri scriptum est de me ut facerem voluntatem.*

Ps. 65.

Voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Quasi diceret, hoc est maxime holocaustum quod tibi placet, ut tui toti simus, & tua voluntatis obsequio mancipati. Quod & alibi clarius: *Introibo in domum tuam in holocaustis, reddam tibi vota mea, qua distinxerunt labia mea;* Id est, hæc sunt videlicet holocausta quæ tu præcipue respicis, ut tibi vota mea distinctè & attentè faciam, & prout illa feci, reddam: prout animo me affectum sensidum illa facerem, sic bene semper affectus permaneam, & tam constans in omnibus meis promissis ac votis exolvendis persistam, quàm libens & voluntarius illa professus sum.

Hoc est quod paucis istis verbis, *Professus idem ac proficiens*, proponit veritas modò expendenda. Unus & idem is qui hodie professionem facit, permaneat affectu & effectu in totos consequentes annos, qualis modò est affectus dum proficitur. Sic proficendo sit affectus sicut debet perfectè vivere, toto quod superest vivendi tempore: sicque perfectè semper vivat, sicut affectus erat proficendo.

Ratio est evidens siue ex dictis, siue ex ipsa rei perspicuitate, quia professio seu votorum nuncupatio ut sit legitima, debet esse holocaustum: nec aliam affert rationem sanctus Thomas cur Religiosi vel religiosus status appellentur hoc nomine, vel cur hic status sit perfectionis status, quàm quia religiosi se totaliter mancipant divino servitio quasi holocaustum Deo offerentes, quod est maxime proprium virtutis Religionis, *Vnde antonomastice nomen hoc illi datum est statui, in quo sic homo se Deo totum immolat.* Et affert in confirmationem, hæc sancti Gregorij verba: *Sunt quidam qui nihil sibi metipsis reservant, sed sensum, linguam, vitam, atque substantiam quam perceperunt, omnipotenti Deo immolant.* Unde & sanctus Thomas concludit statum esse perfectioris, *Quia, inquit, in hoc hominis perfectione consistit, ut totaliter Deo inhereat.*

At vero quod hic potissimum agitur de holocausto & de professionis similitudine cum hoc genere sacrificij, ut plenè intelligas, ad eundem ipse est sanctus Gregorius, ubi supra citatur, qui rem fusè prosequitur: *Sciendum verò est, inquit, quia hoc inter sacrificium atque holocaustum distat quod omne holocaustum sacrificium est, sed non omne sacrificium, holocaustum, In sacrificio etenim pars pecudis, in holocausto verò totum pecus offerri consueverat. Vnde & holocaustum latina lingua totum incensum dicitur. Pensemus ergo*

quid est sacrificium, quid holocaustum. Cum enim quis suum aliquid Deo vorvet, & aliquid non vorvet, sacrificium est; cum verò omne quod habet, omne quod vivit, omne quod sapit, omnipotenti Deo vorverit, holocaustum est. Nam sunt quidam qui adhuc mente in hoc mundo retinentur, & tamen ex possessis rebus subsidia egentibus ministrant, oppressos defendere festinant: isti in bonis qua faciunt, sacrificium offerunt, quia & aliquid de actione sua Deo immolant, & aliquid sibi metipsis reservant. Et sunt quidam qui nihil sibi metipsis reservant, sed sensum, linguam, vitam atque substantiam quam perceperunt, omnipotenti Domino immolant. Quid isti nisi holocaustum offerunt, imò magis holocaustum sunt?

Quid clarius dici poterat, quid expressius? Poteritne aliquid dubij superesse, aut si nihil proficenti restat dubij, quantum ad rei intelligentiam, poteritne restare aliquid, quantum ad eius voluntatem, ut se totum non imolet, nec sit verum holocaustum?

II. PUNCTUM.

SED nisi professus idem esset ac proficiens, quo sensu dictum est, non esset tale holocaustum, vel non tale permaneret: non esset totum oblatum, vel quod oblatum esset, esset sublatum.

Hic est enim duplex sensus quo dictum est, professus idem sit ac proficiens: primò quidem ut proficiens dum professionem facit probè intelligat & plenè velit se obligare ad acquirendam sui status perfectionem, sicut expressè sanctus ait Bernardus: *Cum vorvemus, promittimus operam dare, ut perfectione vitæ attingere possimus à quo conatu qui recedis, voti transgressor reputandus est.*

Deinde verò, ut, postquam proficulus est & quamdiu professus vivit, memor suæ professionis sic perfectioni vacet, sic perfectè vivat, sicut promissit & statuit proficendo. *Qui velle capistis ab anno priore, inquit Apostolus, nunc verò & facto perficite: ut quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi, ex eo quod habetis.*

Quæ duo nisi adint, suo fideliter modo & tempore, non erit professus idem ac proficiens, nec holocaustum erit, aut non permanebit. Non erit certè holocaustum nisi proficiens se totum imolet; ac se non totum immolabit, nisi se in totam vitam, in totas actiones, in tota verba, & uno verbo in totum quidquid est, se perfectioni velit dedere & consecrare. In hoc nempe est ratio holocausti, nihil ut velit reservare, in præparatione, ut vocant, animi. Unde sunt illa egregia sancti Bernardi jam supra memorata.

Hhh 2

48

22.9.186, n.1.

Hom. 20. in Exeg. scholens.

2. Cor. 8.

In illud
Eccanos
reliquimus
omnia.

Age ergo qui relinquere universa disponis, te quoque inter relinquenda numerare memeto: totum vero maxime & principaliter abnega te ipsum, si desideras sequi eum qui exinanivit propter te, semetipsum.

Quod si quidem profitendo se totum immolat, totum se volendo impendere in quidquid perfectum est, ipso autem deinceps tempore quo venit ad rem, quo perfectio requiritur in orando, in conversando, in officio persolvendo, in omnibus denique religiose peragendis, non nisi negligenter & perfunctorie peragantur; tunc holocaustum aufertur: de toto demitur aliquid, & tantum demitur, quantum de illa perfectione tollitur quam requirebat actio ut religiose fieret. Sic enim holocaustum intelligitur sese ad omnem vitam extendere, ut pars qualibet vitæ sit holocaustum. Quod præclare sanctus Gregorius in eo pergens loco ubi supra relatus est: *Israheliticus*, inquit, *populus primum sacrificium in Aegypto obtulit, secundum vero, id est holocaustum, in eremo. Qui itaque habet adhuc mentem in jaculo sed boni jam aliquid operatur, Deo sacrificium obtulit in Aegypto; qui vero præsens jaculum derelicta, & agit bene quæ valet, quasi jam Aegypto derelicta, sacrificium præbet in eremo, quia repulso strepitu desideriorum carnalium in mentis sua quiete atque solitudine, Deo immolat quidquid operatur. Unde & sic concludit: *Magnus est holocaustum sacrificio, quia mons quæ hujus mundi delectatione non premitur, totum in omnipotentis Dei sacrificio incenditur quod habetur.**

Rom. 12.

Hom. ult.
in Ezech.

Quod & alibi repetit, explicans illud Apostoli, *Exhibeatis corpora vestra, hostiam viventem, sanctam, Deo placentem: HOSTIA* quippe occiditur ut offeratur, sed *hostia vivens est corpus Domini applicitum: quod & hostia dicitur & vivens, quia vivit in virtutibus, & est à vitio occisum: hostia videlicet quia jam huic mundo est à pravis actibus mortuum: vivens vero quia cuncta quæ prævalet bona operatur. Verum à contrario, hæc omnia sancti Patris dicta revolvamus, si Religiosus non immolat quidquid operatur, si non totum incendit quod habet, si non totus vivit in virtutibus, si non cuncta quæ prævalet bona bene operatur, Nonne is tam verè non erit holocaustum, quàm verè tale esse dicebatur, se se totum immolando ad omne opus perfectè peragendum.*

III. PUNCTUM.

PROFESSVS igitur idem ac proficiens: Qualis est proficiens, talis sit professus: & qualis debet esse professus, talis sit proficiens. Hoc intendat, hoc cogitet, hoc proponat, hoc statuatur, & hoc intelligat idem esse profiteri seu professionem religiosam facere, quod esse diceretur. Hæreticum profiteri religionem catholicam, nempe ut is sic abjureret hæresim, nihil ut deinceps erroneum aut alienum à fide vellet; ita planè Religiosus nihil sæculare, nihil sensuale, nihil mundanum, quod totum profitendo sic immolat ut immolatio per totam continuetur vitam, & per singulas vitæ partes, quarum si vel una desit non immolata, tum simul desit immolatio per holocaustum facta, quia quod immolatur per holocaustum, aut totum immoletur, totum incendatur necesse est, aut non sit holocaustum, sed rapina, sed sacrilegium, sed incentivum divini odij, *Omne*, inquit Deus, *quod Domino consecratur, sive homo fuerit, sive animal, sive ager, non vendetur, nec redimi poterit. Quidquid semel fuerit consecratum, sanctum sanctorum erit Dominus.* Id est, maxime & inviolabiliter consecratum: *Et omni consecratio quæ offertur ab homine, non redimetur, sed moris moriatur.* At quæ te quomodo Deus volebat hominem sibi consecratum mori nisi morte illa qua nobis morimur ut vivamus Deo? Sic mortua & sacrificata dicitur à Jephthe Patre filia, non morte quam vocant violenta, sed civili, sed religiosa separatè vivendo à communi hominum catu & victu, cum alioquin dubitetur an licuisset Patri filiam immolare nec tam verè dixisset de suo voto sic eruentè adimplendo, quam verè dixit: *Aperui os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.*

Levit. 27.

Iud. 11.

Vide ib.

Estium.

2.2

4.6

Anathema dictum est Jericho & cunctæ quæ ibi esset supellectili, quod miser Achan infrin- *Iosue. 7.*
gens miserè perit. *Amoreros estote uxoris Loth*, dicebat Dominus, quasi diceret, ne quidem oculi *Luce. 17.*
eoajiciendi sunt in mundana quæ deservuntur, ne oculum concupiscentia, ne concupiscentiam culpa, & ne culpam poenasequatur, sicut illa raulier perit, *Quia retrospexit*, inquit sanctus *Gen. 19.*
Ambrosius. *Et statua salis facta est*, ait Divus Au-
gu-

gusticus, ut admonendo homines ne retrospiciant, & se à spe divina promissionu avertant, tanquam condiciat cor eorum ne sint fatui.

Velleſne aliquid reſervare pecuniæ? Putareſne votum paupertatis ritè factum niſi pecuniam omnem ejurares? At verò ſunt *Loculi non modò pœcunia*, inquit ſanctus Bernardus, ſed *propria voluntas integra*, niſi ut ex illa magis ſuperſit quam ex pecunia. Sic verè ſacrificium fiet, ſic verè holocauſtum, & holocauſtum perpetuum, quale eſt illud Chriſti Domini qui cum ſemel tantum ſe obtulerit, ſic tamen perſeverat illa oblatio, ut non quotidie tantum renovetur, ſed quoties in die ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium celebratur.

O dignitatem religioſæ profeſſionis quæ pro-

ſitentem Chriſto reddit ſimilem, ſi ſui ſimilis proficens ſic eſſe velit ut ſit idem ſemper profiſus ac proficens! Ô motivuum ita inchoandi nobiliſſimum, Ô vinculum ita perſeverandi ſtrictiſſimum! Sic incipimus hodie ſicut volumus aliquando mori: ut ſic aliquando moriamur ſicut incipimus hodie. *Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi ut facias mandata hæc atq; judicia. Et custodias & impleas ex toto corde tuo, & ex tota anima tua. Dominum elegiſti hodie, ut ſis tibi Deus & ambules in viâ ejus, & obedias ejus imperio. Et Dominus elegit te hodie, ut ſis ei populus peculiaris ſicut locutus eſt tibi. Nonne id ita vis? Nonne id ita ſemper velle cum gratia profiteris?*

Vide in 2. parte, Fetiæ, Hebdom. 3. in Quadrageſima.

DE VOTO PAUPERTATIS.

Elegi te in caminopauPERTATIS. II. 48.

VERITAS PRACTICA.

Quò quis pauperior, eò ditior.

RATIO EST, *Quia quò quis abundat pluribus & melioribus divitiis, ille eſt ditior.*

Sed quò quis eſt pauperior, pluribus abundat divitiis & melioribus.

Argo eſt ditior, ac proinde ne quid extra puritatem voti paupertatis quæras, quòd in ipſa paupertate melius reperies, ſi parè votum ſerves.

I. PUNCTUM.

2. 1. q. 86.
A. 6. & 7.

CUM ex D. Thoma, tria Religioſorum vota tribus opponantur concupiſcèntiis, illud commodi conſequitur Religioſus, ut per illa vota ſanctè obſervata, brevi faciliq; compendio ad perfectionem caritatis perveniat: ſed illud ſemper reſtat incommodi, ut niſi diligenter advertat & caveat, concupiſcèntia nunquam ex toto extincta revivifcat interdum, & quæ ſua ſunt eò quæret avidius quò eſt reſpreſa ſtrictius. Sic videmus in multis & plangimus, amore bonorum temporalium, paupertatem religioſam valde labefactatam; ſic amore voluptatum, caſtitem non parum læſam; ſic deniq; amore vanitatis & gloriæ, neglectam obedientiã.

Quamobrem ut his efficacius occurratur malis, ad puritatem votorum conſulatur, ſic formantur

hæ conſiderationes & veritates de tribus votis, ut oſtendatur ex perfecta votorum obſervatione tantum abeſſe, ut quid boni vel utiliſ, vel delectabiliſ vel honeſti depereat, quò potius eò magis creſcat quò vota melius obſervabuntur. Quòd ut primò in paupertate pateat, ſic habet veritas modò expendenda? *Quò quis pauperior, eò ditior.*

Nempe ille eſt eò ditior quò pluribus abundat & melioribus divitiis, ſicut ille eſt doctior qui meliori eſt inſtructus diſciplina; ille eſt ſanior & pulchrior qui plures & nobiliores corporis partes ſaniores & pulchriores habet: ille eſt ſanctior qui veræ ſanctitatis intenſiores habitus poſſidet & frequentiores actus edit. Quid clarius? Sed quid rarius? *Salvum me fac Domine, quoniam deſecit Sanctus, quoniam diminuta ſunt veritates à filiis hominum.*

Pf. II.

II. PUNCTUM.

SED quò quis eſt pauperior, eò abundat pluribus & melioribus divitiis.

Primò quidem non eſt dubium quin divitiæ ſpirituales & eccleſteſte ſint meliores quàm terrenæ, ſive earum dignitatè ſpectes ſive utilitatem & neceſſitatem. Nam ſi de ſola ſapientia Sapiens verè dixit, *Divitiarum nihil eſſe duxi in comparatione illum:* quid de illis gratiarum theſauris quos ſecum advexit Chriſtus & nobis largè communicat? Audi S. Petrum: *qui vocaviſ nos propria*

Sap. 7.

2. Pet. I.

Hhh 3

glo-

gloria & virtute, per quam maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hanc efficiamus in divina confortis natura. Audi & sanctum Ambrosium: quid enim est quod conferri possit huic de quibus Deus dixit: & inhabitabo in illis. Quid magnificentius

Serm. 8. in
Ps. 118. hospite celesti? Quid beatius possessione divina?

Deinde verò certum est, quod quis fuerit pauperior, id est, quod quis affectu circa res terrenas fuerit religiosiori & plenius mortificato, ille abundabit pluribus donis spiritualibus, quia erit capaxior illis recipiendis: hanc enim solum capacitatem requirit Deus ut se suaque largius impertiatur. Dilata ostium & implebo illud. AF-

Pf. 80.

4 Reg. 4.

5. Aug.

Apoc. 2.

FER mihi adhuc vas. EXINANANI ut implearis. SCIO tribulationem & paupertatem tuam, ait Dominus, sed deus es, MELIUS est parum cum timore Domini, quam thesauri magni & insatiabiles. EST homo mercator: abundans paupertate & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput eius. Sic magnificè dictum à Psalme Regio: Parasiti in dul-

Pr. 25.

Ecclesi. 11.

2. Cor. 8.

cedine tua pauperi Deus. Et aptè huc transferas quod scribit Apostolus de Macedonibus: Altissima paupertas eorum abundavit in divitiis. Id est, profundissima & ex imo fundo vacui, ac proinde capacissima & aptissima divitiis spiritualibus comparandis & continendis.

Adde quod illa ipsa dona celestia licet ex se satis nobilia & pretiosa, sunt tamen in eo nobiliora & pretiosiora qui est pauperior & minus affectus erga res humanas: nam sicut aurum purum & defecatum, est nobilior & pretiosius quam permixtum, ita donum celeste quando est purum in animo, est pretiosius; est autem eò purius in animo nostro, quò animus est magis liber & purus ab illis terrenis affectibus qui sunt velut scoria & faeces quibus non minus dona celestia inficiuntur & diminuuntur, quam aurum & argentum permixtione alterius inferioris metalli. Eapropter elegit, inquit Dominus in camino pauperatus; Quod & alibi repetit & declarat apertius: Excoquam ad purum scoriam tuam, & auferam omnem stannum tuum. Id est, per paupertatem purificabo affectus tuos sicut in camino purificatur aurum. Sic Dominus pauperem facit & dilatat; & sic de stercore erigit pauperem, ut collocaet eum cum principibus. Hinc est illud Apocalypsis celebre dictum: Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, probatum, ut lucuples fias. Quis? Et cui suadet? Quomodo? Et quid suadet? Contemplare attentius,

If. 48.

Ibid. 1.

1. Reg. 2.

Pf. 112.

Ne verò in aliquod extremorum laboris: aut negligentiae in colenda paupertate: aut superbiae in perfecto eius cultu; sapienter idem sanctus Doctor te admonet: Quomodo se audib: extollere de voluntaria paupertate Christianus, ut in huius vite peregrinatione expeditior ambulet viam qua perducit ad patriam, ubi vera divitia ipse Deus est, cum legat L. Valerianum qui in suo defunctus est consulatu, usque adeo fuisse pauperem, ut nummi à populo collati eius sepultura curarentur: Legat Q. Cincinnatum quem quatuor jugera possideret & ea suis manibus coleret, ab aratro esse abductum ut Dictator fieret, victisque hostibus, ingentem gloriam consecutum, in eadem paupertate mansisse? Et post alia quaedam exempla; Hæc, inquit, proposita sunt necessaria communitati exempli, ut si virtutes quarum ista utcumque sunt similes, quas isti pro civitate terrena gloria tenuerunt, pro Dei gloriosissima civitate non tenuerimus, pudore pungamur: si tenuerimus, superbia non extollemur.

VO quis ergo pauperior, eo est ditior, Cum divitijs abundet pluribus & melioribus. vereque possit dicere cum Patriarcha Iosepho: Crescere me fecit Deus in terra paupertatum mea.

SEMPER dives est Christiana paupertas ait sanctus Leo: quia plus est quod habes quam quod non habet. Nec parvis in isto mundo indigentia laborare, cum donatum est in omnium rerum Domino, omnia possidera. Hoc est videlicet Centuplum de quo Christus Dominus: Hæc sunt divitia salutis

de quibus Propheta Isaias: Hic est dives cum nihil habeat, de quo Sapiens: hi sunt, nihil habentes & omnia possidentes de quibus Apostolus;

hi sunt pauperes quos elegit Deus in hoc mundo, divites in fide, & heredes regni quod repromissit

Deus diligentibus se, ut ait S. Jacobus. Hi sunt qui cum Tobia debent dicere: Pauperem quidam vitam gerimus, sed multa bona habebimus si viserimus Deum, & recesserimus ab omni peccato,

& fecerimus bene: Et iterum, sufficiebat nobis paupertas nostra ut divitiis computaremus in ea.

Hi sunt vel maxime propter quos Christus egenus factus est cum esset dives, ut illius inopia divites essent. Ad quæ Apostoli verba, sentit sanctus Augustinus;

quid factura sunt divitiæ eius, cuius paupertas nos divites facit?

Ne verò in aliquod extremorum laboris: aut negligentiae in colenda paupertate: aut superbiae in perfecto eius cultu; sapienter idem sanctus

Doctor te admonet: Quomodo se audib: extollere de voluntaria paupertate Christianus, ut in huius vite peregrinatione expeditior ambulet viam qua perducit ad patriam, ubi vera divitia ipse Deus est, cum legat L. Valerianum qui in suo defunctus est consulatu, usque adeo fuisse pauperem, ut nummi à populo collati eius sepultura curarentur: Legat Q. Cincinnatum quem quatuor jugera possideret & ea suis manibus coleret, ab aratro esse abductum ut Dictator fieret, victisque hostibus, ingentem gloriam consecutum, in eadem paupertate mansisse? Et post alia quaedam exempla; Hæc, inquit, proposita sunt necessaria communitati exempli, ut si virtutes quarum ista utcumque sunt similes, quas isti pro civitate terrena gloria tenuerunt, pro Dei gloriosissima civitate non tenuerimus, pudore pungamur: si tenuerimus, superbia non extollemur.

Vide in 1. parte, In die Natalis Domini. In 3. parte, Fer. 2. Hebdom. 3, In 4. parte, tota pendè Hebdomada 17.

DE VOTO CASTITATIS.

Non est census super censum salutis corporis: & non est oblectamentum super cordis gaudium. Ecclesi. 30.

VERITAS PRACTICA.

Major est voluptas, voluptatem nolle quam velle; voluptatem vicisse, quam capisse.

RATIO EST, Quia voluptas animi & bona conscientia major est quam voluptas corpori. Sed voluptatem nolle & vicisse, voluptas est animi seu bona conscientia: & voluptatem velle aut capisse, voluptas est corporis.

Ergo major est voluptas, voluptatem nolle quam velle: voluptatem vicisse quam capisse. Ac proinde cum neutra simul voluptas esse possit, neque tu possis sine alterutra vivere; tam fugienda est voluptas corporis, quam consecrandum est gaudium bonæ mentis.

I. PUNCTUM.

JAM in ipso primo considerationis aditu, propositam veritatem contemplare. Jam incipe admirari quantum sit castitatis bonum, quæ cum sit virtus tam honesta tam utilis & necessaria, ut per se patet, simul etiam tam laavis est & tam jucunda ut sit jucundius & del. etabilius nolle & vicisse voluptatem oppositam, quam eam velle & capisse. Quæ certe veritas attentè considerata, multum valere debet ad religiosissimam hujus virtutis custodiam, cum non nisi ex pravo voluptatis affectu violeitur. At ecce, major est voluptas si pravam illum affectum represseris, si foedam illam voluptatem nolis & viceris.

Nam universim loquendo, hic est communis eorum omnium, qui rectè de rebus sentiunt, sensus, hoc humana dicitur ratio, nec non ipsa clamat experientia, quòd voluptas animi longè major est quam corporis. Hoc è factis Authoribus nullus est qui non affirmet; è profanis vero qui scripserunt sanus & sapientius Aristoteles, Plato, Seneca, Tullius, Epictetus & alij, in id ipsum ita conspirant omnes, ut de his scribat sanctus Hieronymus, nihil aliud esse profectus suis in Scholis & disciplinis, quam vo-

luptatem animi præferendam esse voluptati corporis. Sic enim ait contra Jovinianum, virginittatis adversarium, Pythagorei frequentiam urbium declinantes in solitudine & deserto locu habitare consueverunt. Platonici quoque & Stoici in templorum locu & porticibus versabantur, ut admoniti angustiora habitaculi Sanctitate, nihil aliud quam de virtutibus cogitarent, Sed & ipse Plato cum esset dives, & thoros eius Diogenes luttatis pedibus conculcavit, ut possit vacare Philosophia, elegit Academicam villam, ab urbe procul non solum desertam, sed & pestilentem, ut cura & assiduitate morborum, libidine impetus frangeretur. Discipuli quoque sui nullam aliam sententiam voluptatem, nisi earum rerum quas discerent.

Sanctus verò Thomas qua solet eruditione perspicua, naturalem hanc affert rationem: Si comparentur, inquit, delectationes intelligibiles spirituales, delectationibus sensibilibus corporalibus, sic secundum se & simpliciter loquendo, delectationes spirituales sunt majores: & hoc apparet secundum tria quæ requiruntur ad delectationem; scilicet bonum conjunctum, & id cui conjungitur, & ipsa conjunctio. Nam ipsum bonum spirituale est majus quam corporale bonum, & est magis delectatum, cujus signum est quòd homines etiam à maximis corporalibus voluptatibus absistant ut ut non perdant honorem qui est bonum intelligibile. Similiter etiam ipsa pars intellectiva est multo nobilior & magis cognoscitiva quam sensitiva. Conjunctio etiam utriusque est magis intima, & magis perfecta, & magis firma. Intimior quidem est quia sensus sistit circa exteriora accidentia rei, intellectus vero penetrat usque ad rei essentiam, objectum enim intellectus est, quòd quid est. Perfectior autem est, quia conjunctio sensibilibus ad sensum adjungitur motus qui est actus imperfectus, unde & delectationes sensibiles non sunt tota simul, sed in eis aliquid pertransit, & in eis aliquid expectatur consummandum: sed intelligentia sunt atque motu, unde delectationes tales sunt tota simul. Est etiam firmitior, quia delectabilia corporalia sunt corruptibilia, & cito deficiunt: bona vero spiritualia sunt incorruptibilia.

1.2.q.31.

a, 5.

Hæc

Hæc ad verbum sanctus Thomas: neque his obstat quod voluptates corporis à pluribus appetantur quam animi? Nam, ut ait idem sanctus Doctor, magis nota sunt corporales quam spirituales, quia in sensu & in appetitu consistunt ubi vehementius delectatio sentitur. Et sub prætextu quodam necessitatis facilius assumuntur præsertim ab his qui natura corrupta potius quam rationi & virtuti cedunt quorum major est numerus: unde fit ut se in eos spiritualibus delectis reddant & vix eis norint. Sed si despectis corporalibus sese internis & spiritualibus dederint, tantò magis spirituales corporalibus præstare noscent, tantò animus corpori, & quanto pars nostri nobilior præcellit infirmæ.

Antu. Egyptianas ollas, pepones porros, cepas, & similia vulgi esculenta delicatioribus esse credas cibos, quam cæleste illud Manna quo Hebræi quotidie vescabantur? Et tamen illos vulgares cibos vehementius appetebant quam suum manna suavissimum, unde hæc præclare sanctus Gregorius: *Quid per pepones nisi terrena dulcedines? Quid per porros aut cepas exprimitur qua plerumque qui comedunt lachrymas emittunt, nisi difficultas vite presentia qua à dilectoribus suis, & non sine luctu agitur. Et tamen cum lachrymis amatur? Manna igitur deserentes cum peponibus ac carnibus porros cepasque quas ferunt, quia videlicet perversa mentes dulcia per gratiam quietis dona despicunt, & pro carnalibus voluptatibus laboriosa huius vita itinera etiam lachrymis plena concupiscunt: contemnunt habere ubi spiritualiter gaudeant, desiderant appetunt ubi & canaliciter gemant: per verso iudicio perturbata tranquillitas, dura lenibus, aspera mitibus, transitoria æternis, suspecta se curis anteponunt.*

Denique aut oportet esse desperatos, indo-
 171. parte. lentes, cauteriatæ conscientia, & in eo statu a-
 Hebdom. 3. nimi constitutos qui est omnium miserimus,
 post Epiph. ut alibi est demonstratum: aut si superest bonæ
 mentis stimulus, illud oportet omnino profiteri,
 tantum interesse inter voluptatem corporis &
 animi quantum inter perturbatam & pacatam
 conscientiam. Nam cum voluptas corporis tan-
 tisper inordinata non possit capi sine læsa con-
 scientia, sine læso Numine, sine salutis suæ pe-
 riculo, sine gratiæ detrimento; tantum necesse
 est perturbetur conscientia, quantum amat aut
 timet Deum, quantam de salute sua solitudi-
 nem gerit, & quantum gratiæ defert. Unde,
 quod dixi, aut nihil illis divinis movetur, aut
 si movetur, conturbatur: & perturbata quid so-

latij quid delectationis percipiet? Aut medio-
 crem certè aut vehementem voluptatem: si
 mediocrem, an putas conferendam cum illa se-
 cura mente quæ est iuge convivium, & cum
 manna illo abscondito quod nemo scit nisi qui
 accipit? Aut cum illo ligno vitæ quod à Chri-
 sto gustandum offertur? Quod si vehementem
 sentis: at nonne tantò magis commoveri debet
 conscientia quanto vehementior est voluptas,
 cum ex illa vehementia crescat peccatum nisi
 resistat, ex peccato verò crescat conscientia
 commotio, vel ex resistentia decedat necesse
 est delectatio? Unde tandem quid sequitur nisi
 aut nullam esse conscientiam, nullam religio-
 nem, nullam Dei metum, nullam salutis curam,
 nullam æternorum fidem, nullam spem futu-
 rorum: aut certè præ animi voluptate, nullam
 esse voluptatem corporis, quæ sentiri non po-
 test cum religione conscientia, cum Dei metu,
 cum salutis cura, cum spe ac fide æternorum? U-
 trum mavis fateri?

II. PUNCTUM.

SED voluptatem nolle & vicisse, voluptas est a-
 nimi seu bonæ mentis & conscientia.

Est enim voluptas aliqua ut satis per se senti-
 tur, non est autem voluptas corporis, cum sit po-
 tius eius expugnatio & victoria; quid restat igitur
 quam ut sit voluptas animi, & illa requies de
 qua Dominus: *Et invenietis requiem animabus*
 vestru, iugum enim meum suave est, & onus meum
 leve: Nam sicut nihil est aliud iugum illud Chri-
 sti tollere quam naturam depravatam seu cor-
 poralem voluptatem subjugare, & Christianæ
 legi subjicere: sic suavitas quæ in illo tollendo
 iugo percipitur, ipsa est animi voluptas & re-
 quies quæ in subjuganda illa corporis volup-
 tate sentitur. *Quam suave mihi subitò factum est*
 carere suavitatibus nugarum, inquebat sanctus
 Augustinus, & quas amittere mecum fuerat, jam
 dimittere gaudium erat. *Ejiciebas enim eas à me,*
vera tu & summa suavis: ejiciebas & intra-
bas pro eis omni voluptate dulcior, sed non carni &
& sanguini.

Certè pax animi, voluptas quædam est & ju-
 cunditas ipsius animi. At verò: undenam illa pax
 animi nisi ex repressis & domitis concupiscen-
 tiis, seu quod idem est, ex refrænata carnis vo-
 luptate quæ militat adversus animam & pacem
 eius turbat nisi refrænatur? Ac proinde quid
 clarius quam refrænasse & vicisse voluptates cor-
 poris,

Prov. 15.
 Apoc. 2.
 Ibid.

Matth. 11.

2. Conf. 1.

poris, voluptas est animi, cum sit pax animi, pax autem animi sit ipsa eius voluptas?

Denique, cuiam promittitur manna illud absconditum de quo ante, nisi vincenti? Cuiam autem vincenti nisi voluptatum corporis? Quid porro est illud manna nisi voluptas animi, unde tandem quid restat nisi voluptatem nolle & vitare, ipsam esse animi voluptatem?

III. PUNCTUM.

EST ergo maior voluptas, voluptatem nolle & vitare, quam velle & capere. Cum sit voluptas animi, quæ tantò est maior voluptate corporis, quantò non solum animus maior est & præstantior corpore, sed quantum omni creatura Creator est maior, à quo est illa voluptas animi, & contra quem est voluptas corporis.

Sic expressis verbis sanctus Cyprianus; Nihil, inquit fidelium sic delectat quam integra immaculata pudoris conscientia. Voluptatem vitasse, voluptas est maxima, nec ulla est maior victoria quam qua de cupiditatibus refertur. Sanctus item Bernardus aptè; Quis vestrum est qui non sepe expertus sit conscientia bona delectationem? Qui non gustaverit saporem castitatis, humilitatis, caritatis? Non est hæc delectatio potus, neque cibi aut similitis cuiuslibet rei: delectatio tamen est, & maior omnibus illis; divina enim est & non carnalis delectatio, & cum in hâ delectamur, planè delecta-

mur in Domino. Hoc ipsum breviter dixerat sanctus Hieronymus; quanta felicitas, non uxoris servum esse sed Christi, non carni servire sed spiritui; qui animi adhaeret Deo, unus spiritus est.

Sic & alij omnes sancti Patres, quos inter sanctus Ephrem, sermonem integrum de hoc argumento scripsit. Sed rectè monet Abbas Cheremon apud Cassianum, Vix quemquam posse huius virtutis de qua hic agitur, suavitatem sermone exprimere; tanquam, inquit, si quis dulcedinem mellis ei qui nunquam quidquam dulce gustaverit, velit sermonibus enarrare. Profecò nec ille saporis illius suavitatem quam nunquam ore percepit, auribus capiet; nec ille dulcedinem quam gustus voluptate cognovit, verbis poterit indicare, sed propria tantum agnitione suavitatis illeclus, necesse est ut experti saporis iucunditatem intra semet ipsum solummodo tacitus admiretur.

Est verò contra quod miretis in te vel in aliis, quod cum sit tanta voluptas voluptatem vitare, non vincas semper cum possis, nec ideo vincas quia non satis expugnas, nec ideo satis expugnes, quia plus voluptatis sentias non expugnando quam pugnando. O te miserum si non hic sentis tuam miseriam! Pugna, expugna, nec desiste nisi vincas cum gratia. Ponat vir gladium super femur suum. VNIUSCVSQUE ensis super femur suum. TEI P S Y M castum custodi.

Vide in 1. parte, Feria 6. Hebdom. 4. in Adventu. Et in 2. parte, Feria 2. Hebdom. 5.

Coll. 11. 6.

13.

Exod. 32.

Cant. 3.

1. Tim. 5.

DE VOTO OBEDIENTIÆ.

Quos præcivit & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse Primogenitus in multis fratribus. Rom. 8.

VERITAS PRACTICA

Quàm gloriosa est similitudo Christi, tam gloriosa est obedientia.

RATIO EST EVIDENS, Si nulla re propius ad similitudinem Christi acceditur quam obedientia. Quam id verò sit verum,

Ratio est, quia illa re propius acceditur ad similitudinem Christi qua est in eo eminentior & nobis maximè propria.

Sed nulla res est qua sit in Christo eminentior, & nobis magis propria quam obedientia.

Ergo nulla re propius ad eius similitudinem acceditur quam illa ipsa obedientia; proinde qua quam gloriosa est similitudo Christi, tam gloriosa est obedientia qua hanc singulariter continet similitudinem.

Hayneusius Pars tertia.

I. PUNCTUM.

CUM in parvis & abjectis rebus sita sit plerumque Religiosi obedientia, & inde ex superbia seu ex vano amore gloriæ, difficultates nascantur, discat hodie Religiosus nihil esse gloriosius quam obedire, etiam in illis parvis & abjectis rebus, quia sic propius ad similitudinem Christi accedit, quâ similitudine nihil cuiquam mortalium potest esse gloriosius, nihil beatius, nihil tutius aut securius ad futuram beatitudinem, cum prædestinati designentur hoc potissimum caractere, ut sint conformes Imagini filij.

Ratio autem huius propositæ veritatis hæc est, quod nullo signo propius & verius univet-

111

111

sim acceditur ad similitudinem personæ alicujus; aut particulatim ad imaginem Christi, quàm re illa quæ est in eo eminentior, & quæ est nobis maximè propria. Quod ut melius intelligatur, advertit in subjectis heterogeneis cujuscunque generis & sex, & maxime in personis quæ ex diversis qualitatibus & perfectionibus componuntur, alias aliis esse eminentiores, & singulari quadam ratione ac differentia, quam vocant individua, proprias & veluti particulares, in quibus eminent & excellunt; nam sicut uniuscujusque est rei natura, ita est una quædam perfectio inter alias per quam in se particulatim constituitur & ab aliis differt. Sic palma præcipuè commendatur sua firmitate, sic Leo sua generositate, Sol suo lumine, & homo universim ratione ac judicio: in particulari autem, tali gradu judicij, sapientiæ vel doctrinæ.

Atque hinc fit, ut, si similitudinem alicujus hominis cum aliis creaturis, aut alicujus creaturæ cum homine velis instituire, non alia sit aptior & convenientior quàm circa illud quod est eminentius in objecto cujus similitudinem vis exhibere. Quapropter non quemlibet hominem comparabis cum palma aut cum leone, sed fortem & constantem, quia id magis eminet in palma & leone. Non quod vis magnum & veloc corpus compones cum lucidissimo sole, sed illud duntaxat quod est splendidum & luminosum, quia in hoc præcipuè Sol excellit & eminet. Sic non comparabis omne animal quod habet pedes cum homine, sed illud quod habet faciem hominis, quanta quidem in bellua potest esse humana facies, quia facies in homine pars est eminentior, aut si quod animal propius accedat ad rationem, tum verò illud est homini magis simile quia ratio est in qua maximè vivit & commendatur omnis homo.

Sic proportionatè de Christo Domino, cum multa in eo sint, & omnia quidem eximia & sublimia, & tamen potest vnum esse aliquid suo quodam modo eminentius, & nobis magis proprium & propositum ad imitandum, ad quod qui propius accesserit, is illi erit similitudine & representatione proprius. Sicut ex antiquis Patribus cum penè omnes illum in aliquo representarent: Nullus enim iustus fuit, ut ait S. Gregorius, qui non eius per figuram nuntius extiterit: Alij tamen aliis eò nobilius, & expressius illum figurabant quò magis accedebant ad id quod erat magis proprium Christo Salvatori, ut Abraham & Isaac in suo sacrificio: Joseph, Moyses &

Josue in salute populis data: Proindeque nos etiam eò propius ad eum accedemus, quò rem seu virtutem quæ est in eo singularis sive præcipua, quæ ve nobis præcipuè conveniat, imitatione referemus. Nam affectare aliam quæ non esset conveniens, hoc crimen primi est Angeli, primique hominis quod à nobis Deus avertat. *Domine Deum vestrum sequimini: & ipsum imitate.* Id est, videte quemodo eum, & quo usque sequamini,

Dant. 16.

II. PUNCTUM.

SED nulla res est qua sit eminentior in Christo, & nobis Religiosis magis propria, quàm obedientia.

Id quidem in vno videri possit. Primum quidem quia omnes virtutes Christus habuit in pari gradu: ubi est paritas, nulla est eminentia, nisi quod virtus una in se excellat aliis, qualis est inter omnes, charitas potius quam obedientia. Deinde si quas à nobis præsertim virtutes exigit videntur esse potissimum humilitas & mansuetudo, ad quas diserte & expresse nos invitavit dicens. *Disce à me quia mitis sum & humilis corde.* *Matth. 23.*

His tamen non obstantibus verè dicitur obedientia in eo eminuisse, quòd fuerit forma quædam & motivum illud quod dicitur formale aharum omnium virtutum & actionum quas operatus est vivens & moriens. Nam si fuit humilis, si mansuetus, si patiens, ita fuit ex obedientia: humilitas seu objectum humile in quo humiliabatur & patiebatur, erat velut materia in qua exercebat obedientiam, & in qua nos vult eam exercere. Non humiliabatur nec patiebatur nisi ut obediret: & in hac materia sic obediebat quia est difficilior & melius indicat animum obedientem: unde obedientia erat forma & motivum humilitatis patientiæ & aliarum virtutum; ac proinde tanto excellentius eminebat præ cæteris virtutibus, quanto præstat formam materiæ.

De charitate autem quia debet esse ordinata, sic per obedientiam ordinabatur, ut diligere et obedire diligendo. Sic expresse S. Thomas, eadem ratione inquit, passus est ex charitate & obedientia, quia & præcepta charitatis ex obedientia implevit, & obsecrans fuit ex dilectione ad præcipientem. Sic ipse Dominus utrumque simul jungens, ut cognoscas mundus, inquit, quia diligo Patrem, & sic mandatum dedit mihi Pater, sic facio: Surgite, eamus hinc. Quod quàm esset convenientissimum ut sic obediret respectu Patris, respectu nostri & respectu Dæmonis, fuit ibidem prolequitur sanctus Thomas. *Breyius*

In Praefatione Job. 6.

3. p. 9. 47.

a. 2.

Joan. 14.

III. PUNCTUM.

NULLA re igitur propius ad similitudinem Christi acceditur quam obedientia. Cum sit illa virtus quæ est eminentior in eius vita & morte, quamque nos imitari magis expediat & necesse sit, si religiose volumus vivere: *Animas vestras castificantes in obedientia charitatis*, ait S. Petrus, ut sicut ex charitate debet procedere obedientia ita, ex obedientia charitas exerceatur; & quidquid sit, hoc animo fiat, quia sic Deus mandat, sic Deo grati est, ita Pater quoniam sic fuit placitum ante te; Ex quo quidem divino divini Patris placito, quidquid tandem fiat, quantumcunque sit modicum & exile, mirum in modum nobilitatur & dignitate & merito. Sed ex Christi similitudine nobilitas illa & dignitas actionis sive obedientiæ religiose tantum crescit, ut nihil sit Deo gratius. Quod enim grati sumus Deo nostris in operibus, id provenit à Christo Filio, in quo tibi bene complacet & propter quem ipsi placent quicumque placent, unde fit ut qui sunt magis conformes & similes Filio, magis ipsi placeant propter eum quem magis representant; & cum præsertim nos Filio similes efficiat obedientia, quis non videt nos inde etiam fore Patri gratiores; & id fore nobiliter ac excellentius quidquid obedientes gesserimus? Nam si ipse Filius iudicavit nullam re Patri se futurum gratiorem quam obedientiam, quanto id magis de nobis iudicandum est, cum præsertim sic Filius Patri obediens fuerit, ut suo nos exemplo sic efformaret, doceretque factis & verbo sic iungendam simul charitatem & obedientiam. *Manete*, inquit, *in dilectione mea. Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta servavi, & maneo in eius dilectione.*

O quale est illud sicut, quam perfectum in Christo; quam mancum & imperfectum in nobis! Expende accuratè, nam hoc est exemplar nostræ obedientiæ, sicut ille integrè, sicut in omnibus; sicut semper & ubique; sicut in abjectis & vilibus, sicut ex corde magno & animo volenti, sic nos obediamus Præpositis nostris, & subjaceamus eis. Sic Christus obediebat Patri, obediendo Cæsari, Pilato & aliis Sarranæ administris, quibus eum Pater subiectum voluit. Et tu detrectare audebis obedientiam tuis Præpositis tibi à Christo sapientissimè constitutis; Multa certe sunt quæ te inobedientem arguant & accusent: sed nihil capitalius quam quo fingis te excusatum, nempe

Brevius autem Apostolus: Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita & per unius obedientiam iusti constituentur multi. Et rursus: Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Ubi adhuc sanctus Thomas egregie: Si fuisse passus non ex obedientia, non fuisset ita commendabilis, quia obedientia dat meritum Passionibus nostris. Sed quomodo factus est obediens? Non voluntate divina quia ipsa est regula, sed voluntate humana qua regulata est in omnibus secundam voluntatem paternam: voluntatem non sicut ego volo, sed sicut tu. Et convenienter introducit in passione obedientiam, quia prima prævaricatio est facta per inobedientiam.

Neque verò id tantummodo verum est de eius Passione & Morte, sed de nativitate, de circumcissione, & de singulis quibusque vitæ partibus ab ipso primo vitæ ortu ad extremum usque Spiritum, unde Apostolus ex Psaltes Regio, *Idcirco ingrediens mundum dicit: hostiam & oblationem noluit corpus autem aptasti mihi. Holocausta non tibi placuerunt. Tunc dixi, ecce venio. In capite libri scriptum est de me ut faciam Deum voluntatem tuam. Deus meus voluit, & legem tuam in medio cordis mei. Quod sapientissime Christus Dominus repetit: Descendi de caelis, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. A ME ipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, hæc loquor. EGO ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita æterna est. Qua ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor. Nonne hoc est obedientem esse? Nonne hoc est insignem & eminentem in obedendo præsertim esse? Nonne hoc est obedientiam præ cæteris commendare virtutibus?*

Quam sit verò hæc virtus Religiosis maximè propria tam aperte constat, quam patet evidenter illis virtutes esse proprias, & eas maximè quæ votis continentur. *Sola autem obedientia virtus est*, ait sanctus Gregorius, *qua virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit. SOLVM obedientia vosum est*, inquit sanctus Thomas, *quod alia omnia religiosa continent, quod unum sufficit ad religiosum statum constituendum, & sine quo nullus nec status, nec religiosus esse potest. Potestne aliquid magis esse proprium quam quod est ita necessarium & excellens?*

in asperis & abjectis, cum minus rationabiliter videntur imperata. Nam in his præcipue Christus obediendo eminuit, & nihil est excellentius nihil sublimius, nihil optabilius quam illud exercere in quo eminuit, cum in eo potissimum sit posita similitudo Christi: aut si quid humanum putas excellentius, vide quid putes, vide

quid cogites, nempe esse aliquid Christo sublimius, esse aliquid supra Christum, esse aliquid quod sit dignius quam esse Christo similem. Velle hæc id sentire?

Vide in 2. parte, Fer. 4. Cinerum, Sabbato Hebd. 4. post Pascha, Et Fer. 4. infra Octav. Ascensionis.

DE RENOVATIONE VOTORVM.

AC PRIMUM DE TRIDVANA RECOLLECTIONE QUÆ RENOVATIONEM ANTECEDIT.

Arborem ficu quidam habebat plantatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non invenit. Dixit autem ad cultorem vineæ: ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: succide ergo illam, ut quid etiam terram occupat?

At ille respondens dicit illi: Domine, dimitte illam & hoc anno usque dum fodiam circa illam, & mittam stercora, & si quidem fecerit fructum: sin autem in futurum succides eam.

Luc, 13.

EX hac Parabola desumitur materia considerationum totius tridui, in hunc finem, ut agnoscat Religiosus se vocatum in Religionem ut fructum ferat suæ conformem vocationi, se propterea interdum visitari à Domino qui debitum repetat fructum, quem nisi Religiosus reddat, periclitetur de sua vocatione & salute.

Quæ tria spectant tres differentias temporis, præteritum, præsens & futurum, in quibus ordinandis tota consistit perfectio ut ait sanctus Bernardus ad illa Moysi verba, *Vinam saperent & intelligerent, ac novissima præviderent. In quibus utique verbis, inquit, tria video nobis commendari, sapientiam, intelligentiam, providentiam. Arbitror sanè tribus ea assignari posse tem-*

Serm. 2. de Apost. Petre & Paul.

poribus, ut aternitatis quadam imago reformari videatur in nobis, præsentia moderantibus per sapientiam, præterita per intelligentiam & iudicantibus, novissima providentibus ad cautelam. Hac nempe spiritalis est exercitij summa, hac forma studij spiritalis, ut sapienter disponamus præsentia nostra, recogitemus in amaritudine animæ nostræ præterita, futura quoque sollicitè provideamus. Sobriè, & iuste & pie vivamus in hoc sæculo, ait Apostolus, ut videlicet in præsentia sobrietas observetur: ut iusta satisfactione præterita quæ nobis sine fructu salutis præteriere tempora, redimantur, ut pietatis clypeum immisnensibus de futuro periculis opponamus.

PRIMO

PRIMO DIE.
DE FINE VOCATIONIS RELIGIOSÆ
QUI EST FRUCTUS VOCATIONI
CONFORMIS.

*Arborem ficu habebat quidam plantatam in vinea
sua. Luc. 13.*

VERITAS PRACTICA.

Religiosus infra vel supra regulam suam vivens,
ficus est ficum non ferens.

RATIO EST, Quia ficus ficum non ferens, est re-
ligiosus non afferens fructum conformem sua
vocationi.

Sed quisquis infra vel supra regulam suam vivit,
non affert fructum conformem sua vocationi.

Ergo religiosus sic infra vel supra regulam suam
vivens, ficus est ficum non ferens. Quod certè
est diligenter expendendum.

I. PUNCTUM.

BENEDICTVS Deus & Pater Domi-
ni nostri IESV Christi per quem vocati
estis in societatem filij eius. Qui bene-
dixit vos in omni benedictione spirituali in
caelestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante
mundi constitutionem, ut essemus sancti & im-
maculati in conspectu eius in charitate.

Hæc & similia quis Religiosus dicat de be-
neficio suæ vocationis: Benedicite omnes Religiosi
Domino Deo Deorum, laudate & confitemini ei,
quia in omnia secula misericordia eius. **MAGNA**
est super nos, inquit S. Bernardus, magna valde
misericordia Dei nostri, quos tam ineffabili spiri-
tus sui virtute, tam inestimabili dono gratia sua,
eripuit à vana nostra conversatione hujus sæculi,
in quo eramus aliquando sine Deo, aut certè quod
exacerbilius est contra Deum, non ignorantiam
habentes, sed contemptum. Et quæ plura fufius ha-
ber.

Brevius verò Psalmista Regius uno aut altero
versiculo: Convertere anima mea in requiem
suam, quia Dominus benefecit tibi. Quia eripuit
animam meam à morte, oculos meos à lachryma,
pedes meos à lapsum. Nempe à tribus gravissimis
mundi malis, à morte peccati, à lachymis misere-
ntiam, & à lapsu occasionum peccandi. Tum

quod sequitur: Placebo Domino in regione vivo-
rum, tria opposita bona Religiosi complecti-
tur. Primum quidem quod hoc unum habeat a-
gendum, *Placere Deo.* Deinde verò quod sit in
societate eorum quibus in idipsum adjuvetur,
Ac denique futurus sit aliquando cum illis qui
semper vivant & placeant Deo.

Atque hæc quidem insignia sunt Religiosi
status beneficia, sed tamen hæc conditione tibi
collata, ut collabores gratiæ vocationis & fru-
ctum feras illi conformem, tete continendo in-
tra ejus fines, perinde atque arbor fert fructum
juxta genus suum, ut expresse nobis proponit
Dominus in illa Parabola, unde est erura veritas
modò attentius expendenda; *Quod Religiosus in-
fra vel supra regulam vivens, ficus est ficum non
ferens.*

Ratio est facilis quoad utramque partem. Pri-
mò enim licet sanctus Hieronymus, & quidam
alii per ficum infructuosam & succidendam in-
telligant populum Judaicum, sive Synagogam,
aut ipsam civitatem Jerusalem evertendam; ta-
men communis est aliorum Interpretum sensus
designari etiam unumquemque eorum qui sin-
gulari quadam gratia vocatus sit ad certum
quoddam vitæ genus ubi Deo serviat, sibi &
proximo vacet impensus. Arbor enim plantata
in vinea, vineæ cultori commendata, & tam sæpe
ac sollicitè à Domino suo visitata, significat non
vulgarem aliquam Personam, sed selectam, dile-
ctam, & singulariter charam, qualis est Ecclesia-
sticus, Religiosus, aut si quis alius in sæculo ad
perfectiorem quendam vocatus statum. Habet
hoc etiam particulare ficus, ut bis in anno ferat
fructus, quo Symbolo præsertim hi denotantur,
qui ad ferendos spirituales fructus tam sibi quam
proximis aptum & fecundum vitæ genus co-
lunt.

Verùm quod præcipua consideratione dignū
est, sicut arbor ficus non pyra, non poma, non ce-
rasa, sed sicū affert, sic unaquæq; vocatio seu sta-
tus vocationis in quo quisq; vivit Religiosus, cer-
tum

Ioan. 14.
I. Cor. 15.

ib.

zech. 1.

Is. 1.
2. Par. 26.

1. Reg. 13.

1. Cor. 15.

quendam & proprium continet perfectio- nis gra- dum quo penè ab aliis statibus distinguitur, sicut ficus a ceraso. Alia est perfectio seu alius est per- fectionis gradus Carthusiani, alius Franciscani, & alius Jesuitæ. *In domo Patris mei, in aedibus mul- ta sunt,* ait Dominus; & sicut stella differt à stella in claritate, sic varia sunt & diversa nò modò sta- tuum sed sanctorum merita. *Nam unusquisque pro- prium domum habet ex Deo. Alius quidem sic; alius vero sic;* ut sæpe dictum est ex Apostolo. Quæ si de singulis personis quoquo modo dici possunt, multò tamen magis de statibus & religiosis in- stitutis intelligenda sunt, in quibus est certa vo- cationis gratia quæ est differentia quædam indi- viduans, quâ, ut dixi, ab aliis distinguitur, quàm omnes istius instituti professores singulariter participant, & cujus ductu ac spiritu moveri debent, sicut rotæ illæ in rotis, apud Ezechielum, in quibus erat spiritus vitæ.

Atque hinc fit, ut, quod est in prima propo- sitione, Religiosus non ferens fructum conformè suæ vocati- oni, seu non vivens conformiter suo statui, sit velut ficus sine flicu. Quantumvis enim mira & sublimia ederet, si non sunt conformia suæ personæ suove statui, aut à suis superio- ribus non approbata, non sunt fructus, sed folia. *Quis quæsit hoc de manibus vestris? NON est tui officij Ozia, ut adoleas incensum Domino. Sed Sacerdotum qui consecrati sunt ad huiusmodi mi- nisterium: egredere de sanctuario, ne contempseris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo, statimque orta est lepra in fronte ejus.* Sic Saul offerens holocaustum quâ tacunq; le necessitate compulsus diceret, ut placaret faciem Domini hoc à Samuele audit: *Stultè egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, nequaquam regnum tuum usque ad hunc diem: quæsit enim Dominus sibi viri- um iuxta cor suum.* Hoc est licet esse iuxta cor Dei quando quis conformiter suo statui vivit: quia sic se conformat divinæ voluntati quæ in talita- tu declaratur, *Vnusquisque in suo ordine.*

II. PUNCTUM.

SED quisquæ infra vel supra regulam suam vi- vit, non affert fructum conformem suo statui. Id est, qui minus quàm debet, aut supra quàm licet, ex regula seu ex ordinatione & mente Su- periorum aggreditur, is non vivit conformiter suæ vocationi; quod quidem satis patet in eo, qui minus quam potest & quàm debet, facit: minus est habens, seu numero seu merito; seu quantita-

te seu qualitate fructus. De alio verò qui supra quam licet, ex regula seu mente superiorum quid- quid agit, non est minus certum, cum non mi- nus peccari possit per excessum quàm per defe- ctum. *Nò declines ad dexteram neq; ad sinistram: avertè pedem tuum à malo: via enim quæ à dex- tris sunt novit Dominus.* Id est, ipse scit quid sit nobis faciendum, & declarat unicuique per suas regulas aut superiores: quantumcunq; dextrâ suâ bonâ intentione quisquis sibi videatur agere quod ex propria voluntate facit, non est propte- rea tutus & securus, novit Dominus, quid sit dex- trum aut sinistrum in nobis: & ne quis in hoc erret, sibi non debet soli fidere. *Prudentia tua pò- ne modum. Nolè esse justus multum, neq; plus sa- pias quam necesse est, ne forte obstupescas.* Id est, nò forte tibi potius oblis quàm prolis. *Si à reba via paululum declina veris,* ait sanctus Hieronymus, *non interest utrum ad dexteram vada, an sini- stram: cum verum iter amiseris.*

Multus est S. Bernardus in hoc argumento qui supra relatus videri potest. Aptè verò S. Grego- rius Nazianzenus: *Virtutem excessus est defectus: per aquè labefactant, non secus ac regulam additio aliqua vel substractio. Nemo igitur sapientior sit quam conveniat, nec lege exactior, nec luce splendi- dior, nec norma rector, nec præcepto Dei sublimior.* Quasi diceret, non minus peccat qui supra regu- lam quàm qui infra vivit, quia non minus peccat in regulam quæ perinde excessu offenditur ac defectu. Quod si zelo fructus faciendi movetur is qui excessu peccat, non est sic vocandus, qui non est conformis statui, nec est conformis statui, qui status leges excedit & regulas.

O quam præclare dictum & factum; *Ordina- vit in me charitatem!*

III. PUNCTUM

RELIGIOSVS igitur infra vel supra regulam vivens, fucus est sicum non ferens, Quia non fert fructum convenientem suo statui, cui non potest convenire, quod disconvenit, legi & regulæ à qua potissimum habet ut sit certus status & di- stinctus ab aliis. Quantumcunq; se moveat aut se agitet & tribulet Religiosus, nihil agit si su- pra quam licet agit. *Nunquid de tribulibus ficus?* *Nunquid ex præsumptione virtus? Nunquid præsumit qui supra quam licet, licere sibi ai- gat? Hoc est sæculi vitium seu sæcularium error, qui se regi non sinuat, ut semper infra aut supra quàm debeat audeant: à quo errore Apostolus*

Prov. 4.

Prov. 11.
Eccl. 7.

In Isaiam
14. c. 12.
Serm. 198
71. in Cant.

Orat. 26.

Cant. 3.

Matth. 7.

Rom. 10.

nos revocans, Nolite, inquit, conformari huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus vestri, ut probetis quae sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Dico enim vobis per gratiam qua data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum corpus sumus in Christo.

Alia haec est similitudo valde apta confirmanda veritati & quam sancti Patres multis illustrat; sed modò ea sufficiat quae de arbore ficu nobis proponitur, cuius hoc est etiam proprium & praeter ceteris arboribus singulare, ut, cum verum suum fructum non profert, duplex aliquod genus apparentis producat fructus, nempe immaturum, exili, quos vocant inchoatos grossos, qui sunt flores potius quam fructus: aliud verò est, quod in altitudinem se extendit & quae ficus celsa seu fatua dicitur, id est, inanis & vacua. Quo duplici fructus apparentis genere, quam aperte deligetur illi qui vel infra vel supra regulam vivunt, quis non videt?

Denique nec omittendum, quod illi apparen-

tes fructus aut quaecunque sint ficus nisi sint bonae, valde malas esse, nec esse fructum suaviorem quando bonus est, nec insuaviorem quando est malus. Quod aprè illos etiam significat qui Religiosum amplectuntur institutum; sicut ex iis boni sunt qui se suis continent regulis & legibus, & valde boni sunt: ita qui supra vel infra regulas vivunt, mali sunt, & valde mali. Quod ostensum sibi à Domino Jeremias expresse refert: *Ostendit mihi Dominus, & ecce duo calathi pleni ficu, posuit ante templum Domini. Calathus unus ficus bona habebat nimis, ut solent ficus esse primi temporis: & calathus unus ficus habebat malas nimis, quae comedi non poterant, eo quod essent mala. Et dixit Dominus ad me: quid tu vides Jeremia? Et dixi, ficus, ficus bonas, bonas valde: & malas, malas valde, quae comedi non possunt eo quod sint mala. Tum perionis adaptat similitudinem.*

Ex utris verò te putas esse? Agnosces ex vocatione qua vocatus es, agnosces ex ministerio quod in illa geris: agnosces ex regulis quas ad illud rectè gerendum habes. Hinc tota res pendet: *Hac meditare, in his est, iustia in illu. Vide in 3. parte, Dominica 7.*

1er. 24.

1. Tim. 4.

SECUNDA DIE.

DE FRUCTU VOCATIONIS QUAM AB UNOQUOQUE RE- PETIT DOMINUS.

Et venit quarens fructum in illa, & non invenit. Luc. 13.

VERITAS PRACTICA.

I. PUNCTUM.

Quod te imparatum magis reddit ad reddendum fructum, hoc te paratorem debet reddere.

RATIO EST, Quia quod te imparatum magis reddit, est incertitudo exigendi & reddendi fructus.

Sed ex illa incertitudine paratior esse deberes.

Ergo quod te imparatum magis reddit ad reddendum fructum, hoc est quod te paratorem debet reddere.

QUAM cara Domino esset illa ficus plantata in vinea, satis ipse indicat singulari cura quam praese fecit visitanda interdum arboris, & ex gendi ab ea fructus. Sic suos Christus Dominus, sic quos singulariter fecit suos, singulariter etiam curat, invilit, fovet, arguit, & quem ab eis expectat fructum tuo tempore repetit. Etenim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. Quanti erant in mundo admonendi, revocandi, convertendi, cum Dominus illos septem viros praecipua quadam sollicitudine admonet quibus in Apocalypsi particulatim & diversis dicit modis: *Scio opera tua, & laborem & patientiam, sed habeo adversum te quod arguam, esto vigilans. Si non vigila verò, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te.*

Pj. 84.

Apo. 1. 2. 3.

Oye.

O verè admirandam in suos Christi curam! o verè arguendam, si quæ sit, horum incuriam! Quid responderes Christo si jam à te fructum exigeret tuæ vocationis, tui ministerij, tui talenti? Habesne parata quæ debes reddere? An clamabis inducias, dilationem, & longiora tempora? Sed quousque tandem? Vide quid te imperatum reddat ad reddendum debitum fructum, Fortè illud, quod te paratiorem deberet reddere. Considera vehementer ex proposita veritate & primum illud quo declaratur veritas admirare, quam verum & quam certum sit illud unum quod te imparatum magis reddit, esse *Incertitudinem temporis* quo venit Dominus exacturus rationem tuæ vocationis & repetendi à te fructus. Quid enim aliud te retardaret? Non ignoras quis sit ille fructus reddendus? Aut si forte ignoras, non excusaris, nam debes & potes scire. An ignoras quod benignitas Dei te adducit ad poenitentiam tuæ superbiam, tuæ vanitatis, & loquacitatis? Atque ex consequenti ad particulare studium humilitatis, caritatis patientiæ, contemptus tui, puræque Deo placendi voluntatis? Nonne id certo certius habes quod te humilem, mansuetum, & obedientem in eo perfectionis gradu quem meretur tua vocatio, Christus Dominus expevit, exigit, & modis omnibus promovet?

Nec te latere potest quàm sit sollicitus, quàm justus & fidelis sive in remuneranda virtute, sive in puniendo vitio. Quanti denique referat in utramque partem aut paratum aut imparatum esse ad debitum reddendum fructum, nimis aperte patet. Quid ergo restat quod te imparatum efficiat nisi hæc incertitudo temporis, hæc incertæ mentis suspensio de hora & de modo quo exigit? Nam si tibi certo persuaderes certum aliquod & definitum tempus quo res sine mora esset transigenda, nonne tibi prospiceres? Nonne si audires à Domino, *Stulto, hæc nocte animam suam repetunt à te*, magis paratus esses ad proximam noctem quam fortè unquam paratus sis, quia tibi hoc dictum non cogitas? Sic d'fferente Domino reditum, *capit servus percussere conser-vos suos, manducare & bibere cum ebriosis*. Sic moram faciente sponso domita verunt *virgines & dormierunt*. At væ imparatis, væ lampadibus non accensis, væ quibus dictum est, *Clau-sa est janua, nescio vos. Nescio unde sitis*.

Luc. 12.

Matth. 24.

ib. 25.

NEMPE illa ipsa est incertitudo temporis quo fructus est exigendus qua nos paratiore debet reddere.

Idcirco enim incertum est tempus, ut omnium parati tempore: idcirco enim quoscunque Dominus de hac præparatione sermones habuit tam apertis eos explanavit Parabolis quæ hanc præparationem exigent ut nihil sit in humanis rebus planius, nihil familiarius, nihil evidentius. Nihil porro frequentius repetitum & inculcatum quam quod ex illis Parabolis inferit, *Et vos nescite parati, quia quæ hora non putatis, filius hominis venit. De die illa, vel hora, nemo scit. Videte vigilate & orate, nescitis enim quando tempus sit, vigilate ergo, nescitis enim quando Dominus domum veniat, sero, an media nocte, an galli cantu, an mane; ne cum venerit repente, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate. PARATOS igitur esse nos convenit, inquit S. Hilarius, quia dei ignorantia mentem sollicitudinem suspensa expectatione exagitat.*

Nec refert quod de morte & de judicio particulari videantur illa potissimum intelligi. Nam eadem planè est ratio temporis quo paratum esse oportet, ad reddendum fructum, sive in morte sive in vita sive in morbo, sive in sanitate; quia tota ratio est quod tunc oporteat esse paratum quando exigitur; Unde si hac in vita & in sanitate exigitur, tum oportet ita esse paratum ac si in morbo vel morte peteretur. Licet enim tantum non videatur imminere dampnum, si quod Christus in vita peti recusetur, ac si petenti recusaretur in mortis articulo; tamen non minus est audiendus: nam idem Christus est & idem Dominus, qui pro jure suo sua petiit quando & quoties ab unoquoque vult, & tanta est nostra obligatio tum reddendi quod petiit, quantum est ejus dominium, quanta est illius potestas, & quantum jus petendi sibi debita. Contemperate quantum sit illud dominium, quanta illa potestas, & quale jus illud quod in te habet, quàm altum quàm absolutum & quàm æquum.

Quod si etiam magis placet tuum hinc spectare lucrum aut detrimentum, esto sanè id velim spectes, tua enim res perinde agitur, ut sis semper paratus ac aliquoties. Cur enim aliquoties? Cur in morbo? Cur in morte, nisi quia imparato periculum est poenæ alicujus subeundæ: sic ut accidit imparatis illis servis de quibus instituta sunt Parabolæ supra dictæ? At nonne idem po-

Luc. 12.

Matth. 24.

Comm. in Matth. 26.

ne periculum te manet omni tempore quo paratus non fueris, ac in ipso mortis momento? Nonne te modò Christus æquè punire potest, si te modò imparatum & infructuosum inaverit, ac alio quovis tempore? Nonne & ipsum quod præcipue times mortis tempus est incertum & dubium, ut quavis illud expectes hora, & tanta expectes solitudine & cautione, quasi si omni hora moriturus esses? Nonne id agnoscis ita imperatum nobis à Domino? At nonne ex consequenti agnoscis illam esse mortis aut exigendi fructus incertitudinem quæ nos paratiores debet reddere? *Finis venit, venit finis, & vigilavit adversum te, ecce venit.*

Eccl. 7.

III. PUNCTUM.

QVOD te igitur imparatum magis reddidit ad reddendum fructum, hoc te paratorem debet reddere; Nempe illa incertitudo temporis quo fructus exigatur à Domino qui tempus idcirco vitæ & mortis, ac ipsius exigendi fructus incertum esse voluit, ut nullum esset tempus quò non timeres & caveres: cum præcipue Dominus toties monnerit se ita velle nos omni esse paratos

tempore, ut si quod sit tempus quo minus parati simus, tum ille venturus sit, sicut fur illo venit præcipue tempore domum furaturus, ubi domesticis minus advigilant. Sic ille, *Si ergo, inquit, non vigilaveris, vaniam ad te sanguinem fur, & nescies qua hora veniam ad te.*

Apo. 2.

Mirum cerè quod sic Dominus infame furis nomen sibi applicare voluerit, ut in quarta post parte ponderatur opportunius: sed magis mirum quod cum id sciamus ab eo dictum, tam parum moveamur ad illam continuam & non interruptam solitudinem conservandam, ut potius inde minus solliciti simus, unde nos magis urget & vult esse sollicitos.

Hoc est quod supra deploratur, non creditur Christo, non creditur Christus; nec ab ipsis etiam qui fidei propugnandæ constituti sunt defensores! Hoc est quod ipse prædixit Dominus, *Venerunt amen filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra? VIRVM fidem quis inveniet? DOMINE, oculi tui respiciunt fidem: percussisti eos, & non deluerunt. VOS METIPROS sentate si estis in fide: ipsi vos probate. VIGILATE, state in fide, viriliter agite, & confortamini.*

Luc. 18.

Prov. 20.

Ier. 5.

2. Cor. 13.

4. Cor. 16.

Vide in 4. parte, Feria 4. Hebdom. 27.

TERTIA DIE.

DE POENA RELIGIOSI, SVA IN VO-CATIONE INFRUCTUOSI.

Ecce annis tres sunt, ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac & non invenio: succide ergo illam, ut quid etiam terram occupat? Luc. 13.

VERITAS PRACTICA.

I. PUNCTUM.

Quanto minus puniri timet infructuosus: tanto jam magis punitus est.

RATIO EST, Quia quando minus puniri timet infructuosus, tanto minus sentit miserum suum statum, tantoque minus ei providet. Sed tanto jam magis punitus est, quando qui minus sentit miserum suum statum, quantoque minus ei providet.

Quanto igitur minus puniri timet infructuosus, tanto jam magis punitus est. Quod sanè cuique est & maxime Religioso irreligiosè viventi parandum.

Hayneusue Pars tertia.

ANTEQUAM Dominus similitudinem arboris fici referret, *Adorant quidam ipse in tempore, ait S. Lucas, nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificio eorum. Et respondens dixit illi: putatu quod hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis, sed nisi pœnitentiam habuerint, omnes similiter peribitis. Sicut illi decem & octo supra quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos; putatu quia & ipsi delictores fuerint, præter omnes homines habitantes in Jerusalem? Non, dico vobis, sed si pœnitentiam non egerint, omnes similiter peribitis.*

Luc. 13.

X k k

Tum

Tum verò his ita prolatis, adjunctis nostram fici Parabolam in eundem finem & scopum quo superiora dixerat; nempe ut, qui fructum non ferreat suæ vocationi conformem, timerent & resipiscerent: aut certe si non timerent nec poenitentiam agerent, punirentur & perirent sicut arbor infrugifera succiditur, & igni datur. Quamobrè tu qui præcedenti die potuisti agnoscere, quàm minus esles habens, quàm parum esles fructuosus, aut quàm revera infructuosè hæcenus vixeris, time sine intentatas tibi coelestes minas? Time sine ita seridè ut ex sancto timore resipiscas & meliorem cogites frugem? Neq; enim verus est timor si desit resipiscencia: neque vera est resipiscencia nisi sint cetera melioris vitæ consilia. Convertere iacob & apprehende. Quod ut efficacius cum divina præstes gratia, per opportunè veritas expendenda proponitur, Quod quanto minus puniris, tanto jam magis puniris es.

Bar 4.

Ratio est tam facilis & obvia ut sint tantum enuntiandæ propositiones, nec pluribus declarandæ. Quid enim apertius vel ex scripturis, vel ex ante dictis, vel ex ipsis terminis quàm quod primò dicitur, quanto quis minus puniri timeat, tanto minus miserum suum sentit statum, tantoque minus ei prospiciet? Sicut enim timoris est declinare à malo, si ve culpæ si ve poenæ: sic ubi est timor, malum non evitatur, non sentitur, non agnoscitur; nam si agnoscitur, timeatur, vitaretur, unde aptè in Proverbiis, Sapientis timet & declinat à malo: stultus transiit & non sistit.

Prov. 14.

II. PUNCTUM.

SED tanto jam magis punctus est, quanto quis minus sentit miserum suum statum, quantoque minus ille prospiciat.

Sicut enim poenæ & miseræ graviores sunt illæ quas vocamus spirituales, sic inter has poenæ illæ censentur damnosiores, quæ nos ita privant cognitione & sensu miseræ nostræ, ut nobis exprobretur, Nesci quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.

Apoc. 7.

Quid miserus misero, & non miserante seipsum inquit S. Augustinus, Quod & præclare D. Gregorius; Prima inquit, virtus est ne perpetrari debeat sed vitari peccata: secunda autem salis perpetrata corrigere: sed plerumque culpa non solum committentes minime vitamus; verum etiam nec commissas agnoscentes. Et peccatoris mens tanto altius

6. Mar. 13.

tens broscit, quanto nec damna sua cecitatis intelligit. NESCIERUNT neq; intellexerunt, in tenebris ambulans, movebuntur omnia fundamenta. I. e. ita sunt insensibiles ut quidquid ad eos promovendos adhibeatur, nihil prosit, non si terram universam vel ab ipsis moveas fundamentis, Vel sic fortè aptius, quasi diceretur: ex illorum ignorantia & cæcitate hoc damnum accidit, ut quæ sunt fundamenta Religionis, inde concutiantur & dissipentur: nempe fides, timor, & pietas, & Conscientia & si quid simile, totum perit perente sensu suæ miseræ. Commovebit illi: à fundamentis, & usq; ad supremum & desolabuntur.

Pf. 81.

Sap. 4.

III. PUNCTUM.

QUANTO igitur minus puniri times infructuosus, tanto jam magis punitur; Cum nulla sit gravior poena, quàm esse in culpa & culpam nolle agnoscere, nec afferre velle remedium, cuius defectu funditus percas, Nisi poenitentiam habueris, omnes similiter peribis.

Hanc punitionem spiritualem & perditionis inde sequentis periculum luculente S. Gregorius declaravit, explanans hæc Isaie verba: Descende, sede in pulvere, virgo filia Babylonis, sede in terra, non est solum filia Chaldaeorum. HOC, inquit, loco humana mens virgo non incorrupta, ut arbitratur, dicitur, sed infœcunda. Et quia Babylon confusio interpretatur, rectè infœcunda mens Babylon: id filia vocatur, quia in eo quod nequaquam bona opera germinat, dum nullo ordine recta vita componitur quasi confusione matris generatur. Cui aptè per increpationem dicitur Divina voce: DESCENDE, In alto quippe humanus animus stat, quando superna retributionibus inhiat, sed ab hoc statu desistit cum turpiter videtur, sese desucentibus mundi desideris subjicit. Cui bene mox additur: SEDE IN PULVERE. Descendens enim in pulvere residet: quia coelestia desiderans, terrenis cogitationibus absorbitur, in infimo viloscit. Vbi adhuc ingemiscens & subjungitur: SEDE IN TERRA. Ac si aper. & exprobrans dicat, quia coelesti conversatione noluisse se erigere, sub semetipso prostratus in terræ aridibus humiliare. Unde & necessario protinus additur, NON EST SOLIM FILIÆ CHALDÆORUM: Chaldaei namque feroces interpretantur, valde autem feroces sunt qui voluntates proprias sequentes nec iam parere moribus ferunt ferocia sunt terrena desideria que non solum contra præcepta Conditoris sed saepe etiam contra permissionem verbera, duram atque insensibilem

Isa. 47.

1. 6. Mar.

6. 9.

mentem reddunt. Et post nonnulla: Es quia agere intellecta dissimulat, cecatur etiam recte ut no-
sciat quod agat. Et sicut iusto iudicio in sua volun-
tate relinquitur, et sub ea qua anxie appetit, labo-
riosa mundi ministeria relaxatur: unde aperte il-
lic subditur, Quia ultra non vocaberis mollis &
tenera, tolle molam, & mole farinam. Quia mens
pravis desideria dedita, in eo quo anxie appetit, hu-
jus seculi labores relinquitur, ut foris mundo velut
ancilla serviat qua intus Deum ut filia nequa-
quam amat!

At verò, nonne hoc est expavendum? Nonne
hoc est iam puniri? Nonne hæc est poena infu-
ctuosæ animæ debita? Nonne idcirco præcaven-
da est talis poena, producendo fructus vocatione
nostra dignos; aut redimendo tempus infu-
ctuosæ ætatis? Nec dicas, te non trahit timore, sed
duci potius charitate quæ foras pellit timorem,
nam falsum est te infructuosum duci charitate
quæ non est otiosa & quæ magna semper ope-
ratur, aut charitas non est. Unde sicut concedi-

tur præferendam esse timori charitatem, sic ne-
gari non potest si desit charitas, meliorem esse
timorem quo malum culpæ & poenæ vitatur,
quàm defectu timoris & amoris sterilem fieri &
sterilitatis suæ poenas ferre. Sic Christus Domi-
nus hoc sancto timore proposito concludebat
esse vigilandum & orandum: postquam enim
de futuri die iudicii fufe dixit, monuitque atten-
dendum ne dum gravaremur cura huius vita
superveniret in nos repentina ares illa, qua tanquã
laqueus in omnes superveniet, Tum addit, Vigila-
te itaque omni tempore, orantes ut digni habeami-
ni fugere ista omnia qua futura sunt, & stare ante
filium hominis. O stare ante filium hominis! Hæc
est summa beatitudinis, ait Intellectus, In præ-
sentia Iudicii sui securum consistere. Ut è contra,
hæc est extrema infelicitas, non illic posse stare,
O quam consultius hic fructuose timere, ne illic
infructuose tremas! Da locum timori Altissimi.
quia omni sapientia timor Dei.

Luc. 21.

Ecclesi. 19.

EODEM DIE, AD HÆC POSTREMA VERBA PARABOLÆ.

Domine, dimitte illam & hoc anno, usque dum fodio circa illam, &
mittam stercora & si quidem fecerit fructum: sin autem,
in futurum succides eam. Luc. 13.

VERITAS PRACTICA.

Frustra tibi Cultor, si culturam
non pateris.

RATIO EST PLANA ET FACILIS, Quia si
non vi excoli, frustra est tibi Cultor,
Sed si culturam non pateris, non vi excoli.
Ergo frustra tibi Cultor si culturam non pateris.
Quod certe est tam damnosum quàm commo-
dum fuit infructuosa arbori seu menti Culto-
rem habuisse qui poenam succisionis deprecave-
tur.

CULTORES illi nostri sunt, vel Angeli Tu-
telares, vel Directores aut Superiores, vel utriq;
sistul qui sæpe paratam avertunt negligentia
nostræ perniciem, eorumque precibus & cultu-
ra reservamur si forte respicamus; sed quia re-
suscipenti necessaria est imprimis correctio, in-

crepatio, mortificatio, humilitas & humiliatio,
quæ sunt illa mittenda stercora de quibus agit Cul-
tor, nos tales increpationes & humiliationes as-
pernamur; nos talè culturam non patimur, sicq;
frustra nobis est Cultor quia nolumus excoli dū
Cultoris culturam non patimur. Circumfodere De Verbis
est humilitatem & patientiam docere, inquit S. Dom.
Augustinus, sterces sordes sunt, sed fructum dant;
sordes cultoris, dolor est peccatorum.

S. vetè Gregorius dum hoc ipsum fufius ad
eundem refert sensum, quàm simus nostro dam-
nosa cultura impatientes, sic præclare profe-
quitur. Quid est, inquit, circa ficulneam fodere nisi
infructuosas mentes increpare? Omnis quippe fossa
in imo adest: & nimirum increpatio dum mentem si-
bi demonstrat, humiliat. Quoties ergo aliquem de
peccato suo corripimus quasi ex cultura debito cir-
ca infructuosam arborem fodimus. Et post multa
de stercoracione, Mitteritur ergo copiosius stercoris
ad radicem arboris, quando pravitate sua consci-
tia

Hom. 11. im
Evang.

na tangitur memoria cogitationis, cumq; se per penitentiam ad lamenta mens excitat, & ad bona operationis gratiam reformat, quasi per solum stercoreis redit ad fecunditatem operis, radix cordis. Et forte ergo ad fructum rediit, si arbor, quia de consideratione peccati ad bona se opera resuscitat animus. Et sunt pleriq; qui increpationes audiunt, & tamen ad penitentiam redire contemnunt, & infructuosi Deo, in hoc saeculo vixides stant. Sed audiamus quid siculne a cultor adjungat: siquidem fecerit fructum, sin autem in futurum succides eam: quia profectò quis hic non vult ad fecunditatem pin-

guescere per increpationem, illic cadet, unde iam resurgere per penitentiam non valet: & in futurum succidetur, quamvis hic sine fructu viridè stare videatur.

Audisne anima quid sit increpationem & humiliationem illi adjunctam non libenter recipere? Hoc nempe est culturam fugere. Fugienti vero culturam quid prodest Cultor? Et à Cultore deserta si fueris, quid restat nisi à Deo deseri, cui te solus Cultor immeritam hætenus conservat? Expende hæc accuratè.

DE RENOVATIONE VOTORVM ET SPIRITVS,

*Quis mihi tribuat ut sim iuxta menses pristinos,
secundum dies quibus Deus custodiebat
me? Job, 29.*

VERITAS PRACTICA.

Vota non rectè renovas, nisi te vota
renovent.

*RATIO EST, Quia vota non rectè renovas nisi
assequaris finem cur vota renovas,
Sed nisi te vota renovent, non assequaris finem cur
vota renovas.*

*Vota ergo non rectè renovas, nisi te vota renovent.
Quamobrem sic conjungenda est simul re-
novatio votorum & spiritus, ut si alterutrum
separatim renovare velles, neutrum renova-
res.*

I. PUNCTUM.

CUM ex multis quæ à nobis agenda sunt alia nos aliis magis minusve moveant, non tam sæpe sui merito & pretio quàm nostro languore & fastidio, sic sapienter à divina providètia res ordinatæ sunt, ut quæ minus naturali nos afflatu attrahunt, necessitate quadam his jungerentur quæ nos facilius movènt & ita simul concatenata omnia nos eo placidè ducerent quo non nisi repugnantes aut remissi traheremur. Danda est inimico venia, quis non repugnet? Sed nisi à te detur, tibi à Deo non concedetur, quis non consentiat? Sic dandæ inimico veniæ difficultas emollitur ex illa connexionè

quam habet cum venia nobis à Deo concedenda. Quod cum universim in cunctis penè agendis annotare sit facile, tū particularim id in renovatione nostra semestri vel ànnua licet observare.

Renovandus est animus, revocandus est primus ille fervor quo Religionè ingressi sumus, restituta sunt cuncta in integrum quæ languere videntur, hoc agitur cum de renovatione agitur, sed in praxim adduci quod dicitur nõ est ita proclive ingenio facienti & languido, naufragis ad has voces, contrà remittetur & teporille animi qui erat renovatione has executendus, hanc renovationem executet nisi quid adhibeas quo mens expurgatur & stimuletur acrius.

Opportundè idcirco factum, & planè divinitus inspiratum sancto Ignatio Fundatori Societatis JESU, ut renovando animo jungeretur votorū renovatio, qua faciliè id fieret quod vix alioquin fieri posset. Cum enim tanta sit, & tam altè impressa menti nostræ votorum Religio, ut nullus nisi perditus quidquid ad votum spectat, nisi sanctè & religiose velit atrectare, nihil poterat aptius excogitari ad perfecte instituendam animi renovationem, & primum Religiosi spiritus inflammandum fervorem, quam si votis renovandis jungeretur illa spiritus renovatio, simulque omnes vota renovaturi discerent ac probe intelligerent non se rectè & religiose vota sua renovaturos, nisi simul ex renovatis votis renovaretur

tur. Spiritus. Quod tibi religiose, voto est religiosus? At de voto agitur cum de renovando spiritu agitur. De Religione qua nuncupantur vota, negotium est cum de renovacione spiritus spiritualiter negotiaris. Quis voti reus esse vellet? Reus erit, qui vota renovabit non renovato spiritu. Quamobrem quantus est metus & horror tam execrandi reatus contrahendi, tantus esse debet timor non renovandi animi, cum unum alteri connectatur, ut patebit apertius ex declaratione veritatis propter ea propositæ. & modò attentius expendendæ: *Non rectè, nisi religiosè vota renovas nisi te vota renovent, nisi simul ex renovatis votis spiritus renovaveris.*

Ratio paucis complectitur quidquid alij tractant de hac materia fufius quæ videri possunt. Primò quidem vota non rectè renovas nisi finè assequaris vel præendas assequi cur vota renovantur. Cum enim in bono quovis opere bonus finis sit sibi semper præfigendus, tum verò maxime in votis Deo nuncupandis, in quibus tota vis, tota Religio, totus valor pendet ex mente seu ex fine ac intentione voventis & votum admittentis. Non est inquam, aliud in voto, quàm quòd intendit votum faciens & recipiens; unde si voventis aliud intendere, qui votum facit, quàm qui recipit, nullum esset votum, non enim intendit voventis quòd debet intendere: & tale votum nullum est quòd caret suo debito fine, sua intentione, sua veluti essentia & anima: imò esset grave peccatum sic voventis, nisi quid legitime excusaret ut ignorantia, vel metus rationabilis, aut vis illata, aut quid simile canonicum & regulare, sine quo alioquin Deum irideret, Deum contemneret, & se gravi Religione obstringeret qui Deo votum offerret non eo fine & animo quo esset offerendum.

Ecclési. 1. Attende in illis, inquit Sapiens, ne forte cadas, & adducas anima tua in honorem, & revelet Deus absconsa tua, & in medio Synagoga elidat te, quoniam accessisti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.

II. PUNCTUM.

SED nisi vota te renovent, non assequaris finem seu vota renovantur. Vel clarius: Nisi renovando, vota intendas te renovare, non habebis finem & intentionem quam in renovandis votis debet habere.

Nam hæc est horum certa & determinata in-

tentio, ut expressè habetur in constitutionibus & instituto Societatis JESU, à quo idem cæteræ quæ sua vota renovant hauserunt Religiones. Neque enim renovantur vota, ut nova vel majori voventes obligatione se astringant, cum quanta voti potest esse obligatio, jam in prima eius nuncupatione tota contracta sit; ac proinde nullus alius superest renovandi voti finis, quàm ut renovetur is animus quo primò factum est tale votum. Unde id tandem sequitur, quòd qui votum renovat nisi hunc habeat finem, non habet finem sui voti; nam cum debet habere quem habet ipsa Religio, quem habuit eius Fundator, quem habent Superiores, eius legum ac eius mentis Interpretes.

Sicut enim cum religiosa primum vota in quolibet instituto & ordine religioso fiunt, sic omnino fieri debent à novitio prout talis est instituti ratio & regula: unde in ipsa votorum formula sæpè hæc exprimuntur verba, *secundum regulam, vel omnia intelligendo juxta constitutiones*: sic planè in ipsis renovandis votis se quisque conformare debet suo instituto, cuius cum alius finis non sit quam renovare animum, non alius etiam esse potest vota renovantis, aut si alius fuerit, non erit is qui esse debet.

An putas quòd admissus fuisses in religionem, si finem religionis non habuisses in primis tuis votis? Putasne verò te admittendum ad votorum renovationem, nisi finem eiusdem religionis habeas in illis votis renovandis? Putasne si Superior id resciret, id indulgeret? Superiorem potes fallere, potes laedere: sed non Deum. *1er. 7. Ego ego sum, ego vidis, dicit Dominus, habitatio ibid. 9. tu autem medio doli in dolo renuerunt scire me, dicit Dominus.*

III. PUNCTUM.

VOTA, ergo non rectè renovas nisi te vota renovent, nisi sic ea renoves ut renovari velis cum gratia in eum primum statum quo ante primò facta sunt.

Cum enim apertè demonstratum sit vota religiosa non rectè fieri aut renovari nisi finis religionis in qua fiunt, illis à vovente præfigatur, neque alius religionis cuiuslibet staturus sit finis quàm ut per ea renovetur animus, ut dictum est: profectò manifestè patet quòd si hunc finem tui renovandi non habeas, non rectè vota renovas: denudas enim illa & spoliis meliori bono quòd in votis inest, nempe suo fine proprio,

prio, & motivo quod vocant formali & quod audivisti esse tam necessarium, ut, nisi quid voventem excuset, non possit religiosè votum facere suo sine destitutum.

Quid est autem ex his quæ legitimè possunt excusare, quod causari possis? An ignorantia? An metus gravis? An coactio seu defectus libertatis? Nihil horum penitus. Neque enim potes ignorare quod est tam tritum & obvium. *Deut. 32.* Aut certè interroga Patrem tuum & annuntiabit tibi: majores tuos & dicent tibi. Satis porro aperte id dicunt etiam non interrogati, quando hanc indicunt votorum renovationem, quando secessum aliquem paulò ante præcipiunt, quando antecedentis vitæ recognitionem jubent, quando sacræ lectionis, orationis, & religiosæ cujuslibet exercitationis frequentiosem usum commendant. Quotsum hæc spectant omnia, nisi ut animo cum votis simul renovando, ipse animus præparetur & accingatur?

Quid potest verò metui si dum vota renovas, te renovare intendas? Nihil tibi novum imponitur, nihil asperius, nihil gravius, nihil aliud quam quod tu ipse jam voluisti, jam vovisti, jam fecisti, nec modò quidem detrectas facere, sed forte languidius & negligentius quam par esset; atque ut hic languor curetur, & recalescat animus ad primum vocationis ardorem, hoc tantum quæritur quando renovandus animus quæritur; hoc tantum quæritur quod jam pridem debes, & quod negare non potes nisi te ipsum neges, & te tui pœniteat quod Dei servus sis, & libertus Christi.

An auderes id conqueri & dolore?

An te magis coactum minusve liberum modò dices ad redonandum Deo animum tuum quàm ad illum primò donandù? Quid tibi fecit? Quid iniquitatis in eo invenisti? Dic illi, *3. Reg. 11.* *apud eum*, ut propterea pigeat te cum illo esse? Eò usque Deus, ipse Deus eò usque te demittit, ut quærat à te cur primò, cum illum minus nosset, non dubitaveris te ad eius obsequium corde magno & animo volenti mancipare, post verò dum ei assuevisti, de corde illo & animo tantum remiseras, ut nisi repugnanter obsequaris?

Audite caeli & auribus percipite terra, quoniam Dominus locutus est: Filios enutrivit & exaltavi; ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui: Israel autem me non cognovit, & populus meus non intellexit. INCRASSATUS est dilectus, & recalcitravit, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum factorem suum! ET DIXI: cum fecisset hac omnia: ad me revertere, revertere avertatris Israel, & non avertam faciem meam à vobis. Convertimini filij revertentes, dicit Dominus, quia ego vir vester; Et quæ plura proponit quibus mirum in modum emollitur animus, & valde roboratur ratio de renovatione animi adjungenda votis renovandis.

En videlicet parata simul cum ipsa votorum renovatione gratia, qua & animum possis tenorare si velis, qua tibi cuncta præterita condonentur delicta, & dona quibus excidisti, renoventur; & novum robur addatur ad omnia perfectius digerenda, novus homo denique totus renascatur veteri mortuo, perinde quasi nihil deliquisses. Hæc est planè vis illius gratiæ quæ ad renovationem animi tam certò promitti-

mittitur quàm certo excitamur ad illam renovationem quæ sine tali gratia non potest perfici,

Quod sit autem adjuncta hæc gratia renovationi votorum, tria sunt quæ ostendant. Primum; ipsa institutio faciendæ bis in anno renovationis votorum, ad hunc finem, ut simul fiat Spiritus renovatio. Sive enim consideretur ut à Domino particulatim inspirata, sive ut à sancto Fundatore ordinis approbati, unà cum ipso fundata ordine; dubitari non potest quin ea ipsa gratia quæ Fundatori data est ad stabilendum suum ordinem, sese extendat ad hanc eius partem quæ perfectioni acquirendæ & conservandæ tam apta est, ut quotidiana constet experientia.

Secundum est, ipsa operis excellentia, seu ipsum renovationis votorum meritum, quod certè non est ex se minus quàm primæ votorum nuncupationis, cum sit eadem planè voluntas & vota renovantis intentio, perfectè Deo serviendi, eademque profusoveat quibus ei serviat. At vero certum est primam illam votorum nuncupationem tanti esse valoris & meriti, ut veteribus omnino condonatis delictis, novam afferat novæ vitæ gratiam.

Tertium est, illa quæ inter vota religiosa & animum renovatum intercedit similitudo & paritas. Quid est enim votare vota religiosa nisi se totum dare Deo velut in holocaustum, ut supra vitum est? Et quid est aliud renovare illam mentem quæ sit tota Dei, si qua forte parte deflexisset? Unde licet non dubitatur dari gratia Religiosis ad observanda sua vota, nec non ad

perfectè vivendum, seque totos suæ vocationi conformandos: ita certè tenendum est vel illam ipsam valere gratiam vel novam addi, ad renovandum & revocandum quod semel datum est. *Levavi oculos meos ad cælos, & Daniel. 4. sensus meus redditus est mihi. BONIS dono majoribus quàm habuisti ab initio. TVNC Ezech. 36. erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur.*

Ex quibus tandem & manifestius videas, concludas certius, quod proposita continet veritas, te votare rectè non renovare nisi te vota renovent: nam præter dicta de defectu finis & intentionis, hoc accedit præterea quod non possis rectè renovare vota sine Gratia quæ illi adjuncta est renovationi, quæ quidem gratia si tum adsit, aderit & renovatio animi quam secum infert; aut si talis deest gratia, nec ipsa rectè renovabis vota. Quid clarius ad intellectum? Et quid efficacius ad voluntatem, ut te cognita veritati conformare velis, renovandis simul animum cum renovatis votis; ne te scilicet oblata prives gratia, & tot inde sequentibus bonis: ne te tecum constituas voti perperam facti: *Ne Ecclesi. 11. consenscas in malo: Ne has eo usque tepidus ut evomaris ex ore Christi: ne denique frustra illud gemas aliquando, ps. 6. In veteravi mer inimicos meos, Et non sit qui te renovare possit cum velis, qui cum posses noluisti. Quis mihi tribuat ut sim juxta menses pristinos? Tam frustra tum id dices quando tempus effluxerit, quam fructuose tibi dicendum est hodierna die, qua te Christus offert qui tibi tribuat, ut sis juxta Tob. 29. menses illos pristinos, secundum dies quibus Deus custodiebat te, quando splendebat lu-*

cerna eius super caput tuum, & ad lumen eius ambulabas in tenebris. Sicut fuisti in diebus adolescentia tua, quando secreto Deus erat in tabernaculo tuo.

Judith. 13 CONFIRMA me Domine Deus Israel, & respice in hac hora, ad opera manuum mearum, ut sicut promissisti hoc quod credens per te posse fieri, cogitavi, perficiam,

MANDA Deum virtuti tuae, confirma hoc *Ps. 67.*
Deus quod operatus es in nobis. Vide in 1. parte, Dominica 1. Adventus. Die 7. Januarij. Et in singulis partibus, Verbo Renovatio.

FINIS TERTIÆ PARTIS.

INDEX